DÖNEM : 1 CİLT : 27 TOPLANTI : 4

CUMHURİYET SENATOSU TUTANAK DERGİSİ

81 nci Birleşim

10 . 5 . 1965 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	442
2. — Yoklama	442
3. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	442
1. — Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe Kanunu tasarısı (1/834)	442,525:526
4. — Görüşülen işler	442
1. — 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu (M. Meclisi 1/825, C. Senatosu 1/540) (S. Sayısı : 587)	442
M — Gümrük ve Tekel Bakanlığı Bütçesi	443:472
2. — Tekel Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu (1/835) (S. Sayısı : 597)	472:474,527:528
N — Tarım Bakanlığı Bütçesi	475:520
a) — Devlet Meteoroloji Genel Müdürlüğü Bütçesi	524
3. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu (1/836) (S. Sayısı : 598)	520:522
4. — Orman Genel Mülürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu (1/837) (S. Sayısı : 599)	522:524

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Bu birleşimde iki oturum yapan Genel Kurulda;

Gümrük ve Tekel Bakanlığı,

Tekel Genel Müdürlüğü,

Tarım Bakanlığı ile

Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü bütçeleri kabul olundu.

Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü ile,

Orman Genel Müdürlüğü bütçelerinin görüşmeleri bitirildi.

11 Mayıs 1965 Salı günü saat 10,00 da toplanılmak üzere, Birleşime saat 19,50 de son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Cumhurbaşkanınca S. Ü.
Muhittin Kılıç	*Âdil Ünlü*

Kâtip
Bolu
Sırrı Uzunhasanoğlu

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 10.00

BAŞKAN — Başkanvekili Muhittin Kılıç

KÂTİPLER : Âdil Ünlü (Cumhurbaşkanınca S. Ü.), Sırrı Uzunhasanoğlu (Bolu)

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

2. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.

(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Genel sekreterin bildirdiğine göre, Anayasa ve Adalet Komisyonu ile Karma Bütçe Komisyonu toplantı halinde olduğundan çoğunluğumuz vardır, gündeme geçiyoruz.

3. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1965 yılı bütçe kanun tasarısı (1/834) (S. Sayısı : 596) (1)

BAŞKAN — Dün oylaması yapılan Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1965 yılı bütçe kanunu tasarısının bugün açık oylaması yapılacaktır, kutular dolaştırılacaktır.

4. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — 1965 yılı bütçe kanunu tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/825, Cumhuriyet Senatosu 1/540) (S. Sayısı : 587) (1)

(1) 596 S. Sayılı basmayazı 9 . 5 . 1965 tarihli 80 nci Birleşim tutanağı sonundadır.

(1) 587 S. Sayılı basmayazı 5 . 5 . 1965 tarihli 76 ncı Birleşim tutanağı sonundadır.

M — Gümrük ve Tekel Bakanlığı bütçesi :

BAŞKAN — Gündemde olan 1965 yılı bütçesinden Gümrük ve Tekel Bakanlığı bütçesinin müzakeresine geçiyoruz. C. H.P. Grupu adına?... Millî Birlik Grupu adına?... Kontenjan Grupu senatörleri adına?... Yok. Bunları her defa tekrarlıyorum, bazen isim bildirilmiyor, sonradan isim veriliyor da onun için arz ediyorum arkadaşlarım.

A. P. Grupu adına Sayın Refik Ulusoy.

Şahısları adına söz alanlar, Sayın Ömer Ucuzal, Sayın Mebrure Aksoley, Sayın Ragıp Üner, Sayın Faruk Kmaytürk, Sayın Rıza Işıtan, Sayın İsmail Yeşilyurt, Sayın Şevket Akyürek'tir.

Buyurun Sayın Ulusoy.

A. P. GRUPU ADINA REFİK ULUSOY (Manisa) — Sayın Başkan ve Cumhuriyet Senatosunun muhterem üyeleri :

Gümrük ve Tekel Bakanlığı bütçesi münasebetiyle bu bakanlık hakkındaki görüş ve temennilerimizi Adalet Partisi adına izah ve ifade etmek üzere Yüksek Huzurlarınızı işgal etmiş bulunuyorum.

İki Umum Müdürlükten müteşekkil bu Bakanlık bütçesinin esaslı gelir kaynaklarından birisi olmakla kalmayıp, geniş bir şekilde memleket ekonomisi, tarım, sanayii ve turizm sanayisiyle de yakinen alâkalı ve bu mevzular üzerinde büyük tesiri olan bir kuruluştur.

Kuruluş ve işleyişleri ve takibedilmesi gereken siyasetleri üzerinde ne kadar durulursa memleket ekonomisi ve sanayii bakımından o derece istifadeli olacağı muhakkaktır. Gerçi iki ay evvel Yüksek Senatoda yine bütçe müzakereleri dolayısiyle bu hususdaki görüş, düşünce ve mütalâalarımızı etraflıca arz ve izah etmiştik. Aradan henüz pek az bir zaman geçmiş bulunması itibariyle tütün piyasaları hariç esaslı bir icraat mevzuubahis değildir.

Muhterem arkadaşlar;

Gümrük ve Tekel Bakanlığının takibetmek mecburiyetinde bulunduğu gümrük politikasını gayeye uygun bir şekilde yürütebilmesi için mevzuatının süratle ikmali ve yürürlüğe konulması icabettiği gibi, bu mevzuatı bugünkü dünya gidişine uygun bir şekilde tatbik edecek elemanlara da aynı derecede ihtiaçolduğu tabiidir. Geçen yıllardaki bütçe müzakerelerinde üzerinde hassasiyetle durulmuş bulunan ve mevzuatı tatbik ile görevli eleman husunun da halli için dördüncü Kaalisyon Hükümetinden büyük gayret ve faaliyet beklenmekte olduğuna işaret etmek isteriz.

Diğer bakanlıklara nazaran, eleman yönünden, en az alâka gören bir Bakanlıktır. Yukarıda kısaca arz ettiğimiz gayelerin tahakkuku için yetişmiş elemanlara da şiddetle ihtiyaç vardır. Diğer bakanlıklarla personel yönünden mukayesesi yapıldığı zaman, tahsil bakımından en düşük orantılı bir bakanlık olduğunu görmekteyiz. Bu halden kurtarılması için teşkilât kanununun biran evvel çıkarılması ve gümrük memurluğunun da câzip bir hale ifrağ edilmesi icabeder.

Bir yabancının memleketimizle ilk teması gümrük kapılarımızda vâkı olmaktadır. Gümrük kapılarının bulunduğu yer ve mahaller hepimizce malûmdur. Evvelemirde buralarda bulunan gümrük dairelerinin ihtiyaca cevap verecek bir hale ifrağ edilmeleri ve burada ikamet etmek mecburiyetinde bulunan memurların medeni ihtiyaçlarını cevaplıyacak lojmanları temin edilmesi gerekiyor. Her ne kadar bu yolda bir faaliyet mevcut ise de istenilen yüsat ve süratte olmadığını büyük bir üzüntü ile ifade etmek isteriz. Esas itibariyle gümrük kapılarımız pek mahdut ve muayyendir. Büyük yatırımları da icabettirecek bir vüsatte değildir. Her sene bunlardan birkaç tanesi yapılmış olsa idi bugün böyle bir problemimiz olmazdı. Bugün dahi bu işin süratlendirilmesi ve kısa bir zamanda intacının mümkün olduğu kanaatindeyiz.

Burada çalışan memurların da gelecek turistlere ve yurdumuzu şirin ve daima aranılacak bir ülke olarak, hâtıra ve hafızalarında yaşatacak şekilde kendilerine kolaylık gösterecek bir zihniyetle hareket edecek bilgili ve lisanla mücehhez olmaları icabeder. Gerçi bu hususta bir kurs açılmış ve memurlar bu kursa tabi tutulmakta ise de lise tahsili yapmış bulunan kimselerin dahi ne derece lisana aşina oldukları malûmumuzdur. Kurslarda kısa bir eğitime tabi tutulan bu zevatın lisan ve meslekî görgü ve bilgilerini genişletmek ve takviye etmek için bir müddet yurt dışında da eğitime tabi tutulması hem yetişmeleri ve hem de bu mesleke kar-

şı alâkanın temini yönlerinden büyük faydalar temin edeceğine kaaniiz. Bu husus sadece gümrük kapılarında müstahdem bulunan elemanlar için değil Bakanlığın diğer hizmetlerinde görevli bulunan elemanlar hakkında da düşünülebilir.

Muhterem Senatörler :

İkinci Cihan Harbinden sonra dünya iktisadiyatında büyük tahavvüller oldu. Birçok yeni teşekküller meydana geldi. Avrupa'nın birleşmesi yolunda da yeni adımlar atıldı. Yurdumuzda da sınai sosyal ve zirai yönden büyük hamleler yapılmış ve yapılmaktadır.

1949 yılında yürürlüğe konulan 5383 sayılı Gümrük Kanununun bugünkü ihtiyaca cevap veremez bir hale geldiği görüldüğünden yeni bir gümrük kanununa ihtiyaç hissedilmiş ve bu maksatla da hazırlanmış buluan yeni gümrük kanununun Meclise sevk edilmiş bulunduğunu öğrenmiş bulunuyoruz. Bu kanunun biran önce çıkarılması en halis temennilerimiz arasındadır. Bu kanunun süratle tatbik mevkiine konulmasında, hem piyasanın ve hem de bugünün büyük mevzularından birisi olan turizm sanayiinin gelişmesinde büyük hizmeti olacağına kaani bulunuyoruz.

Ancak kanunlar ne kadar mükemmel olursa olsun bunları tatbik edecek elemanlar yetişmiş ve kabiliyetli eleman bulunamadığı takdirde beklenilen faydaların tahakkukuna da imkân olamaz. 1931 yılında kurulmuş bulunan Bakanlığın teşkilât kanunu aynı tarihten beri meriyettedir. Halbuki 35 sene evvelki Türkiye ile bugünkü Türkiye arasında büyük farklar olduğu gibi yukarıda kısaca işaret ettiğimiz gibi dünyanın görüşü, anlayışı da aynı şekilde değişmiştir. Binaenaleyh 1931 yılında yürürlüğe konulan bu teşkilât kanunu ile bu ihtiyaçlara cevap vermek mümkün olamaz. Teşkilâtın da buna muvazi olarak değiştirilmesi ve tanzimi icabeder.

Bakanlığın bu yoldaki çalışmaları sonunda hazırlayıp Bakanlar Kuruluna sevk etmiş bulunduğunu öğrendiğimiz kanunun da, ısrarla takibedilerek, biran evvel kanunlaşmasını temenni ederiz.

Bu arada evvelce hazırlanmakta olduğu bildirilen gümrük kıymetlerinin tâyinine yarıyacak olan tarife izahnamesi ve kıymet şerhinin yapılıp yapılmadığını öğrenmek isteriz. Zira kıymet tatbikatı vuzuha ererek iyice anlaşılmadıkça hata, tereddüt ve ihtilâfların izalesi düşünülemez.

Tatbikat dolayısiyle vâki hakem heyetti kararları aleyhine mutlaka Danıştaya gitmek ihtiyadının da önlenilmesi icabeder. Zira bu hareket ve itiyat mükellefin zararını mucibolmakta, satışa arzı icabeden metaın fiyatlarının tâyin ve tesbitini güçleştirmekte malın piyasaya arzını geciktirmektedir ki, bunun zararlarını arz ve izaha lüzum görmüyoruz.

Mevzuat üzerinde durduğumuz bu sırada kısaca 1918 sayılı Kaçakçılık Kanununa da işaret etmek isteriz. Bugünün ihtiyaçlarına cevap vermekten çok uzak olan bu kanunun da biran önce diğer mevzuat ve iktisadi politikamıza uygun bir şekilde değiştirilmesi zamanı gelmiştir.

Hudutlarımızda birçok esef verici kaçakçılık hâdiselerini büyük bir üzüntü içerisinde günlük gazetelerde görmekteyiz. Bunların mümkün olan nisbette önlenmelerini temin için hem bu kanunun değiştirilmesi icabettiği gibi, hudut şehir ve kasabalarımızdaki vatandaşların ihtiyaçlarını karşılamaları için hudut pazarlarının kurulması hususunun da düşünülmesi icabettiğine kaani bulunuyoruz.

Ekonomik tedbirlere gidilmeden zecri tedbirlerle kaçakçılığın önlenmesinin mümkün olmadığını hâdise ve vakıalar her gün en açık şekilde göstermektedir. İki ay evvel bütçe tenkidlerimizde üzerinde durmuş bulunduğumuz gümrük depo, antrepo, sundurma ve parklarında bulunan takriben 115 milyon lira değerindeki emtianın tasfiyesi için harekete geçilmiş bulunduğunu ve bu maksatla Bakanlar Kurulu kararı çıkarılarak 6 ay içerisinde tasfiyesi cihetine gidilmesini memnuniyetle müşahede ettiğimizi işaret etmek isteriz.

Muhterem arkadaşlar; Gümrük Bakanlığı ile alâkalı kanunların bir an evvel çıkarılmasiyle bugüne kadar süregelen birçok ihtilâflar önlenecek ve hem de memleket ekonomisi büyük faydalar görecektir. Aynı zamanda esaslı bir gelir kaynağı olduğu kadar Türkiye'mizin diğer milletler tarafından tanıtılmasında büyük hizmeti dokunacağı muhakkak olan turizm sanayiimizin de bundan âzami derecede istifade edeceği hususuna işaretle gümrükler mevzuundaki mütalâalarımıza nihayet vererek, Tekel İdaresi

üzerindeki mütalâa ve temennilerimize geçiyorum.

Tekel İdaresi hizmetleri bütçeye gelir temin eden bir kaynak olarak değil, aynı zamanda memleket ziraati ve ekonomisi ile de doğrudan doğruya alâkalı bulunmaktadır. Sigara mevzuu ile tütün müstahsılının muhatabı, ispirto ve ispirtolu içkiler yönünden bağcının, çay yönünden çay müstahsılının doğrudan doğruya muhatabıdır. Bu faaliyetleri dolayısiyledir ki, geniş şekilde zürra ile sıkı sıkıya alâkalıdır.

Sayın senatörler;

Dördüncü Koalisyon Hükümetinin teşkilinden sonra ilk icraatı tütün piyasalarının açılması olduğu malûmlarınızdır. Tekel İdaresinin gerek malî ve gerek sınai yönden en kesif faaliyet sahası tütün mevzuudur. Memleketimizde tabiatın bir lûtfu olan ve birinci derecede döviz kaynağımız olan tütünün, diğer rakip devletlerin faaliyetleri ve hükümetlerin yanlış bir fiyat politikası sebebiyle dünya piyasasındaki mevkiimiz sarsılmakta, bu piyasaları rakiplerimize kaptırmaktayız.

Bugün Şark tütünü olarak dünya piyasalarında isim yapmış olan tütünlerimizin yerini Virjinya tipi tütün almaktadır. Bu büyük rakipten hariç, Şark tipi tütün yetiştiren Yunanistan, Bulgaristan gibi diğer rakip devletler de dünya piyasasına bizden daha avantajlı olarak girmekte ve tütünlerimizin satılmasında büyük engel olmaktadırlar. Bütün bu rakiplerle mücadele edebilmek için tütün maliyetlerini asgariye indirmek ve kaliteli tütün elde etmek mecburiyetiyle karşıkarşıya bulunmaktayız. Bu yolda esaslı tedbirlere tevessül etmediğimiz takdirde ilerde daha müşkül durumlarla karşılaşacağımız da muhakkaktır.

Yukarda arz etmiş olduğumuz yanlış fiyat politikası neticesinde, tütün kalitesi düşmüş, maliyet yükselmiş ve bu sebeplerden rekabet imkânları küçülmüştür.

Bu sene ilk defa açılmış bulunan Ege tütün piyasası sırasında bir kısım çiftçinin vâkı olan sızlanmaları ve şikâyetleri hep bu politikanın neticesidir. Yanlış fiyat politikasının tütün kalitesi üzerindeki tesirini geçen dört beş yılın randıman vasatisini tetkik edersek daha sarih olarak göreceğiz.

1960 yılı randıman vasatisi	61.50
1961 yılı randıman vasatisi	66.41
1962 yılı randıman vasatisi	71.71
1963 yılı randıman vasatisi	60.43
1964 yılı randıman vasatisi	47.80 dir.

Görülüyor ki, bidayette yüksek olan randıman vasatisi bilâhara düşüş arz etmeye başlamış ve 1964 yılında en düşük vasatiyi vermiştir.

Takibedilen bu politika dolayısiyle zürra taban araziye inmiş ve netice bu olmuştur.

Binaenaleyh, kalifiye tütünün yetiştirilmesi için esaslı tedbirlerin alınması lâzımdır.

Tekelin ikinci mühim vazifesi de destekleme mevzuudur. Bugünkü eleman ve mevzuatla çok büyük gayretler sarf edilmesine rağmen, istenilen neticeye ulaşılamamaktadır. Bu itibarla bâzı mühim tedbirlere ihtiyaç vardır. Ezcümle 1938 senesinde meriyete konulmuş bulunan Tütün ve tütün inhisarı hakkındaki 3437 sayılı Kanun, bugünün ihtiyaçlarına cevap vermekten uzak bulunduğu cihetle bunun yerine kaim olacak Tütün tekeli hakkındaki Kanunun bir an evvel Meclislerden geçirilmesi, tütün müstahsılından kesilmek suretiyle birikmiş ve bugün 120 milyon liraya baliğ olan hisselerle bir banka veya koperatifin kurulmasının çabuklaştırılması hususu her sene tekrarlanmış ve va'dedilmiş olduğu halde maalesef bugüne kadar müspet sahaya intikal etmemiştir. Zürraın kredi hususundaki zıslanmaları ve tekelin büyük ve kesif faaliyetleri arasında sırf bu müessesenin kurulmamış olması dolayısiyle buna bir de destekleme mubayaası girmektedir. Bu müessesenin kurulmasiyle hem tekel böyle bir külfetten krutulacak ve hem de zürraın malî yönden takviyesi mümkün olacaktır.

Çiftçi, daima ekimden evvel bankalara müracaat ederek kredi almakta ve borçlarını tütün satışında tediye etmektedir. Hal böyle iken piyasanın geç açılması ve teslimin zamana muhtacolması sebebiyle borcun ödenmesi gecikmekte, bu sebeple açıktan faiz ödemek durumuna da düşülmektedir. Kaldı ki, geçimini buna bağlamış bulunan bir kısım çiftçi bu gecikme sebebiyle geçim müşkülâtı ile de karşılaşmaktadır. Bu aksaklıkların süratle giderilmesi için şimdiden tedbirler alınmasını uygun mütalâa ederiz. Bu defa yaptığımız tetkikler neticesinde

gördük ki müstahsıl müstakar bir piyasanın mevcudiyetini şiddetle aramaktadır. Getirilecek kanunlarda bu noktanın da hallini öngören hükümlerin mevcudiyetini temenni ediyoruz.

Muhterem senatörler.

Tütün mevzuunun ikinci kısmını mamul tütün, sigara teşkil eder. En kaliteli tütün yetiştiren bir memleket olmamıza rağmen maalesef sigaraların kaliteleri her gün biraz daha bozulmaktadır, diyebiliriz. Bu hususlara dikkat ve itina edilmesi lüzumuna işaretle beraber, bugün mevcut sigara fabrikalarının ömürlerini doldurmuş makinalarla mücehhez oldukları ve normal kapasitelerinin üstünde çalışmaların da bunda büyük rolü olduğu muhakkatır.

Uzun bir mâziye sahibolan, takriben onbeş sene evvel inşasına başlanarak muhtelif sebeplerle bir türlü ikmal edilemiyen Maltepe Sigara Fabrikasının ikmali suretiyle daha mükemmel sigara imalinin mümkün olacağı ve bu sıkışık durumun önleneceği tabiîdir.

Mamul sigaraaların dış piyasalara arzı ve sürümü bu devletlerin gümrük mevzuatı dolayısiyle ne kadar müşkül olduğu malûmunuzdur. Ancak bu güçlükleri yenmek suretiyle demirperde dışı ülkelerde tütünlerimize sağlam piyasalar temin etmek ve buralara yatırım yapmak suretiyle kurulacak müesseselerde tütünlerimizden sigara imali suretiyle yeni pazar ve imkânlar yaratılmasının araştırılması ve temini halis gayretlerimiz meyanındadır.

Kaldı ki, bugün istiklâlini kazanmış birçok devletler mevcuttur. Ürünlerimizin bu ülkelerde tutunmaları yeni piyasalar temini için sarf olunacak gayretlerin iyi neticeler tevlidedeceğinden şüphe edilmemelidir. Bununla beraber Tekel İdaresinin yurt dışında mahsul ve mamullerinin tanıtılması ve tutulması için reklâma hemen hemen hiç iltifat etmediği görülmektedir. Halbuki reklâm ve propagandanın bu mevzudaki önem ve ehemmiyeti izahtan vârestedir. Bu nokta üzerinde de durulması memleket iktisadiyatı bakımından faydalı olacağı kanaatindeyiz. Muhterem arkadaşlar, sözlerime çay mevzuu üzerinde kısaca durduktan sonra nihayet vereceğim.

Tekel İdaresinin en geniş ve rakipsiz iş ve iştigal sahası çay mevzuudur. Düne kadar çay ithal eden bir memleket olan Türkiye'miz bugün çay ihraceden bir memleket durumuna geçmiştir. 190 bin dekar üzerinde 80 bin müstahsılın çalıştığı bu istihsal kolu üzerinde tek alıcı olan Tekel İdaresinin gayretlerini daha çok teksif etmesi, tesislerini takviye ederek daha randımanlı ve kaliteli çay imalini temin etmelidir. Bugün eldeki tesisler bu imkândan uzak vasıf ve kapasitededir. Bu sebepledir ki, piyasaya arz edilmiş çaylar müstehlikin yetiştirmiş bulunduğu ve teslim ettiği çayın vasfını aynen intikal ettirememiştir. Bu itibarla bölgede toplanmış bulunan yaş çayların süratle atelye ve imalâthanelere ulaştırılmasını temin edecek araç ve vasıtalarla teçhiz edilmesi icabeder. Bu arada yaş çay fiyatlarına da değinmek isteriz. 1958 senesinde tesbit edilmiş buluunan fiyatlar aynen muhafaza edilmektedir. Halbuki bu fiyat tesbitinden bugüne kadar aradan geçen 7 senelik bir müddet içerisinde geçim endeksinde meydana gelen yükselişler ortadadır. Bu noktanın nazarı itibara alınmak suretiyle müstahsılın emeğinin değerlendirilmesi bir fiyat ayarlanmasının yapılması zaruretine inanmaktayız.

Muhterem arkadaşlarım, bize tâyin edilmiş bulunan müddet nihayete ermiştir. Bütçenin millete ve Bakanlığa hayırlı ve uğurlu olması temennisiyle sözlerime nihayet veriyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — C. H. Partisi Grupu adına Sayın Nejat Sarlıcalı.

C. H. P. GRUPU ADINA NEJAT SARLICA (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem senatörler, Sayın Bakan ve değerli yardımcıları;

Gümrük ve Tekel Bakanlığı bütçesinin müzakerelerinden faydalanarak bu bakanlığın çalışmaları hakkında C. H. P. Senato Grupunun görüş ve temennilerini açıklamak üzere huzurunuzda bulunuyorum. Bakanlığın faaliyet çerçevesine aldığı Tekel konuları ve gümrük meseleleri hakkında her bütçede ve son olarak Üçüncü Koalisyon Hükümetinin Senetomuza takdim ettiği bütçe müzakereleri sırasında partimiz görüşünü arz etmiş idik. Bu görüşleri burada zamanın müsaadesi nisbetinde özet olarak tekrarlarken daha ziyade Dördüncü Koalisyon Hükümetinin hatalı olarak yürüttüğüne inandığımız 1964 yaprak tütün politikası üzerinde fazlaca durmak ihtiyacını hissettik.

Sınai ve ticari faaliyetleri ile bir taraftan Türk çiftçi ve işçisine, diğer taraftan da gelir temin etmek suretiyle Hazineyi destekliyerek yurt kalkınmasına hizmette bulunan Tekel Genel Müdürlüğü rakı, şarap, bira, likör, gibi ispirto ve ispirtolu içkiler imalât ve satışları ile, tuz, çay, kahve imalât, ithalât ve sigara fabrikaaları kurmak ve sigara imal ederek yurt içinde ve dışında satışa arz etmekle ve ihtiyacı olan yaprak tütünü piyasalarımızdan mübayaa ettikten başka Devletin kendisine vereceği görev dâhilinde tütün ekicisini korumak maksadı ile destekleme mübayalarında bulunmakla vazifelidir.

Genel Müdürlüğün çalışma konularını önem derecelerine göre ele alalım :

Millî gelirimizin en büyük kısmını teşkil eden tütün, başta Ege olmak üzere Karadeniz, Marmara, Doğu ve Güney - Doğu bölgelerinde yedibinden fazla köyde yaşıyan 450 bini aşkın çiftçi ailesinin geçim kaynağı olmakta ve onları yılın 12 ayında yormaktadır. Ayrıca, yine onbinlerce işçinin işleme evlerinde ve yüzbinlerce tarım amelesinin de tarlada yılın muayyen mevsimlerinde iş konusunu teşkil etmektedir. Bunlardan başka tütün Devlete senede vergi ve kâr olarak 700 milyon lira gelir getirmekte, ihracatımızın üçte birini, döviz kaynaklarımızın dörtte birini sağlamakta, her sene iç ticarette 1,5 milyar liralık bir hareketi tahrik etmektedir. Bu vasıfları ile tütünün millî ekonomimizde ne derece müstesna bir mevkii bulunduğunu ayrıca izaha lüzum yoktur sanırız. Bu kadar geniş bir iktisadi faaliyet kapsıyan ve dolayısiyle sosyal bünyemizde bu nisbette etkileri bulunan tütünün, dünyanın hemen her yerinde yetişebilmesine rağmen, koku, yüksek yanma kabiliyeti, tatlılık, doyuruculuk ve sigara randımanı gibi vasıflarını ancak Balkan memleketlerinde bulabildiğini bilmiyen yoktur. Bunların içinde Şark tipi tütünlerin bütün özellikleri ile memleketimizde istihsal edilebilmekte bulundukları sebebiyedir ki, dış pazarlarda bu tip tütünler genellikle Türk tütünü ismi ile anılmaktadırlar.

Uzun seneler devam eden ve tecrübeye dayanan çalışmalardan sonra memleketimizin haklı olarak elde etmiş bulunduğu bu şöhrete Yunanistan, Bulgaristan, Yugoslavya gibi komşularımızın ortak oldukları, bu sahada programlı ve plânlı bir faaliyete girişerek ve dış pazarlarda rekabet ederek aleyhimize inkişaflar kaydetmeye gayret ettikleri bir vakıadır. Bizdekine muvazi olarak rakip memleketlerde de istihsalin yıldan yıla artığı ve bu artışın dünyadaki istihlâk gelişmesinden fazla olduğu hesaba katılırsa memleketimizde yeni ve titiz çalışmalara girmek için vakit kaybetmemek gerektiği kendiliğinden ve kolaylıkla anlaşılır.

Bununla ilgili olarak itsihsalimizin % 40 - 50 sini satınalan Amerikan piyasaları ve sigara fabrikaları ile daha yakından işbirliğine gitmek, tütünlerimizin kanser tehlikesi karşısında en az nikotin ve en az katran ihtiva ettiğini her vesile ile duyurmak, senelerce münasebetimizi devam ettirdiğimiz Alman ve diğer Avrupa piyasalarını tekrar tutmak ve Japonya, Çin gibi yeni ve aç pazarlarla temasa geçip oralara acele yerleşmek icabeder.

Bütün bu izahatımızla anlaşılmış olacaktırki, bu önemli ve hayati mahsulümüz kendi başının çaresine bakmak şöyle dursun, dikilişinden ihracına kadar her safhasında Devletin yakın ilgi ve çok zaman himayesine muhtaç kalacaktır. Artık hiç vakit kaybmeden Türk tipi tütünlerin standardizasyonu sağlanmalı, müstahsil bölgelerin özelliklelerine göre standart ve sertifikalı tohum dağıtılmalı, fidelikler iptidai durumdan kurtarılmalı, kurutma işleri tütünlerin menşe hususiyetlerine göre en uygun şekilde tesbit ve standardize edilmeli, çeşit özelliklerine ve nizmname ile tesbit edilmiş olan işleme şekline, rengine ve nevine göre denklemye tabi tutulmalı ve gerekli muhafaza tedbirleri alınmalı ve aldırılmalıdır. Bunlardan başka istihsal maliyetlerinin düşürülmesi için nebati yaprak adedinin ıslah yoliyle artırılmasına çalışılmalı, çeşitli hastalıklara ve mavi küfe mukavim çeşitler bulunmalıdır. Ayrıca zirai kredi miktar ve usulleri yeniden gözden geçirilerek, nefis tütün yetiştirdikleri sabit olanlara veya yetiştirilen tütünlerin nefaset ve derecesine göre dönümde 250 liraya kadar kademeli kredi sistemi uygulanmalı, müteselsil kefalet sistemi terk edilerek basit formaliteli, oyalayıcı olmıyan ve müstahsılın eline zamanında geçen pratik bir kredi usulü tatbik olunmalıdır.

Piyasa: Yukarda da ifade ettiğimiz gibi müstahsıl için geceli gündüzlü ve çok yorucu şartlar altında devam eden istihsalin satışı sırasın-

da Devletin ilgisi kaçınılmaz bir zarurettir. Gerek Anayasa gerekse 196 sayılı Kanun Hükümeti bu ilgiye mecbur etmiştir. Burada meselenin ekonomik yönü olduğu kadar sosyal yönü de satha çıkmakta ve etkili olmaktadır. Her zaman görülmüştür ki, yüz binlerce müstahsıl çok mahdut sayıda alıcı ile karşı karşıya bırakıldığı zaman durum daima yetiştiricinin aleyhine inkişaf etmiştir. İşte bu sebepledir ki, kanunlar Tekel İdaresini bu münasebetleri tanzim etmek ve destekleme mubayaaları yapmak suretiyle müstahsılın emeğini ve alın terini değerlendirmek işi ile vazifelendirmiştir.

Bir iki yıl hariç, senelerce devam edip gelen bu alâka ve mecburiyet esefle ifade edelim ki, bu seneki satışlarda yerine getirilmemiş, müstahsıl kendi başına terk edilmiştir. Bu derece geniş bir vatandaş kütlesini ve memleket mahsulünü ilgilendiren bu konuda, hissî değil objektif esaslara ve geniş tetkiklere dayanan görüşlerimizi bir muhalefet partisi olarak ortaya koyarken, Sayın Bakanın bizi meseleyi politik istismar konusu yapmakla itham etmemesini hassaten rica ederiz.

Fikirlerimizi, bu yıl istihsalin çok fazla olduğunu, randımanların düşük bulunduğunu, rakip memleketlerin vaziyetini, bilerek ortaya koyacağımızın bilinmesini isteriz. Mevzu, kötü kaliteli tütünlerin yüksek fiyatla alınması noktasından değil, iyi tütünlerin iyi para ile orta tütünlerin daha az para ile geri kalanların da yeter fiyatla mubayaa edilmesi ve bunun için de müstahsılın alıcı karşısında himayesiz bırakılmaması noktasından almak gerekmektedir. Acaba Tekel İdaresi rakip memleketlerin durumlarını, dış pazarları ve Türk müstahsılının maliyetlerini nazarı dikkate alarak fiyat ve mübayaa bakımlarından müessir tarzda destekleme görevini ifa etti mi, etmedi mi? Mesele buradadır. Sayın Bakan bu yıl baş fiyatın Ege'de geçen seneye nazaran 25 kuruş fazla açıldığını politik istismara gitmek suretiyle mütaaddit defalar ifade etmişler ise de, bütün alım merkezlerinde başfiyattan ancak birkaç tütünün satınalındığını, bunun ardından ıskarta ve ihrakiye ayırma metodu ile en iyi kalitedeki tütünleri serbest alıcıların fiyatı olan 8 - 9 liraya düşürdüğünü, bu fiyatlardan dehi almaya nazlanarak müstahsılı kendinden bıktırıp ve uzaklaştırıp serbest alıcının günden güne düşen fiyatlarına mahkûm etmek için elinden geleni yaptığını bilmiyen kalmamıştır. Nitekim, ne tüccarın ve ne de Tekelin, ıskarta oyununa gitmeden başfiyatlarla yüz balya tütün aldıklarını iddia etmek kabil değildir. Halbuki 1 nci ve 2 nci sınıf tütünlerin az olmaları sebebiyle tüccar bunları kendini kurtaracak daha iyi fiyatlarla mubayaaya hazırlanmış idi. Her yıl tesbitler sırasında dip balyaları ıskarta, icap veya görmez adları altında tesbit edilir ve piyasanın seyrine ve verilen emirlere göre alınırdı. Hattâ müstahsıl bunların ayrı fiyatı hakında tüccar ile pazarlığa girerdi. Bu sene aksine, Tekelin bunlara çok düşük fiyatlar vermesi karşısında tüccar, tesbitleri sırasında ayırdığı bu tip balyaların adedini bilâhara bir kalemde yükseltmiş, müstahsıla böylece teklifte bulunmuş ve kabul ettirmiştir. Bir panik havasının doğmasına sebebolan bu durum karşısında Tekelin müstahsılın ortalama 625 kuruşluk maliyetini hesaplıyarak derhal bir taban fiyatı tesbiti gerekirken bu yapılmamış, dört liranın altında tütün sattırılmıyacağının ilân edildiği saatlerde 150 kuruştan daha aşağılarda muameleler kaydedilmekte bulunmuştur. Bu vaziyette serbest alıcılar aldıkları malların ortalama fiyatlarını düşürmek için adeta yarışa girmişlerdir. Tekel İdaresi de bu duruma seyirci kalmıştır. Sayın Bakanın hiç olmazsa 3 - 4 günün satışlarına mahallinde nezaret etmesi gerekir iken bir gün bir gece kalarak hemen bölgeden ayrılması müstahsılın mâneviyatını büsbütün kırmış ve çözülmesinin sebeplerinden biri olmuştur.

Sayın Gümrük ve Tekel Bakanı bu mütalâalarımıza cevap lûtfetmek üzere kürsüye teşrif ettikleri zaman ekici ve ekiliş sahasındaki artıştan, meydana gelen istihsal fazlalığından, randıman düşüklüğünden bahsedeceklerdir, buna rağmen piyasayı 25 kuruş fazlası ile açtıklarını anlattıktan sonra ortalama fiyatın 8 liranın üstünde bulunduğunu, Tekelin geçen yıla nazaran daha fazla tütün aldığını ve bu suretle destekleme görevini daha müessir şekilde yaptığını ve müstahsılın geçen yıla nazaran eline daha fazla para geçtiğini beyan buyuracaklardır. İki ay önce C. H. P. li milletvekillerinin Ticaret ve Gümrük Tekel Bakanlıklarına tevcih ettikleri, ekim sahaları, randıman dereceleri, tüccar ve Tekel mübayaaları, ortalama fiyatlar ile ilgili yazılı sorulardan kabil olanların cevaplarının bugüne kadar verilmemiş olmasına rağmen bizim zatî ça-

lışmalarımızla elde ettiğimiz rakamlar fiyat, müessir müdahale ve müstahsıln kazancı konusundaki resmî görüşlerin hakikata uymadığını meydana çıkarmıştır.

Ortalama fiyat: Diğer istihsal bölgelerinin aksine olarak Ege piyasası sözde kapandığı için mütalâamızı daha çok buradaki fiyatlar üzerinde yürüteceğiz. Elimizdeki resmî istatistiklere göre geçen yıl Ege'de Tekel İdaresini ortalama fiyatı Onbuçuk lira, tüccarın vasatisi 900, genel ortalamâ ise 934 kuruştur. Bunda şüphesiz geçen yıl tütünlerinin randıman nisbetlerinin % 60 civarında oluşunun tesiri vardır. Bu sene ortalama randıman % 48 civarında tesbit edildiğine ve % 1 randıman için 12 kuruş düşülmesi gerektiğine göre Tekel vasati fiyatının 822, tüccar vasatisinin 798, genel ortalamanın da 822 kuruş civarında olması gerekmekte idi. Filhakika Sayın Tekel Bakanı Bütçe Encümeninde de vasati fiyatın 8 lirayı bulduğunu beyan etmişlerdir. Bunu kabul etmeye maalesef imkân yoktur. Hata vardır. Aşağıdaki hesaplar bunun aksini ispat etmektedir. Şöyle ki: Tekel tesbitlerine göre bu yıl Ege'de, umumi istihsalin % 5 i nisbetinde 5 850 ton I nci, % 14 nisbetinde 16 380 ton II nci, % 27 si nisbetinde 31 590 ton III ncü, % 54 ü nisbetinde 63 180 ton da 4 ncü sınıf tütün elde edilmiştir. Ortalama fiyatın 8 lira olarak teşekkül edebilmesi için birinci sınıf tütünlerin hiç ıskarta çıkarılmadan 13,25 te, ikinci sınıfların hiç ıskarta ayrılmadan 10 lira 25 kuruştan, 3 ncü sınıfların 875 ve 4 ncü sınıf tütünlerin de kezalik hiç ıskarta ve ihrakiyelik ayırmadan 675 kuruştan aşağıya satılmamış olduğunu kabul etmek icabeder. Halbuki hakikat bunun tamamen aksinedir. Elimizde tomar halinde bulunan ve Sayın Bakana takdime âmade bulunduğumuz kontratlar Ege tütünlerinin en azından üçte birinin 300, 275, 200, 150, 75 ve 50 kuruşlardan satıldığını göstermektedir. Bu bilgilere istinaden ayrıca çok geniş bir satıhta alıcı ve satıcılarla yaptığımız bir anket Ege'de bütün mahsul için genel ortalama fiyatın bu yıl en müsamahalı bir hesapla 525 ilâ 625 kuruşu asla geçmediğini göstermektedir. Bugün en az 1.55 dolârlık dış piyasa fiyatlarına ve Amerikan gradları nisbetlerine göre işlenmiş halde ortalama 12.50 liraya satmanın kabil olduğunu nazarı dikkate alırsak, mubayaa, işletme masrafları, % 12 fire payı ve müessese kârı olarak kiloda 4 lira tenzil edilse bile geriye kalacak olan 8 ilâ 8,5 liranın Ege ortalaması olarak teşekkül etmesi hem Tekeli hem de diğer alıcıları ciddî olarak koruyabilirdi. Kiloda meydana gelen en az bu 225 kuruşluk fiyat farkı 123 bin ton istihsal karşısında 300 milyon liraya yakın bir meblâğın hakkı olduğu halde müstahsılın cebine girmemesi neticesini doğurmuştur. İşte biz C. H. P. Grupu olarak Tekelin desteklemе görevini asgari ölçüde yerine getirmemesi yüzünden ekicinin alın terinin hakkı olan bu 300 milyon liranın hesabını soruyoruz. Bakanlık bu hatalı tutumun vebalinden müstahsıl ise bunun senelerce sürecek yıkıntısından kendilerini bir türlü kurtaramıyacaklardır. Bilindiği gibi ekiciler bu ilgisizliği müteaddit mitinglerle protesto etmişler, eksperlerle üzücü hâdiselerin doğmasından kaçınamamışlar fakat dertlerini hiç kimseye anlatamamışlardır.

Maliyet ve taban fiyatı : Bu yıl Ege'de bir kilo tütünün maliyeti; Tarım Bakanlığına göre 842, Tütüncüler Federasyonuna göre 645, bizzat Tekele göre ise 610 kuruştur. Federasyonun ısrarla talebettiği şekilde desteklemenin hiç olmazsa bir taban fiyatı tesbiti ile yürütülmesi metodu tatbik edilse idi müstahsıl hiç olmazsa korunmuş olduğu kanaatine varacak ve mukavemet edecekti. Bu yoldan masrafının ve borcunun mühim kısmını karşılamak imkânına kavuşmuş olacaktı. Geçen yıl bu usul uygunlanmış muayyen bir fiyat seviyesinden aşağı satılan tütünlerin kontratları tekel tarafından vize edilmemişti. Bu yıl ise kilosu 5 kuruşluk satışlara ait kontratlar bile transfer edilmektedir. Müstahsıl mallarına taban fiyatın bir türlü tesbit edilmemesi usulünü Sayın Bakanın mensubolduğu partinin ekonomik anlayışının bir neticesi olduğunu bildiğimiz için kendilerini şahsan mâzur görmeye çalışıyoruz.

Müesseir müdahale : 196 sayılı Kanuna göre destekleme görevi gene Tekel İdaresine verilmektedir. Bunun için gerekli finansman Tekelin kendi döner sermayesinden başka genel bütçeden veya Merkez Bankasından sağlanmaktadır. Ancak önceden bunu katî bir rakam halinde tesbit etmeye imkân olamamak lâzımdır. Çünkü piyasanın seyrine göre müdahale her zaman azaltılıp çoğaltılabilir. Nitekim geçen yıl tüccarın piyasaya hararetle katılması yüzün-

den asgari 30 âzami 60 milyon olacağı hesaplanan destekleme hacmı 18 milyon kiloda kalmış ve Tekel alacak tütün bulamamış. Tekel bu sene, idare ihtiyacı için 39, destekleme alımları için de 55 milyon kilo tütün mübayaa etmeyi önceden kararlaştırmış ve istihsalin geri kalan kısmını tüccara ayırmıştır. Tüccar Tekelin bu 94 milyon kilodan fazla tütün almıyacağına inandırılmış - esasen diğer istihsal bölgelerinde idareye daha fazla vazife düşeceğini bildikleri için - serbest alıcılar piyasaya çok rahat girmişlerdir. Şayet bu sene de Tekel gerekirse mübayaa hacmını genişletebileceğini diğer alıcıları inandırabilmiş olsa ve ilk iki gün içinde ciddî bir tutum içine girmiş olsa idi, piyasa hiç şüphesiz mânen, maddeten çok daha geniş bir alâka içinde seyredecekti.

Müessir müdahaleyi Tekelin geçen yıllarda ve bu yıl muayyen müddetler içinde satınalmış olduğu tütünlerin miktarının mukayesesi ile ispat etmeye çalışmak yanlıştır. Nitekim, geçen yıl müstahsil Devlet himayesinden emin olarak yeter fiyatı beklemiş, sonra malını daha iyi fiyat veren tüccara satmış iken, bu sene Tekel ile tüccarın birbirlerine zorlu rakip olmıyacaklarını Sayın Bakanın açış nutkundan gördükten ve bundan cesaret alan tüccarın fiyatını günden güne düşürmekte olduğunu da gördükten sonra paniğe kapılmış malını biran evvel elinden çıkarmayı tercih etmiştir. Ayrıca, bu mukayeseyi yaparken, rakamların ve nisbetlerin bizi yanlış sonuçlara götürmemeleri için geçen yılın Ege'deki 73 bin tonluk istihsaline karşılık bu senenin 123 bin tonluk istihsalinin fazlalığını hesaba katmak gerektiğini unutmamak lâzımdır.

Böyle bile olmasa, Genel Müdürlük Yaprak Alım Şubesinin geçen yıl ve bu yıl piyasanın ilk günü için neşrettiği bültene göre : İzmir ilinin 19 ilçesinde Tekel geçen senenin 1 nci günü 21 775 balya tütün aldığı halde bu yıl istihsal fazlalığına rağmen ancak 24.896 balya almış, buna mukabil tüccar yine geçen yılın birinci günü 40 171 balya aldığı halde bu yıl ilk gün 79 552 balya tütün kapatmıştır. Yine Manisa iline bağlı 13 ilçede geçen yıl ilk günde 161 989 balya tütün satıldığı halde bu yıl yine ilk gündeki yekûn satış 117 388 balyada kalmıştır. Keza Aydın ilçelerinde geçen yıl Tekel 1 nci gün 7 185 balya tütün aldığı halde bu yıl mübayaası 7 168 balya kalmıştır.

Bize kalırsa müessir müdahalenin şiddetini ölçmek için en doğru yol fiyatlar arasında objektif mukayese yapmaktır. Filhakika, bu seneki randıman düşüklüğünü de hesaba katarak geçen yılın onbuçuk liralık Tekel vasatisine göre değil bu sene teşekkül etmesi gereken 8 liralık ortalama fiyata göre en çok 600 kuruşta kalınmış olması müessiriyet derecesinin normal hesaplara göre olması lâzımgelenden % 25 nisbetinde eksik kalması sonucunu doğurmuştur. Bu halin meydana getirdiği felâketlerden birisi de şu olmuştur : Bir kısım müstahsil tütününü Tekel'e nazaran daha müsait fiyat vererek mal toplamak istiyen devirci dediğimiz aracılara satmıştır ve bütün istihsalini 5 liralık kapora ile bu maceraperestlere bağlamıştır.

Bugün bunların pek çoğu ya ortada görünmemekte yahut da müstahsil ile yeniden pazarlığa girerek ilk fiyatlarında veya iskarta balya adedlerinde indirme teklif etmektedirler. Kayıpta olanlara mallarını satanlar kontratlarını çözemedikleri için Tekel veya başka alıcı ile temasa geçememekte, kontratları çözmeye razı olan devirciler de karşılık olarak müstahsilden 100 lira, 200 lira gibi haraç para almaktadırlar.

Müstahsil bu mallardan kontratları çözülmüş olanlarını ilk sattığı fiyatın yarısından aşağıya satmaya razı olmaktadır. Bu hal ekicinin Ziraat Bankasına ve kooperatiflere olan borcunu ödemeye yetmemekte müteselsil kefaletler dolayısiyle birinin borcu diğerine, müstahsilden tahsil olunmaktadır. Müstahsila geri dönen bu tütünlerin miktarı 8 milyon kilo civarındadır.

Müstahsılın eline geçen para : Bu yıl müstahsılın eline geçen seneye nazaran daha fazla para geçtiği hakkındaki ifadelerde bir hesap yanlışlığı olduğu kanısındayız. Zira, meselâ en büyük tütün istihsal merkezimiz olan Akhisar'ı ele alırsak görürüz ki, geçen yıl istihsal ettiği 12 milyon kilo tütüne karşılık bu ilçemize 119 milyon 685 bin lira girdiği halde bu seneki 18 milyonluk istihsaline karşılık ancak 100 milyon lira para gireceği ticaret odası muhitlerinde hesaplanmıştır.

Dönüm başına verim ve gelir hesabı da geçen yılın çok artan masrafları karşısında memnun edici neticeler doğurmaktan uzak kalmıştır. Bu hesaplara göre bu yıl Türkiye'de tütün ekicisinin eline Sayın Bakanın her fırsattan faydalanarak tekrar etmeye dikkat ettiği gibi 1 350 000 000 lira değil bir milyar lira dahi geçmiyecektir.

Sayın senatörler bu bahisteki görüşümüzü, senelerden beri Meclis komisyonlarında kalan tütün kooperatifleri kanun tasarısı ile Bakanlar Kuruluna sevk edildiği bildirilen tütün ve tütün tekeli kanun tasarısının biran önce Meclis gündemine alınması ve kanunlaşmalarını temenni ederek bitirmek isteriz. C. H. P. Grupu bu hususta üzerine düşecek vazifeyi yerine getirmeye hazırdır.

Çay : Türkiye'de çayın yetiştirme ve işlemede olduğu gibi memleket gıda ihtiyacını karşılamada iktisadi bir mahiyet almış bulunması hattâ bir ihtiyaç metaı haline gelmiş olması bunun meseleleriyle teknik ve ekonomik olarak daha yakından ilgilenmeyi icabettirmektedir. Türkiye'de çay yetiştirme ve işleme bugünkü halde hiçbir suretle düzenli sayılamaz. Hele çay yapraklarını işlemedeki teknik bilgi ve vasıta noksanlığı gibi çayları icabına göre saklıyacak işliyecek mekân ve tesislerin bulunmaması Türk çayının kalite ve değerini düşürmektedir. Yetiştirilen çay miktarı memleket çay ihtiyacından fazla olduğu, elde binlerce ton stok çay bulunduğu ve bu fazlalık ileriki senelerde büyük ölçüde bir çay ihracını mümkün kıldığı halde Türk çaylarının ihraç imkân, değer ve şartları üzerinde ciddî olarak durulmamaktadır. Türkiye'nin tabiat varlığını değerlendirmek üzere de çaylık sahayı daha yüzbin dönüm artırmak, buna göre de Avrupa, Yakın ve Orta - Doğu memleketlerine en azından onbin ton çay ihracetmek imkânı vardır, bu yoldan yüz milyon liralık döviz sağlanması imkân dâhiline girer. Bunun için de şu ana tedbirleri acele almak durumundayız :

1. — Ekimin yer ve saha itibariyle uzun vâdeli bir programa bağlanması, 5 Yıllık Kalkınma Plânımızda da öngörülen hedeflerin dünya şartlarına göre tertiplenmesi ve işletmelerin bu düzen içinde kurulması,

2. — Müstahsılın ihtihsal tekniği, toplama yönlerinden yetiştirilip sıkı bir kontrola tabi tutulması, bu safhada tecrübeli ve tanınmış yabancı uzmanlardan faydalanılması,

3. — Özellikle ihracata yöneltilecek imalâtın ehliyetli yabancı mütahassısların nezaretinde istikametlendirilmesi ve personel yetiştirilmesi,

4. — Diğer memleketler imalâtiyle rekabet edecek derecede ambalâj çeşitlerine dikkat etmeli ; bu esaslara riayet edildiği takdirde 1,5 milyon librenin üstünde bir sarfiyatın yapıldığı dünya pazarlarında zarar etmeksizin çay ihracetmemiz imkân dâhiline girecek, bu suretle yeni bir döviz kaynağı bulunarak kalkınma hamlemize ve müstahsılımıza yardımcı olacak isabetli bir adım atılması sağlanacaktır.

Şarap : Büyük bir bağcı memleketi olarak yalnız üzüm istihsali değil bu üzümün değerlendirilmesi, bağcılık ekonomisi bakımından karşımıza birçok meseleler çıkarmaktadır. Memleketimizde bağ sahaları günden güne arttığı halde daha bugünden dünyada dördüncü sırayı işgal etmekte bulunduğumuz nazarı dikkate alınırsa şarapçılığımızı yalnız istihlâk konusu olarak değil önemli bir ihraç malımız olarak değerlendirmek gerektiği meydana çıkar. Bu maksatla ve plân hedeflerine ulaşmak maksadiyle ihraç fiyatlarımızı Avrupa imalâtı ile aynı seviyeye indirebilmek için gerekli çalışmalara girmeli, uzun vâdeli az faizli krediler tahsis olunmalı, istihsal vergisi, şarapların satılmasından sonra tahsil edilmeli, şarap imaline elverişli üzüm çeşitleri teşvik olunmalı, şarap kaliteleri dış müstehliklerin alıştıklarına göre hazırlanmalı, modern makinalar ithali ile imalât devamlı kontrol edilmeli, iyi ve elverişli mahzenler inşa edilerek, bilhassa ambalâj konusuna olağanüstü önem verilmelidir. Bütün bunlar şarapçılıkla ilgili mevzuatın yeniden gözden geçirilme zamanının gelip hattâ geçtiğini göstermektedir.

Bira : Biranın bir içki ve bir lüks değil günden güne halk tabakalarımızca alışılan bir serinletici olduğu düşünülür ve normal fiyat seviyesinde bugünkü istihsalimizin ihtiyacımızı karşılamadığı nazarı dikkate alınırsa Yozgat bira fabrikasının inşasının tehirine artık milletçe tahammül kalmadığı kendiliğinden meydana çıkar. Bakanlığın son ihalenin iptali hususunda bize tatmin edici izahta bulunmasını rica ederiz.

Muhterem arkadaşlarım, bundan sonra Gümrük ve Tekel Bakanlığının çalışma konularına girmiş bulunan diğer maddeler ve hususiyle gümrük meselemiz hakkında bundan evvelki bütçede Cumhuriyet Halk Partisi grup sözcüsünün vermiş olduğu izahatı mahfuz tutarak burada bu konuşmamı kesiyorum. Beni dinlemek lûtfunda bulunduğunuz için hepinize ayrı ayrı teşekkür ederim. Gümrük ve Tekel Bakanlığı bütçesinin milletimize, memleketimize hayırlı, uğurlu olmasını temenni ederim. Hepinizi Cumhuriyet Halk Partisi Grupu adına selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Ömer Ucuzal.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, sayın senatörler,

Gümrük ve Tekel Bakanlığı 1965 yılı bütçe kanun tasarısı üzerinde şahsım adına söz alıp huzurunuza gelmiş bulunuyorum.

Muhterem arkadaşlarım,

Hükümetler selâhiyetlerine dayanarak bâzı ahvalde memleketin bâzı çevrelerinde birtakım mahsulün ekilmesini ya tahdideder veya tamamiyle yasak eder. Bu hal ya millî zaruretlerden doğar veya arz edeceğim mevzuda olduğu gibi beynelmilel anlaşma ve gayelerin zaruretinden doğar. Ancak Hükümet böyle bir karara varırken, o çevrede yaşıyan insanların tahdit veya yasak neticesinde mâruz kalacağı iktisadi ve sosyal durumda meydana gelecek kazanç noksanlığını telâfi yolunda bir karar almak mecburiyetindedir. Eski Hükümet 1963 yılında aldığı bir kararla Eskişehir vilâyetinde afyon ekilmesini yasak etmiştir. Eskişehir'in yüzlerce köyünde yaşıyan onbinlerce köylü vatandaş, bu karar sebebiyle, oldukça büyük maddi bir zarara duçar olmuştur. Bu köylerin hemen hepsi orman mıntakalarında yaşadığı için, başkaca geliri olmadığından köylüler şimdi geçim sıkıntısı çekmektedir. Yasak sebebiyle köylüler şimdi geçim sıkıntısı çekmektedir. Yasak sebebiyle köylü oldukça ehemmiyetli bir gelirden mahrum olduğu gibi, senelerden beri haşhaş tohumunun yağını yemeklik yağ olarak yemeye alışmış, bu sebeple mevcut margarin yağlarını hem almamakta, hem de yiyememektedir.

Muhterem Bakandan istirhamımız afyon almamak, sırf yağından istifade edilmek suretiyle yeniden bu mıntakalarda ekime müsaade edilmesi veya aynı mıntakalarda üstün evsaflı tütün yetiştiği tecrübelerle sabit olduğundan, tütün ekimine müsaade edilmesidir. Aksi halde alınmış olan bu yasak kararı sebebiyle bu onbinlerce köylünün hayatını idame etmek için başka bir imkân yoktur. Bu insanların kendi hallerine terk edilmeleri, bulundukları yerlerin orman içi ve orman kenarı olması sebebiyle, günün birinde ormanlara zarar verici hale gelmesinden korkulur.

Muhterem arkadaşlarım,

Eski Hükümet tarafından sigara fiyatları diğer tekel maddeleriyle beraber yükseltilerek son haddine eriştirilmiştir. Buna rağmen her geçen gün ikinci sigaradan tutun da Samsun sigarasına kadar hepsinin kendisine mahsus içim nefaseti bozulmuş ve kalitesi tamamen düşmüş olduğu gibi, gerek kâğıdı yönünden, gerekse imal şekli itibariyle de bugün sigaralarımız hakikaten içilmez bir hal almıştır. Bu durum bilhassa İzmir fabrikalarında imal edilen sigaralarda daha fazla görülmektedir. Onun için sigara tiryakilerinin İstanbul fabrikalarında imal edilen sigaraları tercih ettikleri bir hakikattir. Vatandaşa maddi ve sıhhi yönden zararlı olan Devlet içinde o nisbette gelir getiren sigara mevzuunda da Bakanlığın alâkasını bekler, sözlerime burada son verirken bütçenin Türk Milletine hayırlı, uğurlu olmasını dilerim. Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Mebrure Aksoley.

MEBRURE AKSOLEY (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın Senatörler ve sayın Gümrük Tekel Bakanlığı mensupları. Bir temennide bulunmak için yüksek huzurunuzu işgal etmiş bulunuyorum.

Sayın arkadaşlarım, Birinci Dünya ve İstiklâl Savaşlarına katılan , 13 yara alan ve iki kurşunu el'an vücudunda taşıyan, kalbinden hasta kahraman bir albayın mektubundan bir iki satır okuyorum.

«Hastalandım; doktorlar Türkiye'de bulunmıyan bir ilâç tavsiye ettiler, Almanya'ya yazdım. Hava postası ile geldi. On gün gümrükte kaldı. Nihayet alabildim. Hamdolsun şimdi iyiceyim. Tahammülsüz ıstıraplarım azaldı.»

Aziz arkadaşlarım; gümrükte tam on gün bekliyen bir ilâç yüzünden hastaların, belki de ölümle neticelenebilecek ıstıraplarını gözlerinizin önüne koyuyorum.

Gümrük memurlarının şefkatinden, insaniyetinden ve yardım severliğinden şüphe etmiyorum. Ancak, gümrük formaliteleri yüzünden hasta vattandaşa zamanında yardım edememenin, gümrük memurlarını da üzdüğüne inanıyorum.

Bu iki taraflı ıstırap ve üzüntüyü kaldırmak ve bâzı hallerde bir hayat kurtarmak için, Gümrük ve Tekel Bakanı sayın arkadaşımızdan aşağıda arz edeceğim tedbirlerden birinin derhal alınmasını ehemmiyetle rica ediyorum.

1. Hastalar namına gelen ve ticari miktarda olmıyan ilâçların gümrüğe uğramadan veyahut gümrükte hiç bekletilmeden ve gümrüksüz olarak hastalara süratle ulaştırılması.

2. Bu mahiyette dışardan gelecek ilâçlardan alınacak gümrükten, Hükümet vazgeçemiyecek durumda ise, tesbit edilecek gümrük sonradan tahsil edilmek kayıt ve şartiyle, bu mahiyetteki ilâçların gümrükte hiç bekletilmeden hastalara süratle ulaştırılması,

3. Bu tedbirleri Bakanlık kendi salâhiyeti dâhilinde alamadığı takdirde, bu mahiyetteki ilâçların yukarda arz ettiğim şekilde muameleye tabi tutulması için gereken kanun tasarısının Bakanlıkça hazırlanarak B. M. Meclisine getirilmesi.

Sayın arkadaşlarım, vatandaşa çok yerinde bir hizmet olan bu teklifim hakkında Sayın Gümrük ve Tekel Bakanı arkadaşımızın ne düşündüğünü, Yüce Senato kürsüsünden duymak istediğimi saygılarımla arz ederim. (Alkışlar)

BAŞBAKAN — Sayın Rıgıp Üner

RAGIP ÜNER (Cumhurbaşkanınca S.Ü.) — Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım, Sayın Bakan ve Sayın Tekel Bakanlığı erkânı, Tekel Bakanlığı bütçesi dolayısiyle yüksek huzurlarınızı işgal etmiş bulunuyorum. Mâruzatım gayet kısa olacaktır.

Bendeniz Tekelin imal ettiği sigaralar üzerinde konuşacağım. Piyasadaki sigaraların bâzılarında filitre vardır. Bâzılarında yoktur. Sigaranın nisbeten zararsız bir hale getirilmesi için filitre ilâve edilmelidir. Her çeşit sigaraya filitre konmalıdır. Diğer bir nokta da şudur: Dünyanın en iyi tütünleri memleketimizde yetiştiği halde ve dünyanın birçok memleketleri bizden tütün aldığı halde, Amerikan sigaraları ayarında sigara yapamıyoruz. Acaba Amerikan fabrikalarına 15 - 20 mütehassıs göndersek sigaralarımızı daha nefis bir hale getiremez miyiz?.

Şimdi başka bir konuya geliyorum. Türkiye'nin en çok üzüm yetiştiren şehirlerinden birisi de Nevşehir'dir. Vilâyetin yayınladığı resmî rakamlara göre 1963 yılında üzüm istihsali (150) milyon kilodur. Nevşehir'de (12) şarap fabrikası vardır. Mevcut üzümün bir kısmı bu şaraphaneler tarafından satınalınmakta, bir kısmı da ispirto fabrikasına gönderilmektedir. Bütün bu satışlara rağmen Nevşehir üzüm mahsülünün ancak 1/4 i istilâk edilmekte, 3/4 ü ise çarçur olup gitmektedir. Orta - Anadoluyu hepiniz bilirsiniz, bütün halkın yeğâne ümidi çıkardığı zirai mahsuldür. Bu zirai mahsul de satılmayınca fakir halkın alın teri boşa gitmektedir.

Nevşehir üzüm mahsulünün heba olup gitmemesi için burada bir (Soma fabrikası) açılması için 3 sene evvel Tekel İdaresine müracaat etmiştim. Tekel İdaresinin burada yaptığı tetkikat sonunda (Fabrika arsası) (Fabrikanın ihata duvarı) (Üzüm depoları) (Memurlara yapılacak lojman) fabrikanın maliyet fiyatına eklenerek bir hesap yapıldı ve 2 milyon liraya çıkacağı hesaplandı. Karşımıza ikinci bir mânia çıktı, rantabl değil.

Halbuki, bundan 35 sene evvel Nevşehir'de bir (Soma) ve bir (Rakı) fabrikası vardı. Mükemmelen de kâr ediyorlardı sonradan Tekel Bakanlığı hususi şahıslara aidolan bu fabrikayı kaldırdı. Halen bu fabrikalar sapa sağlam duruyorlar. Hattâ orada çalışan işçiler bile oradalar. Binaenaleyh, Bakanlık ufak bir himmet ile bir fabrika kurabilir. Ve geri kalmış bu bölgenin yeğâne mahsulünü kıymetlendirir. Muhterem Bakan, Nevşehir'de kaymakamlık yapmıştır. Bu memleketin üzüm ve kalitesi hakkında benim kadar fikir sahibidir. Soma fabrikası işine parmak basmasını ve fabrikaların canlandırılmasını rica ediyorum.

Tekel İdaresi lûtfen bu fabrika işini müspet mütalâa buyursunlar.

Fakrü zaruret içinde bulunan bu bölge halkının bütün sene çalışarak elde ettiği üzümlerin çarçur edilmesine razı olmasınlar.

Mâruzatım bu kadardır. Tekel Bakanlığı bütçesinin milletimize hayırlı ve uğurlu olmasını diler, hepinizi saygıyla selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Açık oya sunduğumuz kanun tasarısına oy vermiyen arkadaşımız var mı?.. Olmadığına göre oylama işlemi bitmiştir.

Sayın Faruk Kınaytürk.

ÖMER FARUK KINAYTÜRK (Burdur) — Muhterem Başkan, muhterem senatörler, Muhterem Bakan ve kıymetli erkânı;

Tekel Bakanlığı pek çok mühim konularına benden evvel konuşan değerli arkadaşlarım temas ettiler. Ben yalnız memleketin ekonomisinde mühim rol oynıyan tütün mevzuuna temas edeceğim.

Tütünün sağlık yönünden zararlarını dünkü Sağlık Bakanlığı bütçesi konuşmaları sırasında tebarrüz ettirmiş bulunduğumdan şimdi yalnız tütünün ekonomik yönünden tahlilini yapacak ve bugün büyük bir döviz kaynağımız olan bu istihsalimizin bugününü ve yarınını belirtmeye çalışacağım.

Bugün tütünlerimizin mühim bir döviz kaynağınızı teşkil etmesi, dış ticaretteki önemli yeri ve 7 751 köyde 454 660 tütün ekicisinin yanında mühim bir işçi, nakliyeci, tüccar ile beş milyona yakın nüfus kütlesinin iştigal mevzuları olan tütünlerimizin istihsali, istihdam ve ihraç işlerinin sosyal ve ekonomik yönleriyle daima göz önünde tutulmasının zorluğu izahtan vârestedir.

1963 - 1964 yıllarında ekici adedine, ekilen saha ve istihsalde büyük artışlar olmuştur. Bilâhara fiyat politikasının tesiri ile istihsal arasında kalite ve randıman düşüklüğüne gidiş ve böylece ihraç imkânları zorlaşmıştır.

Dünyaca maruf, şöhretli, kaliteli Türk tütününün hem fazla, hem de iyi randıman ve kaliteli olarak yetiştirilmesi ekonomimiz bakımından hayati önem taşımaktadır.

1963 - 1964 yıllarında artış kaydedilmekte olup bunun sebebi taban ve sulak arazilere kayılarak kaliteden çok kemiyete kıymet verilmesinden ileri gelmiştir.

İstihsal edilen tütünlerin 40 milyon kiloya yakın kısmı içeride istihlâk edilmektedir. 60 ilâ 80 milyon dolâr getiren kısmı da dışarıya satılmaktadır.

Döviz sağlamak için iyi kaliteli iyi randımanlı tütün yetiştirmek zarureti aşikârdır. Dışarıya ihracetmeye mecbur olduğumuz tütünlerin evsafını bozmamaya dikkat etmeye mecburuz. Zira Şark tütünü yetiştiren Yunanistan, Romanya, Yoguslavya bize daima rakip vaziyettedirler.

Bu rakabeti karşılıyabilmek için daima kaliteli tütün istihsaline girmek, iyi tütüne çok para, kötü tütüne az para vererek tütünlerin bozulmasına dikkat etmek lâzım olduğu kanaatindeyim.

Geçen sene tütün ekicilerine 476 204 442 lira ödenmiştir. Bu sene 851 034 000 lira ödenmiştir. Geçen sene dönüm başına çiftçiye ödenen para 470,58 kuruş ile bu sene 473,95 kuruş olmuştur.

Değerli arkadaşlarım.

Verdiğimiz rakamlardan da anlaşılacağı üzere tütünün memleketimizde ve dış memleketlerde taşıdığı ekonomik durum ve sigara sanayiinin dev bir ekonomi teşkil etmesi karşısında bütün dünya milletleri telâşa düşerek tütünün insan sağlığına zararsız hale gelmesi metotlarını aramaya başlamışlardır.

Amerikan kongresinde zararsız bir sigara meydana getirmek üzere gerekli araştırmaların yapılmasını teklif eden bir kanun tasarısı görüşülmüş ve 100 milyon Türk liralık bir araştırma fonu kurulması kararlaştırılmıştır.

Amerika'nın zararsız sigara yapmak için muhtelif enstitülerinin aldıkları tahsisat yekûnü beş yüz milyon dolâr civarındadır.

Sigara sanayii de kendine yöneltilen hücumlara karşı kendi varlığını muhafaza edebilmek için her çareye başvurmuş ve zararsızlığı ispata kalkmış ise de hiçbir iltifat görmemiştir.

Bu durum karşısında bir taraftan sigarayı zararsız hale sokacak metotlar ararken, diğer taraftan da sigaranın yerini tutacak zararsız bir mdde aramaya koyulmuşlardır.

1964 Ocak sonundan 1964 Mayıs sonuna kadar bu uğurda 210 milyon Türk lirası sarf edilmiştir. Bu araştırmalardan alınan neticelere göre filitreli sigaraların filitresizlere nazaran % 50 daha az zararlı olduğu, küçük nargelelerle kullanmanın en zararsız olduğu, öksürüğe sebebolan tahriş edici maddenin tütünün lezzetini bozmadan çıkarılabileceğini Dr. Ernest Wynder'in bulmuş olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz.

Frausa'da sigaranın ıslahı yolunda Elektronik bir makina ile üzerinde 1 500 delik delinen bir sigara kâğıdı imâli başarılmıştır.

Bulgaristan'da Atrefin içirme suretiyle nikotinsiz tütün yetiştirme yolunda çalışmalar yapılmıştır.

Tütün ve sigaranın ıslahı yolundaki çalışmalar netice vermeyince tütünün dışında başka bir maddenin sigara imalâtında kullanılması düşünülmüştür.

Tütünün yerine bir başka nebat olmak üzere muhtelif nebatlar tecrübe edilmiştir. Amerika'da 1965 yılında pancar, lâhana ve hindiba yaprağı kullanılarak bir tip sigara yapılmıştır. Gems adı verilen bu sigaralar ağır kokulu ve pahalıya malolduğundan rağbet görmemiştir. Diğer bir nebatta papayadır bu nebatın niyacin ve rutin denilen kimyevi maddelerle muamelesi sonunda meydana getirilen maddenin kullanılması suretiyle bir nevi sigara imâl edilmiştir. Bu daha ziyade Amerika'da kullanılmakta olup çiğneme tütününün yerine kaim olmaktadır.

Tütün fidelerini Atom Radiyasyonuna tabi tutarak yetiştirilmesine gayret edilen yeni tip tütünler ise içiminde tatsızlık, bir duman vermekten öteye gidememişlerdir.

Milyonlarca lira sarfiyle yapılan araştırmalar neticesinde 1965 yılında yine Amerika'da Puzant Terikyan adlı bir ermeni tarafından enzimlerle muamele ve kükürt dioksit ile sarartma metodu kullanarak maruldan sigara yapılmıştır.

Bizim memleketimizde de Lactuca Sativa Variata Capitata adlı bitkiye en yakın olan ve memleketimizde bol miktarda bulunan kıvırcık salata olarak adlandırılan bu nebat Puzant'ın kullandığı marula en yakındır.

Türkiye'de tütün problemine de kısca temas etmek yerinde olur.

Türk tütünleri dünya tütünleri arasında müstesna bir yer işgal eder, takriben 130 bin ton tütün istihsalinin yarısı ihraç edilip ve 60 ilâ 80 milyon dolâr döviz sağlanır. İhraç edilen tütünün 1/4 Birleşik Amerika'ya verilmektedir.

Dünyada tütün konusunda yapılan çalışmalara paralel olarak memleketimizde ancak eski Bakanlardan Mehmet Yüceler'in Türk tütününün Nikotin, Katran ve artenik muhtevasının Amerikan tütünlerine kıyasla 1/3 nisbetinde olduğunu beyan etmesinin dışında her hangi bir araştırmanın yapıldığına dair hiçbir bilgiye sahip değiliz.

Hakikaten Türk tütününün nikotin muhtevası % 0,95, Amerikan tütünü ise % 2 dir. Bu sebeple Türk tütünü büyük rağbet sağlamaktadır.

Laktuca Sativa varita capitata denilen bitki tütüne en yakın vasıfları taşımaktadır. Memleketimizde halk arasında kıvırcık salata diye isimlendirilir ve büyük miktarda vardır. Laktuga sativa aranılan vasıf ve şartlar en uygunudur. Nikotin % si sıfırdır ve katranı da düşük seviyelidir. Bu aynı zamanda gıda maddesi olarak da kullanılmaktadır.

Sigara sanayiinde kolaylıkla işlenecek evsaftadır. İçim esnasında ağız ve boğazı yakmaz. Lâtif bir rayihası vardır, dumanı havada yoğunlaşıp kalmaz, beyaz renkli kül verir. İçe çekildiğinde öksürtmez ve daha mükemmeli alışılmış sigara tipine son derece uygundur.

Lastuga sativa binlerce tiryakiye mahiyeti izah edilmeksizin içirildiği zaman daima yumuşak içimili hoş bir sigara olduğu cevabı alınır.

Tütün ile lactuca sativanın ekonomik olarak karşılaştırılmasına göz atarsak aşağıdaki neticelerini görürüz.

1. Tütün özel şartlar arar, Lactuca sativa ise kolaylıkla yetişir.

2. Tütün senede bir mahsül, Lactuca sativa ise altı ilâ 10 mahsül verir.

3. Bir dönümlük ekim sahasından yılda ortalama 900 Kg. yaş tütüne mükabil asgari 12 600 Kg. yaş Lactuca sativa alınabilmektedir.

BAŞKAN — Vaktiniz dolmuştur efendim.

ÖMER FARUK KINAYTÜRK (Devamla) — Hulâsa olarak arz edeyim. Dünyanın her tarafından bu nebat hakkında, tütünün tehlikesi karşısında tetkikler yapılmaktadır. Tütün, ekonomimize ve hattâ dünya ekonomisine tesir eden iktisadi bir konu olduğundan ve dolayısiyle bırakmamıza da imkân olmadığından, bugünden Tekel Bakanlığı acaba bir tetkike başlamış mıdır, bir lâboratuvar çalışması var mıdır? Tütünün yarınki akıbeti hakkında Bakanlık ne düşünmektedir?

Bu mevzuu kapattıktan sonra Tekel İdaresinin bir hususiyet arz ettiğini, bu idarede çalışan arkadaşların senelerce burada âdeta bir mektepte yetişircesine yetiştiklerini tebarüz et-

tirmek isterim. Fakat ne esef verici haldir ki, buradaki arkadaşların muhtelif kanuni mevzuatla aldıkları aylık veya ücret, Devlet baremi aylık ve ücretlerinden bir derece aşağıdadır. 4982 sayılı Kanunun birinci maddesine göre 150 asli maaşı olanlar, bin lira karşılığı olduğu halde 7244 sayılı Kanunda yapılan değişiklik sebebiyle birinci derecedeki Devlet memurunun maaş tutarı 2 000 lira olduğu halde, bu müessesede çalışan aynı derecedeki bir memura bir derece aşağı ve karşılığı olan en yüksek maaş 1 750 olarak tatbik edilmektedir. Senelerden beri burada çalışan arkadaşlar muhtelif yerlere başvurmuşlarsa da bir türlü düzeltme imkânı olmamıştır. Nihayet son Personel Kanununda durumları düzeltilecek denmişse de bu defa da bu iş nazarı itibara alınmamış olduğundan Sayın Bakanın dikkatlerini çekmek isterim. Ayrıca yeni bu idarenin başında çok kıymetli mesaileriyle kendisini dünyaya tanıtmış ve halen vekâleten çalışmakta bulunan Sayın Hayrullah Gürkan'ın bu işe aslî olarak hâlâ tâyin edilmemesinin sebebini bir türlü anlıyamamaktayız. Bunu da Sayın Bakandan öğrenmek istiyoruz.

Tütün ekim sahalarının yeniden bir taramaya tabi tutularak, verimsiz yerlerin verimsizliği tesbit edilerek, ekim sahasından çıkarılmasını, verimlilerin de ekim sahasına alınmamışsa verimli bir şekilde alınmasını rica ederiz. Zira memleket ekonomisinde mühim rol oynıyan bilhassa Virginya ayarındaki tütünlerin gelişmesi bakımından ve dış pazarlarda, bilhassa Balkan devletlerindeki rakiplerimize karşı iyi bir ekim ve iyi bir tütün, nikotini az tütün elde edilmesi bakımından tekrar bir etüde tabi tutulmasının lüzumlu olduğuna inanmaktayız. Değerli Bakanımızın ve bu kıymetli teşkilâtın başında bulunan arkadaşlarımızın bunu katiyetle ele alıp halledecekleri güvenciyle hepinizi hürmetle selâmlar, bu bütçenin milletimize hayırlı ve uğurlu olmasını dilerim. (Alkışlar)

BAŞKAN — 596 sıra sayısında kayıtlı Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanun tasarısının oylamasına 105 oy kullanılmış, 100 kabul, 1 ret, 4 çekinser oy verilmiştir. Bu şekilde kanun tasarısı Senatomuzca kabul edilmiştir.

İki tane kifayet takriri vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Altı hatip konuşmuştur. Vaziyet tavazzuh etmiş olmakla kifayetin oylanmasını arz ve teklif ederim.

Kayseri
Hüseyin Kalpaklıoğlu

BAŞKAN — Daha dört kişi vardır, malûmaten arkadaşlara arz ediyorum. Kifayeti kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi teamülümüze göre Sayın Bakana, komisyona ve son sözü de sırada olan Sayın Rıza Işıtan'a verip ve böylece maddelere geçeceğiz.

Şimdi söz sayın Bakanın. Buyurunuz Sayın Bakan.

Sorular hariçtir, evvelce de öyle yapmıştık. Sayın Bakan izahatını verirler, soru soracak arkadaşlarımız soru sorabilirler. Usule göre, kısa olacak, veciz olacak. Öbür taraflarını bütün senatörler bilirler.

GÜMRÜK VE TEKEL BAKANI AHMET TOPALOĞLU (Adana Milletvekili) — Sayın Başkan ve değerli senatörler;

Gümrük ve Tekel Bakanlığı bütçe ve faaliyetlerini Gümrük ve Tekel olarak ayrı ayrı tetkikinize arz etmeyi faydalı buluyoruz. Bu arada vâkı tenkidleri de cevaplandırmış olacağız.

Gümrük :

Gümrük ve Tekel Bakanlığı 1965 yılı Bütçesi (A/1) işaretli bölümü 43 263 lira eksiği ile 44 828 753, (A/2) işaretli bölümü 2 456 000 lira fazlasiyle 2 503 000 ve (A/3) işaretli bölümü de 306 000 lira fazlasiyle 791 435 lira olarak teklif edilmiş ve Bütçe Karma Komisyonunda vâkı müzakereler sonucunda (A/1) işaretli cetvelde 240 000, (A/2) işaretli cetvelde 70 000 ve (A/3) işaretli cetvelde de, tahakkuk eden borçlar için, 260 000 lira ilâve edilmek suretiyle bütçe yüksek huzurunuza getirilmiştir.

Bilindiği üzere gümrükler, Hükümetlerin, gelir temin etmek üzere başvurdukları en mühim kaynaklardan biridir. Gümrük gelirlerinde her yıl muntazaman artışlar kaydedilmiş ve 1962 yılında 1 824 358 884 lira, 1963 yılında 2 230 658 743 lira ve 1964 yılında da 2 401 437 314 lira tahsil edilmiştir.

Milletlerarası sosyal ve iktisadi münasebetlerin kesif bir hal aldığı bu asırda gümrükler sadece bir gelir toplayıcı kaynak olmaktan çık-

mış, milletlerin ekonomik ve sosyal hayatında derin tesir icra eden bir iktisadi ve malî politika ve prensipler manzumesi olarak kendini göstermiştir.

Milletlerarası ticaret ve mübadele hacmının her gün biraz daha artması, ticari rekabet, geri kalmış memleketlerde, millî ekonominin doğması kuvvetlenmesi, sermaye transferlerinin millî ekonomiye faydalı şekilde tesiri, bilgili bir gümrük politikası ile mümkündür.

Bu durum bizi, gümrük mevzuatımızı aynı istikamette, yeni hükümlerle ikmal etmek lüzum ve zarureti ile karşı karşıya bırakmış, 1949 yılından beri yürürlükte olan Gümrük Kanunu yerine, ticari ve ekonomik kolaylıklar sağlıyacak ve turistik münasebetleri engellemiyecek hükümleri ihtiva eden yeni Gümrük Kanunu tasarısı Yüksek Meclise sevk edilmiştir.

Kanun tasarısı encümenlerden geçmiş, Yüksek Meclisin gündemine kadar gelmiştir.

Daha evvelki Bakan arkadaşlarım tarafından esasları açıklanan bu kanuna anahatları ile temas etmekte fayda görüyorum.

1. Giriş beyannamelerinin, mükellefler tarafından vergi tahakkukunun da yapılmış olarak verilmesi ve buna müsteniden - noksanlıklar ve fazlalıklar hakkında ileride muamele yapılmak kaydı ile - sadece beyanın kontrolu ile iktifa edilerek muamele yapılabilmesi esası vaz'edilmiştir.

2. Vergilerin ödenmesinde, nakitten başka, banka teminat mektubu ile teminatlı borç senetlerinin de kabulüne mesağ verilerek, ithalâtçıya kolaylık sağlanmıştır.

3. Bâzı hallerde, eşyanın muayene edilmeden ve sadece kab kontrolu ile iktifa edilerek, sahibine teslimi hususunda idareye yetki tanınmıştır.

4. Beyan ile muayene arasındaki farktan mütevellit ceza on kattan üç kata indirilmiş ve cüzi kıymet farkları için ceza verilmemesi prensibi kabul edilmiştir.

5. Tarife ve normal fiyat unsurları hakkında Gümrükler Genel Müdürlüğünden bilgi istenilmesi halinde, verilen mütalâa ve cevabın ithalâtçıya, o hâdiseye mahsus olmak üzere, idareyi de bağlayıcı olması hususu kabul edilmiştir.

6. Yolcuların zat ve aile ihtiyaçları için getirdikleri veya getireceksleri resme tabi eşyanın muamelesinin, beyanname aranmadan, tahakkuk varakası ile gümrük muayene memurlarına yaptırılması temin edilmiş ve böylece formalite fazlalığı ve ceza tehdidi ortadan kaldırılmıştır.

7. Kanuna turizm kolaylığını sağlıyacak hükümler ve muaflıklar konulmuş ve turizm endüstrisinin teşvik edilmesi geliştirilmesi hususlarına da son derece önem verilmiştir.

8. Geçici kabul rejimine, tasarıda geniş yer verilerek bu rejimden istifade imkânı genişletilmiş ve bilhassa teminat konusunda kolaylıklar sağlanarak sanayicilere faydalı olmak istenilmiştir.

Ayrıca, yurda katî olarak sokulan ham yarı mamul maddelerin yurda başkaca maddeler katılsın katılmasın, az veya çok tamamlayıcı veya değerlendirici bir işçilik görerek, yarı mamul veya mamül halde ihraçlarında, bu eşyanın mahiyetine giren giriş vergileri ile dâhilî vergi, resim harçlarının toplamına karşılık vasati bir meblâğın reddine Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

9. Kimya ve montaj sanayiinin cereyan ettiği özel antrepolar ve mümasili yerlerdeki faaliyetlere imkân verilmiştir.

Bu kanunun hedeflerine varabilmesi için kalifiye memur yetiştirilmesi zaruri görülmüş, istenilen kevfiyette memur temini için 34 yıllık Gümrük Teşkilât Kanunu yerine kaim olacak yeni Teşkilât kanunu tasarısı hazırlanmış, bakanlıkların da mütalâaları alınarak, gereği yapılmak üzere, Başbakanlığa sunulmuştur.

Gümrüklerde muamele artışı bu 34 senelik devre zarfında ithalât hacmı 50 ve ihracat hacmı da 30 misli olmuştur. Bu nisbette artan işlemler bugün aynı kadro ve teşkilât ile yapılmaktadır.

Bu yeni kanun ile Gümrük Muhafaza Genel Müdürlüğü, Kontrol Dairesi, Organizasyon ve Metot Müdürlüğü, Dış Münasebetler Dairesi Reisliği ihdas edilmiştir. Ve yine bu kanunla bir Gümrük Uzmanlar Kuruluna yer verilmiştir. Bu kurula intisabedeceklerde yüksek bir öğrenim görmüş bulunmak ve bir yabancı dile

vâkıf olmak gibi vasıflar aranacak ve kendilerine bugünün şartlarına uygun bir maaş temin edilecektir.

Gümrükler mevzuunda arz edeceğimiz bir diğer husus da 1918 sayılı Kaçakçılık Kanununda yapılması düşünülen değişikliktir.

Bu kanunun, yeni Anayasamız muvacehesinde, vatandaş haysiyet ve dokunulmazlığına riayetkâr bir ruhla tedvini, aramaların kuvvetli şüphe ve ihbar hallerine inhisar ettirilmesi, sürgün cezasının gelişi güzel tatbik edilmemesi gibi hükümler yer almış bulunmaktadır.

İhbar hükümlerinin yeni kaidelere bağlanması, iftiralar silsilesi halini almaması düşünülen tedbirler arasındadır.

Yüksek Heyetinize arzında fayda gördüğümüz üçüncü husus da gümrüklere gelmiş bulunan ve çeşitli sebeplerle ambar ve sundurmalarda bekliyen ticari eşyanın tasfiye edilmesi konusudur.

Bu hususta, Maliye, Ticaret, Sanayi, Ulaştırma, Gümrük ve Tekel bakanlıkları ile Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Ticaret Borsaları Birliği arasında varılan müzakere sonucuna göre, 3 Nisan 1965 gününde 6/4476 sayılı Kararname neşredilmiştir.

Bu kararnameye göre 31.12.1964 tarihine kadar kanuni ambar bekleme süresini doldurmuş bulunan ticari mahiyetteki eşyanın :

a) 1 ilâ 14 ncü kotalradan her hangi birine dâhil bulunmak,

b) Memleket sanayiine zararlı olmadığı Sanayi Bakanlığımızca tesbit edilen eşyalardan olmak şartiyle, bedellerinin transfer edilmiş veya edilmemiş olmasına göre, tesbit olunacak sınırlar dâhilinde, girişlerine müsaade olunacak, bunun dışında zat ve aile ihtiyaçları ve meslekî faaliyetlerin icrasında kullanılacak, yolcu beraberinde veya yolcudan iki ay evvel veya altı ay sonra gümrüklere gelen gayriticari mahiyetteki eşyalar Gümrük Kanununun 123 ncü maddesi gereğince tasfiye edilecektir. Bu konuda gerekli emirler gümrüklere verilmiş bulunmaktadır.

Sayın senatörler;

Günümüzün en önemli konularından birisi de turizm endüstrisidir. Garp ülkelerinde olduğu gibi, Hükümetiniz de bu konuyu lâyık olduğu ehemmiyetle göz önüne almış bulunmaktadır.

Yukarda kısaca arz ettiğim üzere, yeni Gümrük kanunu tasarısında turizmi geliştirecek bütün imkânlara yer verilmiş olup tasarı kanunlaşıncaya kadar, yazılı, imzalı ve adresli bir ihbar olmadıkça turistlerin beyanları ile iktifa olunarak muayene edilmemeleri ve her türlü kolaylık ve yardımlarda bulunulması, triptiksiz gelen turistlere ait otomobillerin hiçbir vesika aranmadan, 4 ay müddetle, yurda girişlerine müsaade olunması gibi kolaylıklar mütaaddit emirlerimizle sağlanmış ve bu arada bilhassa memurların turistik bilgilerini artırmak için kurslar açılmıştır.

Aynı zamanda, giriş ve çıkışı kolaylaştırmak maksadı ile İpsala, Kapıkule ve Cilvegözü gümrük kapılarında açık muayene sahaları tesisi ve elektrik bulunmıyan bu yerlere ve Yayladağı gümrük kapısına jeneratör konulması için gerekli tahsisat temin ve Fethiye, Marmaris gümrük binaları Hakkâri ilimizin İran sınırında Esendere memur lojmanları inşaatı derpiş edilmiştir.

Ayrıca, Gümrük Muhafaza Teşkilâtımızın deniz kontrol sahasına giren mahallerde vazife görmesini temin için bir aded açık deniz motoru ile üç aded liman motoru yaptırılması kararlaştırılmıştır.

Bir yıl içerisinde, 1964 Ocak ayı başından Kasım ayı sonuna kadar 11 aylık bir devrede:

	Giriş	Çıkış
Kapıkule gümrüğünden	59 345	49 146
Yeşilköy'den	93 242	98 813
İpsala'dan	17 721	20 145
Sirkeci'den	113 454	126 698
Galata Yolcu Salonundan	72 314	70 168

Olmak üzere cem'an 356 076 yolcunun giriş ve 364 970 yolcunun da çıkış gümrük işlemleri yapılmış olup diğer kapılarla birlikte bu rakamın 500 000 civarında bulunduğu söylenebilir.

Gümrükler Umum Müdürlüğü Bütçesi hakkında izahatımı bitirdikten sonra bu hususta sual soran arkadaşlarıma arzı cevap etmek isterim.

Sayın Senatör Mebrure Aksoley Hanımefendinin beyanlarına ben de üzüldüm. Arkadaşlarımdan sordum. Bu posta gümrüğünde gecikmeler oluyormuş. Çünkü; posta ile gelmiş eşyaların postadan gümrüğe, gümrükten tekrar postaya

gelişi bunu geciktiriyor. Biraz evvel çıkacağını bildirdiğimiz kanunda bu gibi gayriticari eşyaların gümrük dışı ve süratle memlekete girmesi mümkün olacaktır. Kendilerinin müsterih olmalarını bilhassa rica ederim.

A.P. Grupu adına konuşan arkadaşım da tarife ve listelerin henüz tercüme edilip edilmediğini sormuşlardı. Bunun tercümesi yapılmaktadır. Belçika Gümrükler Birliği toplantısına giden heyetimizin aldığı tercümeler yapılmaktadır. İkinci cildi yapılmıştır. Çok kısa bir zamanda tercüme edilerek hizmete sunulacaktır.

Tekel Genel Müdürlüğü :

Sayın Başkan, sayın senatörler; Tekel Genel Müdürlüğü, özel Kanununun verdiği yetki ile vergi tahsil eden, gerek tekele tabi ve gerekse tekel dışı sınai ve ticari faaliyetleri ile ve bu sebeplerle istihsal ve istihlâk yönünden geniş vatandaş kütlesiyle temas halinde bulunan katma bütçeli bir idaredir.

Tetkikinize sunulan 1965 malî yılı bütçesinde, (A/1) cetvelinde 62 931 501, (A/2) cetvelinde 154 771 400 ve (A/3) cetvelinde ise 3 404 313 olmak üzere 221 107 214 lira olarak tahmin edilmiştir.

Geçen seneye nazaran bütçeler (A/1) de 1 238 601, (A/2) de 36 484 400 lira artışla (A/3) te ise 2 162 785 liralık bir eksilişle tahmin olunmuştur.

Aynı malî yıl içinde vergi dâhil Devlet bütçesine temin edeceği hâsılat 1 340 000 000 lira tahmin olunmuştur.

Bu yıl içinde Tekel İdaresi tarafından, sınai faaliyetlerine ilk madde olarak, müstahsıldan alınacak zirai mahsullerin miktarları ile ödenecek bedelleri şöyledir.

	Miktar (Ton)	Bedel
Tütün	39 000	346 776 359
Arpa	7 000	3 850 000
Anason	1 000	3 000 000
Yaş üzüm	19 500	7 450 000
Kuru üzüm	17 000	21 250 000
Yaş çay yaprağı	55 000	165 000 000

Destekleme mübayaalarda bu rakamlara ilâve edildiği takdirde, ki bilhassa tütün destekleme mübayaasını kasdetmek istiyorum, bu sene içerisinde Tekel İdaresinin çeşitli mahsul için müstahsıla ödiyeceği para miktarı 1 092 125 000 lira olarak hesabedilmiştir.

Tekel İdaresi, ilk madde alımları ile sosyal ve ekonomik faaliyetlerde bulunmakta, imalât yapmak suretiyle sınai faaliyette bulunarak işçi ile münasebet kurmaktadır. Bütün iş yerlerinde çalışan işçilerin sayısı 35 000 civarındadır.

Diğer taraftan, istihlâk için Tekel mallarının dağıtımı görevini de memleket içine dağılmış geniş teşkilâtı ile yapmaktadır.

Tekel Genel Müdürlüğünün iştigal mevzuları hakkında Yüksek Senatonuza ayrı ayrı malûmat arz edeceğim.

Tütün :

Memleketimizde 300 yıllık bir geçmişi olan tütün üretiminin ortaya koyduğu tarımsal, ekonomik ve sosyal meseleler o kadar genişlemiştir ki, bu konunun üzerine ciddiyetle eğilmek zamanı gelmiştir.

Halen yürürlükte bulunan 3437 sayılı (Tütün ve tütün inhisarı Kanunu) tütün işlerimize ait idari ve kısmen teknik hususları kapsamakta ise de bunların 50 yıl evveline ait usul ve kuralların devamından başka bir şey olmadığı bilinmektedir.

3437 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1938 yılından bu yana gerek dünyada ve gerekse memleketimizde meydana gelen ekonomik, sosyal değişiklikler 3437 sayılı Kanunun yerini alacak yeni bir kanunun hazırlanmasını zorunlu kılmıştır.

Bu itibarla, memleket tütüncülüğünün istikbali bakımından gerekli tedbirlerin süratle alınmasını sağlamak üzere günün ihtiyaçlarına cevap verecek hükümleri ihtiva eden (Tütün ve tütün tekeli) kanunu tasarısı hazırlanmış ve bu tasarı da Bakanlar Kuruluna sunulmuştur.

Yurdumuzun Ege, Karadeniz, Marmara ve Güney - Doğu bölgelerinde üretilen tütünün 5 yıllık miktarı aşağıda gösterilmiştir.

Mahsul yılı	Köy adedi	Ekici adedi	Ekilen saha	Miktar kilo
1960	5 789	297 922	187 789	139 041 685
1961	5 075	238 708	140 810	101 264 890
1962	5 560	281 284	149 235	89 632 982
1963	7 124	391 683	235 669	132 182 832
1964	7 768	454 707	272 094	175 201 515

Son iki yıllık ürünün, üretim mukayesesi yapıldığında artış nisbetinin,

Köy adedinde	% 9
Ekici adedinde	% 16
Ekilen sahada	% 15,5
İstihsalde de	% 32,5 olduğu

görülecektir.

1960 yılından bu yana üretilen tütünün satışından ekici eline geçen satış bedeli,

1960 yılında	571 822 385	Lira
1961 »	789 285 982	»
1962 »	1 005 565 366	»
1963 »	1 113 339 448	»

Halen alımları devam eden 1964 yılı mahsulü tütün üretimi tahrire nazaran 175 000 000 kilo olarak idrâk edilmiş olup bu miktar Türkiye tütüncülük tarihinde bir rekordur. 1964 mahsulünün satışından ise ekici eline 1 350 000 000 lira civarında para geçeceğini tahmin etmekteyiz.

Vasati olarak 120 ilâ 140 milyon kilo arasında üretilen tütünün ortalama olarak 1/3 ü memleket dâhilinde tüketilmekte ve arta kalan miktar ise ihracedilmektedir.

5 yıllık ihracatımız

İhracat mevsimi	Elde edilen döviz Dolâr	T. L.
1960 - 1961	66 278 100	598 068 325
1961 - 1962	108 324 520	974 920 680
1962 - 1963	82 621 440	743 592 960
1963 - 1964	55 280 640	497 525 760
1964 - 1965	75 280 400	677 523 600

ihracat sezonu devam ettiğinden bu miktarın artması bahis konusudur.

Ekicilerden satınalınan tütünlerin ihraca hazır yani mamul bir hale getirilebilmesi için geçirmiş olduğu maniplâsyon ve bakım safhalarında yurdumuzun istihsal bölgelerine dağılmış muhtelif işleme ve bakım evlerinde 12 598 i daimî, 8 805 de muvakkat olmak üzere ceman 21 313 işçi çalıştırılmaktadır.

Buna sigara fabrikalarında da çalıştırılan 7 391 daimî işçi ilâve edersek tütün sanayiinde 28 704 işçinin istihdam edildiği görülecektir.

Sigara fabrikalarının senelik kapasitesi forse olarak 37 milyon 176 bin kilodur.

Tüketim artışına muvazi olarak sigara imalâtının da artırılması plânlanmış, bu maksatla Maltepe'de 20 milyon kilo normal kapasitede bir sigara fabrikası kurulmakta olup inşaatının % 90 ı bitmiş ve makinalarının da büyük bir kısmı ihale edilmiştir.

Maltepe Sigara Fabrikası tam olarak 1966 yılı sonunda faaliyete geçecektir.

Bu yeni kurulan fabrikalardan bahsettikten sonra sigaralarımızın kalitelerinin düşüklüğünden bahseden arkadaşlarımın tenkidlerine arzı cevabetmek isterim

Fabrikalarımız eski tipte oldukları için iyi ambalâjlı sigara yapmak mümkün değildir. Bu, Maltepe Fabrikasında, Amerikan sigaraları ölçüsünde ambalâjlı, gayet iyi sigara yapmayı ümidetmekteyiz. Sayın Ragıp Üner arkadaşımızın sigaraların hepsinin filitreli olması hakkındaki beyanına gelince : Tekel İdaresi sigaraları içicinin arzularına göre tiplemektedir. Herkes filitreli sigarayı arzu etmemektedir. Bu bakımdan sigara çeşitlerini filitreli ve filitresiz olarak içicinin tutumuna göre ayarlamaktadır. Yine hem filitreli, hem filitresiz sigara imaline devam olunacaktır.

1965 yılında sigara satışından Hazine geliri olarak 399 685 000 lira tahmin edilmiştir.

Sigaralarımızın dış memleketlerde satışı mevzuu öteden beri incelenen bir konudur. Bu ihracatın tahakkukunda iki engelle karşılaşılmaktadır.

1. Her memleketin kendi sigara sanayiini korumak üzere vaz'etmiş olduğu gümrük resimleri,

2. Sigaralarımızın yabancı memleketlerde satışını temin etmek üzere yapılması zaruri reklâm.

Üzülerek arz edeyim ki, Tekel İdaresi olarak, bugüne kadar sigaralarımızın dış memleketlerde propaganda ve reklâmını yapabilmiş değiliz. Bu iki sebep, sigaralarımızın dışarda tanıtılmamış olması ve dış memleketlerdeki ağır gümrükler mamul sigara ihracımızda müşkülât çıkarmaktadır. Ancak, bunu önlemek için bâzı memleketlerle sigara imalâtı ortaklıkları kurmak yoluna gidilmiştir. İsviçre ve Kıbrıs ile yapılan deneme müspet netice vermiştir. İsviçre ile ve Kıbrıs ile sigara fabrikası ortaklığımız vardır. Bunun dışında Almanya ve Fransızlarla müzakere halindeyiz. Bu memleketler-

de de yine ortak fabrika kurmak suretiyle tütünlerimizin orada imalini düşünmekteyiz. Yoksa mamul sigaraların ihracı imkânları arz ettiğim sebeplerle, pek mümkün olmamaktadır.

Sayın senatörler,

1964 mahsulü Ege ekici tütün piyasasını 25 . 2 . 1965 tarihinde açmış bulunuyoruz. 116 806 ton tahmin edilen bu piyasada satışlar memnuniyet verici şekilde cereyan etmiştir. Bugün kapanmış durumda olan bu piyasanın geçen sene ile mukayeseli olarak satış durumu şöyledir :

	1963 (Ton)	1964 (Ton)
Tekel	18 012	40 024
Tüccar	56 069	76 052
Amerikalılar	3 386	5 896
	77 467	121 972

Tesellüm muameleleri cereyan etmekte olan Ege'de müstahsıla Tekel İdaresince fiilen ödenen para miktarı 6 . 5 . 1965 tarihi itibariyle 180 476 000 liradır.

29 . 3 . 1965 tarihinde açılan Karadeniz dizi piyasasında alımlar devam etmektedir. Satış miktarı geçen sene ile mukayeseli olarak 4 . 5 . 1965 tarihi itibariyle :

	1963	1964
Tekel	5 579	8 506
Tüccar	2 480	3 035
	8 059	11 541 ton-

dur.

Piyasanın süratle cereyanı hususunda gerekli tedbirler alınmış olup geçen seneden daha erken bir tarihte alımların bitirilmesine gayret sarf edilmektedir.

26 Nisanda açılan Marmara piyasasında ise aynı süreler içerisinde 1963 te 1 130 000 kilo mubayaa edildiği halde bu sene 1 584 000 kilo istihsal edilmiştir.

Bu raakmları arz ettikten sonra çok fazla tenkid konusu olan ve basınımızda da büyük yer alan bu piyasalar hakkında arzı malûmat etmek isterim. Ve bu şekilde de Sayın C. H. P. Grup Sözcüsü Nejat Sarlıca'nın da tenkidlerine cevaplarımı vermiş olacağım.

Pek sayın senatörler,

Biliyorsunuz ki, 13 Şubatta Üçüncü Koalisyon Hükümeti istifa etti. Ve 15 Şubatta tütün piyasasını açmak için, daha evvel radyolarla ilân etmiş ve fiyatlar tesbit edilmiş ve hattâ eksperlere kadar, Egede 79 alım merkezindeki eksperlere kadar zarflar dağıtılmış fakat 13 Şubatta istifa eden Üçüncü Koalisyon Hükümeti bu piyasayı açmıyarak Dördüncü Koalisyon Hükümetine bıraktı. Nejat Sarlıcalı arkadaşımın buradaki gündem dışı bir konuşmasına Yüksek Senatonuzda yine gündem dışı bir konuşma ile arzı cevabetmiş ve muhterem basını da tütün piyasaları hakkında tenvir etmeye çalışmıştım. Bu konuşmalarımda tütünün millî ekonomimizin başlıca bir ihraç metaı olup bunu istismar konusu yapmamak hususundaki sözlerimi sık sık tekrarladığım için sayın sözcü arkadaşım konuşmalarında yine bunu söyliyeceğime temas ettiler. Ama memleket için fayda gördüğümden bunu tekrar tekrar ve her zaman söyliyeceğim. Hakikaten tütünü, sayın senatörler memleektte artık siyasi istismar konusu olmaktan çıkarmak zorundayız. Aksi takdirde beş milyon insanın ümidini bağladığı tütünün siyasi çekişmeler yüzünden bu insanlara faydalı olmak yerine zararlı istikametlere, bu insanların müstekar bir fiyat yerine istikrarsız bir fiyatla bunları mutazarrır etme yoluna gideriz.

Üçüncü Koalisyon Hükümeti 15 Şubatta açacağı piyasayı bir mesuliyeti almamak için açmadığı halde istifasından üç gün sonra kendisinden sonraki hükümete 90 milyon liralık külfet yükliyen bir kararname çıkarmakta beis görmediler. Üçüncü Koalisyon zamanında fiyatları tesbit edilmiş etüdü yapılmış bir piyasanın sabırsızlanan müstahsılı bekletmemek için, itimat oyunu almadan piyasayı açan bir Hükümeti mesul tutmak insafa sığmaz. Bendeniz 20 Şubat Cumartesi günü eski Gümrük ve Tekel Bakanı arkadaşıma telefon ettim, Pazar günü saat 10,00 da Gümrük ve Tekel Bakanlığında kendileriyle mülaki oldum. Maliye Vekiline de telefon ettim. Hazine Genel Müdürünü, Müsteşarını çağırdım, Tekel Genel Müdürünü çağırdım, dedim, hükümetler istifa eder, çekilir, ama vatandaşa, memlekete hizmet devam eder ve devam edecektir. Binaenaleyh benim politikam sizin devam ettireceğiniz hizmeti devam ettirmektir. Bayrağı

alıp ileri götürmektir. Arkasından sen çekildin, sen ne yapacaksın? Ben bunları yapacağım. Kendileriyle görüştüm, eski Gümrük ve Tekel Bakanı, Gümrük Umum Müdürü, Hazine Genel Müdürü önünde bütün finansmanlariyle, ekspertizleriyle, açılacak fiyatla dosyayı verdiler. Çok sayın senatörler, ben bu dosya ile Ege'ye gittim. Sabırsızlanan piyasanın açılmamasından üzülen müstahsılın önüne gittim, piyasayı açtım. Bunda yeni hükümetin günahı ne?.. Gümrük ve Tekel Bakanı olarak benim günahım ne?.. Alım merkezlerini kapı kapı dolaşarak ve buralarda filâna ve falana biraz daha fazla fiyat ver diye işin politikaya girmesine taraftar değilim muhterem arkadaşlarım. Ve temenni ederim ki, bundan sonra da Gümrük ve Tekel Bakanları Ankara'dan bir konuşma ile piyasayı açsınlar ve yanlarında milletvekilleri ve politik şahsiyetlerle oralara gitmiyerek tütünü bir politika pazarı olmaktan çıkarsınlar. Temenni ederim ki, önümüzdeki yıllarda Tekel Bakanları Ankara'dan piyasayı açsınlar ve bu tütünü politikanın dışına itsinler.

Şimdi bu kısa mâruzatımdan sonra Tekel İdaresi hakikaten tüccarın kucağına mı müstahsılı attı, yoksa vazifesini mi yaptı?.. Bunu da kısaca arz edeceğim. Tekelin vazifesini yapması, kendisine desteklemek için verilen mubayaa vazifesindeki mubayaa edilecek tütün miktarı ile ilgilidir. Geçen seneye nazaran bu seneki tütün istihsalindeki artış miktarı Ege'de % 33 tür. Tekelin bu seneki destekleme mubayaasındaki nisbeti % 100 fazladır. Geçen sene 17 milyon kilo tütün mubayaa edilmiş bu sene 40 milyon kilo tütün mubayaa edilmiş. Bu bir müessir destekleme değil midir? Bu sene rekolte 122 milyon kilo, rekor seviyede. Onbeş günde % 90 ı satılmış. Bu müessir destekleme değil midir?

Fiyat mevzuuna gelince; demin arz ettim, dosyayı aldım, 13 lira idi başfiyat. Asgarisi 650 kuruş idi. İlâveler yaptım, 13,25 yaptım. Şunun için yaptım. Çünkü düşük kalite olduğu için, oturdum arkadaşlarımla, 610 kuruş dediler müstahsılın maliyeti. Müstahsılın maliyeti üzerinde, 12 ay çalışan bir müstahsılın alın terini küçük bir fiyatla dahi olsun değerlendirmeye Hükümet mecburdur. Tütünün yalnız ekonomik değil, bir de sosyal tarafı var. Bu sosyal tarafını göze alarak küçük ilâveler yaparak piyasayı açtım. Ve şurada Sayın Maliye Vekilinin Tekel Bakanlığına ve Hükümete yazdığı bir yazı var. Sayın Maliye Vekili Ferid Melen burada yazdığı yazıda - tarih ve sayısı var - Ege piyasası tütününün asgari 750, âzami 850 kuruş üzerinden fiyat ortalamasının tesbitini arzu etmektedir. Bendeniz de bu ölçüler içerisinde kaldım. Sayın Sarlıcalı arkadaşım müsterih olsunlar. Biraz evvel güzel bir hesap yaptılar, doğru bir hesap yapmışlar, iyi tetkik etmişler. Sekiz lira ortalama fiyat 610 kuruş olan maliyete göre müstahsılın eline ufak bir para geçirir ve tütünler de bu fiyattan ihraç imkânı bulur, dediler. Çok doğrudur. Kendilerine iştirak ederim. Ve 1962 de yapıldığı gibi politika yapılmamış olmaz ve hâlâ elde bulunan 27 milyon kilo depolarda beklemez. Biz, destekleme için verdiğimiz paraları vatandaştan topladığımız vergilerle ödemekteyiz. Vatandaştan aldığımız vergilerle destekleme mubayaasında ve ambarlarda bunu dondurmanın millî ekonomideki menfi tesirlerini yine Sayın Ferid Melen yazılariyle çok güzel ifade etmekte ve Türk tütünlerini Türk kromlarına çevirmiyelim diye dert yanmaktadır. Ben bu tavsiyelere dayanarak, Türk tütünlerini Türk kromlarına çevirmemek için, dünya piyasasında Türk tütününün yerini ve rekabetini kaybetmemek için daha itimat oyu almadan sabırsızlıkla bekliyen müstahsılın emrine koştum, orada bir gün kaldım ve Hükümetin itimat oyu alacağı gün Meclis'te bulunabilmek için döndüm. Tekrar ediyorum, biz de daha evvel Hükümette vazife yaptığım zaman, 20, 25 gün vazife yaptık ve buğday fiyatlarını tetkik ettim. Birinci Koalisyon Hükümetinden Dahiliye Vekili olarak istifa ettikten sonra 22 gün vazife yaptım 1961 - 1962 sezonu buğday fiyatları kararnamesini biz o zaman imza ettik. Şu halde tütün piyasası niçin açılmadı? Vâdedilmiş, ilân edilmiş, vatandaş bekliyor. O halde tekrar ediyorum, hükumetler istifa eder, ayrılır, ama millet milletin hizmeti vardır, edecektir. Ve sizler, bizi hizmete zorlayacaksınız ve sizlerin murakabesi altında bu millete hizmet etmeye mecburuz. O halde hükümetler istifa sebepleriyle, biraz evvel de arzettiğim, misallerle bunu bir tarafa bırakıp, tütün piyasasını böyle istismar konusu edilme ihtimalini derpiş ederek açmamalarını üzüntü ile karşıladığını, kabul buyurun. Nejat Sarlıcalı arkadaşım üzüntü ile bu sene bâzı kaptı kaçtı tüccarların araya girdiğini ve müstahsılın elinden tütünü kap-

tığını söylediler. Biz de bunların birçoklarını tesbit etmiş bulunuyoruz. Maalesef her sene bu olmaktadır. Bâzı tüccarlar ortaya girip küçük bir pay vererek müstahsılın tütününü bağlamaktadırlar. Ve bilâhara da tütünlerini almamak suretiyle müstahsılı müşkül duruma düşürmektedirler. Tekel İdaresi 3433 sayılı Kanuna göre bu gibi tütünleri tahkim yoliyle ayırdıktan sonra mübayaa etmektedir. Ve teşkilâtımızca, bu gibi müracaat edenlerin müracaatını mahkeme yoliyle, tahkim yoliyle hallettikten sonra mubayaası yapılmaktadır. Ve Hükümet olarak çiftçinin elinde tek tütün yaprağı kalmayıncaya kadar mubayaa va'dinde bulunuyoruz. Bu suretle dolandırılmış, atlatılmış müstahsıl, tahkim yoliyle tütün elde ettiği takdirde Tekel İdaresine başvurunca, Tekel İdaresi kendi ekspertiz fiyatlariyle bu tütünleri mubayaa edecektir.

Çok muhterem senatörler, tütün mubayaası hakkındaki bu kısa mâruzatımdan sonra ispirto ve ispirtolu içkiler mevzuuna geçiyorum.

4250 sayılı Kanunla ispirto ve ispirtolu içkilerin yapılması, hariçten getirilmesi, yurt içinde satılması tekel altındadır.

Ancak, aynı Kanunun 6552 sayılı Kanunla değiştirilen 1 nci maddesi gereğince; bira, her türlü şarap ve meyva şaraplarının yapılması, satılması; viski ve tabiî köpüren şarapların ithali ve satılması serbest bırakılmış bulunmaktadır.

1 İspirto :

İspirto tüketimi için Tekel İdaresi kendi fabrikalarında yılda 5 milyon litre imalât yapmakta ve bakiye miktarı da Şeker Şirketinden temin etmektedir. Bu suretle 1965 yılı ihtiyacı olan ispirtolar 22 milyon litrenin üstünde bir miktara baliğ olmaktadır.

Takdim olunan bütçe ile 22 000 000 ispirto satışı için 17 479 850 lira sâfi gelir sağlanacağı tahmin olunmuştur.

2. Rakı :

Tekel İdaresi muhtelif yerlerde mevcut 4 aded fabrikada ortalama 13 260 000 litre rakı imal etmektedir. Ancak ihtiyaç fazlası tüketim için forse çalışılmak suretiyle ve yapılan tevsiatla ihtiyaç temin olunmaktadır.

1965 yılında 17 000 000 litre satıştan 216 422 800 lira sâfi gelir sağlanacağı tahmin edilmiştir.

Diğer taraftan, rakılarımızın bir kısmı da ihraccedilmektedir. Nitekim 1959 yılında 3 450 litre olan ihracatımız, her yıl artmak suretiyle, 1964 yılında 13 526 litreye yükselmiş ve bu miktar ihracattan 74 773 liralık döviz temin edilmiştir. Bu yıl ihracatımızın daha da artacağı tahmin olunmaktadır.

3. Diğer içkiler :

Diğer içkileri imal eden fabrikaların kapasitesi yılda 2 900 000 litre raddesindedir.

1965 yılında 2 879 000 litre tüketimden 32 747 350 lira raddesinde bir gelir elde edileceği tahmin olunmaktadır.

4. Bira :

Memleketimizin bira tüketimi İstanbul ve Ankara'da mevcut iki aded fabrika imalâtı ile temin olunmaktadır. Bu fabrikaların normal mesai ile yıllık imalât kapasitesi 16 100 000 litreden, fazla mesai ile 23 345 000 litreden ve forse çalışılmak suretiyle ise 33 666 000 litreden ibaret bulunmaktadır.

1965 bütesi için kararlaştırılan 33 000 000 litre satıştan, istihsal vergisi hariç, 16 482 900 liralık bir gelir sağlanacağı hesaplanmıştır.

Beş Yıllık Plâna göre 1966 sonuna kadar Türkiye'nin bira istihsal kapasitesi 70 milyon litre olarak hesaplamış ve bunun 50 milyon litresini resmî sektör olan tekelin geri kalanını da özel sektörün yapması düşünülmüş, bunun için 20 milyon litre kapasiteli Yozgat Bira Fabrikası da plâna alınmıştır.

Geçen sene sonlarına doğru Yozgat Bira Fabrikasının ihalesi yapılmış, ancak Üçüncü Koalisyon Hükümeti tarafından çıkarılan yerli sanayiin korunması hakkındaki kararname hükmüne göre komple tesis olarak ihale edilen bu fabrikanın bâzı aksamının yerli yapılması kaydı bizden evvel iktisadi kurulda görüşülüp kabul edildiği ve Sanayi Bakanlığının yerli sanayii korumak için komple olarak bunun ihalesinin doğru olmadığı mütalâası ile döviz tahsisinin mümkün olamıyacağı kanaatine varılmış ve bu fabrikanın bâzı aksamının yerli yapılması suretiyle üç milyon lira civarında bir tasarruf yapılacağı hesabedilerek, fabrikanın ihalesinin yapılmaması Sanayi Bakanlığının ve İktisadi Kurulun kararı ve Üçüncü Koalisyon Hükümetinin çıkardığı yerli sanayii koruma Kararnamesi hükümlerine göre mümkün olamamıştır. Bu fabrika ihale edilmiştir ve sayın senatörler müsterih olsunlar ki, bu ay sonunda ihale müddeti sona eriyor ve bu fabrikanın tahsisatı 1965 iera

programında da olduğu için, bütçeye aktarılmış ve bütçemizde göreceksiniz, bu fabrikanın bu ay sonunda ihalesi yapılacağı ümidindeyiz, arkadaşlarımızın müsterih olmalarını bilhassa istirham ederim.

5. Şarap :

Tekel idaresi her yıl, mahsul durumuna göre, 10 - 12 milyon litre şarap imal etmektedir.

Satış seyirleri nazara alınarak 1965 yılı için 6 000 000 litre tüketim tahmin edilmiş ve bu tüketimden, istihsâl vergisi hariç,

1939 senesinde 1555 dekar çay ekimi yapılmış bu miktar 1950 de 26 408 dekara, 1963 de 165 bin dekara ve nihayet 1964 de ise 190 bin dekara yükselmiştir. Bugün 657 köyde 80 bin civarında müstahsıl çay ziraati yapmaktadır.

1964 senesinde 46 milyon kilo yaş çay mübayaa edilmiş olup bu miktarın karşılığı olan 138 milyon lira müstahsılın eline geçmiştir. (362 845) lira gelir sağlanacağı hesaplanmıştır.

Diğer taraftan dış memleketlere mütevecih şarap ihracaatımız ise normal tempo ile devam etmektedir. Senede 1,5 milyon litre civarında ihracat yapılmakta, 1,5 milyon litre civarında da döviz temin edilmektedir.

Çay : Türkiye'de ilk defa 1888 yılında başlıyan ve 4 yıl devam eden çay yetiştirme devresinden sonra 1924 yılında yeniden girişilen teşebbüsler olumlu sonuç vermiş, Rize ve havalesinde çay üretiminin kabil olduğu anlaşılmıştır.

1940 yılında çıkarılan 3788 sayılı Kanun ve onu takibeden 5748, 6133 ve 6754 sayılı Kanunlar ile çay dikim sahalarının ve ihtihsâlin artırılması ön görülmüştür.

Diğer taraftan 20 . 5 . 1942 gün ve 4223 sayılı Kanunla çay imalâtı, ithalâtı ve satışı tekel altına alınmış ve bu suretle hem Hazine için bir vâridat kaynağının Devlet eliyle idaresi, hem de yerli çaylarımızın sürümünü millî bir politika olarak ele alınması istihdaf olunmuştur.

Yukarıda izahı yapılan tedbirler semeresini vermiş ve çay istihsali istihlâka cevap verebilecek ve hattâ bir miktar da ihracedebilecek seviyeye erişmiştir.

1965 senesinde ise 55 milyon kilo yaş çay yaprağı istihsal edileceği ve bu miktar için de çiftçiye 165 milyon lira ödeneceği tahmin edilmiştir. Bu miktar yaş yapraktan 10 milyon kilo kuru çay elde edilmiştir.

1964 yılındaki 806 milyon liralık Tekel satış kârı toplamının % 23 ünü çay satış hasılâtı teşkil etmektedir. Hâlihazırda 23 aded işletme mevcudolup bunların günlük yaş çay yaprağı işleme toplam kapasitesi 819 tondur.

Halen inşaatı devam etmekte olan (Sürmene, Ortapazar, Hopa) fabrikaları 1965 senesi sonunda tamamlanacak bu suretle 11 fabrika 13 atölye ile işletme adedi 24 ü bulacaktır.

Satış seyirleri göz önünde tutularak 1965 yılı için yapılan 12 500 000 kilo tüketim tahminine göre, çayın satış maliyeti (285 776 000) lira, kârı ise (215 424 000) lira olarak hesaplanmıştır.

Diğer taraftan 1964 yılından itibaren dâhili istihlâk fazlası çaylarımızın ihracı mevzuu olmuş ve muhtelif memleketlere (4 542 000) lira mukabilinde 1 498 000 kilo çay satılmıştır.

1965 yılında da 1500 top çayın ihracı kararlaştırılmış ve gereken teşebbüslerde bulunulmuştur.

Bu tesislerde 1964 yılında 2747 daimî, 8044 muvakkat olmak üzere cem'an yekûn 10791 işçi çalıştırılmıştır.

Tuz : 1965 yılında 400 000 ton tuz istihlâk edileceği tahmin edilmiştir.

Tuzlaların üretimi 37 000 ton kaya,52 900 top menba, 155 000 ton göl ve 350 000 ton deniz tuzu olmak üzere cem'an yekûn 594 900 tondur.

İç tüketim ile üretim arasındaki fark Çamaltı Tuzlasından ihracedilecek miktar ile stoku teşkil edecektir.

1965 yılındaki satış masrafları 14 410 000 lira olup bu konuda Hazineye gelir temin edilememekte ve maalesef zarar tahakkuk etmektedir.

Son üç senelik tuz ihracatımızın seyri şöyledir :

1962 yılında 53 130 ton olup bedeli 860 509 liradır.

1963 yılında 60 056 ton olup bedeli 792 873 liradır.

1964 yılında 166 598 ton olup bedeli 2 701 790 liradır.

Kibrit :

1965 yılında 50 000 sandık kibrit tüketimi tahmin edilmiştir.

Büyükdere'de bulunan fabrikamızın üretim kapasitesi 61 500 sandıktır.

1965 yılında tahmin edilen satış masrafı 23 982 000 lira olup Hazine geliri 1 018 000 liradır.

Konuşmalarım arasında cevapsız kalan sayın senatörlerin suallerine de notlarıma bakarak cevap arz etmek isterim.

Sayın Ragıp Üner konuşmasında Nevşehir'de bir soma fabrikası yapılması ricasında bulundular. Buyurdukları gibi, bendeniz Nevşehir'de kaymakamlık yaptım. Nevşehir, Manisa'dan sonra Türkiye'de en geniş bağı olan bir yerdir. Buradaki üzümlerin sofralık olarak da kıymetlendirilmesi mümkün olmadığına göre, Gümrük ve Tekel Bakanlığı olarak sosyal vazife yapan, müstahsılın el emeğini değerlendirmeyi vazife sayan bir Bakanlık olarak bu hususu bir daha tetkik edeceğimi kendilerine vadederim.

Sayın Ömer Ucuzal, Eskişehirde afyon ekiminin yasak edildiğini söylediler. Afyon ekimi, Bakanlığımı ilgilendirmediği için bu hususta kendilerine cevap arz edemiyeceğim. Yalnız, tütün mevzuunda söylediler. Eskişehir'de yapılan denemeler tütünde müspet netice vermemiştir ve Orta - Anadolu'da iyi kalitede tütün yetiştirmek mümkün değildir. Bu bakımdan Eskişehir'de tütün ekiminin iyi netice veremiyeceği kanaatinde olduğumu kendilerine malûmaten arz etmek isterim.

Sayın Nejat Sarlıcalı'nın çay istihsalinin ve imalinin kaliteli bir hale getirilmesi için dışarıya mütehassıs yetirmek üzere eleman gönderilmesi hususundaki teklif ve temennilerine iştirak ederiz. Hakikaten çay ziraati ve çay imalâtımız istediğimiz ölçüde gelişmemiştir. Ve dışarıya mütehassıs göndermek için bütçemize tahsisat da konmuştur. Bu seneden itibaren dış memleketlere mütehassıslar göndererek çayın hem imali, hem de istihsalinde bilgili eksperler yetiştirilmesi lüzumuna biz de kaaniiz. Bu bakımdan tenkid ve temennilere aynen iştirak ettiğimizi arz ederim.

Yine Sayın Nejat Sarlıcalı arkadaşımız, şarapcılığımızın inkişafından ve şaraplarımızın dış piyasalarda iyi kabul gördüğünü buyurdular. Hakikaten şaraplarımız son zamanlarda Avrupa piyasalarında, bilhassa Almanya'da büyük rağbet görmektedir. İçimi daha iyi olan şaraplardır ve çok talepler almaktayız ve şarap bir tekel mevzuu olmaktan çıkmış olmasına rağmen, yine biraz evvel arz ettiğim gibi özel sektörün üzüm müstahsılının el emeğini değerlendirmedeki ağır işleyişi karşısında Tekel İdaresi olarak, ramplâse bir ekonomi olarak şarabı görmekteyiz. Haddizatında şarap bir tekel sanayii değildir. Ve biz bölgelerdeki üzüm artışı karşısında özel sektörün fabrika kurmaması halinde müstahsılı korumak için, yardımcı olarak bu sanayii devam ettirmekteyiz ve ihraç imkânları da bulunduğuna göre Tekel İdaresi şarapçılığımızı inkişaf ettirmek kararındadır.

Sayın Refik Ulusoy çay fiyatlarına değindiler. Hakikaten çay fiyatları piyasası açıldığı için burada söylemekte fayda mülâhaza ederim. 1957 den beri çay fiyatı değişmemiştir; üç liradır. Ama kabul etmek lâzımdır ki verilen bu fiyatlar müstahsılı teşvik için o zaman verilen fiyatlardır. Çünkü çayın dışarıdan ithalini önlemek için çay müstahsılını teşvik etmek için verilmiştir. Hattâ dış piyasaya göre yüksek bir fiyattır. Tekele yaş çay yaprak maliyeti 20 - 22 lirayı bulmaktadır. Halbuki geçen sene yapılan ihracatta dışarıya 3,5 liradan çay satılabilmekteydi. Türkiye'nin kuru çay ihtiyacı 10 milyon kilogramdır. Halen 12 milyon 500 bin kilogram civarında kuru çay istihsal edilmektedir. Senede 1,5 - 2 milyon kilo çay satmak mecburiyetindeyiz. 20 liraya mal edilen çayı 3,5 liraya satmak gibi bir duruma girilmektedir. 1957 de verilen fiyat, çay ziraatini teşvik için, çay ithaline mâni olmak için yüksek tutulmuş bir fiyattır. Artık çay istihlâk mevzuundan çıkıp ihraç metaı haline geldiği zaman dış piyasayı da nazarı dikkate almak zaruridir. Tütünde girdiğimiz yanlış istikamete girmemek için çay fiyatlarında artık iç istihlâki, iç piyasayı değil, dış piyasayı da göz önüne almak zarureti karşısında yaş çay yaprak fiyatlarında yükseltme mümkün görülmemektedir. Esasen Beş Yıllık Plânda da çay fiyatlarının yükseltilmemesi üzerinde ısrarla durulmaktadır. Hattâ çay ziraati sahasının da şimdilik genişletilmemesi tavsiye olunmaktadır.

Sayın Faruk Kınaytürk Türk tütünlerinin nikotinsiz ve katransız vasıfları üzerinde çalışma olup olmadığını sordular. Esasen Türk tütünleri en az nikotinli ve katranlı olan tütünlerdir. Sadece Tekel çalışmaları bu tütünlerin vasıflarını geliştirmektir. Yoksa tütünlerimizde nikotin ve katran azdır. Marul veya diğer bir

nebattan sigara yapılması mevzuu, tekel mevzuu olmadığı için bu hususta Tekelin bir tetkiki yoktur. Kendilerine bu hususta malûmat arz edemiyeceğim.

Çok sayın senatörler, Gümrük ve Tekel Bakanlığının 1965 malî yılı Bütçesi münasebetiyle iştigal konularında yapılan işlere dair mâruzatım sona ermiştir. Bütçe tasviplerinize mazhar olduğu takdirde memleketimizin ekonomisine yararlı ve milletimize hayırlı olmasını diler, hepinizi hürmetle selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Bakan, sual soracak arkadaşlarımız vardır. Buyurun Sayın Yeşilyurt.

İSMAİL YEŞİLYURT (Yozgat) — Sayın Başkanım, Muhterem Bakandan şu üç sualimi cevaplandırmasını rica edeceğim.

Memleketim Yozgat'ın kaderi ile alâkalı bulunan ve sakinlerinin gönül bağladığı, ümit beslediği bira fabrikasının sekiz yıldır yapılmaması dolayısiyle halk endişelidir. Ve 3 ncü defa ihalenin feshedilmesi dolayısiyle, bu ay sonunda yapılacak ihalenin de şartlar üzerinde, yatırım bakanlığı olan Sanayi Bakanlığı ile bir anlaşmaya varmışlar mıdır? Bakanlık olarak ihalenin yapılmaması veyahut ihale yapılmış olsa dahi tekrar diğer ihalelerle bir mi düşünülmektedir?

2. İhalenin şartlarına göre, halen ihaleye iştirak için müracaat etmiş firma var mıdır? Varsa adedi kaçtır?

3. Bundan evvel ihalesi feshedilmiş bulunan bira fabrikasının feshi dolayısiyle ihaleyi yapmış olan mütaahhitler var mıdır, varsa ne kadardır? Bu suallerin cevaplarını rica ediyorum.

AHMET TOPALOĞLU (Devamla) — Çok muhterem arkadaşlarım, 1958 yılından beri yapılması derpiş edilen Yozgat bira fabrikasının ganssız akibetine de sayın arkadaşım kadar üzülürüm. Yalnız son ihale, biraz evvel arz etmiştim, bir kararname icabı olarak yerli sanayii korumak için ihale tehir edilmiştir. Bu ihalenin feshinden dolayı Bakanlığım aleyhine bir tazminat dâvası açılmıştır, hukuken açılmasıda mümkün değildir. Çünkü ihale tasvip ve tasdik edilmemiştir. Bu kararname muvacehesinde, ihale tasvip ve tasdik edilmeden bir dâva açılması da mümkün değildir. Halen bu yaptığımız ilân üzerine 6 - 7 firma müracaat etmiş ve ancak verilen müddet kısa görülmüş, müddet temdidi istenmiştir. Kendilerine sadece müddet temdidi, Sanayi Bakanlığiyle mutabık olarak; hazırlanan şartnamenin tercümesi, yazılması ve muhtelif dillerde hazırlanması 15 gün geçtiği için; bu 15 günlük müddetin kendilerine verilmesi Bakanlığımca uygun mütalâa edilmiştir. Bunun dışında bir müddet verilmeden ihalenin yapılması kararlaştırılmış bulunmaktadır ve ümidediyorum ki, bu fabrikanın şanssızlığı son bulacak ve Yozgatlılarda bir fabrikaya kavuşacaktır.

BAŞKAN — Sayın Artukmaç.

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — Efendim, Yozgat bira fabrikası hakkında mâruzatta bulunacaktım. Sayın Bakan cevap verdiler, teşekkür ederim, inşaallah ikinci ihalede çeşitli yollara sapılmadan ileriye doğru gidilir, temennim budur.

BAŞKAN — Sayın Akyürek.

ŞEVKET AKYÜREK (İstanbul) — Tütün mevzuu hakkında çok konuşmalar oldu, bu senenin tütün istihsali 170 bin ton civarındadır, fiyatlardaki değişiklik bütün bakanlığı rahatsız etmektedir. Bir çok şirketler tâli maddelerden istifade etme yoluna gitmektedirler. Esas malzeme mümkün olduğu kadar kıymetlenmiş olur. Şimdi 170 bin ton tütün elde edildiğine göre 1/4 nisbetinde alınan, teknik donelere göre, bunun sapı vardır. Bu saplardan, yapılan etütlere göre, Bulgaristan'da, Yunanistan'da, Yugoslavya'da, hattâ İtalya'da selüloz yapılmaktadır. Eğer 1/4 nisbetindeki bu saplar kıymetlendirilirse 10 bin ton civarında selüloz elde etmek mümkündür. Biz halbuki selüloz odununu İsviçre'den ve Norveç'ten ithal etmekteyiz. Bu suretle tütün fiyatlarını ve tütüncülerden tütün alırken bu sapları da alınırsa ki, bu ancak Sanayi Bakanlığı ile yapılacak bir koordine ile tesbit etmek mümkün olur - herhalde tütüncüler biraz daha müstefit olurlar. Bu hususta bir düşünceniz veya bir etütünüz olacak mı?

Aynı zamanda yine 175 bin ton tütün elde edildiğine göre yine alınmış tedbir, doneleri bu tütünlerden yüzde 5 nisbetinde tütün tohumu elde edilmekte; maalesef bu senelerden beri saplariyle birlikte yakılmaktadır. Eğer yüzde 5 nisbetinde tohum elde edilecek olursa bundan 7 500 ton civarında tütün tohumu elde

edilecek, bunun vereceği yağı 2 500 ton civarında olacaktır. Bu suretle hem margarin sanayiine hizmet etmiş, hem de bu tohumlar kıymetlendirilmiş olacaktır. Bu hususta bir çalışma veya etüt var mıdır? Ve kıymetlendirilmesi düşünülmekte midir? Birinci sualim bu.

İkinci sualim; müsaade ederseniz arz edeyim, isterseniz Sayın Bakan cevap verdikten sonra sorayım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

AHMET TOPALOĞLU (Devamla) — Arzı cevabedeyim. Sayın Şevket Akyürek arkadaşımızın buyurduğu iki hususta Bakanlığımın iştigal mevzuu ile ilgili değildir. Not aldım: Sanayi Bakanlığı ile ilgilidir. Selüloz sanayii, yağ sanayii, Gümrük ve Tekel Bakanlığının iştigal mevzuu arasında değildir. Ve hakikaten maliyeti düşürmek bakımından böyle bir etüdün yapılmasını arkadaşım gibi ben de faydalı mülâhaza etmekteyim. Bu arzularını, not aldım, ilgili bakan ile görüşeceğim. Selüloz sanayii eğer buna ihtiyaç gösteriyorsa, Tekel İdaresi mubayaalarda sapları da almak suretiyle oraya devretmeye hazırdır. Yine yağ sanayii, bunların tohumlarının kıymetlendirilmesi arzusunu gösterirse, Tekel Bakanlığı bu işin mubayaasını yapan bir bakanlık olarak bunun kıymetlendirilmesine ancak bu yoldan girebilir. Nitekim bir destekleme mubayaasını da Tekel Bakanlığı Maliye Bakanlığının verdiği para ile yapmaktadır. Bu hizmetleri de diğer bakanlıklarla ancak koordine olarak yapabilir. Not aldım, arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Akyürek, diğer soruları da şu hale göre özet olarak lûtfen söyleyiniz. Bakan, kendi Bakanlığı ile ilgili olup olmadığını söylesin. Ondan sonra esasa girelim. Özet olarak lûtfen.

ŞEVKET AKYÜREK (İstanbul) — Geri kalan sualim çayla alâkalı. Buyurdukları gibi, 12 bin ton civarında. Bir netice olarak bir hesap, nüfus başına 300 küsur gram çay düşüyor. Halbuki ben Türkiye'yi çay kullanan bir memleket olarak biliyorum. Misafir olarak gittiğimiz her yerde çay, kahve ikram edilir. Buna mukabil alkol kullanan memleketler vardır adam başına 3,5 kiloyu geçer. Acaba çay istihsalini üç misli, on misli büyütmeyi düşünüyor musunuz? Bu mevzuda da bilgi edinmek isterim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

AHMET TOPALOĞLU (Devamla) — Plânlama, Beş Yıllık Plânda çay istihsalinin ve çay sahasının artırılmaması ve hattâ sübvansiyone edilen kredilerin kesilmesini istemektedir. Çünkü çay istihsalinin Türkiye istihlâkini karşılıyacak duruma geldiğini tesbit etmiş bulunmaktadır. Demin arz etmiştim, 190 bin dekara varmıştır çay istihsal sahası ve buradan istihsal edilen 55 milyon kilo civarındaki yaş çay yaprağının Türkiye ihtiyacına kâfi geldiğini ve bugünkü maliyetlerle ihraç imkânı da bulunmadığına göre tütünde, fındıkta birçok yerlerde Merkez Bankası reiskontlariyle çayı da desteklemek suretiyle muayyen kredileri dondurmanın millî ekonomimize ve yatırımlara zararlı olacağı mülâhazasiyle plânlama, bu sahanın burada dondurulması kanaatindedir. Bunun için daha önce verilen sübbansiyonların çekilmesi ve ancak örnek çiftçilere sübbansiyon vermesi kanaatindedir. Plânlama.

BAŞKAN — Dördüncü sorunuz.

ŞEVKET AKYÜREK (Devamla) — Bu vaziyet muvacehesinde plânlamanın verdiği bu ifadeye göre demek ki, hakikaten alkollü içkilere daha fazla rağbet gösterilmektedir. Bu vaziyet karşısında Yozgat'ta bira fabrikasının kurulması hakikaten bir zaruret midir, bir ihtiyacı temin maksadiyle mi kurulacaktır, yoksa politik mülâhazalarla kurulması mı düşünülmektedir?.

AHMET TOPALOĞLU (Devamla) — Zarurettir, ihtiyaçtır, Türkiye'nin bira istihlâki artmıştır. Bugün birçok yerlere bira yetiştiremiyoruz. Beş Yıllık Plâna göre 70 milyon litre olarak hesaplanmıştır. Tekel, ancak 33 milyon litre imâl edebilmektedir forse olarak. Ve birçok yerlerden de yazın birasızlık şikâyetleri ve müracaatlar almaktayız. Ve bunun için resmî sektör olarak 50 milyon litre bira istihsali Beş Yıllık Plânda derpiş edilmiş ve buna göre Yozgat Bira Fabrikası ele alınmıştır. Yoksa bir politik tesir veya tazyikin etkisi olmadığına arkadaşımın kaani olmasını istirham ederim.

BAŞKAN — Sayın Sarlıcalı.

NEJAT SARLICALI (Balıkesir) — Senatör ve milletvekillerinin meseleyi politik istis-

mar konusu yaptıkları hakkındaki iddiayı, partilerini ve şahıslarını memleketlerinden çok sevdikleri istikametinde ileri sürülmüş bir itham olarak reddettikten sonra şu sualleri soracağım.

1. — Sayın Bakan bundan böyle mübayaaların Ankara'dan idare edilmesi gerektiğini beyan buyurdular. Acaba, Yunan Hükümetinin Devlet mübayaalarına istihsal bölgelerinin milletvekilinin nezaret edecekleri hakkında ve müstahsılı son derece himaye edecek tarzda çıkarmış olduğu kararnamede 1964 mübayaaları için neşrettiği emirnameden malûmatları oldu mu, olmadı mı

2. — Ege'de ıskarta ayırma mettoduna gitmeden genel ortalama fiyatı nedir? Ortalama fiyatı 8 lira olarak teşekkül etmedi için 4 nci sınıf tütünlerin 675 kuruştan aşağı satılmamış olduğunu kabul etmek gibi yapmış olduğumuz hesaba Sayın Bakan iştirak ediyorlar mı?

Muhterem Bakan, Cumhuriyet Halk Partisi iktidarı zamanında hazırlanmış olan dosyayı koltuğuna alıp, Ege'ye gittiğini beyan buyurdular. Bu dosyanın benzerini bir kenarından biz de tetkik etmek imkânını bulduk. Acaba bu dosyada Tekel İdaresinin deslekleme mübayaası için ortalama 8.50 lira hesabiyle ve 95 milyonluk mubayaa için 799 milyon liraya ihtiyaç hâsıl olduğu tarzında bir paragrafa tesadüf ettiler mi, etmediler mi?

Geçen sene tekelin Ege'de ancak 18 milyon kilo mubayaada bulunmuş olduğu müessir müdahalenin mesnedi telâkki edilmektedir. Aynı dosyada geçen yıl tekelin 18 milyondan fazla mubayaa etmesi istendiği halde piyasada tütün bulamadığı hakkında bir hükme tesadüf ettiler mi, etmediler mi?

Bundan 10 gün önce İzmir'de Ege Tütüncüler Derneğinin yıllık kongresinde birlik başkanı tarafından ortaya atıldığı şekilde, İspanya'ya bir tüccar tarafından 1,25 dolârdan (B) grad tütün satılmış olduğu ve pazarlığın bitirilmiş olduğu bildirildiği halde bunu haber alan Tekel İdaresinin İspanyol rejisine kiloda 20-25 sent daha ucuz teklifte bulunduğu ve bu yoldan Devletin döviz kaybına sebeboldığu ve dürüst tüccarın dış alıcılar nezdinde müşkül durumda bırakıldığı iddiası ortaya atılmıştır. Bakan bu hususta bizi tenvir edici malûmatı lûtfederler mi? Saygılarımla.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

AHMET TOPALOĞLU (Devamla) — Çok muhterem sentörler, arkadaşımın suallerine çok kısa olarak arzı cevabedeceğim.

Evvelâ benim tütün piyasasına politikanın girmemesi için, Bakanın dolaşmaması hakkındaki konuşmama cevap verirken Yunanistan'ın çıkardığı bir kararnamede milletvekillerinin tütün piyasasının kontrolu gibi icrai bir vazifeyi üzerine aldığını söylediler. Acaba Yüksek Senatonuz böyle bir kararnameyi kendisine mevdu bir vazifeyi milletvekiline göstermesine, nezaret etmesine ve piyasayı açması gibi bir harekete Hükümetiniz müsaade eder mi? (Etmez sesleri) Şimdi mesele bu, piyasaya milletvekili giderse, senatör giderse vatandaşla temas edecek, dileklerini getirecek, Hükümet olarak sizin huzurunuzda hesap vermeye burada mecburuz. Ama, vatandaşın önünde bakan ve milletvekilini politik münakaşalara sokmak doğru değildir arkadaşlar. Bu, memleket için iyi bir istikamete gitmez. Size hesap vermeye her zaman hazırız. Ama, burada hesap vermeye hazırız. Yoksa milletvekili, bakan gidecek köy köy Ege'de 79 alım merkezinde fiyat yüksektir, düşüktür, burada, budur, burada şudur. Burada her türlü suallere arzı cevabetmek vazifemdir. Ama, vatandaşın önüne gideceğiz, bakan ile milletvekili, sentör ile bakan münakaşa edecek; şu münakaşaları orada yapacağız. Bu mümkün müdür arkadaşlar?

Yunanistan'daki kararnameden bir fayda mülâhaza ederek, bendenizin arz ettiğim şeye cevap veriyorlar. Bilmiyorum, bunu Yüksek Senato tasvibederse bundan sonra hükümetler bu istikamette karar alırlar. Biz Hükümet olarak böyle bir şey düşünmüyoruz. Kendileri Hükümet ettiği zaman bu istikamette milletvekillerine icrai vazife verirler.

Ortalama fiyat mevzuunda durdular. Ortalama fiyat olarak kendilerine arz ettim. 750 asgari, 850 âzami dedim ve 610 kuruş maliyet dedim. Bugün tekevvün eden ortalama fiyatlar kendilerinin sekiz lira diye ifade ettikleri rakamın üç aşağı, beş yukarısıdır. Ama, tekelin bir taraftan da tüccar olduğunu ve eline aldığı tütünleri satmak mecburiyetinde olduğunu ve her fiyatı burada söylemenin memleketin menfaatine olmıyacağını da arkadaşımın takdir etmesini isterim. Bu tütünleri satacağız. Ben fiyatı söyle-

diğim gün yarın dışardan gelen bir alıcı bana diyecek ki, sen buna malettin, ben de bundan yukarı vermem. Bundan da kim zarar görecektir? Devlet zarar görecektir. Bu para kimin parasıdır?. Vatandaşın parasıdır. Ben fiyatını söyliyeceğim, yarın tütünü satacağım zaman, Amerika'dan alıcı çıkacak karşıma, sen tütünün fiyatını Senato'da söyledin, senin fiyatın budur, al sana bunu veriyorum, diyecek. Bunu mu istiyorsunuz? Tahmin ederim ki, Sayın Sarıcalı arkadaşım beni bu kadar açık konuşmaya sevk etmezler.

Yine bahsettiğim dosya ile ilgili olarak Sayın Sarıcalı arkadaşım dediler ki, acaba o dosyada gördüler mi ki... Evet 94 milyon Kg. tütün mubayaası bakanlık tarafından derpiş edilmiştir. Bunun 40 milyon Kg. Ege piyasasında alınmış. 32 milyon kilosu Karadeniz, 20 milyon kilosu Marmara bölgesinde, 6 milyon kilo Şark bölgesinde tütün vardır. Ve burada tüccar yoktur. Bu tütünün hepsini hiç tüccar girmeye de Tekel İdaresi mubayaaa edecektir. Ve dosyadaki 94 milyon Kg. tütünü mübayaa etmek kararındadır, Tekel Bakanlığı. Ve gene o dosyada tahmin edilen ve biraz evvel arz ettiğim gibi Hazine Genel Müdürlüğü ile beraber destekleme finansmanını hesabederken bunun için kullanacağımız para 750 - 850 fiyatına göre 752 milyon veya 799 milyon lira olarak hesaplanmıştır. Ve Tekel İdaresi finansmanlarını buna göre yapmıştır ve finansmanlarını bu istikamette yürütmektedir. O dosya yürürlüktedir, o dosyanın finansmanları yürürlüktedir, hizmetler devam etmektedir. Bu yalnız Tekel Bakanı olarak benim değil Maliye Bakanı ve Ticaret Bakanı ile birlikte aldığımız kararlardır.

Yine çok memnun oluyorum, Sayın Sarıcalı arkadaşım hep beni tüccarı himaye eder, derken kendileri tüccarı himaye ile bana bir sual sordular, Gümrük ve Tekel Bakanı oldum olalı tüccarı himaye eden bir vekil olarak tanımıyordum, şimdi kendileri bana tüccarın karşısına çıktığımı, onlara karşı düşük fiyat vermekle tüccarı mağdur ettiğim gibi bir sual sordular. Bundan dolayı da kendilerine teşekkür ederim. Yalnız Tekel İdaresi destekleme mübayaasında aldığı tütünlerde bir tüccar gibi hareket etmez. Malını satmak için bir rekabet içerisinde fiyatlarını daha evvelden vermektedir. Ama böyle bir şey yoktur. Yine İspanya'ya bir satışımız olmamıştır. Yalnız şunu ifade edeyim ki, Tekel İdaresi bu kadar yaptı, hem bir taraftan tekele diyorsunuz ki, bu tütünleri alınız, ondan sonra da siz satmayın, evvelâ tüccar satsın. Müsaade edin, bir taraftan Tekele tütünleri alın, sonra da bırakınız önce tüccar tütünlerini satsın. Bu ikisinin birbiri ile sanıyorum ki, telifi mümkün değildir Sayın Sarıcalı arkadaşım.

BAŞKAN — Sayın Ünaldı? Yok.

Sayın Kınaytürk.

ÖMER FARUK KINAYTÜRK (Burdur) — Sayın Başkan, Sayın Bakan sorularıma cevap lûtfederken Türk tütünlerinin nikotinsiz olduğunu...

AHMET TOPALOĞLU (Devamla) — Az nikotinli.

ÖMER FARUK KINAYTÜRK (Burdur) — Buyurdular. Ben de konuşmalarımda Türk tütünlerinin hakikaten 0,9 olmak üzere dünyanın en az nikotinli tütünleri olduğunu söyledim. Fakat bugün dünya artık katransız, tağşişten uzak tütünlere doğru, asgari nikotini dahi tamamen yok etmeye doğru gitmektedir. Ve bununla beraber hattâ bâzı sanayi değişikliği yapılarak sigaralar üzerinde elektro grafik tetkiklere doğru ileri gittiklerini söyledim. Binaenaleyh; bu durum karşısında Sayın Bakan, ne kadar nikotinsiz dahi olsa, Türk tütünlerinin aynı evsafı ve yahut daha bundan aşağı değişiklikler yapacak Balkan memleketleriyle, birbiriyle karşılaşmamak için birşey düşünüyorlar mı diye sormuştum. Bir.

İkincisi marul demedim, kıvırcık salata dedim. Bu da Tekel İdaresini ilgilendirmez buyurdular. Doğrudur. Fakat ben yine konuşmamda halen bugün memleket ekonomisinde büyük önem kazanan, hepinizin üzerinde titizlikle durduğumuz tütünün günün birinde böyle bir tehlikeye mâruz kaldığı an, bu nebat üzerinde dünya tetkik yaparken, ki bütün milletlerin tekel idarelerinden istatistikler verdim, rakamlar verdim ve ayrılan paralardan misaller verdim; teknik bakımdan bunlar üzerinde durulurken, bizim Tekel İdaresinin, benim bildiğim Kartal lâboratuvarlarında, böyle bir etüt, Bakanlığı ilgilendirmezse bile, yarın için yapılması düşünüldü mü veya düşünülmekte midir?

AHMET TOPALOĞLU (Devamla) — Teşekkür ederim. Not aldım, düşünelim.

BAŞKAN — Sayın Öztürkçine. Gayet kısa ve veciz olsun.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Bir vatandaş Hükümete güvenerek araba satınalmaktadır. Bu bir derttir. Niçin sonuncu şahıstan bu arabanın gümrüğü alınıyor da, ilk arabayı satan adamdan alınmıyor? Bu bir mevzuat işidir, halli gerekmektedir.

İkincisi; Sirkeci garında turistlerin ilk temas ettikleri yer gümrük müessesesidir. O yer gayet dardır. Türk misafirperverliğine uygun bir şekilde değildir. Halbuki yanıbaşında bekleme salonları vardır. Acaba bu bekleme salonları şu anda bir işe yaramadığına göre Devlet Demiryolları ile temas ederek o yerin açılması ile burada muayene imkânı sağlanamaz mı?

BAŞKAN — Sayın Bakan, görüldüğü gibi birincisi bir soru değil bir temennidir. İkinci sorularına lûtfen cevap veriniz.

AHMET TOPALOĞLU (Devamla) — Evet efendim, Sirkeci garı için bu sene 1,5 milyon lira kadar tahsisat vardır. Buraların inşa ve ıslahı için. Bu arada Sirkeci gümrüğünü de ıslâh için üzerinde duracağımızı malûmaten arz ederim.

BAŞKAN — Mehmet Ali Demir. Yalnız kısa olsun.

MEHMET ALİ DEMİR (Tunceli) — Karma Bütçe Komisyonunda sormuş olduğum bir sorunun cevabını alamadığımdan dolayı tekrarını istirham ederim. 122 sayılı Kanun hiçbir bakanlıkta tatbik edilmezken bu bakanlık birçok kimseleri mağdur etmektedir. Bunun tatbikatından Bakanlık mensupları da mağdur olduğuna göre, bunun değiştirilmesi hususunda Bakanlığın görüşünü öğrenmek isterim. Hürmetlerimle.

AHMET TOPALOĞLU (Devamla) — Çok teşekkür ederim Sayın Mehmet Ali Demir. Çünkü bu kanunun hakikaten Bakanlığımız çalışmalarını, personel durumunu sarsmakta ve kaliteli memur ve onlara imkân vermeyi ortadan kaldırmaktadır. Bu kanunun süratle kaldırılması gerekmektedir. Teşkilât kanunumuzla bunu kaldırıyoruz. Fakat bu uzıyacaktır. Yine memnuniyetle öğrendiğime göre, kendilerinin de dâhil olduğu bâzı mebus ve senatör arkadaşlarımızın yaptığı bir teklif Meclis gündemindedir. Bunun biran evvel çıkarılması hakkında Bakan olarak elimden gelen gayreti sarf edeceğime söz veriyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan. (Alkışlar)

Son söz Sayın Rıza Işıtan'ındır.

RIZA IŞITAN (Samsun) — Sayın Başkan, sayın senatörler, Sayın Bakan ve değerli mesai arkadaşları; Gümrük ve Tekel Bütçesinin görüşülmesi münasebetiyle zamanın çok dar çerçevesi içinde tütün mıntıkasının bir senatörü olarak tütün hakkındaki düşüncelerimizi aksettirmek istiyorum.

Sayın arkadaşlarım, «tütün, ihracatımızın ve döviz kaynağımızın en mühim maddesini teşkil eder.

Tütün, Hazine gelirleri arasında verimli bir dayanağımızdır.

Dünyanın en nefis ve rakipsiz tütünleri memleketimizde yetişir.

Türkiye toprakları ve iklim şartları, tütün için en müsait yerdir.

Türk işçi ve müstahsılı, özel kabiliyeti, tükenmiyen sabrı ve çalışkanlığı ile tütünü en iyi işliyen çiftçidir.» gibi sözleri her zaman söyleriz, bunlardan sevinç ve kıvanç duyarız. Ama yaptığımız sadece bundan ibarettir.

Millî iktisadiyatımızda bu kadar mühim rolü olan bu maddenin, müstahsıllarını refaha kavuşturmak veyahut bu maddeyi dünya piyasalarına tanıtmak, rakiplerimizin menfi propagandalarını önlemek, çiftçiyi korumak, gibi hususlarda hiçbir müspet tedbirimiz yoktur. Dış piyasalarımızı dahi muhafaza edememiş bunları ya Virginia tütünlerine veyahut rakiplerimiz olan Yunanistan, Bulgaristan ve Yugoslavya gibi Şark tütünü yetiştiren memleketlere kaptırmışızdır. 1962 yılında Türkiye ancak 89 milyon kilo tütün istihsal edebilmiş, bunun büyük bir kısmını dâhilde sarf etmiş olmasına rağmen yine de stoklarını eritememiştir, Yunanistan ise aynı yıl istihsal ettiği 93 milyon kilo tütünü elinden çıkarabilmiştir. 1963 senesinde de Türkiye 132 milyon kilo tütün istihsal etmiş bunun yarısından fazlasını stok halinde tutarken, Yunanistan, aynı yıl istihsal ettiği 125 milyon 500 bin kilo tütünü satabilmiştir.

Bunun sebebi, benim kanaatime göre Türkiye tütün istihsalinin fazlalığı değil, bizim başarısızlığımızdır. Aynı miktar tütünü Yunanlı-

lar pekâlâ satabilmişlerdir. Bunun medeni tütün gibi memleketimiz için fevkalâde önemli bir mahsule şimdiye kadar, millî bir politika tesbit edememiş olmamızdandır. Tütün politikasını yürütecek, müstahsil bir tütün müessesesinden mahrum kalmamızdandır.

Tütünün iç piyasadaki durumu da çiftçi için huzur verici olmaktan uzaktır.

Piyasanın açılış tarihini tâyin yetkisi Tekel İdaresine verilmiştir. Fiyatların tesbiti işi de yine bu idare tarafından yürütülür. Devlete varidat sağlamak ve sigara sanayii kurma görevini üzerine almış olan bu idarenin elinde tütün politikasını yürütebilecek kabiliyette kadro ve eleman bulunmadığı için hem stoklar elde kalmakta, hem iç fiyatlar huzur verici bir şekilde yürümemekte ve hem de asli vazifesi olan sigara sanayiini arzu edilen hedefe götürememiş bulunmaktadır. Bu müesseseyi sigara sanayiinin inkişafı ve sigaralarımızın iç ve dış piyasalarda sürümünü sağlama görevi ile başbaşa bırakıp, çiftçinin himayesini ve mamul tütünlerimizin ihracını ayrı bir müessese ye vermek zamanı çoktan gelmiş ve geçmiştir.

Buğday satışlarını tanzim için Toprak Mahsulleri Ofisini, incir ve üzüm satışları için Tariş müessesesini, fındık için Fisko Birliği, pamuk için Çiko Birliği kurmuşuz, fakat bunlardan daha önemli bir döviz kaynağımız olan tütün için böyle bir müessese meydana getirmeyi becerememişizdir.

Filhakika tütün içinde böyle bir müessese ye lüzum ve ihtiyacolduğunu, Merhum Recep Peker 1946 yılında anlamış ve sermayesinin bir kısmı çiftçiden, bir kısmı da Devlet tarafından sağlanmak suretiyle bir tütün ortaklığı müessesesi kurulmasını tasarlamış ve çiftçiden alınacak hissenin 1946 yılı mahsulünden başlamak üzere çiftçinin tütünden eline geçecek paranın % 5 i kesilmek suretiyle bir fonda toplanmasına başlanmış 1950 yılında da «Tütün Ortaklığı Kanunu» çıkarılmış ise de aynı yıl iktidar değişmesi üzerine bu kanun tatbik olunmamış, çiftçilerden kesilen paralar da sahiplerine iade edilmiyerek Hükümet emrinde tutulmuştur.

1961 seçimlerinden sonra miktarı 100 milyon lirayı aşan bu para ile Hükümet günün şartlarına daha uygun bir müessese kurmayı düşünmüş ve yeni birtasarı hazırlıyarak Yüksek Meclise sunmuş ise de, tasarı M. M. komisyonlarında kalmış, bir türlü Umumi Heyete intikal edememiştir. Bu tasarının seçimlerden önce kanunlaşmış olmasının memleketimize ve tütüncülerimize sayısız menfaatler getireceği kanaatindeyim. Bu suretle tütün müstahsilları da hem kendi paralarının sahibi olmuş ve hem de tütün politikasında söz sahibi olduklarını anlamış olacaklardır. Bunu yeni Hükümetten özellikle rica eder, biran önce gündeme alınması için gayret göstereceklerinden emin olduğumu arz ederim.

Tütün politikası hakkındaki fikirlerimi bitirmeden önce bölgemi ilgilendiren bir hususu da belirtmeliyim. 1962 senesi mahsulünden tüccar elinde bir miktar tütün kalmıştır. Bütün gayretlerine rağmen bunu dış piyasalara satmak imkânı bulunamamıştır. Zaman geçtikçe bu tütünler nefasetini kaybetmekte ve bir millî servet heder olup gitmektedir. Üstelik de bu tütünleri ellerinde bulunduran tüccarlar, tahammül edilmez bir borç yükünün altında ezilmektedirler.

Hükümetin bu iş üzerine eğilmesini, millî servetin kurtarılmasını ve tüccarların da bu ağır durumlarının giderilmesini memleket menfaati ve gerçeklerine uygun bulmaktayım.

Simdi de 1964 yılı tütün piyasasının işleyiş şekli hakkındaki mütalâalarımı arz edeceğim.

Karadeniz Tütün piyasası açılmadan önce bir milletvekili arkadaşla birlikte Sayın Bakanı ziyaret ederek tütünün Samsun vilâyetinde çiftçi için tek mahsul olduğunu, bu yer halkının senelik geçiminin yalnız tütüne bağlı bulunduğunu, bu sebeple Karadeniz Tütün Piyasasının müsait şartlar içinde açılması lüzumunu, aksi halin bölge halkına felâket getirebileceğini ve piyasanın işlemesinin yalnız fiyata bağlı olmadığını, bol eksper istediğini alım ve depolamanın süratli yapılması gerektiğini anlatmıştık. Sayın Bakan da hazırlıklarının tam olduğunu, çiftçinin mağdur edilmiyeceğini piyasanın ve depolamanın süratli işlemesi için her türlü tedbirin alınmış olduğunu ifade buyurmuşlardır.

Piyasanın açılışı sırasında mahallinde verdikleri emir ve direktiflerin de samimiyet ve hüsnüniyet içinde yukarıdaki beyanlarına uygun olduğuna şahit oldum. Fakat kendileri mahallinden ayrılır ayrılmaz piyasa ağırlaştı, fiyatlar düştü, ambarlamalar geçikti ve bu yüzden şikâyetler çoğaldı. Piyasa açılalı 43 gün ol-

duğu halde rekoltenin mühim bir kısmı henüz satılmamıştır. Piyasanın ilk günlerinde satılan tütünler bile henüz ambarlanamamıştır. Fiyatlar istikrarsız yürümüştür. Bağ fiyat 21 lira denilen mıntakalardan bir, iki kapı bu fiyata alınmadıktan sonra, diğer kapılara 10, 11 lira gibi fiyatlar verilmiştir. Halbuki baş fiyatın 21 lira olduğu yerde diğer fiyatların 20, 19, 18, 17, 16, 15 lira şeklinde seyir etmesi gerekirdi. Ortalama fiyat 10 liranın altına düşmüştür. Baş fiyatlar birer göstermelik olarak kalmıştır. Tüccar fiyatları ile tekel fiyatları arasında farklar görülmüştür. Tekelin 5-6 lira fiyat verdiği tütüne tüccar 10 - 11 lira gibi fiyatlar vermiştir. Halbuki bir himaye müessesesi olan Tekelin fiyatları tüccar fiyatının üstünde olmalı idi. Sayın Bakan isterlerse bunlara ait müşahhas misalleri kendilerine ayrıca takdim edebilirim.

43 günden beri cereyan eden ve daha rekoltenin mühim bir kısmının çiftçi elinde bulunması hasabi ile daha kaç ayda bitecegi bilinemiyen Karadeniz tütün piyasasının biran önce tasfiyesi için gerekli tedbirlerin alınmasını Sayın Bakandan rica eder, hepinizi saygılarımla selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Tümü üzerindeki müzakereler bitmiştir. Bölümlere geçilmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

(A/1) Cari harcamalar

B.		Lira
11.000	Ödenekler	12 000
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
12.000	Personel giderleri	40 891 951
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
13.000	Yönetim giderleri	3 123 050
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
14.000	Hizmet giderleri	746 752
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
16.000	Çeşitli giderler	295 000
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

(A/2) Yatırım harcamaları

B.		Lira
23.000	Makina, teçhizat ve taşıt alımları ve onarımları	1 006 000
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

(A/3) Sermaye teşkili ve trnsfer harcamaları

I. — Sermaye teşkili

32.000	Sermaye teşkili ve transfer harcamaları	306 000
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

II. — Transferler

35.000	Sosyal transferler	44 435
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
36.000	Borç ödemeleri	701 000
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

Gümrük ve Tekel Bakanlığı Bütçesi bitmiştir.

2. — Tekel Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu (1/835) (S. Sayısı : 597) (1)

BAŞKAN — Tekel Genel Müdürlüğü Bütçesine geçiyoruz. Gerekçelerin ve maddelerinin tümünün okutulup okutulmaması hususunu oylarınıza arz edeceğim.

Gerekçenin okunmasını arzu edenler... Etmiyenler... Okunmamasına karar verilmiştir.

Maddelerin tümünün okunmasını istiyenler... Etmiyenler... Maddelerin tümünün okunmamasına karar verilmiştir.

Tekel Genel Müdürlüğü 1965 yıl Bütçe Kanunu

MADDE 1. — Tekel Genel Müdürlüğünün cari harcamaları için, bağlı (A/1) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 62 931 501 lira, yatırım harcamaları için bağlı (A/2) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 154 771 400 lira ve sermaye teşkili ve transfer harcamaları için de, bağlı (A/3) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 3 404 313 lira ki, toplam olarak 221 107 214 lira ödenek verilmiştir.

---

(1) 597 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

BAŞKAN — Cetvelleri okuyoruz.

(A/1) Cari harcamalar

B.		Lira
12.000	Personel giderleri	58 385 301
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
13.000	Yönetim giderleri	2 379 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
14.000	Hizmet giderleri	599 200
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
15.000	Kurum giderleri	225 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
16.000	Çeşitli giderleri	1 343 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

(A/2) Yatırım harcamaları

21.000	Etüt ve proje giderleri	1 497 900
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
22.000	Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri	48 246 500
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
23.000	Makina, teçhizat ve taşıt alımları ve onarımları	105 027 000
	BAŞKAN — Kabul edenler.... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

(A/3) Sermaye teşkili ve transfer harcamaları

I. — Sermaye teşkili

32.000	Kamulaştırma ve satınalmalar	465 000
	BAŞKAN — Kabul edenler.... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

II. — Transferler

34.00	Malî transferler	249 788
	BAŞKAN — Kabul edenler.... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
35.000	Sosyal transferler	2 418 524
	BAŞKAN — Kabul edenler.... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
36.000	Borç ödemeleri	271 001
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

Birinci maddeyi tekrar okuyoruz. (1 nci madde tekrar okundu)

BAŞKAN — 1 nci maddeyi okuduğumuz cetvelleriyle birlikte oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tekel Genel Müdürlüğünün gelirleri, bağlı (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 1 646 151 554 lira olarak tahmin edilmiştir.

BAŞKAN — (B) cetvelini okutuyorum.

B - CETVELİ

B.		Lira
52.000	Tekel gelirleri	1 632 009 020
	BAŞKAN — Kabul edenler.... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
63.000	Çeşitli gelirler ve cezalar	14 142 134
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

İkinci maddeyi tekrar okuyoruz. (2 nci madde tekrar okundu)

BAŞKAN — İkinci maddeyi (B) cetveliyle birlikte oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tekel Genel Müdürlüğünce 1965 yılında elde edilecek gelir çeşitlerinden herbirinin dayandığı hükümler bağlı (C) işaretli cetvelde gösterilmiştir Bu hükümlere istinaden elde edilecek gelirlerin tarh ve tahsiline 1965 bütçe yılında da devam olunur.

BAŞKAN — 3 ncü maddeyi (C) cetveliyle birlikte oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDDE 4. — Tekel Genel Müdürlüğünün, 30 . 6 . 1939 tarih ve 3656 sayılı Kanunun 19 ncu maddesine giren hizmetlilerine ait kadrolar, bağlı (D) işaretli cetvele gösterilmiştir.

3656 sayılı Kanunun 9 ncu maddesi gereğince geçici mahiyetteki hizmetler için Bakanlar Kurulu kararı ile kadro alınabilecek tertipler bağlı (E) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Bu kadrolar ertesi yıl Bütçe kanunu tasarısı ile Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur. Bunların eldeki kodralara ek olmaması şarttır.

BAŞKAN — Maddeyi cetvelleriyle birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — 25 . 3 . 1957 tarih ve 6939 sayılı Kanuna bağlı cetvelde yazılı kadrolardan, bağlı (L) işaretli cetvelde gösterilenler 1965 bütçe yılında kullanılamaz

BAŞKAN — Maddeyi (L) cetveli ile birlikte oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — (Geçen yıllar borçları) maddesindeki ödeneğin yetmemesi halinde :

a) 1964 yılı Bütçesindeki tertibinde karşılığı bulunan borçlar ilgili oldukları hizmet tertiplerinden bu maddeye,

b) 1928 - 1963 bütçe yıllarına aidolup da Muhasebei Umumiye Kanununun 93 ncü maddesine göre zamanaşımına uğ amamış ve karşılıkları yılları bütçelerinde bulunan borçlar, 1965 yılı Bütçesinin ilgili hizmet tertiplerinden veya (aylık ve ücretler kesimleri hariç) (A/1), (A/2) ve (A/3) cetvellerine dâhil ödeneklerden (geçen yıllar borçları) maddesine,

Maliye Bakanlığınca aktarılacak ödenekten ödenir.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Bu kanuna bağlı (A/2) işaretli cetvelin (yapı, tesis ve büyük onarım giderleri) bölümüne dâhil tertiplerden (A/3) işaretli cetvelin (kamulaştırma ve satınalmalar) bölümüne aktarma yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Gider bölümlerinden yapılacak harcamalara ait formül, bağlı (R) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

BAŞKAN — Maddeyi (R) cetveliyle birlikte oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Tekel Genel Müdürlüğünce gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişmeye yetki veren kanunlar, bağlı (G) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

BAŞKAN — Maddeyi (G) işaretli cetveliyle oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 10. — 8 . 2 . 1960 tarih ve 7425 sayılı Tekel Genel Müdürlüğü mütedavil sermayesinin 750 000 000 liraya çıkarılması hakkındaki Kanunun 2 nci maddesindeki miktara ait hükmü 1965 malî yılında uygulanmaz.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Tekel Genel Müdürlüğüne bağlı iş yerlerinde çalıştırılan işçilere ve hizmetlilere (bu iş yerlerinde çalışan memurlar dâhil), giderleri döner sermayeden ödenmek üzere çalıştıkları günlerde günde bir kab yemek ve ekmek veya (işçi adedi pişirme masraflarını karşılayamıyacak kadar az olan yerlerde çalışan işçilere, heyet raporu ile perhiz yapmaları icabeden veya yemek zamanı vazifeten dışarda bulunan işçilere yemek ve ekmek bedellerinin tekabül ettiği miktarda yemek bedeli verilebilir.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Bu kanun 1 Mart 1965 tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel bakanları yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Açık oyunuza sunulacaktır.

Bu suretle Gümrük ve Tekel Bakanlığı Bütçesi bitmiştir. Öğleden sonra saat 14.30 da toplanmak üzere oturumu kapatıyorum.

(Kapanma Saati : 13,20)

İKİNCİ OTURUM

Açılma saatı : 14,30

BAŞKAN — Başkanvekili Muhittin Kılıç.

KÂTİPLER : Âdil Ünlü (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) Sırrı Uzunhasanoğlu (Bolu).

BAŞKAN — Oturumu açıyorum.

N — TARIM BAKANLIĞI BÜTÇESİ :

BAŞKAN — Tarım Bakanlığı Bütçesinin konuşulmasına başlıyoruz. İlk söz Cumhuriyet Halk Partisi adına Sayın Fehmi Baysoy'un.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ GRUPU ADINA FEHMİ BAYSOY (Erzincan) — Sayın Başkan, Sayın senatörler, Cumhuriyet Halk Partisi grupu adına Tarım Bakanlığı bütçesinde görüşlerimizi arz etmek üzere huzurunuza gelmiş bulunuyorum.

Millî ekonomimizin temeli olduğuna inandığımız tarım, bugün herşeyden önce üzerine eğilmemiz lâzımgelen ve kalkınmamızın daha uzun müddetle esas dayanağı olan bir sektördür.

Tarıma elverişli marjinal toprakların azalmış olması dolayısiyle, istenilen gelişmenin ancak yatırım kaynaklarımızın rasyonel bir şekilde kullanılması ve üretimin artırılmasiyle kabil olacaktır.

Çiftçilerimizin geleneklere bağlı oldukları hepimizce malûmdur. Toprak ve iklim şartları tarım çalışmalarını güçleştirmektedir. Teşkilâtlanma zorlukları vardır. Hayvan ve bitki hastalıkları verimi köstekliyecek kadar yaygındır. Sulama, Toprak Muhafaza, İskân ve Kadastro yetersizdir.

Bu manzara ve yapı içindeki tarımsal üretim bir duraklama hattâ bâzı ürünlerde gerileme dönemine girmiştir. Buna mukabil nüfusumuz her yıl yüzde üç oranında çoğalmakta, köylerden şehirlere göçler artmaktadır.

Sayın Senatörler,

Yıllık gelirimiz kalkınma hamlemizin yatırımlarını karşılamaya yetmemektedir. Bu yatırımların belli bir yüzdesini dışardan borçla karşılamak durumundayız. Halen ve daha uzun sürece de ödeme dengemizin tarımsal ürün ihracatımızla sağlamak zorundadyız.

Bu durum bizi tarımımızın, esaslı bir muhasebesini, blânço, kâr ve zarar hesabını yapmaya zorlamaktadır.

Bu blânço her yıl kamu oyuna teferruatlı olarak sunulmalıdır. Pek haklı olarak tarıma yapılan yatırımlardan fayda ve bir gelir bekliyoruz.

Tarıma yatırılan paraların sonucu, alınan verimli ölçülür. Bir ineğin bir yılda ne kadar süt ne kadar yağ verdiği, bir koyundan ne kadar yapağı alındığı, bir dönümden ne kadar Buğday veya diğer mahsuller elde edildiği tesbit ve kamu oyuna açıklanmalıdır. Tarımsal faaliyetin başarısını verimdeki artış gösterir.

Yukarda belirttiğimiz açıklamalar şimdiye kadar yapılmadığı için biz elimizdeki mevcut tarım istatistiklerine dayanarak tarımımızın bir blânçosunu yapmak istiyoruz. Tarım faaliyetlerinin uzun vâdeli etkilerini göz önünde tutarak 1936 - 1963 yıllarına ait 28 yıllık istatistiklerimize beraberce bir göz gezdirelim.

Buğday üretimi :

Bugün ekiliş sahası 8 milyon hektara yaklaşan buğdayın bir dönümünden elde edilen istihsâl miktarı şöyledir :

Yıllar	İklim durumu	Bir dönümden alınan Kg.
1936 - 1939	4 yıl yağışlı	109,1
1940 - 1942	3 yıl kurak	89,8
1943	1 yıl yağışlı	100,2
1944 - 1947	4 yıl kurak	78,7
1948	1 yıl yağışlı	108,6
1949 - 1950	2 yıl kurak	74,6
1951 - 1953	3 yıl yağışlı	120,4
1954 - 1956	3 yıl kurak	87,1
1957 - 1960	4 yıl yağışlı	111,7
1961	1 yıl kurak	90,7
1962 - 1963	2 yıl yağışlı	117,8

Görülüyorki, buğday üretimi tamamen iklim şartlarının etkisi altındadır. Ve en düşük verimle en yüksek verim arasında yaklaşık olarak yüzde 38 bir fark vardır.

Kurak yılların ortalama dönüm verimi 83.6 kilodur. 15 yıllık yağışlı yılların ortalama verimi 112,4 kilodur.

28 yıllık ortalama dönüm verimi ise, 95,4 kilodur ki, bu verimin düşük olduğunu söylemeye bilmem ki lüzum var mıdır.

Bu incelememizde dikkati çeken önemli bir husus, aynı iklim ve meteorolojik şartları taşımasına rağmen 1951 - 53 döneminde 120,4 kilo dönüm verimine mukabil 1962 - 63 döneminde 117,8 kilo verim alınmış olmasıdır. Halbuki, 1951 - 53 dönemi ile, 1962 - 63 dönemi arasında geçen 13 yıl içinde teknik ziraatın geliştirilmesi için memleketimizde en çok çabanın ve en çok paranın sarfedildiği dönemdir. Beklenirdi ki, 1962 - 63 Türkiye'mizin en yüksek verim dönemi olsun.

Sayın Senatörler.

Bu noktaya biraz daha genişliğine girmek istiyoruz. 28 yıllık dönemde bir dönümden alınan en yüksek verim 1953 ve 1963 yıllarındadır. Bu yıllarda buğday, arpa ve yulafın bir dönümünden alınan verim şöyledir:

	1953	1963	Fark
Buğday	124,8	127,3	+ 2,5
Arpa	149,4	150,4	+ 1,0
Yulaf	130,1	125,0	— 5,1

Buna mukabil bu yıllar arasında: Traktör sayısında 31 414 adedden 49 366 adedi yani yüzde 57 oranında artış. Çeşitli pulluklar sayısında, 853 846 adedden 1 237 298 adedi yani yüzde 45 nisbetinde artış. Biçer döver sayısında, 3 222 adedden 6 592 adedi yani yüzde 105 artış. Harman makinelerinde 950 addedden 3 080 adedi yani ikibuçuk misli çoğalma. Tınaz makinelerinde, 12 815 adedden 41 468 adede yani 2,5 misli artış. Selektörlerde, 1 312 adedden 1 681 adede yani yüzde 28 artış olmuştur.

1952 yılında traktörle işlenen arazi 2 356 000 hektar iken, 1962 yılında 1 346 000 hektar fazlası ile 3 702 000 hektardır.

Teknik ziraat makina ve aletlerindeki bu artışa ilâveten suni gübre tüketiminde 1952 yılında 67 320 tondan 1962 de 295 321 tona, 1963 de 426 421 tona yükselmiştir.

Sulanan arazide 1953 den 1963'e kadar gerek Toprak Su, gerekse Devlet Su İşlerinde 350 000 hektar ilâve edilmiştir. Şurada hemen belirtmek mümkündürki, verimde belli bir artış olmamasına rağmen bu devrede işlenen arazi ile teknik araçlar sayısında yaklaşık olarak yüzde 60 nisbetinde bir artışa varıldığı görülmektedir.

Mısır üretimi :

Hayvan yemi olarak dünyada büyük bir önem taşıyan ve insan gıdası olarak da çeşitli kullanışı olan mısır üretimi üzerinde de kısaca durmak istiyoruz.

Melez mısır üretimi artırılmış ve ekiliş sahası birçok memleketlerde özel plânla genişletilmiştir. Buna mukabil memleketimizde 1942 - 1962 döneminde ki, 21 yılda mısırın üretimi şöyledir :

Ekiliş sahası itibariyle :
1942 yılında 633 467 hektar,
1956 yılında 721 000 »
1963 yılında 670 000 »

Görülüyor ki, 1963 yılı ekilişi, rekor yılı olan 1956 ya nazaran 57 000 hektar noksandır.

İstihsal itibariyle :
1942 yılında 852 828 ton
1950 yılında 1 090 000 » (rekor yıl)
1963 yılında 990 000 »

Buna göre 1963 yılı istihsali 100 000 ton noksandır.

Bugün ihtiyacımızı ancak ithalâtla karşıladığımız yiyecek ve sanayiimize lüzumlu nebati yağların hammaddesi olan yağlı tohumlar üretimi de mısır üretiminde olduğu gibi bir duralama ve gerileme dönemi içindedir. Bunlardan büyük bir kalemi teşkil eden pamuk çekirdeği üretimi :

Ekiliş sahası itibariyle :
1951 yılında 641 800 hektar
1952 yılında 675 000 »
1963 yılında 628 485 » dır.

Bu alanda da 1963 yılında, 1952 yılına nazaran 46 515 hektar noksan ekiliş olmuştur.

İstihsal itibariyle :
1951 yılında 308 000 ton
1952 yılında 338 000 »
1963 yılında 418 000 » dur.

1963 yılında, 1953 rekor yılına nazaran 80 000 ton fazla istihsal olmuştur.

Dönüm verimi itibariyle :
1938 yılında 62,3 kilo
1963 yılında 66,5 kilodur.

Bütün bunlara rağmen, 28 yıl içerisinde en düşük ve en yüksek dönüm verimi arasında yalnız 4,2 kilo bir artış farkı olmuştur. Buna mukabil diğer senelere ait dönüm verimi :

1954 yılında 44,7 kilo
1955 » 45,6 »
1956 » 46,1 »
1957 » 43,2 »
1958 » 50,5 »
1959 » 50,6 »
1960 » 49,2 »
1961 » 55,4 »
1962 » 62,0 »
1963 » 66,5 »

Görülüyor ki, son on yılın ortalaması dönüme 51,9 kilodur. Teknik ziraatin en çok yönetildiği ve en müsait topraklara ekilen pamuk çekirdeği üretimi de bir başarı kaydetmemiştir.

Ayçiçeği üretimi :

Rekor olarak 1956 yılında ekiliş 186 000 hektara, istihsal olarak 1955 yılında 138 000 tona ve bir dönümden alınan verim de 1953 yılında 99,9 kiloya yükselmiş olan ayçiçeği 1962 yılında yarı yarıya bir düşüşle 81 300 hektara, istihsal 60 000 tona, dönüme verim de 73,8 kiloya düşmüştür. 1963 yılında ise, ekiliş 94 000 hektara, istihsal 87 000 tona, dönüme verim de 92,5 kiloya yükselebilmiştir.

1951 - 1963 yılları arasındaki 14 yıllık dönemde ekiliş sahası ortalaması 126 041 hektar, istihsal ortalaması 91 662 ton, dönüme verimi, 81 kilodur.

Diğer yağlı tohumlar üretiminde de durum aynıdır. Yerfıstığı üretiminde 25 400 tona, kolza üretiminde 1 550 tona kadar olan artışlar memleket ölçüsünde bir üretim sayılmaz.

Yağlı tohumların başında gelen soya ekilişi de 1955 yılından beri ortalama 6 000 hektar ve istihsal de 5 000 ton üzerindedir. Toplam olarak yağlı tohumlar ekilişi sahası, son 15 yıl içinde 1949 - 1963 te 610 704 hektar ile 1956 yılında 987 580 hektar arasında olup 1963 te 898 285 hektardır.

Görülüyor ki, bu kesimde de bir duraklama içindeyiz.

Sayın senatörler,

Burada, sırası gelmişken önemli bir konuya da temas etmek isteriz.

Tarım maddeleri tüketiminde sürplüs maddeleri zaman zaman üzerinde çok durulan ayrı bir konu olmuştur. Az gelişmiş ülkelere yapılan bu gıda yardımlarının asıl amacı, millî tüketimin, millî üretimi kamçılayıcı karakterini bozmadan ihtiyaçları karşılamaktır.

Türkiye'ye yapılan bu yardımların, birçok zamanlar ve birçok ürün kesimlerinde bu karakteri taşıdığını iddia etmek mümkün değildir. Buna bir zamanların sığır ve koyun eti ithalinden süt tozu ithaline kadar millî üretim aleyhine ve tüketimin teşvik edici kudretini yok edici sonuçları örnek olarak gösterilebilir.

Bu bakımdan sürprlüs maddeleri ithalinde millî pazarı üretim aleyhine çalıştırmıyacak ve teşekkül edecek normal fiyatları ürün maliyeti aleyhine bozmıyacak bir politikanın takibini zaruri görüyoruz.

Bunun için de üretim politikasının yürütücüsü olan Tarım Bakanlığının sürprlüs maddeleri ithalindeki seçim, ithal ve dağıtım çalışmalarında bugünkünden daha fazla bir hizmet ve söz sahibi olmasını faydalı bulmaktayız.

Havvansal üretim ile çayır, mera ve yem bitkilerinin ziraatine gelince :

Hayvan mevcudumuz 1936 yılında 47 704 291 baştan, 1959 yılında 29 290 291 baş fazlasiyle

76 494 000 başa yükselmiş, 1960 yılından itibaren azalmaya başlamış, 1963 yılında 70 912 470 başa düşmüştür.

Buna mukabil 1938 yılında 41 068 000 hektar olan çayır ve meralar 1963 te 28 257 000 hektara düşmüştür. Mera ve çayırdan kazanılan tarla arazisinden ancak 1 200 000 hektarı arpa, yulaf ve mısır gibi hayvan yemlerine tahsis edilmiştir. Bu durumun memleketteki hayvan yemi dengesini bozduğunu söylemeye lüzum görmüyoruz.

Sayın senatörler,

Genel bütçeden 1944 - 1963 yılları arasındaki son 20 yıl içinde Tarım Bakanlığına 2 436 326 829 lira verilmiştir. Katma bütçeli genel müdürlüklerle döner sermayeli müesseselerin, Zirai Donatım Kurumunun, Atatürk Orman Çiftliği, Toprak Mahsulleri Ofisi, Et ve Balık Kurumu, Devlet sarmayesi ile kurulmuş olan anonim şirketler, özel idareler, belediyeler ve köylerin bütçelerinden tarım hizmetlerine harcanan paraların toplamı da bu miktardan az değildir. Böylece 20 yıl içinde tarım hizmetlerien en az 4 milyar lira harcanmış olduğunu söylemek yanlış olmaz. Bu miktar tarımın millî gelirdeki payının ortalama 4 te biridir.

Yukarda, verim konusunda mütalâamızı arz ederken en yüksek verimin 1953 ve 1963 yıllarında alındığını, 1963 yılındaki bir dönüme buğday veriminin 1953 yılına nazaran 2 kilo, arpa veriminin de 1 kilo bir artış gösterdiğini ve bunun da teknik ziraatin etkisinden ziyade işletme şartlarına bağlı olduğunu söylemiştik. İşte bu iki yıl arasında Devletçe genel bütçeden harcanan para 2 142 179 713 lira olup, son 20 yılda harcanan paranın yüzde 87 sidir.

Bu dönem arasında Tarım Bakanlığı teşkilâtında genişlemeler olmuş ve yeniden Topraksu, Zirai Mücadele Genel müdürlükleri ile Yem Sanayii ve Türkiye Yapağı ve Tiftik Anonim Şirketi de kurulmuştur. Yayın teşkilâtı genişletilmiş, 4 K. kulüpleri kurulmuş, yani halka açık, geniş bir teşkilâtla hizmete girmiştir.

Fakat : İstatistikler bu harcamalar ile teşkilâtın ve teknik ziraat vasıtalarındaki bu artışların hayvancılık ve tarla ziraati ile verimlerinde yapılan çeşitli yatırımlarla mütenasip bir artış göstermediğini ortaya koymaktadır.

Buna mukabil, şeker pancarı üretiminde gerek ekiliş sahası, gerek istihsal ve gerekse bir dönümden alınan verim olarak devamlı bir artış sağladığını görüyoruz.

Son 22 yıl içinde 1944 te 34 047 hektar olan ekiliş sahası 1960 da 202 917 hektara, 450 920 ton olan istihsal de 4 384 647 tona ve dönüm verimi ise 1 324,4 kilodan 2 437,6 kiloya yükselmiştir.

En önemli bir ihraç maddesi olan tütün üretimine gelince : Ekiliş sahası 1942 de 79 552 hektardan 1963 te 235 511 hektara, istihsal 61 783 tondan 131 587 tona bir yükseliş kaydettiği halde, dönüm verimi 64,5 kila ile, 79,0 kilo arasında tamamen iklim şartlarına tabi bir seyir göstermiş ve 1963 yılında 22 yılın en düşük verimi olan 55,8 kiloya düşmüştür.

Son iki ay zarfında tütün ekiminin genişletilmiş olması hasebiyle tütünlerimizin kalitesinin düşüklüğü beyan edilmekte ve ekiliş sahasının daraltılarak kalitenin yükseltilmesi için tedbir alınmaya çalışılmaktadır.

Her ikisi de Devletçe bir alım ve fiyat politikası ile himaye edilmekte olan pancar ve tütün verim ve kalite farkları nereden geliyor?

Şeker pancarı üretiminde gördüğümüz başarı, Şeker Şirketi, Tekel Genel Müdürlüğü gibi yalnız tütün mubayaasını desteklemek için bir iç fiyat politikası takibetmiyerek, şeker pancarı üretiminde A dan Z ye kadar sürümü, ekimi, tohumu, hastalıkları, toplaması, kredisi, çiftçinin eğitimi, gübresi, sulaması ve her türlü ekipmanları ile ele almış olmasıdır.

Eğer, Tekel Genel Müdürlüğü de Şeker Şirketi gibi tütün üretimi ile meşgul olmuş olsa idi, bugün olduğu gibi bir tütün meselesi ile karşılaşmamış olurduk.

Sayın senatörler,

İzin verirseniz izahatımı özetliyelim ve neticeye varalım.

Görülüyor ki, ekonomimizin temeli olan tarım sektörüne, son 20 yıl içinde sadece kamu payı olarak 4 milyarı aşan bir yatırım yapılmıştır. Bu miktar, 1951 - 1961 yılları millî gelirindeki tarım payları ortalamasından her birinin 3 te birine yakındır.

Aynı zamanda işletme sermayesi olarak teknik malzeme bakımından ortalama yüzde 60 oranında bir özel donatım da olmuştur.

Ekilen alan yüzde 15 nisbetinde genişlemiştir.

Tarım sektöründeki insan işgücü de yüzde 30 nisbetinde artmıştır.

Bütün bunlara karşı yine görülüyor ki, yalnız şeker pancarı hariç hemen hemen her üründeki verim ya aynı kalmış veya bâzılarında gerileme olmuştur.

Şurada bütün bu imkânların doğuşuna rağman neticenin olumsuz oluşunun nedenleri üzerinde durmak gerekir.

Bu incelemede dikkati geçen konu, şeker pancarı üretimindeki devamlı gelişme ve verim artımıdır.

Bu kısa mukayese üretim kesimlerinde her türlü yatırımın yanında bir de teşkilât ve teşkilâtlanma bünyesinin çok büyük rolü olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Şeker pancarı üretiminin başarılı olmasında Tarım Bakanlığına nazaran Şeker Şirketinin çok daha başka teşkilâtla ve çiftçi ile birlikte hizmet görmesinin payı ortadadır.

Bugün Şeker Şirketini, Pancar Ekicileri Kooperatifinden, bunları banka ve sigortalarından ayrı mütalâa etmeye imkân yoktur. Şeker üretim kesimi müstahsılı ve kooperatifi ile bir bütündür.

Tarım Bakanlığı bünyesini böyle düşünmeye imkân var mıdır.

Devletin en önemli sektörünü her kademe ve kesimi ile plân hedeflerine yönlendirmesi ancak bu sektörü temsil eden Tarım Bakanlığı kanalı ile olacaktır.

Bu Bakanlık teşkilât bakımından ne kadar halkla beraber ve ne kadar halka yakın ve onunla birlikte olan ekonomik araçlarla donanırsa o kadar muvaffak olacaktır.

Diyebiliriz ki, eğer Tarım Bakanlığı kuruluş ve teşkilâtı itibariyle meselâ buğday üretiminde Toprak Mahsulleri Ofisi hizmetlerini de içine alarak ve sözü edilen diğer hizmetlerle birlikte bu alandaki Devlet politikasından yetkili ve sorumlu bir teşkilâta sahibolsaydı bugün buğday ithal etmek zorunda kalmazdık.

Demek istiyoruz ki, Tarım Bakanlığı her şeyden evvel bugünkü klâsik teşkilât, kuruluş, anlayış ve işleyiş şeklini terk etmelidir. Buna mukabil bugün Bakanlık yayınlarında gördüğümüz ve çok başka şartlara göre şekillenmiş bir Amerikan teşkilâtı projesi de isteneni vermekten uzaktır.

Halbuki, memleket realitelerine uymuş köylü tarafından benimsenmiş ve verimli bir örneği de memleketimizde bulunmakta olan Şeker Şirketi gibi ürünlerin kıymetlendirilmesini içine alan bir teşkilât kurma yoluna gitmesi gerektiği, kısa tahlillerimizden açıkça ortaya çıkmaktadır. Bu teşkilât, tahıl, yağlı tohumlar, meyva, sebze, turunçgiller ve hayvancılık kesimlerinin üretimini de A dan Z ye kadar tamamını içine alacak bir vasıfta olmalıdır.

Biz tarımdaki başarısızlıkları, teşkilâtın bugünkü kuruluş, anlayış ve işleyiş şeklinde görüyoruz.

Yalnızca, teknik ziraat vasıtalarının ve Tarım Bakanlığı Bütçesinin genişletilmesinin, bugüne kadar olduğu gibi bizi başarıya götüreceğine inanmıyoruz.

Sayın senatörler,

Tarımda yapılacak her reform hareketi, kalkınmamız için ayrı bir hayatî şart olmaktadır.

Bugün tarım işletmelerimiz ekseriyetle ilkel yapısını muhafaza etmektedir. Yapılacak her iyileştirme tedbirinin başarısı için bir engel vasıf taşıyan yapıdadır.

Bunun içindir ki, tarım kalkınmamızın feragat edilemiyecek bir tarafı da Anayasamızın ilham ve gereği içinde, hürriyetlerin cevherini muhafaza eden bir yapıdaki toprak reformudur.

Tarımdaki reform, topraktan emek yoliyle eğitime kadar uzayan bir bütündür.

Bu yüzden Yüksek Meclise kadar gelmiş bulunan Toprak reformu kanun tasarısının çıkarılması, Türkiye'nin kalkınması için en büyük ve Meclislerimiz için en şerefli bir başarı olacaktır.

Sayın senatörler,

Cumhuriyet Halk Partisi Grupu adına hepinizi hürmetle selâmlar ve Tarım Bakanlığı mensubu arkadaşlarıma başarılar temenni ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Millî Birlik Grupu adına Sayın Ersü, buyurun.

MİLLÎ BİRLİK GRUPU ADINA VEHBİ ERSÜ (Tabiî Üye) — Sayın arkadaşlar.

Bütün yurt sathına yayılmış bir dev teşkilâtın her dalına yirmi dakika gibi kısa bir zamanda dokunmanın imkânsızlığı karşısında görüşlerimizi;

1. Tarım teşkilâtı ve personeli,
2. Plânlı ekonomi ve Ortak Pazar üyesi Türkiye'nin tarım sorunları.
3. Diğer tarım sektörleri ve lüzumlu addettiğimiz hususlar olmak üzere üç ana bölümde arza çalışacağım.

Asıl mevzua girmeden önce, her bütçede aranması ve Parlâmentonun ısrarla üzerinde durması gereken bütçe müzakerelerinin şekli ve usulü hakkında mâruzatta bulunmak isterim.

Yıllardan beri bu önemli konuda birçok tenkid ve temenniler yapılır. Sorumlular yuvarlak cevaplar verir, sonra da buz üstüne yazılan yazılar gibi silinir gider. Sorumluluk anlayışı gereği gibi gelişirse, bunlar takibedilir, bir yıl evvelki olumsuz ya da yetersiz çalışmaların bir yıl sonra hepsinin veya mümkün olanı kadarının giderildiği kesin şekilde ifade edilerek hangi noktada bulunduğumuzu tesbite yardımcı olur. Böyle bir çalışma ile icra gayretlerini, yasama da murakabesini daha bilinçli ve verimli bir şekilde yerine getirmek imkânlarını bulur. Her yıl Bakanlığa artan miktarlarda bütçeler tahsis edilmektedir. Bu tahsisatla Bakanlığın millî gelirde kaydettiği artışlar rakamlarla ifade edilmemektedir.

İşaret ettiğimiz bu hususlarda daha olumlu usullerin tesbit edilerek uygulanmasını, böylece iktidar - muhalefet görüş ve usullerinin çatışmasından ziyade, gerçeklerin dile getirilmesini ve gayretlerimizi bu gerçekler üzerinde toplıyarak daha verimli tartışmalara ve sonuçlara varılması için imkân hazırlanmasını temenni etmekteyiz.

Şimdi esas konuya dönüyorum.

Tarım teşkilâtı ve personel statüsü

Bütçe raporunda da temas edildiği gibi, Tarım Bakanlığı mevcut teşkilâtı ile kendilerine verilen hizmetleri, karşılamaya çalışmakta ise de, bugüne kadar, arzulanan neticeye ulaşamamıştır.

Bu amaç ve ihtiyaçlar göz önünde tutularak teşkilâtın yeniden düzenlenmesi hakkındaki, teşkilât proje grupunun uzun zaman çalışarak hazırladığı raporun icaplarına göre süratle harekete geçilmesini ve gerekli kanun tasarılarının hazırlanarak Meclislere sevkini rica ediyoruz. Bu hususlaki görüşlerimizi o zamana bırakarak vakitlerinizi israf etmek istemiyorum.

Ancak, 1960 dan bu yana yapılan çalışmalar arasında bu Bakanlığın gerek teşkilât gerek çeşitli hizmetleri ile ilgili birçok projeler hazırlamış olmasına rağmen, bugüne kadar Meclislere sevk edilmemiş olmasını, şimdilik bu konuya gereken önemin verilmediğini tesbit ve tescil etmekle yetiniyoruz.

Ayrıca, tarımla ilgili bâzı teşkilât ve önemli bâzı hizmetlerin (meselâ zirai krediler, fiyat tesbiti gibi) Bakanlığın dışında kalması ve yeteri kadar söz sahibi olunmaması gibi hususların arzulanan hedefe ulaşmada, ciddî güçlükler doğurduğuna işaret etmek isteriz.

İftiharla belirtmek isteriz ki, ciddî sorumluluk taşıyan bu Bakanlığın (Tarımcı, ormancı ve veteriner) uzman ve yardımcı mensupları yıllardan beri ağır şartlar altında ve mahrumiyetler içinde yurt görevlerini en iyi şekilde başarmaya çalışmışlardır. Bilindiği gibi, güç sorunların yerine getirilmesi insan gücüne verilen değerle mümkündür. Ücret, yevmiye ve Emekli Sandığı statülerinin bugünkü tatbikatı, sosyal adaleti uygulamakla görevli hizmet kadroları içinde, sosyal adalete aykırı, bir emek değerlendirilmesi, görevlilerin önce morallerine, sonra da hizmet güçlerine yıkıcı etkiler yapmaktadır. Ve hele mahrumiyet bölgeleri için uygulanması gerekn yevmiye usulünün yanlış tatbikatı derhal düzeltilmeli, âdil ve gayesine uygun bir titizlikle kullanılmalıdır.

Aynı fakülte mezunlarından birine yüksek ücret, diğerine tatbik edilen maaş usulünün mahzurlarını da hesaba katarak düzeltilmesini rica edeceğiz. Bu cümleden olarak veterinerlerimiz için de uygulanması düşünülen bu sistemin meslekler arası gayrıâdil uygulamanın giderilmesi yönünden memnunlukla karşılarız.

Diğer yandan, çok yaygın tarım hizmetlerinin arzulanan şekilde yürütülmesinin yeter sayı ve nitelikte personele ihtiyaç gösterdiği aşikârdır.

İlk hamlede bu hizmetler için; 7 bin tarımcı, 3 bin veteriner, 4 bin ormancı teknik personel topluluğuna ihtiyaç varken, bugün tarımda 1 450, hayvancılıkta 1000, ormancılıkta 1 200 civarında teknik personel bulunmaktadır.

Tarımda eğitim ve önderliğin rolü, hepimizce malûmdur. Bu gerçeğe rağmen bugün Tarım Bakanlığında çalışan personelin birkaç katı tarım alanı dışında hizmet almıştır. Ayrıca Tarım Bakanlığı personelinin büyük bir kısmı yanlış uygulama sonucu büro hizmetleri ve refah seviyesi oldukça yüksek bölgelerimizde toplanmıştır. Bu Bakanlık hizmetlerinde aslolan büro faaliyetleri değil istihsal alanlarına yönelmektir. Bu konuda bir misal olmak üzere Erzurum bölgesinde 20 yi aşmıyan tarım elemanına karşılık, pancar ziraatinde Şeker Şirketinin 70 - 80 küsur kişilik kadrosunu dikkatlerinize arz ederim.

Sonuç olarak, bugünkü personel sayısı, tarım hizmetlerini arzulanan seviyede uygulamaya yeterli değildir. Bu eksikliği gidermek için:

Meslek dışındaki tarım uzmanlarını Bakanlık bünyesine almak, her derecedeki okul ve öğretim müesseselerini artırmak, uygun görülecek memleketler ile anlaşarak her yıl iki üç yüz lise mezunu için burslar sağlamak ve nihayet yurt dışına kaçırdığımız ihtısas elemanlarının dönmesini sağlamaktır.

Plânlı ekonomi ve Ortak Pazar üyesi Türkiye'nin tarım sorumlarına gelince :

Plânlı ekonomi devresinin icra hareketleri Türk ekonomisinde büyük bir yer tutmaktadır. Bu devrenin özelliğini ve Bakanlığa düşen sorumlulukları bütün teşkilât mensuplarının çok iyi kavraması gerekmektedir.

Bu özellik, tarımdan sanayie geçmenin ağır ve bilinçli çabaları, gizli işsizlik ve gizli açlıkla çetin bir savaş ve nihayet henüz bir tarım memleketi hüviyetini muhafaza etmemiz dolayısiyle ihraç ve ithal dengesini lehimize çevirmek için istihsal miktar ve kalitesinin süratle artırılması ve düzenlenmesidir.

Daha çok siyasi kadronun sorumlu bulunduğu bu konuda Bakanlığın faaliyetlerini öğrenmek istiyoruz.

Gerek Ortak Pazara karşı, gerek Türk ekonomisine karşı sorumluluğumuzu ve millî yararlarımızı temin amacı ile Tarım Bakanlığının uhdesine düşenleri ve tarım politikamızı vukufla yürütebilmek için bakanlığın kilit mevkilerini tarımcı ekonomistlerle takviye etmenin lüzumuna işaret etmek isterim. Gene bu konuda büyük Türk dostu Frof. BADE bu seviyedeki diğer otoritelerle sıkı bir işbirliği yapmanın görüş ve tavsiyelerinden yararlanmayı ve yurt dışı çalışmalarında etkilerinin dikkattan uzak tutulmamasını rica edeceğiz. Sayın profösörün eskiden olduğu gibi, bu yakın tarihlerde de Türkiye lehinde sarf ettikleri gayretleri bizler gibi Hükümetlerimizin de takdirle karşıladıklarına inanıyoruz.

Bu arada tarım kadrolarımızın en yeterli elemanlarının belli bir yetişme seviyesinden sonra, seyhat, geçici ve sürekli görevlerle dış memleketlere çekildiğini ve vucutlarından en çok istifadeye muhtacolduğumuz bu dönemde açılan boşluklara Hükümetin ve Sayın Bakanın dikkatlarını çekeriz.

Sayın arkadaşlarım,

Şimdi de tarım ve tarım ekonomisinde büyük rolü olan kredi fiyat politikası ve pazarlama konularına kısaca değinmek istiyoruz.

İstikrarlı ve geçerli bir fiyat politikası, tarımın muhtacolduğu başlıca garanti ve teşvik unsurudur. Kredileri de aynı şekilde mütalâa etmek yerinde olur. Fiyatların zamanında ilân edilmesi ve zaruret duyulmadıkça sık sık değiştirilmemesi şayanı arzudur.

Hangi ürünlerin hangi bölgelerde ne miktarda üretilmesi gerektiği, iç istihlâkimiz ve dış pazarların ihtiyaçları ile dengeli bir üretim temposunun yaratılmasında bu makanizmanın kullanılması en müessir yersiz ve yanlış kullanmanın Türk ekonomisinde açacağı gedikleri uzun zaman kapatmak mümkün olmaz. Bu sebeple iç ve dış piyasalarla dengeli ve mükayeseli bir üretim politikası başlıca amacımız olmalıdır. Aksi halde yaratılacak âtil kapasiteler ve alışkanlıklar memleket ekonomisi için ciddî bir tehlike arz edecektim. Ciddî araştırmalara dayanan bilinçli bir fiyat ve kredi politikasının dünya fiyatları ile rekabet ve pazar bulma güçlüklerini bidayetten itibaren bertaraf edeceğini arz etmek isterim. Bu arada iç pazarlardaki fiyat farklarının müstahsılın aleyhine çalıştığını, bu hususun da süratle düzeltilmesi yoluna gidilmesini arzuluyorum.

Bu konuda, Sayın Bakandan aldıkları ve almaları gereken tedbirleri öğrenmek istiyoruz.

Sayın senatörler,

Bu genel izahlardan sonra, kısaca bâzı kurum ve hizmetlere temas etmek istiyoruz. Türkiye'mizde ciddî bir orman ve yakıt problemi mevcut olduğunu hepimiz bilmekteyiz. Ormanlarımızın

yurdumuz yüz ölçümüne oranı % 13 civarındadır. Bundan düşük vasıfla ve bozuk olanları çıkarırsak % 10 nun altında olduğunu görürüz.

Ayrıca, orman içinde yaşıyan bir nüfus problemi ve halkın çeşitli ihtiyaçları için ormanlara yöneldiğini de bilmekteyiz. Bu hususta, en sâlim yolun Devletle halkın karşı karşıya değil, yanyana, elele bu varlığı koruması olmalıdır.

Orman varlığımız Anayasa teminatına başlanmıştır. Ancak, bundan sonraki isabetli tedbir ve uygulamalardır ki, bu teminata ruh ve vücut verecektir.

1960 yılında teşkilâtın kendi rakamlarına göre, yılda 10 milyon dikim yapıldığı ifade edilmiştir. Bu rakamın kesin ve tahripleri karşılıyacağından şüphe ederiz. Gerçi bu rakamlar bilhara 8 - 10 misline çıkarıldı ama, realize edilen miktar kesin olarak bilinmemektedir.

Bu hususta büyük gayretlere ve hamlelere ihtiyaç olduğu kanısını muhafaza etmekteyiz.

Zirai mücadele, zirai donatım, gübre konularında da âcil tedbirlere muhtaç bulunduğumuz bir vakıadır. Çiftçinin ihtiyaca olan alet ve makinaların Devlet eliyle tedarikini beklemekteyiz. Ucuz üretim ve rekabet fiyatlarının başlangıç noktasında düzenlemesi en tabiî ve kolay metod olduğunu zannediyoruz.

Gübre ve zirai aletlerin Devlet eliyle temini sebeplerini yukarıda arza çalıştık. Bu arada, bölgelerarası dengeli dağıtımın da büyük rolü olduğunu hepimiz bilmekteyiz.

Misal olarak, Kütahya'dan özel teşebbüse devredilen gübrelerin Doğu ve Güney - Doğuya intikal etmesinin mümkün olmadığını, imkân bulunsa bile tedarik ve ulaştırma güçlüklerini ve masraflarını da hesaba katarsak eşit rekabet imkânlarını kendi elimizle yok ettiğimizi görürüz.

Devlet Üretme Çiftlikleri ve meteoroloji faaliyetlerinde ciddî bir gelişme müşahede etmekteyiz. Devlet Üretme Çiftliğinin hizmet zihniyeti yanında senelerden beri zararlarını bertaraf ederek kârlı ve rasyonel bir kuruluş olduğunu ancak bu son senelerde ispatlamıştır.

Meteoroloji çalışmalarının zirai askerî ve ulaştırma alanlarının ihtiyaçlarını kısa bir zamanda karşılıyacak bir varlık haline gelmesini takdirle karşılıyoruz.

Eğitimin tarımdaki rolü şüphesiz pek büyüktür. Eğitim kaynakları olarak fakülteler dışında teknik eleman yetiştiren bölge tarım okullarının plâna göre artırılması şayanı memnuniyettir. Ancak teknik ziraat ve bahçıvanlık okullarının bugünkü uygulama içinde yetiştirdiği elemanların akibetlerini üzüntü ile izlemekteyiz. Birinin yetişmesi milletimize 8 - 10 bin liraya malolmasına karşılık, bilgilerinden Türk çiftçisi faydalanmadığı gibi, ceplerindeki diplomaları ile kahveci ve ahçı çıraklığı ile iştigal ettiklerini teessürle müşahede ediyoruz. Bunların durumu ile bakanlığın ilgilenmesini süratle Anayasamızın öngördüğü çiftçi kooperatifleri geliştirilerek Türk köylüsüne hizmet arz etmelerinin sağlanmasını en çıkar yol olarak görmekteyiz.

En önemli konularımızdan birinin de hayvancılığımız olduğu şüphesizdir. İyi bir beslenme, işgücü ve döviz kaynağı olan hayvancılığımıza gereken önemi vermekte daha fazla gecikmenin ciddî mahzurlarını takdirlerinize bırakıyorum.

Türkiye'de hayvan varlığının verimsiz bir kalabalık halinden kurtarılıp verimli kültür ırklarına çevrilmesine daha büyük bir hızla devam etmeliyiz. Bugünkü personel sayısı bu çalışmaları arzulayan ölçüde uygulamaya yeterli değildir. En büyük hayvancılık bölgelerinde veteriner hizmetlerinin teksifi suretiyle personel azlığını telâfi edebiliriz. Bundan önce hayvancılık bölgelerinin kesin olarak tesbiti gerekmektedir. Yurt sathına yayılmış zayıf bir teşkilâtla başarıya ulaşması mümkün değildir. Milyonu aşkın hayvan mevcudu olan bir ildeki 5 - 6 veterinere karşılık bunun yarısı kadar hayvana sahibolmıyan cazip illerimizdeki personel sayısı, bunun birkaç katıdır.

Sayın arkadaşlar,

Son olarak iki konuya daha temas etmek isterim. Bunlardan biri günümüzün aktüel konusu toprak reformu, diğeri de aynı derecede önemli beslenme konusudur.

Daha dün konuşan arkadaşlarım şehirlere akın eden nüfusun mahzurlarına temas buyurdular. Sabit nüfus bölgeleri yaratmanın ve nüfus hareketlerini önlemenin iki metodu

vardır. Bunlardan biri, vatandaşı bulunduğu bölgede kalkındırmak, ikincisi de refah devletlerinde olduğu gibi tarımdan sanayie plânlı bir şekilde nüfus aktararak sabit iskân bölgeleri yaratmaktır.

Birincisinin hal çaresi nüfusumuzun % 78 ini teşkil eden köylümüzü toprak sahibi yaparak şahsına ve memleket ekonomisine yararlı, hale getirmektir. Bunun bütün dünyadaki tatbikatı da toprak reformudur.

Bu hususdaki görüşlerimizi zamanı gelince açıklıyacağız. Şimdilik Sayın Bakanın bu konudaki bâzı demeçlerine temas etmek istiyorum.

Sayın Kapanlı'nın Adanada'ki bir teşekkülde yaptığı bir konuşmayı gazetelerden izledim. Bir yandan toprak reformunu «arzuladıklarını, özlediklerini ve sevdiklerini» beyan ederlerken diğer yandan toprak sahiplerine toprak reformu tasarısının ciddî değişikliklere uğramadan çıkamıyacağını müjdeliyorlardı. Bu gazete haberinin yalnış olmasını arzu ediyoruz, ama Sayın Bakanın daha az önemli konulardaki beyanlarının tekzibedildiği gibi, bu konuda da bir tekziplerini görmediğimizin üzüntüsü içindeyiz. Bu üzüntümüzün başlıca kaynağı Sayın Kapanlı'nın çeşitli vesilelerle politikadaki kadroların başlıca vasıflarından birinin samimiyet olması gerektiği görüşlerine katılmış olmamız teşkil etmektedir.

Sayın arkadaşlarım,

Son olarak beslenme konusuna da değinerek huzurlarınızdan ayrılacağım. Türkiye'mizde belli bir beslenme politikası bulunmadığı hepimizce mâlûmdur. Kalkınma plânımızın Tarım Bakanlığına verdiği dört anagörevden biri de halkın beslenmesini sağlamaktır. Bakanlığın bu icaba uyarak bir beslenme ünitesini hizmete sokarak bu hayati konuya gereken önemi vermiş olmasından büyük bir memnunluk duymaktayız.

Aynı şekilde Sağlık ve Millî Eğitim bakanlıklarının da süratle bu konuya eğilmelerinin zarureti meydandadır.

Sayın arkadaşlarım,

12 yaşına kadar olan çocuklarımızın yılda % 50 si ölmektedir. Bu nisbet ciddî bir beslenme politikası takibedilmediği takdirde daha da artacaktır. O zaman yurdumuzda çocuklarla yaşlılardan başkasının kalmıyacağını dikkatlerinize arz ederim.

Beslenme ve tarımımızla yakinen ilgili bir soya problemimiz vardı. Bu ziraatin yurdumuzda geliştirilmesi insani ve hayvani gıda ve gelişen sanayiimizin ihtiyaçlarını karşılıyacağı gibi topraklarımızın en tabiî yollarla beslenceğeği de âşikârdır.

En iyi ziraatçi olan Amerika, her yıl artan miktarlarda soya ziraati yapmaktadır. Yılda 18 milyon ton üretmektedir. Sebebi gayet açık. Toprağı beslemek. Ekim bölgelerinde soya köklerinin artırdığı azotla toprak beslenmekte diğer taraftan yağmur suları ile nehirlere katılan azotun soya ziraati yapılmayan araziyi de muayyen bir ölçüde azotla gübrelemektedir. En kolay ve ucuz bir gübreleme metodu uygulıyan Amerika ürettiği soyayı da değerlendirmek için çeşitli yollar bulmuştur. Soyanın likit olarak muhafazası güçtür. Margarin olarak kullanılması gerekmektedir. Kendi memleketinde soya margarinin kalb ve damar hastalıklarına sebebolduğu ve bu yüzden ölüm miktarı artınca bu gerçeği bilmiyen pazarlar aramaya başlamıştır. Türkiye başta olmak üzere birçok memleketlere önce hibe sonra ucuz sonra da dövizle satmya başlamışlardır. Bu üç kademeli metotla, evvelâ o memleketteki üretimi tahribetmekte sonra da kendisine muhtaç hale getirmektedir. Bu çok önemli konunun daha birçok incelikleri olduğunu da biliyoruz. Hükümeti ve Tarım Bakanlığını bu konuda aldığı bâzı kararlardan dolayı tebrik ederken soya, tütün, zeytin ve pancar ziraati ile asıl beslenme ürünleri arasında dengeli bir üretimin dikkatle uygulanmasını beklemekteyiz.

Memleketimizde 1964 yılında tahıl üretimindeki % 18 azalmanın sebeplerini Tarım Bakanlığı dikkatle incelemelidir.

Bir defa anabesin maddelerini yok ettikten sonra o memleketleri modern müstemleke usulleri ile dolaylı olarak kontrol altına almak artık bilinen bir gerçektir.

Milletlerin hayatları ile kumar oynamaya kimsenin hakkı olmadığını bilen Türk Ulusu, bu konuda da süratle uyarılmalıdır.

Bu tehlike, üzerinde durduğumuz diğerlerinden daha az korkunç değildir.

1965 bütçesinin Türk Ulusuna refah getirmesini diler, hepinizi saygı ile selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Adalet Partisi Grupu adına Sayın İsa Bingöl.

A. P. GRUPU ADINA İSA BİNGÖL (MUŞ) — Muhterem Başkan, Yüce Senatonun değerli üyeleri, Sayın Bakan ve kıymetli Hükümet erkânı.

Muhterem Huzurunuza Adalet Partisi Grupu adına Tarım Bakanlığı 1965 yılı bütçesinin kısa bir tahlilini yapmak, tatbikatçılarına dile getirebildiğimiz temennilerimizi arz etmek maksadiyle gelmiş bulunuyoruz.

Engin saygılarımızı sunarız.

Yüce Tanrı'dan, bu bütçenin de tamamlayıcı diğer bölümleri gibi Türk yurdu ve milletine hayırlı olması, başarılı hizmet ve sonuçlar sağlaması dileğimizi samimî kalple teyidederiz.

Tarım Bakanlığı;

Müstakil hüviyetli veya mülhak bütçeli veyahut da idare meclislerince tanzim olunan özel bütçeli İktisadi Devlet Teşekkülü mahiyetinde olmak üzere, ziraat, veteriner, Zirai Mücadele, Orman Zirai Donatım, Devlet Üretme çiftlikleri, tiftik yapağı, süt endüstrisi, Yem Sanayii, Meteoroloji, pamuk işleri, Atatürk Orman Çiftliği müdürlük ve umum müdürlüklerinden ibaret bulunmaktadır. 1937 yılından beri tahaddüs etmiş ihtiyaçlar karşısında mahsus kanunlarına göre kurulmuş yukarda sayılı teşkilâtı ile,

«Gereken araştırmaları yapmakta, mahallin tarım politikasını tâyin etmekte,» ıslâh edilmiş tohum ve damızlık temin etmekte, çeşitli mücadele yollariyle zirai kültürü korumakta, zirai sektörün makina ekipman ve gübre ihtiyaçlarını karşılamakta, müteaddit kuru'uşlariyle istihlâki temin maksadiyle işletme faaliyetlerinde bulunmaktadır.

Muhterem senetörler. Yurdumuzu tarihin derinliklerinden beri bir ziraat ülkesi olarak görmekteyiz. Son asrın çok ciddî bir hüviyetiyle sanayie geçiş çabaları yanında bugün de 78 milyon hektardan ibaret yurdumuz sathının takriben % 75 ni zirai çalışmalar işgal etmektedir. Bu sahaların da 25 milyon hektardan ibaret 1/3 ü tarla 10,5 milyon hektardan ibaret 1/7 si orman gerisi de mera ve otlatma sahalarımızdan ibaret bulunmaktadır.

Batı âlemi; ilmin tecrübi yönünden faydalanarak ekonominin diğer dallarında olduğu gibi tarım alanında da kalkınma hamlelerini halka mal ettirebilmiş, ferdin, ailenin bu yolla da topyekûn uluslarının toplu kalkınmasını sağlamışlardır.

Dinamik Cumhuriyet devirlerimizde bu gelişmeler kabiliyetli elemanlara tetkik ettirilmiş, yurttaki tatbikatları tasarlanmış, büyük gayretler karşılığı oldukça başarılı neticeler alınabilmiştir.

Ancak, Devlet eliyle başarılanların halka intikal ettirilmesi toplu kalkınmanın sağlanması mevzuu henüz ciddi önemini muhafaza etmektedir.

Bu sarih müşahede ve inanışlarla;

Tarım çalışmalarının yurdumuz için; Devlet hizmetleri ve halk çalışmaları arasındaki büyük önemine işaret etmeyi, sorumlularına candan başarılar dilemeyi, tatbikat sırasında karşılaşacakları güçlüklerde mesuliyet deruhte ederek saflarında bulunmaktan gurur duyacağımızı ifadeyi millî bir vazife telâkki etmekteyiz.

Değerli üyeler;

Her cins üretimde olduğu gibi tarım çalışmalarında da mekândan, ham maddeden ve işden âzami tasarruf edilmesi, depolama ve pazarlamada rantabilite temini başarılı bir organizasyona bağlıdır.

Mekân bakımından toprağın orman, mera veya tarladan hattâ iskân sahalarından hangi cins çalışmaya tahsis edilmesinin daha çok fayda sağlıyabileceğinin tesbiti; yani toprak âmenejesinin yapılması ön şart olarak belirmektedir.

Sahanın topoğrafik durumu meyli, mârazi toprağın stürüktürü, derinliği, anakayası, iklim yönünden teressübat miktarı ve mevsimlere göre dağılışı, güneşli günlerin miktarı ve süresi ısının mutlak değerleri erken ve geç donlar, bilhassa mahsul çeşidi gibi mütenevvi faktörler tarım çalışmalarını mekâna göre mutlak ve şaşmaz bir ciddiyetle karakterize eder.

İnsani müdahaleler vâkı olmadığı takdirde tabiat tabiî seleksiyonla en müsait mahsul çeşidini kendi kendisine ikame eder. Ama usulsüz müdahaleler neticesinde bu en verimli halin teşekkülü geç ve bâzan da asla tahakkuk edemez. Yıllarca evvel yemyeşil orman veya meraların

fevkalâde münbit tarlaların, kurak, çorak sahalara dönüşünün sayısız misallerini üzülerek müşahede etmekteyiz.

Zira Türkiye Kuzey Avrupa gibi tabiatın zoriyle yetişen bir orman ve mera kuşağında değildir.

Topoğrafik durumu çok arızalıdır.

Yağmurlar tenebbüt mevsimlerine göre faydalı bir surette dağılmamıştır.

Toprak üzerindeki bitkisel ürün tahribolduğu ve teknik müdahaleler yapılmadığı takdirde muazzam bir toprak aşınma ve taşınmasına mâruz bulunmaktadır.

Sulamaya elverişli su menbaları ve rezervleri potansiyel enerji bakımından müsait kotda değil, bilâkis derin dereler mecrasındadır.

Dağlarımız boş değil, aksine tabiata yardım yerine onu tahribe sanki bilhassa yetiştirilmiş geniş bir toplulukla dolu bulunmaktadır.

En acı tarafı da buradakiler tamamen işsizdir ve her gün tarım ürünleri yerine insan üremekte ve yaşama mücadelesi için tabiata saldırmaktadır.

Bu şartlar yanında geniş düzlüklerde de ekonomik mülâhazalar yönünden;

Mahsul türleri, makineli çalışma, ulaşım, sulama imkânları, iskân politikası, toprağın verim kabiliyeti gibi faktörler bir işletme cüzü tamının asgari ve âzami vüsatını karakterize eder.

Birim sahadan en büyük hâsılayı alabilmek imkânının dikkatle tâyinini şart kılar.

Bu vesile ile işaret etmek isteriz ki:

İnsanı, tarımsal ürünlerinden daha büyük bir nisbette artan bugünün Türkiye'sinde artık toprak kapitalizmini müşahede etmek cidden en büyük üzüntü ve acılarımıza sebebolur.

Bu arada psiko - sosyal bir gerçeğe temas etmeden geçemiyeceğiz. Şimdiyedeğin devletçilik anlayışı içinde tatbik olunagelmiş bir usulde mutabık olmadığımızı belirteceğiz.

İnsan; müstesna kabiliyetler bir yana, fıtri kuruluşu bakımından usulünü vaz'etmek, icra etmek ve murakabe etmek hizmetleri gibi üç ayrı çalışmayı bir arada kusursuz olarak ifa edemez. Kabiliyetleri bakımından mutlaka bir yönü hâkim olacak, diğerlerini ihmal edecektir.

Hususi teşebbüs daima icracıdır. Vaz'edilmiş usullerden bünyesine en uygunu tercih eder. Murakabesini Devlet ve bilhassa iktisadi kanunlar ifa eder. Buna mukabil, kamu sektöründe bu üç hizmetin üçü de aynı idarecinin uhdesinde toplanmaktadır. Bu sebeple de tabiat hükmünü icra eder. Bazen vatandaşın şikâyeti artar, bazen istihsal kapasite veya kalitesi düşer. Bazen beklenmedik zararlar vâkı olur ve senelerce devam eder. Bâzan da kuruluşu tamamlamak mümkün olamaz.

Anayasamızın kuvvetlerin biribirini murakabesi esprisine uyularak kamu sektörünün de icracılarla, murakabe unsurlarını birbirinden ayırmaları ve birbirini çalışmaya teşvik ve kontrol eden teşekküller olarak çalıştırılmaları faydalı ve zaruri mütalâa olunmaktadır. Bilhassa tarım çalışmalarında.

Diğer bir husus da teknik kadronun çalışma yeri ve metodu dur.

Dünya nüfusunun hızla artmakta oluşu ve toprağa bağlanışı artık entansif bir çalışmayı şart kılmıştır. Kısa periyotlarda bol ve kaliteli mahsul almak mecburiyeti insanlığı tecrübi ilmin telkin ettiği metodlarla tabiatı kontrol altına almaya zorlamaktadır.

Bu netice bilhassa geniş bilgi, hünerli bir itiyat edinme ile elde olunabilir. Bu da anaüretici, çiftçinin iş sahasında eğitimi yılmadan usanmadan ona tatbik ettirilerek alışkanlık haline getirilmesi suretiyle tahakkuk ettirilebilir. Mevzuda geniş bir tarım tenikeri kadrosunun tatbikat sahasına aktarılmasını gerektirir.

Orman Umum Müdürlüğünün taşra teşkilâtında üretme çiftlikleri ve haralarda bu yönden müspet çalışmalar müşahede olunmuştur. Ancak, mevzuun üreticinin tamamına, köylüye, çiftçiye intikali henüz gayeden uzak bulunmaktadır.

Tarım Bakanlığının takdirle karşılanan çeşitli çalışmalarına rağmen bir süredir, belirttiğimiz ilmî oluşlara göre teşkilâtlanamamış kuruluşunu üzülerek ifade etmek isteriz.

Muhterem senatörler :

Umumi ve panoramik bir görüş beyanından sonra hizmet çeşitlerine göre Bakanlık kuruluşlarını gözden geçirebiliriz.

Halk kütlesi ve devlet olarak hazır servet gibi kıymetlendirmeye çalıştığımız ürünleri yanında çeşitli fiziki ve sosyal hizmetlerini de dikkatle mütalâamız gereken ormancılık çalışmalarına arz ettiğimiz sebepler muvacehesinde daha verimli bir organizasyona bağlamak zarureti karşısındayız.

Dördüncü Koalisyon Hükümetimizin Orman Bakanlığı kuruluşu esprisi geniş bir sempati kazanmıştır. Kısa zamanda tahakkukunu samimiyetle temenni ediyoruz.

Bugün fiyat problemi bir tarafa bırakılırsa geçmiş yılların kereste buhranı kalmamıştır. Bir milyon metreküp stok bulunmakta ve istekler teminata bağlanarak karşılanmaktadır. Pek mahdut miktarda kâğıt hamuru ve maden direği ihtiyacı hariç, kereste ithali durmuş yerini ihracata terke hazırlanmıştır. Taşıma imkânları sağlandıkça, pazar bulundukça 300 milyon metre küp kereste istihsal ve satış hazırlıkları yapılmaktadır. Bu konuda Ticaret Vekâletinin geniş müzaharet ve ilgisini beklemekteyiz.

Diğer taraftan özel sektörün ham madde talebi çeşitli faktörlere bağlı olması dolayısiyle fiyat yönü bir tarafa miktar bakımından kısmen teminata bağlanmıştır.

Kanun hükümlerine göre zati ihtiyaçlar karşılanmakta piyasa fiyatı üzerinden hesaplandığı takdirde yüz milyonu mütecaviz (tevzi masrafları karşılığı) bir yardım yapılmaktadır.

Kereste bakımından kaçakçılık yavaş yavaş devlete kalan tevzi masrafları bedeline tamah eden, işsizlerin çalışmalarına inhisara yönelmektedir.

Türkiyemizin iç iskân, işsize iş bulma, işsiz zirai kütleyi sanayie aktarma problemlerinin halli anadâvamızdır.

Kendi evini yapana yardım metodunun köye intikal ettirilmesi, el sanatlarının köye götürülmesi dertlere kısmen deva olur fikrini telkin etmektedir.

Bu maksadı ve bilhassa turizmi teşvik yönünden süratli inkişafını ve müspet çalışmalarını zevkle takibetmekte olduğumuz millî parklar dairesi faaliyetlerini takdirle anarız.

Yetkili otoriteleri biraz üzmekle beraber külfet karşılığı nimet görüşü ile maaşa nazaran tatmin edici yevmiye kadrolarının mahrumiyet mıntakalarına tahsisi metodu oldukça müspet neticeler sağlamaktadır.

İşletme cüz'ü tam sahalarının 50 000 hektar ideale doğru küçültülmesine ve yüksek mühendislerin bölge şefliğinde çalıştırılması imkânına gayret olunması memnuniyetle müşahede olunmaktadır.

Yangınların söndürülmesinin bir mükellefiyet havasından çıkarılarak ücretli işçilerle yapılması yoluna gidilmesi ve bu metodda başarı sağlanmasını bilhassa müspet karşılamaktayız.

Ormanların amenajman plânlamasının oldukça verimli bir seyrine rağmen çok faydalı tahdit çalışmaları, komisyonlarına Barem Kanunu ve 7244 sayılı Kanun hükümlerine göre hukukçu üye bulunamaması sebebiyle aksaklıklar arz etmektedir.

Yüksek Meclislerdeki tekliflerinin kısa zamanda kanunlaşmasını bilhassa temenni ederiz.

Muhterem üyeler.

Vatandaşın ormanlık saha aleyhine, orman içinde yeniden tarla açması, açılmış küçük vüsatlı, meyil ve ma'raz bakımından verimsiz tarlalarda ısrar etmesini ne kadar zararlı görüyorsak kâfi vüsatta, müsait meyil ve ma'razda toprak evsafı bakımından elverişli tarlaların da orman sayılmasında ısrarı o kadar hoş görmekteyiz.

Mahkemelerde yüz bini aşan dâva mevzuu olmasına rağmen sarahaten ifade edebiliriz ki, Orman teknik elemanı ile vatandaş arasında ciddî bir bağdaşma başlamıştır. Dinamik Hükümetlerden her sahada geniş bir iş birliğine varmalarını temin temennisinden bilhassa zevk duyarız.

Her yıl artan bir gayret ve imkân ile başarılan, şehirlilerin gözünden üzakta kalan orman içi sahalardaki ağaçlandırma çalışmalarını, diğer taraftan halka mal edilmeye çaba gösterilen kavak, okaliptüs gibi çabuk büyüyen türlerle yapılan kültür çalışmalarını takdirle ve şükranla karşılamaktayız.

Ancak, orman dışı sahalarda fevkalâde kıt imkânlarla tabiata kafa tutar hüviyette yapılan ağaçlandırma çalışmalarını da rantabl bir gayret bölümünde görmemekteyiz.

Bu ümitli çalışmalar yanında ikame maddesi bulunamaması veya büyük güçlükler arz etmesi bakımından yakacak dâvası, tarla açma suretiyle orman sahalarının daraltılması, toprak eraziyonuna sebebiyet veren, orman içi otlatmaları, keçi tahribatı problemleri henüz büyük bir tehlike hüviyetini muhafaza etmektedir.

Keçi probleminin halli düşünülürken bunun orman içi köylerdeki fonksiyonu ciddiyetle tetkik edilmektedir.

Yemini ormandan temin eden, kolay beslenen, emniyetle üreyen bu türle asgari limitlerde yaşama çabasında bulunan köylüye, ambarlanacak kış yemi, kâfi mera ve ahır hayvancılı-

ğı temin edemediğimiz müddetçe keçiyi terk ettirmemiz cidden zordur. İvezi koyunu yetiştirilerek orman köylülerine tevdii faydalı bir teşebbüs ise de dâvayı halletmekten uzaktır. Yakılan odundan tam istifade sağlama amacı ile orman işletmelerinin köylerde kurmaya gayret ettiği sobalar yakıt probleminin halline kâfi görülememekte, sağlam, ucuz, ihtiyaca elverir meskenler yapılması, linyit ve çeşitli gazların ucuz bir neticeye varılabilir inancındayız.

Zamanın büyük bir hızla aleyhe çalıştığını bilen ve gören hükümetlerin inançlarını ve eserleriyle tahakkuk ettirebilme imkânı bulmalarını candan dileriz.

Muhterem senatörler;

Biyoşimik çalışmalar ne kadar inkişaf ederse ve beslenme sahaları ne kadar bol ve çeşitli gıda bulursa bulsun bunları tabiat fabrikasının imal ettiği ürünler yerine ikame edememektedir.

Dünya yine taze süt yumurta, et, ekmek fındık ve üzüm aramaktadır.

Ancak, bu imalâtın da belirli bir mekâna bağlı bulunduğu bedihidir. Yurdumuzu bu yönü ile tetkik etmiş bulunan Profesör Bade raporunda şu anda tarla ziraatine tahsis olunmuş 25 milyon hektardan ancak 16 milyon hektarının normal şartlarla tarla kültürüne elverişli bulunduğunu, bakiyesinin orman veya meraya terki gerektiğini ifade etmektedir. Terki zaruri görünenler belirli bir limitten daha çok meyilli olan ve toprak aşınma ve taşınmalarına mâruz bulunan sahalardır. Buralarının en kısa zamanında tabiî bir örtü ile kaplanmasının temini gerekmektedir.

Böylece 17 milyon hektarla tahdidedilen çalışma sahamızda teraslama çalışmaları, sulama, gübreleme, makinalı çalışma iyi tohumla verimli mahsul çeşidini yerleştirme ve mahsulü hastalık ve âfetlerden koruma gibi entansif çalışmaları bütün memleket sathına yaymak ve bunları halka mal etmek hattâ tarımda dikey entegrasyona gitmek zorunluğunda bulunmaktayız.

Bu inanışla kurulmuş ve adını sıraladığımız müesseselerin ve telâfisini candan ve gönülden arzuladığımız noksanlariyle beraber müspet çalışmalarını zevkle ifade ederiz.

Halkın çok eskilere varan küçük çaptaki sekileme çalışmaları yanında Toprak Su Genel Müdürlüğünün (dağlara yazı yazıyor cemilesine rağmen) kısa zamanda müspet neticelerini müşahede etmekte olduğumuz geniş sahalardaki teraslama ve kurduğu özel kamplarda bunları civar köylülere yaptırtmak suretiyle takibetmekte olduğu öğretici ve eğitici tatbikatı takdirle karşılamaktayız. Teşkilâtın yurt sathına ve kâfi bir kadro ile dağılmasını samimiyetle temenni ederiz.

Mahdut sahalarda, o da tabiatın bizzat ikame etmiş bulunduğu zirai ürün çeşitleri bir tarafa bırakılırsa Türkiye'de yakın tarihe kadar baştan başa hububat ziraati yapılmakta idi.

Hizmetlerini şu anda bizim gönül dolusu takdirlerimiz, gelecek nesillerin de mutlaka artan bir şükran borcu ile yâdedecekleri memleket evlâtlarının yılmadan, usanmadan didinerek ikame ettikleri okaliptüs, çay, narenciye, elma ve şeftali gibi meyvalar, pirinç, pancar, yağlı tohumlar ve saire gibi çeşitli mahsullerle yurt ihtiyacımızı karşılamakta hattâ ihracata da başlamış bulunmaktayız.

Günün konusu soya fasulyesinin istihsalinin teşviki ve temini gayretlerini muhterem Bakanlık erkânından bu hususta bir fabrikasyona gidilmesini Hükümetten istemeyi zevkli bir vazife telâkki etmekteyiz.

Zeytinliklerin ıslahına daha geniş bir önem verilmesi, daha geniş bir kredi sağlanması, kooperatifler tesisine çalışılmasını temenni ederiz.

Muhterem senatörler;

Son onbeş yıldaki çalışmalarla Türk çiftçisinin karasapanla bir çift öküzün peşinde karşılıksız alınteri dökmesi, günlerce toprak tavını ve yağmur bulutlarını beklemesi önlenmiş, muhtacolduğu makina ve ekipman temin olunmuştur. Ancak, bu hizmetlerin yeterli olduğu ve halka mal edildiği inancına da maalesef varamıyoruz. Zira yurdumuzda ithal malına karşı kuvvetli bir rağbet artırılmıştır. İlk seneler hariç bugün temin olunan makina ve ekipman ihtiyacı karlıyamamaktadır. Fazlasını temin döviz kifayetsizliğine bağlanmaktadır. Arz ve talep kanunu dolayısiyle rekabet temin edilemediğinden fiyat kontrolu mümkün olamamaktadır. Zorun ne dereceye kadar muvaffak olduğunu Millî Korunma Kanunu tatbikatları bize hatırlatmaktadır. Yeni bir tahsis derdini de memleketin başına belâ etmemeliyiz.

Yurt şartlarına uyan makina tip ve markalarında da bir standarda gidilmesinin büyük önemini ikazda vatani ve vicdani bir mecburiyet hissetmekteyiz.

Plân görüşüne göre yılda 6 000 olarak kabul olunmasına rağmen 1964 yılında 7 500 traktör satılmıştır. Köylü istismar ediliyor. Mucip sebebiyle ithalâtın devletleştirilmesi beyanlarını, monopolün daima karaborsa yarattığı mukabil beyanlarını; ilmin, müspet metotları ile ve büyük bir ciddiyetle tetkik ettirerek yurt gerçeklerine uyan bir karar ve tatbikata ulaşılmasının teminini de Tarım Bakanlığından ciddî bir hizmet olarak beklemekteyiz.

Sayın üyeler;

Şükranla ifade ederiz ki, Türk köylü ve çiftçisi ilme ve onun tatbikatçısına mutlak inanmıştır ve hürmetkârdır.

Hâdiselere geç intibakı, mütaakiben de bütün benliği ile tatbiki de bu müspet kabiliyetinden doğmaktadır. Suni gübre tatbikatı bunun canlı bir misali olarak görülebilir.

1964 te 660 000 ton olan plân gayesinin % 80 ni tahakkuk ettirilmiş, 1965 yılında tatbikat mevsimi ilkbaharda ithal olunmuş 120 000 ton, geçmiş senelerden devreden 55 000 ton da dâhil 855 000 ton tamamen kullanılmış, istekler karşılanamamış, siyasi otoritelerin baskısına bile gayret olunmuştur.

Gübrenin yurdun her yerinde tek fiyat üzerinden satışını tasvibediyoruz. Ancak, Zirai Donatım da, özel sektör de, istihsal veya ithalât merkezinden hayli uzak Doğu bölgelerine nakilden, arzdan ve reklâmdan çekinmektedir.

Bu konuya çare bulunmasını Bakanlıktan beklemek haklı bir isteğimiz olacaktır.

Yanlış bilgi almadı isek, Doğu Karadeniz bölgesinde kireç karşılıksız dağıtılmaktadır. Buradaki kireç ihtiyacı ile Orta ve Doğu - Anadolu'daki gübre ihtiyacı arasında bir fark mütalâa edememekteyiz. Mevcut imkânlarına göre Topraksu ile yapılan bu yardımın gübre konusunda da denkleşme teminini haklı olarak temenni ederiz.

Doğu'da bulunan geniş fosfat yataklarından kısa zamanda faydalanılarak fosfatlı gübrelerin ve bilhassa rağbet gören azotlu gübrelerin bol bol istihsalinin temini için Hükümetin geniş ilgi hattâ fedakârlığını dilemekteyiz.

Bu arada hatırımıza gelen Maraş'ın Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından kurutulmuş geniş Turbiyer sahasındaki hazır gübrenin (Humusun) kıymetlendirilmesinin daha fazla ihmal edilmemesini hatırlatmak gerekir. İlgililerin yakın alâka ve kısa zamanda faaliyete geçmelerini samimiyetle temenni ediyoruz.

Çok önemli bir kaynak olarak mütalâa olunan çöplerin gübre imâlinde kulanılmasının tahakkuku çeşitli yönlerle bize hudutsuz faydalar sağlıyacaktır.

Muhterem senatörler;

Devlet Üretme Çiftlikleri, Şeker Sanayii, emekleme safhasında bulunmasına rağmen inkişafından cidden zevk duyduğumuz özel teşebbüs eliyle çeşitli zirai ürünlerin sertifikalı tohumları elde olunmakta ve memleket ziraatinin kaliteli mahsule kavuşması ile ideale doğru gidilmektedir.

5254 sayılı Kanun hükümlerine göre kredi ile tevzi olunan 200 000 tona yaklaşan hububat tohumlarını bu meyanda görmekteyiz.

Ancak, Anadolu'nun Orta ve Doğu kesimlerinde ayrı tatbikat gösteren güzlük ekimler yanında yazlık ekimler için hazırlanması gereken yazlık tohumların da ciddî bir araştırma neticesinde müstahsıla kaliteli ve kâfi miktarda dağıtılmasının teminini beklemekteyiz.

Muhterem senatörler;

Sulamanın Türkiye ziraatindeki yeri ve önemi izahtan vabestedir.

Yazın güneşte şerha şerha yanan ve kavrulan, baharlarda sel ve taşkınlıklarla alt üst olan tarlalarımızın teminatını gönlümüz yana yana düşünüyor, plânlıyor, ve en kısa zamanda sağlıyabilmenin sabırsızlığında bulunuyoruz.

Yurdun insanına su toprağına su parolamızı yurt sevgimizin iman şartı olarak ifadeden cidden gurur duyuyoruz.

Şimdiye kadar plânlanarak inşa edilmiş barajlar, regülâtörler, göletlerin sağladıkları suyun ilmî yollarla kullanılarak araziyi çoraklaştırmamasına dikkat buyurmalarını bilhassa ve titizlikle dileriz.

Diğer taraftan ekilen sahayı prensibolarak bir misli ve belki de daha fazla artırılması mukarrer olan Urfa, Mardin, Elâzığ, Muş, Ağrı, Van ovalarının en kısa zamanda suya kavuşturulmasını candan temenni etmekteyiz.

Zirai kalkınmanın diğer bir şartı olan zirai mücadelenin de çiftçimizi böceklerin yiyemediğini yiyen veya toplıyan durumundan kurtarmamız iktiza etmektedir.

Acı tahriplerini görmüş bulunduğumuz çekirge, sünc, pas hastalıklarını tarihe malettiğimiz tesellimizin teminatını ilgili teşkilâttan katiyen bekleriz.

Bununla beraber temini özel sektöre terkde fayda görülmüş ve esasen bu iddia da büyük bir gayretle çalışılmış bulunulduğuna göre mücadele ilâçlarının lâyıkıyle kontrol ve murakabe edilmesini ehemmiyetle mütalâa ederiz.

Tam mevsiminde bulunduğumuz fare mücadelesinin kifayetsizliği iddialarının bertaraf edileceğini candan ve gönülden dileriz.

Meteoroloji Genel Müdürlüğünün milletçe ittifak halindeki verimli çalışmalarını kalbî takdirlerimizi belirterek devamını ve dünya çapında beklediğimiz müstesna mevkiini almasını candan dileriz.

Muhterem üyeler;

Bütçenin Şubat devresindeki müzakerelerinde grupumuz adına konuşan Sayın Hasan Âli Türker Türkiye'nin hayvancılık politika ve tatbikatına kâfi bir ehemmiyetle temas etmiş bulunduklarından ben sadece birkaç noktaya ilişeceğim.

Muhterem Bakanın tavassutu ve Hükümetin takdiri ile Bakanlık üniteleri arasında eşitliği sağlamak, yurtta üretim elemanlarını teşvik etme maksadiyle veteriner hekimlerine yevmiye baremi sağlanmasını müspet ve çok faydalı bir karar olarak takdirle karşılar teşekkürlerimizi sunarız.

Türkiye'de göçebelik artık tarih malı olmaya yöneldiğinden ahır hayvancılığına geçiş bir zaruret olmaktadır. Bu da sulu ziraati zorlamakta, hayvan yemi problemini halletmeye bağlı bulunmaktadır. Bu çalışmalar da geniş bir malî yatırım gerektirmektedir. Kredi noksanlığı ile hayvani ürünlerin pazarlanmasının kifayetsizliği bilhassa mâni bir mahzur olarak görülmektedir.

Hayvani ürünleri tek geçim kaynağı mütalâa eden Doğu bölgelerimizin iktisaden kalkınması için tarımın bu yönüne bilhassa bir dinamizim getirilmesi, teknik kadronun mahalline sevki, onların tatmini, bu suretle hayvan bakım usullerinin ilmî yollarının köylüye öğretilmesi, geniş kredi açılması, bilhassa et kombinaları vasıtasiyle fiyat ayarlanması politikanın tedviri beklenmektedir.

Bugünkü şartlariyle durum sadece gözlerimizi istikbale yöneltmekten ibaret bulunmaktadır.

Merinos koyunu, eti ve sütü bol montafon ırkının yapılmasını, sün'î tohumlama, aşım durakları ve tedavi müesseseleri kurulmasını, plân gerekleri yönünden bu bölgelere bir priyorite tanınmasını samimî kalble dile getiririz.

Hulasa olarak.

Türkiye'nin gerçeklerinin çıplak gözle görülebilmesini temin için zirai envanterin ciddiyetle tahakkuk ettirilmesini ve zirai politikanın buna göre yöneltilmesini bir Ziraat Şûrası toplanmasının teminini toprağın pedolojik ve ökolojik vasıfları yanında ekonomik, ilâveten sosyal yönden prim sahadan en verimli hâsılanın alınabileceği şekilde, yönde ve tasarrufta kullanılmasını.

Ticaret Bakanlığına aidiyeti düşünülebilecek şu hususlarda da hazırlaması bakımından ilgili gördüğümüz; zemini toprak baremlerinin günün değerlerine göre yeniden tesbiti, ve bu kıymet ışığında kıymetlendirilmesini.

4753 sayılı Köylüyü Topraklandırma Kanunu hükümlerine göre tevzi olunmuş toprakla mutasarruflarına ipotek edilmiş cüzi değerleri bir tarafa bırakılarak bunlara arâzi baremi üzerinden kredi açılmasının temini,

Kredi açılmasında yalnız servetin ve gayri menkulün değil bilginin, tecrübenin ve itimadın da bir unsur olarak mütalâa edilmesini, (Ziraat tahsilinin en üst kademesine getirmiş, ziraat teknik elemanına bu kıymet içinde kredi düşünülmesi.)

Mahrumiyet mıntakalarına genç elemanlar yerine tatmin edilmek suretiyle tecrübeli, olgun kabiliyetlerin gönderilmesini.

Veteriner kadrosuna yevmiye bareminin bir an evvel tahakkuk ettirilmesi suretiyle, ilme şahsiyet verilmesini, müteselsil idare makanizmasını menfaat yönünden birbirine bağlayan sınırlı kontaklara vesile olan aşı ücreti probleminin kaldırılmasını.

Sulu ziraate geçişte sulama tesislerinin hizmete girişinden evvel sulama birliklerinin kurulmasının teminine gayret olunması.

Geniş bir kütlenin samimî bir temennisi olan Toprak Su Genel Müdürlüğünün Tarım Bakanlığına bağlanmasının temini;

Plânlı çalışmasının bütçe sarfiyatı olarak değil, hizmetin tahakkuku prensibine bağlanmasını ve bu yönde mütalâa ve karara varılmasını.

Zirai ürünlerin şimdiden ekonomik kurallarının şart koştuğu hal ve şekillerde pazarlamalarının temini.

Ortak Paraza hazırlanmak üzere kaliteli mal, iyi ambalaj, marketing konularda çok ciddi çalışmalarda geç kalınmamasını. + 78 si tüketici 22 si üretici olan Türkiye'de % 65 nisbetinde bulunan ve çiftçi diye geçinen gizli işsizlerin üretici yöne aktarılmasının temini;

Süt sanayiinin dünya çapındaki öneminin Türkiye'de de idrakine girilmesinin temini, bunun vatandaşa intikali imkânlarının araştırılmasını,

Fevkâlade verimli tatbikatını müşahede ettiğimiz ve şimdilik sadece iki ilimizde tatbik edilmekte olan ziraatte kontrollu kredi usulünün memlekete teşmiline gayret edilmesini.

Çiftlik gübresinin ikâme maddesi bulunmak suretiyle tarlaya intikalinin lâf fantazesinden çıkarılmasını,

Toprak reformunun yeni bir ülkeden nimetler dağıtılmakta şeklindeki karşılıksız propogandaların memleket için zararlı yönlere girmeden samimi ve ciddi bir inanışla ilgililerine anlatılmasını, realitelerin açıklıkla beyanını, lüzumsuz lâflar yerine evvelâ en büyük mülk sahibi olarak müşahede edilen Devletin hüküm ve tasarrufundaki toprakların hakikaten muhtaç olanlarına değeri karşılığında kredi yoluyla dağıtılmasını,

Bu tevziatın asla benzerleri gibi vatandaş arasında bir arazi ihtilafına vesile vermiyecek şekilde kadostral esaslara göre tevziatının teminini.

Her hal ve kârda kanunun en kısa zamanda ve fakat kâmil mânasiyle vatandaş hizmetine arzına gayret sarfını.

Tabiî faktörler veya ekonomik sebeplerle kurulduğundan beri göze görünen bir hizmeti geçememiş, kâr da sağlıyamamış Devlet çiftliklerinin lüzumsuz zararda ısrar etmemek üzere bu arada mütalâa olunarak topraksız köylüye tevziini,

Aynı demostratif çalışmaların benzeri müesseseler tarafından tekrarına mahal vermemek üzere teşekküller arasında bir organizasyon sağlanmasını candan dileriz.

Böylece ben, Tarım Bakanlığı konularından ancak mahdut bir kaçını dile getirebildim. Deryadan bir kaç katre gibi... Canımız, kanımız bahasına muhafazasına kararlı bulunduğumuz bu âziz yurdun her karışının bize en faydalı üretimi sağlaması gibi çok kutsi vatan hizmetini lâyıkıyle başarabilecek tarım ordusuna minnet ve şükranlarımızı sunacağız

Muhterem topluluğunuzu şahsım ve grubum adına derin hürmetlerimle selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Y.T. Partisi topluluğu adına Sayın Demir.

Y. T. PARTİSİ ADINA M. ALİ DEMİR (Tunceli) — Muhterem Başkan, muhterem senatörler : Sayın Bakan ve Bakanlık erkânı :

Bütçesini görüşmekte bulunduğumuz Tarım Bakanlığının, millî ekonomimizin gelişmesindeki etkisi büyüktür. Bu memleketin zirai durumu deyince, ilk hatıra gelen tarım ürünlerinin ıslâhı, hayvancılığın geliştirilmesi, ormanların bakımı, işletilmesi ve bundan elde edilen hammaddelerin değerlendirilmesidir. Şu gerçeğe bir kere daha değinmek isteriz Nüfusumuzun yarısından çoğu her devirde ziraatle meşgul olmuştur. Bunun sonucu olarak memleketimiz bir ziraat memleketi olarak kalmıştır. Hakikat da budur. Zira, millî gelirimizin, % 40 ilâ 50 sini, ihraç maddelerimizin % 80 ilâ 90 nı zirai ürünler teşkil etmektedir. Kalkınmamızla bu kadar yakın bağlantısı bulunan Tarım Bakanlığının problemleri üzerinde, geçmiş yıllarda arzulanan şekilde durulamamıştır. Bakanlık bugünkü ismine lâyık bir tarım politikasından uzun yıllar mahrum bırakılmıştır. Çok zaman zirai faaliyetlerimiz bâzı politikacılarımızın kurbanı olmuştur. Va halen değişmiyen metotlarla iş yapılması toprağın bugünkü fenninin icabettirdiği şekilde, muhafaza ve ıslâh edilmemesi yüzünden toprağa atılan tohumu dâhi, kaldıramıyan çiftçilerimiz mevcuttur. Hayali istatistiklerin bu memlekete istikbal vadetmiyece-

ğini, mesuliyet mevkilerindeki kimseler bilmelidir.

Muhterem arkadaşlar; memleketimiz coğrafi durumu itibariyle her çeşit iklime sahibolduğu gibi, bugün için her çeşit tarımı yapmaya da elverişlidir. Tarımın bu vatana bahşettiği nimetleri değerlendirmek lâzımdır ve bu değerlendirmenin pratik yolları aranmalıdır. Toprak bilgiye, görgüye dayanır bir şekilde ıslâh edilmelidir. Çeşitli hastalıklar yüzünden yılda 2 milyar lira değerinde heba olup giden zirai ürünlerimiz bu durumdan kurtarılmalıdır. Zirai mücadele kuvvetli bir döner sermayeye dayanmalıdır. Bu temin edildiği takdirde çeşitli hastalıklar yüzünden değerlerini kaybeden zirai ürünlerimizin çoğu kendiliğinden değer bulacağına inanıyoruz. Bu hususta Millet Meclisine sunduğumuz kanun teklifi, ilgili komisyonlardan geçerek Plân ve Bütçe Komisyonuna müsbet olarak intikal ettirildiği halde ve teklif Plân ve Bütçe Komisyonunda görüşüldüğü sıralarda, Bakanlığı temsilen komisyona gelen temsilcinin, aynı mahiyette ve daha geniş bir sahayı ihtiva eden bir tasarıyla Meclise geleceklerini beyan etmeleri üzerine maalesef tasarı 2 yıla yakın bir zamandan beri aynı komisyonda bekletilmeye mahkûm kılınmıştır. Bakanlığın bu hususlaki görüş ve çalışmalarını öğrenmek isteriz.

Muhterem arkadaşlar; Bakanlığın bünyesinde bulunan genel müdürlüklerin durumlarına değinmeden, evvel, gerek direkt ve gerekse endirekt Bakanlığa bağlı bulunan bâzı işletmelere birkaç cümle ile değinmek isteriz. Hepimizin malûmları olduğu üzere, Ankara'nın nüfusu her yıl 40 - 50 bin arasında artmaktadır. Ve buna mukabil şehrin ancak birkaç mesire yerleri mevcuttur. Bunların başında Atatürk Orman Çiftliği, Baraj ve Gölbaşı mıntıkaları gelmektedir. Dünya kadar, birçok ihtiyaçlara cevap vermekten yoksun bulunan Atatürk Orman Çiftliğinin bugün ehil ellere teslim edilmesinin bir sonucu olarak, müspet yola girdiğini görmek bizleri memnun etmiştir. Ayrıca, bugün bir âmme hizmeti ifa eden bu müessesenin geliri ile masrafları arasında bir dengenin temin edilmesi ve hattâ kazançlı duruma girmesi, mucibi memnuniyettir. Hizmet sahasının gelişmesi ve geliştirilmesi ve âmmeye olan hizmetinin artırılması ancak döner sermayesinin biraz daha artırılmasıyla mümkündür. Bilhassa Ankara merkezindeki askerî birliklerin bir taraftan âmmeye hizmet eden bu müessese ile işbirliği yapmak suretiyle büyük Atatürk'ün kurduğu bu müessesenin ağaçsız bulunan yerlerinin en kısa zamanda ağaçlandırılması hususunda şanlı ordumuzun mensuplariyle müşterek çalışma yapmanın bugünlerde en iyi örneğini vermişlerdir. Bugüne kadar her vesileyle vatandaşların hizmetinde bulunan ve vatandaşların hizmetine koşan kahraman ordumuzun ve değerli kumandanlarının devam edip gelen hizmetlerine müşterek çalışmanın en iyi örneklerinden birini daha, geçmişteki örneklerine eklemelerinden ötürü huzurlarımızda Y. T. P. Senato topluluğu adına takdirlerimizi ifade etmekten şeref duymaktayız. Bu müşterek çalışmayı yurt sathının her köşesinde görmek bizleri memnun edecektir.

Yalnız, 12 milyon lira sarf edildiği halde, bugüne kadar hizmete konulmıyan Atatürk Orman Çiftliğinde inşa edilen otel üzerinde durmak isteriz. 12 milyon liraya yakın bir yatırımın yıllardan beri verimsiz kalması, hiç şüphe yok ki, bizleri memnun edecek değildir. Bunun verimsiz kalmasını bilmem ki, Bakanlık nasıl karşılamaktadır? Değerlendirme hususunda bir çalışma mevcut mudur? Öğrenmek isteriz.

Atatürk Orman Çiftliği Türk Milletinin büyük kurtarıcısı ve dahîsinin ismine lâyık bir şekilde, vatandaşın hizmetinde bulunmasını arzu etmekteyiz. Burada bize düşen vazife bu yolda hizmet edenlere ve etmeye çalışanlara her bakımdan yardımcı olmamız, çalışma şevklerini kırmak değil, artırma yollarını aramaktır.

Çubuk Barajı ile Gölbaşı mıntakasında Bakanlığın çalışmaları arasına giren sahalarda da imkânlar genişlettirilmelidir.

Bakanlığa bağlı genel müdürlüklerin durumları hakkındaki görüşlerimizi de şöylece özetliyebiliriz :

Teknik Ziraat Genel Müdürlüğü ve bu müdürlüğün hizmetleri arasında bulunan hususlara birkaç cümle ile değinmek isterim. Doğu Anadolu bölgemizde gayet geniş sahalara dağılan ve miktarları milyonlara değil, milyarlara baliğ olan, yabancı meyvaların aşılanma işi ele alınmalı ve esaslı bir programa bağlanmalıdır. Doğu ve Güney - Doğu Anadolu bölgesi sakinlerinin hayat ve kazançlarını değiştirecek unsurlardan birinin de ilk bakışta ve ba-

sit görünen bu ve buna benzer hizmetlerin olduğu bilinmelidir.

Anadolumuzun bâzı bölgelerinde o bölge sakinleri tarafından bulundukları yerlerde hiçbir meyva ağacının yetişmez fikri hâkimdir. Bölgelerin hususiyetlerine göre meyva fidanları yetiştirilerek menfi bir görüşe sahip o bölge halkını bu düşünceden kurtarmalıdır. Bu da ancak bölgenin ikliminin hususiyetine göre çeşitli meyva fidanlarının yetiştirilmesiyle mümkün olur. İlgililerin bu konu üzerine eğilmelerini beklemekteyiz.

Millî Eğitim Bakanlığı ile Tarım Bakanlığının bu sahada müşterek bir çalışma yapmalarından fayda mülâhaza etmekteyiz. Okulu mevcut köylerimizde okulun bahçesinde ve civarında nümune bahçeler ve fidanlıklar kurulmalıdır. Köy okullarımızın talim heyeti ile o köyün ihtiyar heyeti bu hususta vazifeli kılınmalıdır.

Birkaç cümle ile de ormanlarımızın durumuna değinmek isterim.

Teşkilâtına hâkim, meslekinin tam ehli, bir zatın bu genel müdürlüğün başında bulunması, yalnız memnuniyetimizi ifade etmeye kâfi gelecektir. Mevcut kanun vatandaşın mülkiyet hakkını zedelemektedir. Ormanlık bölgelerde yaşıyan vatandaşlara tanınan haklar yerine getirilmemiştir. Senelerden beri askıda bırakılan ve meselenin çözümü ancak tahdit komisyonlarının sayılarının artırılmasına bağlıdır. Komisyonların sayılarının artırılması şarttır. Bakanlığın bu hususta görüşlerini öğrenmek isteriz. Bu problem en önemli ve halli gereken problemlerden biridir.

Muhterem arkadaşlar; bu millî servetin yokedilmemesi hiç şüphe yok ki, hepimizin önde gelen arzumuzdur. Bu arzunun yerine getirilmesi ancak, bâzı imkânlardan faydalanmakla mümkündür. Meselâ; bugün çeşitli isimler altında piyasaya arz edilen mutfak gazları, Hakkâri ilinin Çukurca, Tunceli ilinin Ovacık, ve Kars ilinin Çıldır kazasında dahi, en az dar gelirliler tarafından kullanmalarının teminiyle mümkündür. Bugüne kadar değerlendirilmiyen muayyen vilâyetlerimizde kullanılan mutfak gazları artık değerlendirilmelidir. Yurdumuzun çeşitli bölgelerinde mevcut maden kömürlerinin işletme yolları aranmalıdır. Tek dikili bir ağaçtan yoksun köylerimizin en ucuz ve pratik yollarla ağaçlandırma yolları aranmalıdır. Bunun gerçekleşmesi ordunun, Hükümetin ve vatandaşın müşterek çalışmalariyle mümkün olacağı inancındayız. Ormanlardan yapılan istihsalin % 100 ünün köylü vatandaşa verilmesi, yaptırılan orman yollarının her yıl bir kere bakımdan geçirilmesi bu konuda Bayındırlık ve Köy Yolları Genel Müdürlüğüyle müşterek bir çalışma yapılması şayanı arzudur. Bugün için gelecekleri garanti altında bulunmıyan orman muhafaza memurlarının istikballeri garanti altına alınmalı, maddi bakımdan tatmin edilmelidir.

Birkaç cümle ile de bugünkü hayvancılığımıza değinmek isterim. En önemli gelir kaynaklarımızdan biri olan hayvancılığımız, bugünkü durumuyla istikbal va'detmektedir. Halen, yurdun çeşitli bölgelerinde en iptidai usullerinde hayvancılık yapılmaktadır. «Saldım çayıra, mevlâm kayıra» gibi bir anlayış içinde hayvancılığımızın gelişemiyeceğini bilmek lâzımdır. Artık bu iptidai usullere son verilmelidir.

Bâzı seneler kış mevsiminin bir iki ay uzaması ve yeteri kadar yemin temin edilmemesi ve zuhur eden hastalıklar yüzünden o bölgedeki mevcut hayvanların % 40 ilâ 50 sinin öldüğü bir gerçektir. Bu millî servetin değerlendirilmesi arzulanıyorsa, zamanında, yerinde her türlü tedbirlerin alınması lâzımdır.

Ön plânda hayvancılığı geçim vasıtası yapan bölgelerde, veteriner teşkilâtı noksansız ve ihtiyacı karşılıyacak şekilde, eleman, vasıta, ilâç ve tahsisatla takviye edilmelidir. Bugün Doğu - Anadolu bölgemizde birçok il ve ilçelerimiz bu teşkilâttan yoksun olduğu gibi, teşkilâta sahibolanların da ekserisi münhal durumdadır. Buna en iyi misali seçim bölgem olan Tunceli'ni gösterebilirim Mevcut münhaller kapatılmalı, teşkilâtın kurulmasına zaruret olan yerlerde de vakit geçirmeden teşkilât kurulmalıdır. Hayvancılıkla iştigal etmiyen, yalnız hatır ve gönül için bâzı vilâyetlere yapılan tâyinler âdeta depo tâyini durumu arz etmektedir. Bunlar bu gibi yerlerden alınarak, Doğu - Anadolu vilâyetlerimizdeki münhallere tâyinlerinin yapılması yerinde ve isabetli bir iş olur. Bakanlığı zamanında bu konu üzerinde hassasiyetle duran ve kısa zamanda mümkün olduğu nisbette Doğuyu takviye eden, Doğu-

nun kalkınması için Bakanlığın bütün imkânlarını seferber eden Sayın Mehmet İzmen'e az gelişmiş bölgelere özellikle Doğu ve Güney - Anadolu bölgelerine yaptıkları bu hizmetten dolayı, kendilerine huzurlarınızda bir kere daha teşekkürü borç bilmekteyiz. Sayın ve dinamik Bakanımızın da aynı anlayış içinde hizmetlerini az gelişmiş bölgelere yönetmiş görmek Y. T. P. Senato topluluğunu memnun edecektir.

Az gelişmiş ve özellikle Doğu - Anadolu bölgesinin cazip hale getirilmesi, bugün Sağlık Bakanı tarafından uygulanan usule paralel olarak hiç değilse yevmiyeli kadroların tevziinde bu bölgelerde vazife alanlara öncelik tanınacağını ve bunun değişmez prensiplere bağlanması bizleri memnun edecektir Bakanlığın bu hususlaki görüşlerini öğrenmek isteriz.

Köy İşleri Bakanlığına intikal ettirilen Toprak - Su Genel Müdürlüğüne de birkaç cümle ile değinmek isteriz. Bu genel müdürlük bugüne kadar köye götürülmesi istenilen hizmetleri en iyi şekilde götüren ve değerlendiren bir genel müdürlüktür. Toprağın değerlendirilmesi veriminin artırılması ve ata yadigârı diyarları bırakıp göç edenleri o diyarlara bağlamanın yollarından biri de bu genel müdürlüğün köylerimizdeki hizmet alanlarının artırılması için her türlü imkânların hazırlanmasına bağlıdır. Müspet yolda hizmet edenleri, müspet icraatlarından dolayı, bizlere düşen vazife, vazifelilere teşekkür etmek ve yardımcı olmaktan ibarettir.

Konuşmamı burada bağlarken, bugün için Tarım Bakanlığının bünyesinde bulunan teknik ziraat, zirai mücadele, meteoroloji, veteriner, orman ve zirai donatım genel müdürlükleri ve muhtelif hizmetleri ifa eden daireler ve bu dairelerde vazife ifa edenlerin arzu edilen hedefe ulaşmalarında güçlük geçiliyorsa, muhakkak ki, bunun çeşitli sebepleri vardır. En başta mevcudolan kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin yetersizliğidir. Artık çalışanları ve çalışmak istiyenleri bağlıyan tatbiki mümkün olmıyan ve işlemiyen kanun ve mevzuatlar değiştirilmelidir. Bakan ve Bakanlık olarak bunların üzerine eğilmek zamanı gelmiş ve hattâ geçmiştir.

Bugün gerek merkez, gerek yurt sathında vazife görenlerin zirai istihsalimizin artırılmasında ve kalkınmamızda gösterdikleri çaba inkâr edilemez. Y. T. P. Senato topluluğu olarak büyük bir aşk ve imanla vazife görenleri tebrik eder, kendilerine başarılar diler, 1965 yılı Bütçesinin memleket ve milletimize hayırlı olması dileğiyle hepinizi hürmetle selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — C. K. M. P. topluluğu adına Sayın Enver Kök.

C. K. M. P. TOPLULUĞU ADINA ENVER KÖK (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Sayın Başkan, saygı değer senatörler, muhterem meslekdaşlarım, Bakanlık erkânı... Tarım Bakanlığı Bütçesi münasebetiyle benden evvel konuşan parti sözcüleri memleketin muhtacolduğu mevzular hakkında rakamlarla birçok bilgiler verdiler. Ben sözlerimi ihtisar ederek ve anamevzulara kısaca değinerek sizleri fazla işgal etmiyeceğim, arkadaşlarım.

Tarım Bakanlığı camiası içinde evvelâ Devlet Üretme Çitflikleri ve haralardan bahsetmek isterim. Devlet Üretme Çiftlikleri nümune olacak ve memlekette çeşitli mahsullerin en iyi şekilde yetiştirilmesini temin edecek, iyi tohum yetiştirecek müesseseler halinde kurulmuştur. Fakat bâzı ahvalde onun bu çalışmaları istihsal gücünün artırılmasında bir mecburiyet olan bu topraklar üzerinde tel örgüler dışına çıkamamıştır arkadaşlarım. Âdeta bir kâsenin içinde balı köylü dışardan yalamaktadır. Haralarımızda 30 kilo süt veren inekler, 5 kilometre ilerdeki köy ahırlarında bulunmamaktadır; realite budur arkadaşlar.

Bundan evvelki konuşmalarımda niçin böyle bulunduğu noktasında bâzı izahlarda bulunmuştum. Türkiye'de, tarım sektöründe, veterinerlikte hakikaten kıymetli elemanlar, artık Avrupa'dan mütehassıs getirilmiyecek kadar bilgi sahibi insanlar vardır. Ama, tatbikat sahasında çalışan elemanlar teşvik görmemektedir. Bundan bir hafta evvel İstanbul'dan gelirken Düzce'ye 1,5 kilometre kala bir mesafede küçük bir ağıl gördüm. Nedir, diye gittim. Bir meslekdaşım, orman mühendisi, Fehmi isminde bir arkadaş, Avusturya'ya gitmiş bir ay kalmış. Sütçülük ve hayvan beslenmesi hakkında bu meslekdaşım bir istikbal görmüş, babasından kalan varlıkla orada bir ağıl yapmış ve montofon ineği besliyor. Temiz bir süt-

cülük ve süt mamulleri üzerinde çalışmalar yapıyor. Devletten ne kredi alıyorsun diye sorduğum vakit bütün çabalara rağmen 10 bin lira aldım dedi, arkadaşlar.

İşte biz bu memlekette, bu meslekten yetişen insanları, bilgili insanları tatbikat sahasına sürmedikçe vitrinde kalan bu işlerle memleketin gerçekten kalkınmasını beklemek abes olur arkadaşlar. Bir Devlet Üretme Çiftliğinde dönümden 140 Kg. alırsınız, fakat yine o köylü tarlasından 60 Kg. almaya devam ettikçe meslekten yetişmiş ziraatçileri, bilgili ziraatçiler aralara istihsal sahasına salmadıkça Türkiye'de zirai kalkınma pek kolaylıkla mümkün olmaz arkadaşlarım. Evvelki konuşmalarımda verdiğim Çatalzeytinli Kâzım Acar misali, Kastamonu'da Salim Efe misali, bunlar orta ziraat mektebinden çıkmış, Devlet kapısına değil, toprağa sarılmış geçimlerini mükemmel surette temin eden insanlardır. Memleket istihsalinde de büyük hizmet görmektedirler. Memlekette kredileri toprakta çalışacak bu teknik adamlara yönelttiğimiz zaman, zirai ürünlerimizin artması, o vitrinlerde seyrettiğimiz 30 Kg. süt veren ineklerin köy ahırlarına girmesi bu şekilde mümkün olacaktır. Sizler de benim gibi bunu göreceek ve inanacaksınız, yol üzerinden geçen arkadaşlarımın bir defa bu zatı görüp, tuttuğu yolunun ne olduğunu görmelerini de tavsiye ederim.

Muhterem arkadaşlar, arkadaşlarım da temas ettiler, 1961 senesinde yaptığım konuşmada Türkiye'nin bir zirai amenajmanı yoktur dedim. Benden evvel konuşan arkadaşlar da aynı noktaya değindiler. Devletin işlettiği çiftliklerde de zirai amenajman yoktur. Bu çok mühim bir konudur arkadaşlar. Köylünün istihsal ettiği, çeltik gibi, meyva gibi ürünlere zaman zaman müdahaleler olmaktadır arkadaşlar. Bundan iki sene evvel Tosya, Kargı, Boyabat havalisinde çeltik ekicileri emeklerinin karşılığını alamamaları dolayısiyle Ankara'ya heyetler göndermiş, Başbakanı ziyaret ederek, «aman, çeltik mahsüllerimizi askerî mekteplere, kışlalara alın, mahvolduk, bittik» dediler. Çeltik, biliyorsunuz ki çok zor elde edilen bir mahsul. 70 - 80 kuruşa kadar düşmüştü. Aradan bir müddet geçti, halk çeltik ekmeye korktu, istihlâk yeri bulamadı. Ama şimdi görüyoruz ki bu korku neticesinde az çeltik ekilmiş, pirinç fiyatları yükselmiş, Ticaret Bakanlığı Bütçesinde konuşmak istedim ama mümkün olmadı, bir pirinç ithali meselesinin düşünüldüğü hakkında kulağımıza bâzı şeyler geldi, köylü geçen yılların çektiği ıstırabı karşısında bu sene pirincinin bir parça fiyatla satıldığını görünce pirinç ithal etmek gibi bir yola gidilirse köylünün yine beli bükülür. Sayın Tarım Bakanının, Ticaret Bakaniyle konuşarak bu yolda bir harekete gidilmemesini temin etmeleri ziraatçilerin kendisinden en büyük ricasıdır, arkadaşlar.

Muhterem arkadaşlar, patates 25 kuruşa kadar düşmüştür. Arkadaşlarım çok güzel ifade ettiler, patates ekicisi perişandır. Buğdayımıza bir miktar patates ilâve ettiğimiz zaman hasretle beklediğimiz Amerikan buğdaylarını da Boğazdan çevirmiş oluruz. Bu husus da üzerinde durulacak en mühim meselelerden birisidir.

Muhterem arkadaşlarım, Tarım Bakanlığı bölgelerde köy çocuklarına ziraat eğitimi yaptırıp onları Bakanlık camiası içinde memuriyet saflarına değil, tekrar tarlasına göndereceek bir sistemi aramalı, bulmalı ve istihsal gücümüzü artırma yolunda bir tedbir araştırmalıdır. Anadoluyu 30 yıldır karış karış gezmiş bir arkadaşınız sıfatiyle, plânda ziraate ait bir şey görmemekle beraber senede, her kazada iki tane toprakla uğraşacak insana 30 - 40 bin lira kredi verdiğimiz zaman 10 senede bu memleket istihsalinde her kazada 20 tane hakiki müstahsil bulmak ve bunun adedini ilerde artırmak suretiyle ziraatçiyi toprağa bağlamak yolu ile bu memleketin kalkınacağına inanıyorum arkadaşlarım.

Tarım sahasındaki bu genel temennilerimden sonra memleketimiz için hayati önemi haiz olan orman dâvasına da değinmek isterim.

1938 senesinde çıkarılmış olan Orman Kanunu, bütün memleketimizdeki ormanları kamulaştırdı. Bugün ormanlarımızın % 98 i Devletin elindedir. O tarihte bu Vekâletin bütçesi on milyon lira idi. Şimdi takdim edilen bütçe ise 150 milyon liradır. Bu umum müdürlüğün teşkilâtı dâhilinde olan işletmelerin döner sermayesi de bu 150 milyon liranın beş mislidir. Memur ve müstahdem adedi, işçi hariç, 20 binin üzerindedir. Bu ormanların içinde 7 milyon,

civarındakilerle birlikte 9 milyon insan vardır. On kilometre mesafesinde bulunan insanların da bu kanuna göre bu ormanlarla ilgili görülerek bu ormanlardan istifadeleri gerekir. Köy adedi 20 bindir. Bu köylerden - yaptığım tetkikat neticesinde - ancak yedi bin adedinin orman ve köylü münasebetleri hakkında etüdü yapılmıştır. Bütün bu tetkikat neticesinde bu köylerden ancak yüzde 60 ının ormanla münasebetleri dolayısiyle orman topluluğu içinde kalkınması mümkündür, yüzde 40 ının ise pek mümkün değildir. İşte bu kadar geniş, bu kadar şümullü, bu kadar ağır bir vazifeyi yüklenmiş olan Orman Umum Müdürlüğünün Hükümet programı dolayısiyle geniş yetkili bir Bakanlığa ve Bakanlığın mesuliyetine ve bu orman içinde yaşayan insanların yaşama güçlerinin artırılma mesuliyetinin de bu Bakanlığa tevdii hakkındaki noktainazarımızı diğer partilerinde tasvibetmelerinden dolayı memnuniyet duyuyoruz.

Tarım Bakanlığı Bütçesinin memleket için hayırlı olması temennileriyle huzurunuzu terk ediyoruz arkadaşlarım. Sevgi ve saygılarımla.. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Gerger, buyurunuz.

VASFİ GERGER (Urfa) — Muhterem arkadaşlarım; Tarım Bakanlığı Bütçesi dolayısiyle toprak reformu konusu üzerindeki görüş ve düşüncelerimi arz etmek isterim.

Aziz ve muhterem arkaadşlarım; bugün Türkiye'nin halletmek mecburiyetinde bulunduğu iki mühim sosyal anadâvası vardır. Birisi toprak, ikincisi mesken.. Şuna inanmak zorundayız ki; hangi siyasi iktidar iş başına gelirse gelsin bu iki dâvayı halletmeye mecburdur ve hattâ mecbur kalacaklardır.

İşte bu içten inanışımladır ki, toprak reformunu ele alıyor ve kısaca anahatlarını, karekterinin ne olması lâzımgeleceğini arza çalışacağım.

Toprak reformunu : Türkiye'mizin kalkınması; tasada kıvançta kader birliği yaptığımız vatandaşların yüzde seksenini hakiki sahibi olarak toprağa yalnız emeği ile değil, bütün hukuk ve vecaibi ile beraber sahibolması mânasında kabul edecek ve bunu sağlıyacağız.

Bu defa; reformu yalnız bir toprak tevzii anlamından çok uzak mânada mütalâaya mecburuz. Toprak tevzii mahiyetinde çeşitli tecrübeler yaptık ve yapıyoruz. Bence faydadan ziyade zararlı olmuştur ve olmaktadır.

Toprak reformunu kâmil mânada iskân siyaseti ile yürütmek köyleri; yol, su, okul düzen ve imkânlarına bağlamak, zirai ve fakat iktisadi bir ünite haline getirilmesi için arazisi ile, tohumu ile, kredisi ile köylüyü teçhiz eylemek hükümlerini ihtiva edecek bir nizam haline getirmek şarttır.

Muhterem arkadaşlar; bu uzun vâdeli olacak fakat, gelişmesi mesut neticeler doğuracaktır.

Bu reform kanunu, ne bir zapt ve müsadere kanunu ve ne de toplumu iki kampa ayıracak şekilde bir taraf lehine, diğer tarafın aleyhine hüküm ifade etmemelidir.

Biz toprağı milletin bütünlüğü politikasında esaslı ve ana bir unsur, milletin kalkınmasında istihsali artırarak millî toplum refahı sağlamaya mâtûf ileri bir tedbir olarak düşünmekteyiz.

Muhterem arkadaşlar, istihsalin artırılmasını millî servet terakümünde asli bir unsur sayar ve küçük hesaplara dayanılarak bugünkü dengeyi de ihlâle meydan vermemek kararında olmalıyız. Ve kanun da bunu zedeliyecek görüşlerden ciddiyetle uzaklaşmalıyız.

Toprak reformunu biz millî bir dâva olarak ele almaya mevbur olduğumuzu arz etmiştim. Buna inanışımız katîdir.

Toprak reformunu Türkiye'de hiçbir zaman tarihinde yer almamış bir serf yaşayışının «Vaktiyle Rusya'da olduğu gibi» ne bir ziraat amelesi ihtilâline basamak ve ne de Anayasamızla açık şekilde mânalandırıldığı sosyal adalet mefhumu ve prensibinin çeşitli mânalarla toplumda sosyal bir karışıklığa, eski tâbirle bir kazai içtimai yaratmaya vesile kılmamak anlayışı ile yürekten taraftarı ve isteklisi olarak kamu oyuna açıklamalıyız.

Encümenlerde tetkik edilmekte olan kanun tasarısının bu görüşlerimizle rabıtasını ve Sayın Bakanın inceleme vaidi üzerine bugünkü görüş ve kanaatlerini bilmiyoruz. Bunu öğrenmek ferahlık yaratacaktır.

Muhterem arkadaşlar; zaman zaman toprak reformu ele alındığı vakit bir toprak ağaları

iddiası da ortaya atılmaktadır. Bu toprak ağalarının reforma karşı bulunduğu münakaşa edilmekte ve görüşler ileri ssürülmektedir.

Bu iddialar hakikatin ifadesinden ziyade, ruhî reaksiyonlar yaratmaya vesile vermektedir. Sayın Bakanın tatminkâr beyanları realiteyi ortaya çıkaracaktır. Bu vesile ile şunu hulûsla arz etmek isterim ki, seçim bölgem olan Urfa'da ellerinde geniş miktarda toprak bulunanların sayısı az olmamakla beraber; yegâne mesnetleri çiftçilik olan toprak sahibi hemşerilerimden bu arz ettiğim çerçeve içindeki bir kanuna karşı hiç kimseye rastlamadım.

Buna Yüce Senatonun inanmasını samimî olarak ifade ederken cidden şerefli bir zevk duymaktayım.

Millî birlik ve beraberlik içinde siyasi teşekküllerle, basınla ve elele bu memleketin ve milletin yararına neticeler doğuracak hükümlerle toprak reform tasarısının kanunlaşmasının bugünkü Yüce Meclislere nasibolmasını diler hepinizi saygı ile selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Sakıp Önal, buyurun.

SAKIP ÖNAL (Adana) — Sayın senatörler, Sayın Vekâlet erkânı, Türkiye'nin iktisadi kalkınmasında Tarım Bakanlığının oynadığı rol diğer bakanlıklardan daha mühim bir mevki işgal eder. Sefaletle refahın bu memlekette mücadelesinde, refahın galebe çalması, Türkiye tarımının entansif ziraatle yapılmasına bağlıdır.

Buradan da zirai kredilere atlıyacağım. Çünkü arkadaşlarım bu mevzuları didik didik, en ince teferruatına kadar ifade buyurdular. Bu bakımdan ben birtakım temennilerde bulunacağım. Onun için zirai kredinin, ticari kredisinin çok dûnunda olduğunu, zirai kredilerin garantililiği olduğu halde, bunların kredi imkânlarının çok az bulunduğu bir vâkıadır. 50 000 liralık imkânı olan bir ticaret erbabı yüzbin lira kredi aldığı halde, bir kaç yüzbin lira kıymetinde tarlası, arazisi bahçesi olan insanların kâfi bir kredi alamaması zirai istihsalde, meyvacılıkta, hayvancılıkta mütenevvi çalışma imkânını sağlıyamıyan çiftçinin zararına olmaktadır.

Ticaret erbabı ne yapar? Biz bir ziraat memleketi olduğumuza göre, bütün istihsalimiz topraklara bağlı bulunduğuna göre, fazla ürünlerin ticaretini yapar. Bunu memleket dâhilinde satar veya ihraç da eder. O halde bu ticaret erbabının iş haeminin geniş olması zirai istihsalimizin büyük miktarda ve iyi evsafta artışına bağlıdır. Ama biz zirai kredileri kısar, entansif ziraate gidemezsek, buğdayı dahi Amerikadan getirtmek mecburiyetinde kalmaya mahkûm oluruz. Bu itibarla, Ziraat Bankasının ismi Ziraat Bankası olmasına rağmen bir nevi ticari kredi dağıtan bir banka durumunda olduğu hepimizin malûmudur. Biz de Meclise geldiğimiz günden beri bu hususu hep anlatır, hep konuşuruz. Fakat katî bir neticeye maalesef varamayız. İtalya'da çiftçilere kredi dağıtan bankalar vardır. Bunlar da Ziraat Bankası gibi - mevzuatını tam bilmemekle beraber - uzun vâdeli krediler sağlamaktadırlar. O halde, Türkiye'de de bankalar vardır.. Bir kanunla bunların hiç olmazsa kârlarından bir kısmının zirai istihsal sahalarına yatırılması, entansif ziraati teşvik etmesi zaruridir. Zira Ziraat Bankası kredileriyle bu memleketin biran evvel kalkınması mümkün değildir. Ticaret Bakanının dünkü beyanatından öğreniyoruz ki, hakikaten zirai krediler aşağı - yukarı on milyar civarında olmalıdır ki, bu memleketin entansif ziraat yapması mümkün olabilsin. Bunu Mehmet İzmen Beye hatırlattık, enteresan buldu, bu hususta çalışalım dedi, fakat ömrü vefa etmedi. Sayın Turan Kapanlı'ya da bu noktai nazarımızı arz ediyoruz, icabediyorsa bir kanunla diğer bankalarımızın da bu millî istihsali artırıcı, memleketin refah ve saadetini sağlıyacak dâvaya hizmet etmelerini ve bankalarımızın da bunu millî bir vazife bileceklerini kanaatindeyim .

Buradan istihsalin ucuza maledilmesi, iyi evsaflı olmasının taraflısı olarak arz ediyorum, yedek parça, motor kısmının çok fahiş fiyatlarla müstahsilin eline geçtiği bir vâkıadır. Bunun dışında gübre, zirai mücadele ilâçları da pahalı intikal etmektedir. Gübreyi zirai mücadele ilâçlarını dışarıdan getirtmekle yine bu memlekete büyük hizmet etmiş olmayız. Bu neye benzer?.. Biz vaktiyle pamuğun kilosunu dışarıya 5 liradan satıyorduk, bugün ise basma olarak kilosunu 30 - 35 liraya satıyoruz. Aradaki fark bu memlekette kalıyor demektir. Bugün de zirai ilâçları fahiş fiyatlarla alıyoruz. Halbuki bu memlekette zirai ilâçları imal edecek sanayi kurulmuş olsa hem harice gidecek olan dövizimiz memlekette kalır, hem de bu sanayide çalışacak çocuklarımız yuva kurar iş güç sahibi olur. Saniyen zirai ilâçlar bu memleketin bünyesine uygun olarak da yapılabilir. Büyük firmalar bu

işe girebilirler. İki üç senelik zirai mücadele ilâçlarının değer fiyatını hesaplıyacak olursak bir kaç firmanın fabrika kurabileceği kadar parayı döviz olarak harice gönderiyoruz, demektir. Nasıl insanlar, bâzı ilâçlara alışırlar, muafiyet kesbederlerse, zirai mücadelede de gerek sebze, gerek meyva, gerek zirai ürünlerdeki haşarat da bâzı ilâçlara mukavemet kesbederler. Onun için de bu zirai mücadele ilâçlarının memleketimizde yapılması ve haşaratın mukavemetini kırmak için de bu ilâçlarda tadilât yapılması zaruridir. Halbuki biz, şunlar şunlara iyi gelir, sloganı içinde ilâçları ithal ediyoruz. Meydana gelmiş mahsule atıyoruz. Fakat haşerat ölmüyor, millî mahsulümüz heba olup gidiyor. Bununla uğraşan çiftçiler, meyvacılar, sebzeciler perişan hale geliyorlar. Hiç unutmam, prodonya için, aşağı - yukarı, 2 000 küsur dönüm araziye, atılan onbinlerce liralık bir zehire rağmen mahsul kurtarılamamıştır. Aynı ilâçla birlikte bir kibrit kutusu içine iki kurt koymuşlar köyden benim muayenehaneme getirdiler, aradan iki, üç saat geçtiği halde kurtlar ölmemiştir. Zirai istihsali haşeratdan kurtarmak için evvelâ ilâç kotrollarının esaslı surette yapılması, lâboratuarlar kurup bunları iyi tahlil edilip, damgalanıp öyle satılmasını temin etmek vazifemizden birisi olmalıdır.

O halde zirai ilâçların memlekette yapılmasını şart koşuyoruz bir. İkincisi, gübre fabrikalarının bu memlekette yapılmasında zaruret vardır. Üçüncüsü de sulama işinin, yeraltı sularının, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı ile müştereken çalışılmak suretiyle, biran evvel toprak üstüne çıkarılmasında zaruret vardır, kanaatindeyiz.

Şimdi burada yine benim bir de zeytin dâvam var, oraya geçeceğim. Bu Meclisde kaldığım müddetçe her bütçede buna temas edeceğim. Çünkü, bu memleketin iktisadi kalkınmasının en büyük manivelâsı orada yatmaktadır. Ne kadar plân ve program yapsanız, bu dâva halledilmedikçe bir işe yaramaz. Bir Amerika ziraat mühendisi burada 5-6 milyar zeytin ağacı olduğunu söylüyor. Helikopterle gezdik, bunları tesbit ettiler. Bunun bir milyarını aşılatsak, 10 senede meyvesini verir. 10 sene sonra her ağaç 30 kilo zeytin verse 30 milyar kilo eder. İki liraya satsak 60 milyar lira eder.

Belki bu bir nazari hesap gibi gelir ama bu hakikatin tam bir ifadesidir. Dağlardaki zeytin ağaçlarını aşılattım, beşinci senede meyveye biniyor. Onuncu senede meyvesini verecek bir hale geliyor. O halde bunun bir millî seferberliğini yapacak olursak bu sanayi mamulünün memleketin kaderini değiştireceği kanaatindeyim. Turhan Kapanlı Beyefendi hakikaten işinin ehli ve vazifesinde müsamahasız çalışan bir arkadaşımızdır. Bunu bir millî vazife olarak, bir memleket çocuğunun dilinden dinlemiş olmanın zevkini tatsın, İcabederse Cenuba bakan ve ta Yunanistan hududuna kadar uzanan ve 800 m. irtifaa kadar yayılan zeytin ağaçlarının bu memleketin derdini ve ıstırabını dindirecek olan iktisadi bir dâvanın üzerine parmağını basabilsin. Bu memlekette âbidesi dikilir, çünkü 15 senelik plânın bütününü ele alacak olsak on senede bu zeytinin vereceğini veremiyecek durumdadır. Bu itibarla hassaten rica ve istirham ediyorum, zeytin dâvası halledilmelidir. Akdenize bakan sıcak iklimde gayet çabuk gelişmekte, beş senede meyveye binmekte, on senede normal meyva verecek durumunu iktisabetmektedir. Buralara fundalık, ormanlık denmektedir. İkinci bir dâva. Bilhassa Turhan Bey Adana'da bulundular, bilirler. Akdenize bakan yamaçlarda zeytin ormanlığı vardır, yabanidir, delice derler. Bunların yanında da eskiden kalma, yeni ihya edilmiş zeytinlikler vardır, hakikaten insanın gözünü gönlünü açmakta bir taraftan da hüzün ve ıstırap vermektedir. Buralar orman namı altında hali arazi şeklinde durmaktadır. Bizim orada bir Sarıçam vardır. Bu Sarıçama okaliptüs ekilmiştir. Bu, bilmiyorum belki bir tetkik mahsulüdür, ama bence oralara ancak zeytin ekilebilir. Zeytin hem ormanlıktır, hem de çam gibi, okaliptüs gibi değil, onların üç-beş kat fevkinde verim veren bir mahsulümüzdür. Hayvancılığımız için de kıymeti vardır. Çünkü zeytinyağı çıkarılırken bunun küspesi bugün harice ihracedilip memlekete döviz sağlıyan bir metadır. Her yanı ile kıymet ifade eden, fakirin sofrasında, zenginin sofrasında kahvaltılıktır. Küspesi hayvancılığımızı ihya eder, zeytinyağı ihraciyle de döviz sağlanır. Bunun için bu benim ıstırabıma inşallah derman olmak yönünden bir gayret sarf edilirse memnun olacağım. Türkiye'nin istikbali bugün için ziraat ve sanayi ile

ölçülebilir ve kayıtlanabilir. Bu yola gidilecektir. O halde Ankara'da, İstanbul'da fakültelerimiz vardır. Adana'da da bir üniversite kurulması için karar alınmıştır. Adana Milletvekili ve senatörleri olarak bir kanun teklifi verdik. Belki bu yeni sene içinde ele alınacaktır. Burada bir orman, ziraat ve veteriner fakülteleri kurulması icabeder. Çukurova ve Antakya'ya kadar, hattâ Şarkın ve Cenubun kilit noktası, iktisadi, kültürel, zirai bir kilit noktasıdır. Nüfus terakümü çok fazladır. Bu iklimin de, en soğuk karlı bölgeden en sıcak bölgeye kadar iki saatte gidilebilir. Bu bölgedeki zirai, hayvanî, haşeri ve nebati tenevvü yapılacak fakültelerde talebelerin nazari ilimlerle değil, nazari ilmin tatbikatını gören, tatbik eden her türlü haşerat ve nebatatı bizzat görüp tatbik sahasında iyi yetişen insanlar olacağına kaaniim. Bu yönden de Tarım Bakanlığının bu mevzuda Adana Üniversitesine yardımcı olmasını hassaten rica ve istirham ederim.

Orman mevzuuna gelince; Anayasamızda mukayyettir. Ama bugün için tatbiki maaleset ıstırap vericidir, kifayetsizdir, kanunda bâzı tadilât yapmak lâzımdır. Ben ormancı değilim, bir doktorum. Ama orman bölgelerinde yaşamış bir insanım. Kaçakçılığı önlemenin şartları vardır. Meselâ orada bir nahiye vardır, yazın bütün Adana ve Tarsus halkı oraya yazlığa çıkar. Senede orada yüz ev yapılır ama, oranın bölgesi 100 metremikâp kereste tahsis eder. Halbuki oranın asgari ihtiyacı bin metremikâptır. O halde orası bu ihtiyacını kaçak ağaç kesmek suretiyle karşılıyacaktır. Bu takdirde ya bakıncı kaçağı yakalıyacaktır, veyahut getiren ihbar edecektir, vatandaş mağdur hale gelecektir, orman tahribedilecektir. Onun için bu bölgelere geniş tahsisat verilmesi zaruridir. Bunun dışında ormanlarımızın içinde yıkılmış; yaş haddiyle, karların tahribiyle, saniyen miadını doldurmuş, artık yaşaması gayriiktisadi olan odunluk, kerestelik sınai odunluk ormanlarımız vardır. Sayılarının dokuz bin olduğunu söylediğiniz köyü kırk sene asgari bunları istihsal ettirsek iş vermiş olur, başka da hiçbir orman tahribine girmeden memleketin bu dâvası da iyi bir şekle ve veçheye girmiş olur. Yalnız bunun için yol yapmak lâzımdır. Yol yapıldığı takdirde çürümeye, harabolmaya, yakılmaya mahkûm edilmiş bu servetlerimiz istihsal edilir ve memleketin yararına bir hizmet yerine getirilmiş olur.

Toprak altı madenleri durur. Bir şey olmaz ama toprak üstü ormanlarımızın yangınlardan, fırtınalardan yıkılışı ve bir de yaşlanmış ağaçların miadını doldurduğu halde kesilmeyişi, yerinden yenisinin çıkmayışı gayriiktisadidir. Bu yola yönelmek asgari orman köylerine 30-40 senelik bir çalışma imkânı, yaşama imkânı vermek demektir. Bu hususları arz eder, Tarım Bakanlığı erkânını hürmetle selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Bir kifayeti müzakere takriri var, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Altı kişi konuşmuştur vaziyet tavazzuh etmekle kifayetin oylanmasını teklif ederim.

Kayseri
Hüseyin Kalpaklıoğlu

(Altı kişi olmadı sesleri)

BAŞKAN — Altı olmadı diyorlar. Sayın Fehmi Baysoy bir... (Grup adına konuştu sesleri)

Bu işin tatbikatını yeni yapmıyoruz muhterem arkadaşlarım. Bu kararı ben oylamadım, ben karar bağlamadım. Danışma Kurulu yukarıda toplandı, parti mümessilleri oraya geldiler, hiçbir itiraza uğramaksızın, bağımsızlardan dahi vardı, hiçbiri itiraz etmeksizin şu hususlar tesbit edilmiştir. Meselâ Başbakanlık bütçesinde 8 tane daire olmasına rağmen herkes, yani her parti bir sözcü gösterecek bir. İkincisi; bütçenin tümü üzerinde parti sözcüleri bir saat, daire bütçeleri üzerinde de yarım saat şahıslar da 10 ar dakika konuşacaktır diye tesbit edildi. Heyeti Umumiyeye geldi, Heyeti Umumiyede hepiniz oylarınızla karar verdiniz. Geçen celsede de arz ettiğim gibi, diğer kanun tasarılarında altı kişiyi gruplar haricinde tutuyoruz ve iyi bir içtihatla bunları yürütüyoruz. Ancak bütçe tasarısında iki ay evvel bizden çıktığı için arz ettiğim Danışma Kurulu kararı ve Heyeti Umumiye kararına göre gece mesaisi yapılmıyacağı cihetle grupları da üye yerine koyarak altıya dâhil ediyoruz. Hal ve keyfiyet budur. Münakaşayı mucip bir cihet de olmadığını zannediyorum. Sayın Pırıltı aleyhte söz istiyorsunuz, buyurunuz.

MEHMET PIRILTI (Antalya) — Muhterem Başkan, kıymetli arkadaşlar. Oldukça mühim bir bakanlığın bütçesini müzakere etmekteyiz. Her ne kadar altı hatip arkadaşımız söz alıp konuşmuşlarsa da bütün meselelere kâfi derecede ilişilmemiştir. Kaldı ki, daha evvelki tatbikat gereğince Bakanlığa bağlı umum müdürlükler ve katma bütçeler hakkında da hazırlanmış arkadaşlar söz almamış bulunmaktadırlar. Bu bakımdan müsaade ederseniz, programımızda muntazam gitmektedir. Nihayet bugün öğleden sonra Ziraat Bakanlığını görüşmemiz iktiza etmektedir. Yüksek Senato dünkü gün saat 22.00 ye kadar mesai yaparak programı tamamlamışlardır. Bugün de lûtfetsin arkadaşlarımız bu kadar kıymetli bir bakanlığın bütçesinin görüşülmesinde, hiç olmazsa saat sekize, dokuza kadar mesai yaparak, bu programı tatbik edelim. (Saat yediye kadar karar aldık sesleri) Dünkü gün bu kararımızın hilâfına bir tutumumuz oldu, yine lûtfederseniz kararımız ile bugün saat yediye veya sekize kadar olsun görüşmek suretiyle bu bakanlığın bütçesini tamamlamış oluruz. Takririn reddi istirhamiyle saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Teamül mucibince kifayet kabul edilmezse, arz etmeye lüzum yoktur ki, müzakereler devam edecektir; kabul edilirse sırada olan...

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Takriri geri aldım efendim, madem ki arkadaşlar konuşmak istiyorlar...

BAŞKAN — Geri aldınız...

Buyurun Sayın Hasan Ali Türker.

HASAN ÂLİ TÜRKER (Balıkesir) — Sayın Başkan, sayın senatörler, Tarım Bakanlığının memleketimiz için önemini tekrara lüzum görmüyorum. Ve değerli arkadaşlarım, gerek grupları adına, gerek topluluklar adına ve gerekse şahısları adına bu mevzua oldukça dokundular ve yerinde konuşmalar yaptılar.

Ben bundan bir müddet evvel Senatomuzda 1965 yılı bütçesi görüşülürken, Grupum adına yaptığım konuşmada ileri sürdüğüm görüşlerimi, aynen teyit ederek sözlerime başlamak isterim.

Kanaatımca Türkiye'nin kalkınması, Tarım Bakanlığına bağlı hizmetlerin muvaffak çalışmalarına bağlıdır. Bu değişmez kanaatımı her zaman, her yerde tekrarlamaktan zevk duyacağım.

Hal böyle olunca, Tarım Bakanlığının çok verimli çalışması gerekmektedir. Evvelce de tekrarladığım gibi şu noktaya iftiharla işaret etmek isterim ki; bugün Tarım Bakanlığına bağlı Orman, Ziraat ve Veteriner teşkilâtında çalışan çok değerli elemanlar vardır. Fakat, kifayetsiz bütçelerle ve bilhassa teşkilâtın iyi organize edilemeyişi, bu kıymetli elemanların layıkiyle çalışıp muvaffak olmalarına imkân bırakmamaktadır.

Geçen konuşmamızda bahsetmiştik ki, Tarım Bakanlığı Teşkilâtının reorganizasyona şiddetle ihtiyacı vardır. Bunun için çalışmalar da yapılmıştır. O gün için bu çalışmalar meçhulümüzdü. Fakat bugün uzun müddet çalışılarak ortaya atılan görüşleri ihtiva eden raporu tetkik etmiş bulunuyorum. Rapor muhteviyatı, Tarım Bakanlığı içindeki meslekleri huzur içinde çalıştıracak kifayette değildir. Evvelâ Orman Umum Müdürlüğünü ve orman teşkilâtını olduğu gibi reorganizasyondan ayırmıştır.

Memleket meselelerinde vazife almış hiç bir meslek grubunun,hak, mesuliyet ve selâhiyetleri diğer bir meslek grupunun patenti altına sokulmakla faydalı sonuç alınamaz.

Raporda ben bu havayı buldum. Temenni ederim ki, Sayın Bakan, meslekleri çeliştirmeyecek bir formülle her vazifeyi sahibine vererek konular içinde çalışmaların sağlanmasına parmak basacaktır. Mevcut rapor üzerinde fazla durmayacağım. Ancak raporu hazırlıyanlar, bir engelle karşılaşacaklarını peşinen kabul ettikleri için şöyle bir tehditle ortaya çıkmışlardır. Rapordan bir kaç satır okuyacağım.

«Bu bakımdan yeni teşkilât ve çalışma düzeni, gerçekleri ve sağlayacağı faydalar özellikle belirtilmek suretiyle başta bakanlık personeli olmak üzere bütün ilgililere açıkca anlatılmalı, çıkabilecek anlaşmazlıklar bir dereceye kadar hoş görülmeli, ancak uygulamayı tehlikeye düşürecek veya geciktirecek kastî davranışlara asla müsaade ve müsamaha edilmemelidir. Bu şekilde hareketlere girişenler her halde süratle teşkilâttan uzaklaştırılmalıdır.»

Muhterem senatörler, şu noktayı açıkca ifade etmek isterim ki, ve bu satırları yazanlar

şunu iyi bilsinler ki bir tehditle, bir teşkilâttan uzaklaştırma, terör havasiyle bu memleket evlâdı lâyıkiyle çalışamaz, çalıştırılamaz. Eğer zorla çalıştırmaya gidilmek isteniyorsa, bunu yazanlar iyi bilsinler ki hiç bir kimsenin kanuna, nizama aykırı tutumu olmayacaktır. Fakat, istenilmeyen şekillerde çalıştırılmaya gayret edildiği takdirde uzaklaştıracak eleman bulamayacaklar, çünkü bu tehditler altında kalan eleman kendiliğinden sahayı terk edecektir.

Çalışmayı teşvik edici, çalışanları tatmin edici tedbirleri almakta gösterdiği gayretlerden dolayı Sayın Bakana teşekkür ederim.

Sözlerimi bitirirken şu hususları öğrenmek istiyorum.

1 - 4081 sayılı Çiftçi Mallarını Koruma Kanunu ihtiyaca cevap vermekten uzaktır. Yetiştirici ile çifteiyi birbirine çatıştırmaktadır. Bu Kanun Millet Meclisi Komisyonlarındadır. Sayın Bakan, bu kanun biran evvel ihtiyaca cevap verecek şekilde çıkarılmasına gayret sarf etmekte midirler?

Orman ile Köylüyü daima karşı karşıya bırakan kültür arazisi, orman tahdit işlerini düzenliyecek kanun çıkarılmamıştır. Takibi mümkün müdür?

Türkiye'de yem sanayii ilerlemektedir. Bir yem maddeleri Kanununa şiddetle ihtiyaç vardır. Bu kanun tasarısı ne durumdadır?

Yurdumuzun primitif ırklarından biri olan Balye bas sığır ırkının ıslahı ve idamesi hususunda ne düşünülmektedir? Bu hususta bir plân ve proje var mıdır?

Bugünkü tempo ile Türkiyede şap hastalığının kökünden kaldırılmasına imkân görüyormusunuz? Bu hastalığın tamamen yurttan kaldırılmasında zaruret olduğuna göre ne gibi çareler düşünüyorsunuz?

Hastalıkların yayılmasında geniş rol oynayan hayvan hareketlerini daha radikal bir kontrola bağlamak hususunda tedbirler alınmakta mıdır?

Her sene tekstil sanayii için 20 - 25 milyon dolâr döviz sarfedildiğine göre bunu önlemek için yerli koyunlarımızın merinoslaştırılması için neler düşünüyorsunuz?

El değmemiş kuvvetli bir konumuz var. Su ürünleri konusu.

Bakanlık olarak balıkçılığımız ve diğer su ürünleri üzerinde bir çalışma düşünülmekte midir;

Küspe ve kepek ve baklagillerin ihracını durdurmayı düşünüyormusunuz?

Bunları rica etmekteyim, saygılarımla. (Alkışlar)

BAŞKAN — İki kifayet takriri daha gelmiştir, bunları okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

Tarım Bakanlığı bütçesi üzerinde görüşmelerin yeterliğinin oya konmasını arz ve rica ederiz.

İzmir	Afyon Karahisar
Ömer Lûtfi Bozcalı	Rasim Hancıoğlu

Sayın Başkanlığa

Vaziyet her hususta aydınlanmıştır. Müzakerenin yeterlik oyuna konulmasını arz ederim.

Sivas
Hulûsi Söylemezoğlu

RIFAT ÖZTÜRKÇİNE (İsanbul) — Aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Aleyhinde buyurun Sayın Doktor Bey.

RIFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım, yeterlik önergesini en çok veren benim, ama bu sefer de aleyhinde konuşacağım. Çünkü saat altıdan evvel verildiği için aleyhinde konuşacağım. Hiç üzerine temas edilmiyen mevzulardan bir tanesi meteoroloji işleri hakkındadır. Halbuki dünya medeniyetinin esası meteoroloji işleri üzerine kurulmuştur. Bu memlekette meteoroloji işleri normal çalışırsa...

BAŞKAN — Esasa girmeyiniz lûtfen.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (Devamla) — Lûtfederseniz bu mevzu üzerinde duralım. Bu sebeple yeterlik önergesinin reddini talebederim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Kifayet kabul edilmezse sırada olan Sayın Ömer Ucuzal'a söz vereceğim. Bakan konuşacak, komisyon konuşacak isterse konuşacak, sıradaki bu arkadaşlarımız konuşacak, sorular da, sabah tesis ettiğimiz içtihat mucibince soru hüviyetinde sorulduğu takdirde ve beyanat hükmünü asla kapsamamak şartiyle sorulacaktır. Bu şartlarla kifayeti oylarınıza arz ediyorum. Kifayeti kabul edenler?.. Kabul etmiyenler?.. 17 oya

karşı 25 oyla kabul edilmiştir.

Şimdi söz hakkı, sırada olan Sayın Ömer Ucuzal'ındır. («Oylamada yanlışlık var» sesleri)

Efendim, mademki itiraz vardır, hemen ayağa kalkınız. Zaten bunun İçtüzükte de yeri vardır. Kifayeti kabul edenler lûtfen ayağa kalksınlar.

VASFİ GERGER (Urfa) — Oylamanın neticesi tebliğ edildikten sonra, ikinci bir oylama olmaz ki?..

BAŞKAN — Hemen itiraz olursa efendim, olur.

Oturunz lûtfen. Kabul etmiyenler... Efendim, çok özür dilerim, bir oy fark ediyor. Sekreter arkadaşlar «girildi, çıkıldı» diyorlar. Ben de sayıyorum ama, benim tefhimime de siz itiraz ediyorsunuz. Tekrar rica edeceğim. Kifayeti kabul edenler lûtfetsinler, ayağa kalksınlar. Sekreter arkadaşlarım da lûtfen süratle saysınlar... Kabul etmiyenler... Son oylama neticesine göre 19 kabul edenler; 25 kabul etmiyenler olduğu için önerge kabul edilmemiştir.

Sayın Ömer Ucuzal.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, sayın senatörler, Sayın Bakan ve Bakanlık erkânı.

Tarım Bakanlığının 1965 yılı bütçe kanun tasarısı üzerinde şahsım adına bir temennide bulunmak üzere huzurunuza gelmiş bulunuyorum.

Dün Köy İşleri Bakanlığı bütçesi görüşülürken bir nebze temas ettiğim bir hususun asıl sahibi, salâhiyetli Bakanlığı, Tarım Bakanlığı olduğu için, bu teşkilâtın başında bulunan Sayın Bakanın bu millî dâvaya gerek kendi Bakanlığı ve gerekse Hükümet içinde sahip çıkacağına inanarak bir defa daha arz etmeyi bir vazife addetmekteyim.

Muhterem arkadaşlarım.

6831 sayılı Orman Kanunu gereğince Tarım Bakanlığı teşkilâtı arasında vazifelendirilip şimdi Köy İşleri Bakanlığı teşkilâtı içine alınan Orman Köylerini Kalkındırma Müdürlüğü diye bir teşkilât kurulmuş. Bunun görevi orman içinde ve orman kenarında bulunan köylüleri, orman zararsız bir hale getirmek. Hepinizin malûmu olduğu üzere bu teşekkül gerekli tahsisatın verilmemesi sebebiyle kendi sahasında faydalı olma imkânını bulamamıştır.

Benim mâruzatım, Orman Genel Müdürlüğünce tanzim edilmiş bulunan ve bilhassa memleketimizin Marmara, Ege ve Akdeniz sahillerine ait orman tahdit haritalarının bir defa gözden geçirilmesi sonunda görüleceği üzere bakım ve korunması bu genel müdürlüğe hiç faydası olmıyan aksine yük teşkil eden 100 binlerce dönüm saha görülecektir. Yüz sene sonra bu yerler yine aynı mahiyeti taşıyacak. Bu yerler tahdit dışına alınarak zirai sahaya terk edilirse Orman Genel Müdürlüğü büyük bir bakım ve koruma masrafından kurtulur, bu topraklar üzerinde bulunan yabani zeytinlikler, harnup ve sakız ağaçları ve fundalıkların bulundukları sahalar imar, ihya ve ıslah edilmek suretiyle bağ, bahçe ve zeytinlikler yetiştirilerek böylece orman kenarında bulunan ve orman içinde yaşıyan topraksız köylüye yeni toprak imkânı yaratılacağı gibi, Hükümet programında memleketin ihtiyaçları göz önünde tutularak çıkarılması kararlaştırılmış bulunan Toprak Reformu Kanunu yönünden de ehemmiyet arz etmektedir. Ayrıca, memleket sahasında yeni istihsal sahası yaratılır. Memleketin bünyesini kemiren zirai sahadaki gizli işsizliğe emniyetli derecede iş sahası temin edilmiş olacaktır. Milletimizin enerji kaynağını teşkil eden genç nesiller, işsizlik sebebiyle yabancı ülkelere giden vatandaşlarımız yerine, onların memleket dâhilinde bu sahalarda istihsal edecekleri zeytin, zeytin yağı çeşitli meyvalar ve narenciye mahsülünün bu ülkelere ihracedilmesi, millî ekonomimiz bakımından hesapsız faydalar ve ferahlıklar sağlıyacaktır.

Muhterem arkadaşlarım,

Birkaç senelik mâzisi bulunan İsrail Devletinin Filistin çöllerinde yetiştirdiği bahçe ve bağlardan istihsal ettiği meyva ve üzümlerden senelik ihracatı hayret yaratacak kadar ehemmiyetlidir. Bunlardan bir kalem olarak ihracettiği narenciyenin 1964 yılındaki miktarını arz etmeme müsaade buyurun. Bu miktar dörtyüz bin tonun üstündedir. Bizim memleketimiz çöl olmadığına göre, bu mukaddes ve mümbit toprakların yabani zey-

tinlik veya orman bakımından hiçbir işe yaramıyan fundalıklar halinde millete yük olmasına hiç birinizin gönlü razı olmıyacaktır. Bu mühim dâva halledildiği takdirde zirai sahada hava şartları yüzünden meydana gelen millî gelir azalması önleneceği gibi, Keban Barajı yapımı sebebiyle toprakları su altında kalacak köylerin iskânı da kolaylaşmış olacaktır.

Muhterem Bakanın bu dâvaya ciddiyetle parmak basacağı inancını tekrarla sözlerime son verirken Tarım Bakanlığı bütçesinin Türk Milletine hayırlı olmasını Bakan ve bakanlık erkânına başarılar dileğimi tekrarlar, Yüce Senatoyu hürmetle selâmlarım. (Alkışlar),

BAŞKAN — Buyurun Sayın Uzunhasanoğlu.

SIRRI UZUNHASANOĞLU (Bolu) — Muhterem arkadaşlar; ben yalnız orman konusunda mühim ve faydalı gördüğüm üç nokta üzerine parmak basarak dileklerimin yerine getirileceği mmudiyle Bakanlığın nazarı dikkatini celbetmek isterim.

Birincisi şu: Kanunen tasarrufu altındaki arazinin bitişiğinde veya ayrı bir mahalde bulunan ve kültür arazisi olmaya elverişli olan ve ormanın ancak çok geniş tutulan tarifine girmekten başka tesciline kanuni bir mâni bulunmıyan yerler hakiki zilyedleri üzerine kayıt ve tescil edilmeli ve halen engel teşkil eden bâzı ahkâmın değiştirilmesi ve tarifin muhteva yönünden daraltılması için âzami gayret göstermek suretiyle bunun biran evvel gerçekleştirilmesine imkân verilmesidir.

Şu kadarki resmen sahibi ve maliki kılınacak kimse, bunu tarla veya ağaçlık olarak veya ağaçların yaşına, cins ve nevine göre veya ağaçların yaşına, cins ve nevine göre nasıl ve ne zaman kesim yapılması lâzımgeldiği yolunda esaslı bir formüle bağlanması ve toprakla ağaçların tarzı ziraat, sureti istimal ve katiyatı için meyvalı ağaçlar hakkında uygulanan 1528 sayılı Kanunla mahallin en büyük ziraat elemanına tanınan hakka ve göreve müşabih olarak keza mahallin en büyük orman elemanından izin alma şartını, memlekete zarar verebilecek usulsüzlükleri önleme bakımından hâkim kılması ve bu gibi yerler iklim, ziraat, iktisadiyat ve saire cihetlerden önemi düşünülerek elbetteki orman idaresinin murakabesinden uzak tutulmamalıdır.

Değişmeye şiddetle ihtiyaç gösteren mevcut mevzuat ve takibolunan yol ve gidişat muvacehesinde ormanların korunabileceğini sanmak aldanmak olur. Sayın Bakanın kendi seçim bölgesi olan Sakarya'nın birçok köylerinde arsalar, bahçeler ve evler bile orman tarifi içinde kalmaktadır. Yaşamakta olan orman ahkâmı karşısında insanın, bulunduğumuz şu Meclis binasına dahi acaba orman içinde mi diye şüphe ile bakacağı geliyor. Her taraftan bu bapta birçok yakın ve canlı misaller vermek mümkündür.

Fazla uzaklara gitmeye ne hacet, Merkezi Hükümete komşu bulunan vilâyetlerden biri olan Bolu'ya ve Bolu'ya bağlı ilçelerin köylerine gidersek vatandaşların zilyedi oldukları tarlaların bâzılarında kendileri tarafından büyük bir hevesle yetiştirdikleri ağaçların bulunmasına ve hattâ bâzılarında toprağın tamamiyle çıplak olup yalnız ekilip biçilmelerine veya ağaç yetiştirilmesinde fayda olmadığından yetiştirilmediği gibi yetiştirilmesi mümkün de olmamasına rağmen orman sayılmakta ve neticei hukukiyesini aydınlık göremiyen vatandaşlar için bu hal sızlanmaların ve üzüntülerin kaynağı olmaktadır.

Müzminleşmiş elemlerin izalesi için vaidler yalnız parlak değil, aynı zamanda gözle görülecek kadar açık ve net olmalıdır.

İstikbale endişe ile baktıran halihazırın yaralarını ilâçsız bırakıp tedavisi yoluna gitmeden umutlar, vaidler, teselli ve oylamalarla sargılamakta devam ettikçe arkamızda maalesef kangren olmuş hazin bir mazi bırakmaktan başka elimizden bir şey gelmiyor demektir. Her şeyin ne olacağını vatandaşlar bilmeli veya neticeden emin olmalı ki, sapabilecekleri yanlış tahminlerle huzur ihlâl edilmiş olmasın. Bir insanın «mülküm» diye bir toprak parçasına sarılabilmesi için her şeyden evvel taşıdığı inanem üstüne her hangi bir şüphenin gölgesi vurmamalıdır. Yarınından emin bir yokluk, yarını karanlık bir varlıktan elbette ki daha müreccahtır.

Türkiye'nin neresine dokunursak hemen hemen aynı durum ve manzara ile karşılaşırız. (Bir dokun bin ah dinle kâsei fağfurdan)... İşte her şey dan ,dan diye bu sesler misali ötüp gitmekte ve geride bugüne kadar hiç ayrılmıyan ve ayrılmaya da niyetli bulunmıyan cefakeş milletimizin en halis dostları olan dertler ve ıstıraplar kalmaktadır. Ormanların zilyedi olan kimselere olduğu gibi hududu dâhilinde bulundukları köylere teslim edilmek ve ihtiyar heyetlerini bundan mesul tutmak suretiyle de şimdikinden daha iyi korunması mümkündür Bu hal tarzı ihtiyar olunursa orman muhafazasında personel adedinden, paradan ve zamandan tasarruf edilmiş ve orman idaresi de mesulü meydana çıkarmak güçlüğünden büyük ölçüde sıyrılmış olacaktır. Ormanın varlığı ve avakıbi tam ve gerçek mesullerinin omuzlarına yüklenir ve orman idaresi de bu emanetin selâmetle istikbale doğru taşıyıp götürülmesinde ve gösterilen güven ve hüsnüniyetin suiistimale uğramamasını temin maksadiyle nezaret görevini yaparken karşılaşabilecek muhtemel müşkülleri yenmek için şimdiki gibi millî bir zevk sayarak girişeceği bütün faaliyet ve mücadelede milletle topyekûn ona yardımcı olur ve bugünün iyi taraflarını da ekliyerek dünün iyi olanlarını devam ve inkişaf ettirirsek az emek, az tasarruf, az zaman, az insan, az fedakârlıkla ormanları korumuş ve geliştirmiş oluruz.

Böylece Türkiye'nin yarın ideal bir ormana başka bir deyimle yeşil bir vatana kavuşmasını ülkü edinmiştik, kısır ve sönük imkânlardan yepyeni görüş ve tedbirlerle silkinip kurtulmasını ve kuvvetli imkânları elde ederek onlardan istifade etmesini bilmeliyiz. İşte o zaman gerçekten murada ermiş oluruz. Maksat kupkuru kanun, prensip ve kalıplara körü körüne bağlanıp kalmak değil, vatanın kendisi demek olan ve onsuz bir vatan dahi tasavvuru mümkün olmıyan ormanları, civarındaki köy ve köylüleri de gözönünde bulundurmak, zamanın ve mahallin zorladığı muhtelif ve mübrem ihtiyaçlara cevap verebilecek mevzuatı tedvin etmek ve gereken her yere ve usule başvurmak suretiyle ormanlarımızın en iyi korunması çarelerini arayıp bulmaktır.

2 nci si şu; Kısa izahatımla da ihsas etmiş oluyorum ki, Tarım Bakanlığının iştigal sahası, değil birkaç Bakanlık, kalkınma bakımından nerede ise bütün bir vatan ve memleket meselelerini kapsıyacak kadar geniştir. Bütün bunları bir Bakanlıkta teksif etmek, «Hepsini yap, fakat yarım yarım yap» demek olur. Bakanlıklar arasındaki durumuna, görevinin ehemmiyet ve vüsatına bakarak onlara kıyasen bir imparatorluğa benzetebileceğimiz Tarım Bakanlığını başındaki unvaniyle başbaşa bırakarak vatan denilen toprakların hayatiyetini temsil eden ormanların, dillerinden anlıyanların mesuliyetine bütün salâhiyetlerle mücehhez olarak tevdi olunmasını ve böylece muhtariyetine kavuşarak müstakil bir Orman Bakanlığı hüviyetini iktisabetmesini ve yeşil vatan mefkûresi müntesiplerini geçmiş yılların enerjisini de katarak yepyeni bir hevesle memlekete hizmet rolünü hızla oynamalarını temenni eder ve bunu Sayın Bakanın bizzat kendi sây ve gayretinden bilhassa beklediğimizi ayrıca belirtmek isterim.

Üçüncüsü şu :

Orman Fakültesini bitirenlerin orman mühendisi unvanını almayıp yüksek orman mühendisi ünvanı aldığı, ondan sonra gelen bir orman mühendisi ünvanını taşıyan eleman bulunmadığına ve orman mühendis muavinlerine, yüksek orman mühendis muavinleri de denmediğine ve halen orman mühendis muavinlerinin bu ünvanı taşımaları için yüksek orman mühendislerine mühendislik ünvanı verilmekle ancak mümkün olması gerekeceğine ve bunu da yüksek orman mühendislerinin tahsil ve tedris menşeleriyle kabili telif görmemize imkân olmadığına göre, eskiden orman mühendisi muavini ünvanını almış olanlara - aradaki ders farkı bilgi noksanlığı, tarım veya Tarım ve Millî Eğitim Bakanlığınca müştereken tanzim olunacak ve kararlaştırılacak esaslar dairesinde açılacak bir kursla gidermek suretiyle - orman mühendisi ünvanı verilmekle bir hak ve mantık yokluğu bertaraf edilmiş ve gördükleri kursla liyakat derecelerini iktisabedenleri mühendislik seviyesinde hak, vazife ve selâhiyetlerle teçhiz etmekle de orman idaresinde ihtiyaç duyulan kifayetli eleman adedini çoğaltmış olacağına ve böylece önde gelen belli başlı mühim davâlardan biri olan ormancılık ve dolayısiyle memleket için hayırlı neticeler teylidedeceğine inandığımızdan işbu sebeplere dayanarak mühendislik muavinlerinin mühendis unvanını iktisab-

etmelerini ve bunun vekâletçe ele alınarak gerçekleştirilmesini temenni ederiz.

Görülüyorki ve anlaşılıyorki memleketin halinden alınan ilham, geçmişlerin tecrübelerinden alınan ibret ve gelecek nesillerden ve tarihten alınacak not gözönünde tutularak bu anlayış ve görüşün ışığı altında tedvin olunacak en uygun mevzuat, sistem ve usul çerçevesinden ormanların zilyedi olan kimselere ve köyün mânevi şahsiyetine tevdi olunmakla korunmasının eksiksiz olacağına inanıyor ve müstakil bir Orman Bakanlığı ihdasında ve orman mühendis muavinlerinin mühendis unvanı almasında millî menfaatler mülâhaza ediyor.

Şahsan bunlar için kanun tasarılarını teklif etmek üzere hazırlamış olmakla beraber Meclislerimizden kolaylıkla çıkacağına daha emin kanun tasarılarının gelmesini yerinde görmekte ve beklemekteyiz.

Görüyorsunuzki koskoca Bakanlıktan ancak üç ufak talepte bulunmuş oluyorum. O da sarahaten ormanların zilyedlerine ve köylere teslimi, Orman Bakanlığının kurulmasını ve mühendis muavinlerinin, mühendis unvanını almasıdır. Bu arzu ve temennilerimizin tahakkukunu, hizmet yarışında ciddî adımlarla ilerlediğini memnuniyetle müşahade ettiğimiz Sayın Bakanın şahsından ve Bakanlıktan haklı olarak beklediğimizi tekrar arz eder, bütçenin Tarım Bakanlığı camiası ve memleket için hayırlı ve uğurlu olmasını diler cümlenizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Sayın Ahmet Naci Arı, buyurunuz.

AHMET NACİ ARI (Kırklareli) — Sayın Başkan, sayın senatörler, Sayın Bakan ve değerli mesai arkadaşları; Tarım Bakanlığı bütçesi münasebetiyle bize tanınan kısa süre içinde, sadece orman ve erozyon konularının, küçücük meselelerine değinmeye gayret sarf edeceğim.

Türkiyemiz orman örtüsü bakımından fakir bir memlekettir.

Yurt topraklarının bölünüşü bakımından, muhtelif nam altında orman örtüsünün işgal sahası % 13 kadar bir orandadır.

Buna mukabil Türkiye'de her üç kişiden biri orman içi yerleşme merkezlerinde ömür tüketmektedir. Gelişi güzel katiyet; keçi, yangın, tarla açma, erozyon, ve sair sebeplerle, bir yandan orman tahribinin önlenmesine çalışmak, diğer taraftan ormanların bakımı, yeni yeni ağaçlandırma çalışmalariyle yeşil Türkiye idealini gerçekleştirme çabaları, ormancılarımızı hem düşündüren, hem de feragatle çalışmaya sevk eden ilk meselelerdir.

Büyük ve hattâ gelecekle daha ilgili meseleler yanında, küçük, basit telâkki edilen fakat geçimlerini orman ve orman ürünlerine bağlıyan, ve maalesef mâzisi uzak geçmişe kadar dayanan yanlış, plânsız, düşüncesiz bir iskân politikası, ormanlarımızı olduğu gibi orman içi yerleşme merkezleri sakinlerini düşünmek, endişeleri giderici tedbirleri almak hükümetleri olunca ağırlığı ile meşgul etmektedir.

Orman Genel Müdürlüğümüz bugün feragatli, plânlı, düzenli bir çalışma ile imkânlarını âzami ölçüde değerlendirme yolunda ve gayretindedir.

Övünçle karşıladığımız bu müspet çalışmalar meyanında bir kaç küçük meseleye kısaca temas ile, ilgililerin dikkatini çekmekte fayda ümidetmekteyim.

Orman Genel Müdürlüğü teşkilâtı teknik bir çalışma sistemine yönelmiştir. Ancak teknik eleman kifayetsizliği de bir vâkıadır. Bir kısım teknik elemanlarda idareci ve kitabi görevlerde çalışmaktadır.

Bunlardan daha ziyade teknik iş ve hizmetlerde istifade yolu aranmalı, yevmiye kadroları artırılarak teknik elemanların tatmini ile sayılarının çoğaltılması cihetine gidilerek hakkı müktesepleri teslim edilmelidir.

Orman işletmeleri ile vatandaş münasebetlerinde mevzuat aksaklıkları düzeltilerek, mütekabil hak ve vazifelere saygılı bir anlayış ortamı yaratılarak mahkemelerin, işletmelerin vatandaşların orman dâvası yönünden yükü hafifletilmelidir.

Ormanın bakıcısı, bekçisi, her tehlikeli anda ilk koruyucusu köylülere, iş ve kesimlerde mahallî öncelik tanınmalı, işletme satışlarında büyük teminat istiyen ihalelerin sınırları küçültülerek orman köylüsünün de, bu satışlara iştiraki sağlanmalı, mahrukat tüccarı, Ticaret Odası kaydı, belge ibrazı gibi hususlarda kolaylık gösterilerek, satışlarda 10 m³ lük ölçülere inebilen paylarda ayrılmalıdır. Orman köylüsü yalnız kesim işçisi tomruk hamalı değil, büyük tüccar yanında, kendi çapında satıcı da olabilmelidir...

Orman köylüsüne de kredi imkânları sağlanması için mevzuat çelişmeleri giderilmeli; iş sahaları açılmalıdır. Ankara'da açılan ağaç işleri sergilerini zevkle izlemek mümkün değildir. Büyük istihlâk merkezleri dışında, bu sergiler, seyyar veya sabit olarak orman işletme bölgelerine kadar ulaştırılarak vatandaşlara teşhir edilmeli, kurslar açılarak, öğretim yapılarak, orman içi yerleşme merkezi sakinlerini arı kovanı misali kışlatmaktan kurtararak, ağaç işleri, el sanatlarına yöneltmek suretiyle meşgul olmalarını temin, hattâ satış pazarları bularak gelirlerini artırıcı, kalkındırıcı çareler bulunmalıdır.

Orman içi köylerini ve istihsal bölgelerini birbirine bağlıyan ve yılda ortalama dört bin kilometrenin üzerinde yeni yol inşaatı, çok faydalı olmaktadır. Bu müspet çalışmaların verimini artırmak için kurulan atölye ve tamirhanelerin, yol inşaat makinaları ile takviyesine ilgililerin büyük ihtimam gösterdikleri müşahede edilmektedir. Mevcut makina ve cihaz kapasitesinin, programların tahakkukuna kifayet etmediği de ifade edilmektedir. Zira ormanlık bölgelerde çalışma mevsimi umumiyetle 4 - 5 aylık kısa bir zamana inhisar etmektedir. Arazilerin genel olarak sarp, dik kayalık ve farklı rakımlarda oluşu, erken kış bastırması endişesi, orman'ların kısa zamanda, seri ve kuvvetli bir ekiple çalışılarak istihsale açılmasını icabettirmektedir. Yol programlarının tahakkuku makina kapasitesi ve gücünün artırılması ile daha seri ve kolay olacaktır.

Orman tahdidi bugün genel müdürlükten ziyade orman halkının başlıca ıstırap konusudur. Evvelce kızağa çekilmiş elemanların teşkil ettiği komisyonların ve halkın da adam sendecilik zihniyeti hâkim olduğu bir devirde yapılan ve orman halkının düşünemediği, akıl erdiremediği bir sonuca varan tahdit konusu, dört ekiple değil ekiplerce ele alınarak en kısa zamanda yenilenmeli, hukukçu temin edilememe gibi zayıf sebepler giderilerek şikâyetlerin, ıstırapların sonu alınmalıdır.

Orman işletme ve istihsal bölgelerinde ster ölçü biriminin tatbikatında bâzı farklı uygulayış, şikâyetlere yol açmaktadır. İşçiden alınan, nakledilen ve satışı yapılan istiflerde, bu sistem ölçü tatbik edilirken, bilhassa boşluk payı hesaplamalarında, gerek işletme, gerek kesici, istifçi, ve nakliyeci ile alıcı ve pazar satışı hesaplamalarında, yalnız işletme menfaati değil, diğerlerinin de hakları âdilâne bir ölçü içinde değerlendirilmelidir. Bu hususdaki tatbikat, her işletmede kesin ve aynı olmalıdır. Ölçü farklarından doğan depo fazlalarının nakliye bedeli de köylünün hakkı olarak kendisine iade edilmelidir.

Sert ağaç türlerinin değerlendirme ve ihraç imkânları üzerinde durularak, Türkiyenin en güzel yapraklı ormanlarına sahip Demirköy'de fırınlanmış kayın, gürgen, meşe ve parke işliyecek fabrikanın bu mevsim inşaatı tamamlanarak işletmeye açılması gerçekleştirilmeli, orman içindeki enkazın ucuz bedelle ve kontrol altında köylüye verilmesi sağlanmalıdır.

Sayın senatörler; tarımda hamle yaparak gelişmiş Batı ülkelerinde üretimin çoğalması her şeyden önce toprağın yaşaması, kuvveti ve buna göre alınan tedbirlerle kaim olmuştur. Biz, topraklarımız korunması, eğitim, erozyonu önleme tedbirlerini almada maalesef pek geç kalmışızdır.

Erozyon daha çok tabiî faktörlerin etkisi ile topraklarımızın, aşınma dönemi dediğimiz aşınma, taşınma, biriktirme olaylarının sonucudur. Bu olayda arazinin yıllarca süre yanlış kullanılmasının, bölünmesinin ormanların, meraların tahribinin de rolü mevcuttur.

Edindiğimiz bilgiler yanlış değilse Türkiye'de halen kültür altında 25 978 000 hektar arazinin 5 milyon hektarının orta derecede erozyona mâruz kaldığı, 12 milyon hektar sahanın, 2 milyon hektarında rüzgâr erozyonu ile tahribedildiği. 29 milyon hektar mera arazinin 9 milyon hektarının tamamen taş çölleri haline geldiği tesbit edilmiş, 10 500 000 hektarlık orman arazisinin ise, 6 500 000 hektarı erozyonun büyük zararları yüzünden bozuk orman sahası haline gelmiştir. Başka bir deyişle, Türkiye'de erozyon sebebi ile her yıl 600 000 ton veya 750 milyon metre küp toprak kaybolmaktadır.

Erozyonun gelecek için büyük önem teşkil eden mahzurlarını gidermek için 7457 sayılı Kanunla kurulmuş olan Toprak - Su Genel Müdürlüğü, yapılan hesaplara göre erozyonu önlemek için gerekli 250 - 300 milyar liralık yatırım rakamı karşısında nasıl başarıya ulaşacağını uzun uzun düşünmek koruyucu, kurtarıcı tedbirleri almak zorunluğu ile karşıkarşıyadır.

Bundan bir süre önce yurdumuzu ziyaret

eden Federal Alman Hükümeti İktisadi İşbirliği Bakanı Walter Scheel, Almanya'nın Sesi Radyosunda yayınlanan bir demecinde : «Türkiye'nin en önemli meselesi erozyondur. Türkiye tarımsal üretimi artırma ve erozyonun önüne geçilerek sulama sistemi kurulmalıdır. Yoksa Türkiye toprakları 200 yıl sonra tamamen yok olacak ve ortaya, bugün ayın resimlerinde görülen taş manzarası çıkacaktır.» demiş; bizim de bildiğimiz acı gerçeğe bir yabancı dost gözü ile parmak basmıştır. Bu konudaki tehlike millî bir politika olarak ele alınmalı ve koruyucu, kurtarıcı, eğitici tedbirlerle topraklarımızın kurtarılmasına düzenli bir şekilde çalışılmalıdır.

Tarım Bakanlığı ve Orman Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçesinin Türk Ulusuna hayırlı ve başarılı olmasını diler, hepinizi saygılarımla selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın İskender Cenap Ege. (Yok, sesleri)

İki kifayet önergesi daha var, onları okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Mevzu aydınlanmıştır, müzakerenin kifayetini arz ve teklif ederim.

Cumhurbaşkanınca S. Ü.
Enver Kök

Sayın Başkanlığa

Tarım Bakanlığı bütçe konuşmalarında kâfi miktarda arkadaş konuşmuş ve netice anlaşılmıştır. Müzakerelerin kifayetini arz ve teklif ederim.

Burdur
Ömer Faruk Kınaytürk

BAŞKAN — Kifayet önergelerini oylarımıza arz ediyorum, kabul edenler... Etmiyenler... Altıya karşı 30 oyla kabul edilmiştir.

Sayın Bakan, buyurun.

TARIM BAKANI TURHAN KAPANLI (Sakarya) — Muhterem Başkan, muhterem senatörler, Tarım Bakanlığının bütçesi münasebetiyle muhtelif partilerimize mensup değerli hatiplerle, şahısları adına konuşan değerli hatipleri büyük bir dikkat ve istifade ile dinlediğimizi arz etmek isterim.

İlk sözü alan Cumhuriyet Halk Partisi Grupu adına görüşlerini ifade buyuran Sayın Fehmi Baysoy özetle ve çok haklı olarak tarıma elverişli toprağın azaldığını ifade etmiştir. Ziraatte, kendi ifadesine göre, duraklama ve hattâ gerileme başlamıştır, buyurdular. Tarıma elverişli arazinin azaldığı bir münakaşa mevzuu olmakla beraber, ziraat yapılan arazi hududunun artık genişlemeye müsait bulunmadığının takdirinde hataya düşmemek icabeder. Şu hale göre, millî istihsali artırmaya, dönüm başına düşen millî hâsılayı artırmaya mâtuf entansif ziraate gitmenin realite olduğunu kabul şartı vardır.

Sayın hatip duraklamadan ve hattâ gerilemeden bahsettiği sırada, samimiyetle arz edeyim ki, endişe duyduğunu gizliyemem. Ancak, çok değerli arkadaşlarımın bana verdiği notlara nazaran, Sayın Baysoy istihsali nazara aldığı sırada muayyen rakamların tetkikinde umarım ki, hataya düşmüştür. 1943 te hububat istihsali 6 900 000 ton iken 1963 te hububat istihsali 17 000 000 tona yükselmiştir ki, artış takribi bir hesapla üç mislidir. Son yıllarda memnuniyetle ifadesini bulan gübre istihlâkinin ve bilhassa zürraın gübreye alışmış olmasının ifadesiyle bu istihsalin daha da artacağı bir emri tabiîdir. Şeker Şirketinin daha uygun ziraat yaptığını ve Ziraat Vekâletimizin klâsik çalışmaları terk etmesi lüzumuna işaret eden hatip, netice itibariyle haklı gibi gözükmekle beraber Şeker Şirketinin daha iyi netice alması sebeplerini tetkikten uzak tutmuştur. Şeker Şirketinin dönüme istihsal miktarının fazla olmasının kanaatimizce ilk sebebi üretiminin de, satınalmasının da kendisine aidolması ile kabili izahtır. Gübresini, ziraat alât ve makinalarını ve toprağın sürümünü şirket istediği gibi yaptırıyor ve pek tabiî müspet netice almıyor. Bakanlığımızca yaptırılan ziraatte fiyat vermek ve satınalmak birinci derecede istihsale tesir eden faktörlerden Vekâletimizin uzak bulunduğu izahtan vârestedir. Yıllık hububat istihsalinin şahıs başına 300 kilodan 9 milyon ton civarında olduğu, istatistiğin söylediği bir hakikattir. Yıllık istihsalimiz, 1961 de 12 635 000 tondur. 1962 de 14 618 000 tondur. 1963 te 17 400 000 ton olarak tesbit edilmiştir. Bu seneki istatistiklere göre, şartlar bu seviyede artışı mümkün hale getirirse 17 milyon tonun üzerinde de netice almamızın sevincini müşterek yaşıyacağımızı arz etmek isterim.

Sayın hatip, toprak reformu tasarısının süratle çıkarılması lâzımdır, buyurdular. Doğrudur, yerindedir. Kendilerinden ben de istirham ediyorum, tasarı Yüce Meclisin komisyonundadır. Hükümet olarak, usulün bize verdiği imkânları tasarı lehine kullanarak mümkün olan süratle çıkartılmasının tedbirlerini birlikte düşünelim. Sayın hatibin beyan buyurduğu gibi, bu tasarının münakaşa dışı bırakılarak süratle çıkartılmasında mutlaka fayda vardır. Kendisine iştirak ediyorum.

Orman Bakanlığı kurulması mevzuundaki telkinine iştirak ederim. Bizim için munis bir fikirdir. Esasen Hükümetiniz kısmen programiyle bu fikrin müteahhidi olmuştur. Zamanın verdiği şartlardan faydalanarak Orman Umum Müdürlüğünün kendi bünyesi içerisinde kendisini tamamlıyarak daha faydalı bir müessese haline getirilmesinde mutlaka fayda vardır. Bu bir tetkik mevzuudur. İlk nazarda reddi caiz olmıyan bir fikirdir Yaptığı telkinden dolayı Sayın Baysoy'a teşekkürlerimi arz ederim.

Sayın Vehbi Ersü, grupu adına yaptığı ve bizim için son derece istifadeli konuşmasında ve sözlerine başlarken buz üzerine yazılan yazılar gibi silinip gitmemesi temennisini de ileri sürdüler. Konuşulanlardan mutlaka faydalanmak senesi içinde muktedir olduklarımızı tahakkuk ettirmek ciddî bir Hükümete düşen ilk ve iptidai vazifedir. Kendilerine, bu mânasiyle gelecek seneler içerisinde daha az tenkid edilecek tarzda çalışmanın gayretlisi bulunacağımızı arz etmek isterim.Buz üzerine yazmadan mümkün olanları yapmanın gayreti içinde bulunduğumuzu inanmalarını da istirham ederim.

Yine kendileri, artan tahsisatın millî gelirin paralelinde olmadıklarını ifade ettiler. Hangi tarafiyle bakarsak bakalım, kurulan bir nizam içindeyiz. Noksanlarımız mutlaka var. Bu itibarla her tahsisatın millî gelire intikalinin mümkün olmadığı devreler içerisinde bulunduğumuzu ve bu müsamaha içerisinde istikbale ümitle bakılmasını ve tatbikatçılara bu mânasiyle fırsat verilmesini de istirham ederim. Ancak istatistiklerimize nazaran daha iyisini özliyen muhterem ve büyük vatanperver hatiplerimizin özlediklerimize ulaşamamış olmanın haklı ıstırabını dile getirdikleri sırada kendilerine iştirak etmemek gayrimümkündür. Ancak plânı tetkik ettiğimiz takdirde, plân hedeflerinin bize verdiklerini tahakkuk ettirmiş bir vekâletin başında bulunmanın gururlusu olduğumu gizliyemem. Plân hedeflerinin bize vazife olarak verdikleri tahakkuk etmiştir, yaklaşmıştır. Hâsılı, az tenkid edilebilir bir müessese olarak huzurunuzdayız Mamafih daha da çok çalışmamızın icabettiği kanaatini mutlaka muhafaza ediyoruz.

Reorganizasyon raporunun tasarı haline getirilmesinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sevkinin lüzumuna işaret ettiler. Çok değerli selefim Sayın Şahin zamanında hazırlanan ve 1,5 sene emek verilen raporun kanuni yolları dolaşarak yüksek huzurlarınıza sevkinde mutlaka fayda vardır. İlk boş zamanımda bu telkine muvazi hizmet getireceğimi huzurunuzda arz etmek isterim.

Teknik elemanımızın çalıştığını, kendilerinden memnun olduklarını beyan ettiler. Mensubu bulunduğum Vekâletim adına kendilerine teşekkürlerimi arz etmek isterim.

Yevmiye usulünün yanlış tatbikinden şikâyetçidirler. Çok munis bir dille düzeltilmesini teklif ettiler, telkin ettiler. Bu bir adalet icabıdır. Yetişebildiğimiz kadar az hatalı olmak istiyoruz. Tenkidlerine göre mutlaka hatalıyız. Bunları tashih etmenin imkânlarını taharri edeceğim.

Veterinerler için de, yevmiye işi tatbik olunmalıdır, dediler. Doğrudur. Aynı sakaf altında çalışıp farklı muameleye tabi tutulan insanların adalet hislerinin rencide edildiğine inanmak zarureti vardır. Meseleyi alâkalılarla görüşmek suretiyle hal yoluna koyduğumuzu tahmin ediyorum. Bana bugün değerli Umum Müdür arkadaşımın ifade ettiği şekle göre bir imza noksaniyle kararname hazırlanmıştır. Bu imzayı da temin ettiğimiz takdirde bu mevzuu da artık münakaşa halinden çıkartmak kararındayız ve çok yakınındayız.

Personel adedinin kifayetsizliğinden bahis buyuruyorlar. Adeden noksanız ve bundan dolayı bu personel kifayetsizliğini telâfi etmek için süratle ve çok yerlerde iş vermek için vasıtaya muhtacız. Geçen sene, üzülerek arz ve ifade etmek isterim, bilfarz 100 vasıtaya mukabil 10 vasıta temin edilmiştir. Personelin adedî kifayetsizliği ve vasıtanın da özlenen seviyede olmayışı sebebiyle çok arzulu olma-

mıza rağmen istediğimiz yerde bulunamıyoruz ve sayın senatörlerin haklı tenkidlerine mâruz kalıyoruz. Bu sene için daha değişik tarzda vasıta temini için Hükümetle kısmî bir mutabakat halindeyim. Temin ettiğimiz takdirde daha faydalı mesai getirmenin mahsus gururunu yaşıyacağız.

Bir kısım teknik elemanların büroda toplandığı şikâyeti vardır. Doğrudur, yerindedir. Ancak beşerî zaafların tesirinden hiçbir idarenin kurtulamadığı hakikatini kabul zarureti vardır. İzin veririz, veya kendi bünyemiz içerisinde bunun teminatını getirelim, ben bir kalemde bürolardaki memurlar asıl vazifeleri başlarına çekebilirim. Ama bu idari tasarrufumun karşısına çıkılmaması şartının teminata bağlanmasını özlerim.

Okulların artırılması mevzuu bizi bugün bünyede tehdit eder bir hal almaktan uzaktır. Plân hedefleri içinde teknik mekteplerden mezun olan elemanlarla, kadromuz beş yıllık plânın gayesi elde edildiğinde teknik eleman kadrosunu tamamlamış olacaktır. Ancak çok haklı olarak sayın hatipler ve Sayın Ersü, teknik okuldan mezun olan talebelerin hedefler istikametinde çalıştırılmadıklarını, bakkallarda çıraklık, berber dükânlarında yine çıraklık yaptıklarından, haklı olarak şikâyet ettiler. Ve bazen da kısmî bir tahsil şeklinde tecelli ettiği için, polis oldukları, memuriyete girdikleri de vâkıdır. Kısa zaman içinde çok mekteb gezdim, çok vilâyette bu telkini aldım. Mutlaka buna bir tedbir getirmenin kararlısı olmalıyız. 50 milyon tonluk bir kanun projesi vardır elimizde. Bu tahakkuk ettiği takdirde mezun olan çocukları köye daha cazip şekilde sevke muktedir olacağız ve kendilerini bölge ziraat okullarına sevketmek imkânlarını taharri etmek suretiyle de daha yukardan tahsil vererek meslekleriyle kalmalarını temine çalışacağız. Sayın Vehbi Ersü bizi bu noktasiyle tenkid ederken haklıdırlar. Ama mevzuat bunu icabettiriyor. Başka bir tarikle, bu çocukları istikametlerinde ve kanunun hedefleri içerisinde tutamıyoruz.

Buada'den faydalanmanın zaruretini beyan eden Vehbi Ersü'ye iştirak etmemek son derece hatalı olur. Faydası açıktır, mutlaka faydalanmak icabeder.

Fiyat politikası, pazarlama mühim bir problem olarak gözüküyor. Bir noktasiyle bu meseleyi mutlaka yüksek Senatoda halletmeye mecburuz.

Mahsûlü değerlendirmek, bu bizim vazifemiz olmalıdır. Her sene Ziraat Vekâletimiz tenkid edildiği sırada mesele bu noktaya geliyor ve bir çözüm yolu maalesef bulamıyoruz. Biz, Toprak Mahsûlleri Ofisi ile Et ve Balık Kurumunu bünyemiz içerisine almanın özlemindeyiz. Ve Ziraat Vekâletinin çalışmasına siz bir istikamet vermek mecburiyetindesiniz. Son derece haklı olarak köylü şikâyetlerini tesbit eden muhterem Senatörler meseleyi Vekâletime intikal ettirdikleri sırada, inanınız muhatabınız ıstırap duyuyor. Bunu uygun bir tarzda ele almaya, Ziraat Vekâletini bünyesi içinde tamamlama gayretine bizi lûtfen itiniz. Bu vazife biraz da Yüksek Meclisindir. Veya tamamı Yüksek Meclisindir.

Muhterem Senatörler, orman istasistikleri cidden üzücüdür ve ürkütücüdür. Orman bir Anayasa müessesesi olarak hukukunu himaye eder hale gelmiş ve fakat halk ile Devlet münasebetlerinin tâvininde bir buhran unsuru olarak yaşayıp gitmektedir. Biz, nerenin orman olduğunu, nerenin orman olmadığını çok namuslu ölçüler içerisinde mutlaka tâyin ve tesbit etmeye mecburuz. Kültür arazisi neresidir, orman arazisi neresidir, bunu son derece ciddî ellerle, inanılır vicdanlarda tesbit ettirmenin zorunlusuyuz.

Biraz evvel tahdit komisyonlarının kevfîliğinden bahseden Sayın Naci Arı haklı olarak evizyondan bahsettiler. Muhterem senatörler, cidden bu tâbir yeni bir tâbirdir ama, artık Türk köylüsü evizyonu biliyor. Bu meseleyi mutlaka elele verip halletmeye, bilgiyi ormana, politikayı ormanın dışına almaya mecburuz.

Zirai mücadele, zirai donatım, ucuz üretim, içinde bulunduğumuz dünya nizamına göre, mutlaka bizi tenbih eden unsurlar halindedir. Maliyeti düşürmeye, iç ve dış piyasada mümtaz yerimizi almağa mecburuz. Sayın Vehbi Ersü, bizi bir noktada yeyidettiklerini tahmin ederim. Biz, gübre fiyatını tek fiyat olarak tesbit ettiğimiz sırada, yurdun her köşesine aynı fiyat içinde gübre götürmek gibi bir sebeple hareket ettik veya daha evvel hareket edenleri aynen tasvibettik. Biz tek fiyatla gübrenin lüzumuna kaaniiz. Gübre kullanma ihtiyacının yüzde yüz

tahakkuk edeceği güne kadar da bu politikanın hâkimiyetinin yanında bulunduğumuzu arz ve ifade etmek isteriz.

Hayvancılığımıza gereken önemi vermek lâzımdır. Çok doğru, cidden ziyadesiyle doğru. Türkiye'de 76 milyon büyük baş hayvan, 30 milyon civarında da evcil hayvan bulunduğu nazarı itibara alınırsa hayvancılığın Türk ekonomisinde işgal ettiği yeri tâyinde kimsenin hataya düşmiyeceği malûmdur. Biz de bu istikamette ve bu heyecan içindeyiz. Muktedir olabildiğimiz kadar hayvancılığı ıslah etmek arzusu peşinde, hakikaten yorulmadan koşuyoruz. Ancak, bu da takdir buyuracağınız gibi, 100 milyonla ifade edilen Türk hayvancılığı karşısında sadece bin küsur veteriner bulunuşu bir realite olarak kendisini ortaya koymaktadır. Yetişememenin ve daha iyisini yapamamanın ıstırabı ve hicranı içindeyiz. Yeniden bu sınırlar içinde açacağımız iki mekteple plân hedeflerinin bize telkin ettiğini tahakkuk ettirmeyi özlüyoruz. Programımızda var. İki okulu bu yıl içinde tedrise sokmanın gayreti içindeyiz. Toprak reformu kanunundan Sayın Vehbi Ersü bahsettiler ve benim Adana beyanatımı ileriye sürmek suretiyle beni taltifen samimî tanıdıklarını, bu beyanımın samimiyetimle ne derecede kadar hâlitezatta olduğumu söylememi istediler ve tekzibetmediğime göre de bir tereddüde uğradığını beyan ettiler.

Diğer arkadaşlarım da toprak reformuna ilişik beyanda bulundukları için, tamamını izin verdiğiniz takdirde memzucen cevaplamaya sırası gelince çalışacağım.

Besleme ünitesi kurduk. Programın ve plânın bize verdiği bir emirdi. Reorganizasyon Kanunu tahakkuk ettirilinceye kadar bu boşluğu doldurmak için Vekil olarak salâhiyetimi kullandım ve beslenme ünitesini kurdum. Memnuniyetini beyan ettiler. Bir fâninin gururu da bu mânaya gelen hitaba muhatabolmaktır. Kendilerine teşekkür ederim.

Sayın İsa Bingöl, muhterem grupu adına yaptığı konuşmada, toprağın sınıflandırılması yapılmalıdır, buyurdular. Yetişebildiğimiz kadar yapılıyor ve Vekâlet olarak bunun lüzumuna esasen inanmış bulunuyoruz. Fakat bu tenkidlere süratle cevap vermek ve gelecek yıl içerisinde bunun sınıflandırıldığını beyan ederek yüksek huzurunuza çıkmanın mümkün olmadığına inanmanızı da istirham ederim. Bu gayretin içerisindeyiz. yapılması lüzumuna da gönülden inanmış bulunuyoruz.

Birim sahada en yüksek neticeyi almak şarttır, buyurdular. Doğrudur. Esasen Vekâletin görüşü de bu istikamettedir. Nebatatta ve hayvanatta birim başına düşen hâsılayı artırmak, Vekâletimin değişmez politikasıdır. Telkinlerine teşekkür ederiz. Daha dikkatli olarak bu meselenin üzerine cesaretle eğileceğimizi arz etmek isterim.

Teknik kadronun çalışmalarından memnuniyetlerini beyan ettiler. Kendilerine, Vekâletimize bu seviyeyi veren değerli memurlarımız adına teşekkürlerimi arz ederim. Memurlarımızın düşüncelerinize lâyık olmanın heyecanı içinde daha da muvaffak çalışmalar yapacaklarına inanmanızı istirham ederim.

Entansif çalışmalar zaruridir, buyurdular. Doğru, entansif çalışmalar yapılmaktadır. Gübrenin artışı da, bu istikamette vekâletin çalışma yaptığına delâlet eder. 1963 senesinde 50 ilâ 60 bin ton civarında bulunan gübre istihlâkinin bu sene 815 bin tona yükseldiği ve gelecek sene bir milyon ton civarında kullanılacağı dikkat nazarına alınırsa, bu telkininize muvazi bir çalışma içinde bulunduğumuz hakikat olarak kendisini gösterir.

Çiftçinin iş sahasında eğitimi şarttır. Doğrudur. Bu sene bu lüzuma inandık ve büyük bir para koyduk. Kabul buyurduğunuz takdirde çiftçinin eğitimi için talebaldığımız her yerde rahatça bunun eğitimini yapacak haldeyiz. Vekâlet olarak da telkininizin tesiri altında kaldığımı arz etmek isterim.

Daha verimli bir organizasyona bağlanmaya mecburuz buyurdular. Doğrudur. Her gün daha iyiyi, daha güzeli, daha doğruyu bulmak hepimizin vazifesidir. Bunun taharrisi içindeyiz. Biraz evvel arz ettiğim gibi değerli selefim Şahin zamanında hazırlanmış bir Reorganizasyon kanunu raporu da bunun ifadesidir. Bunu tetkik ettireceğiz bu bir hamledir. Belki bunun da bize artık cevap veremiyecek devreleri gelecek, yeniden bir hamle yapacağız. Ve daima ileri ve güzeli bulmak için reorganizasyon yapmak şarttır ve doğrudur.

Orman Bakanlığı hakkındaki temennileri biraz evvel arz ettiğim gibi, memnuniyetle ve sempati ile karşılarım. Ve inşallah bunu en yakın zamanda çıkarırız. Ve o zaman bunun gurur ve bahtiyarlığını arkadaşlarımla birlikte paylaşırız.

Kendi evini yapana yardım formülünün, orman ve köye götürülmesi lüzumuna işaret ederler. Biz Tarım Bakanlığı Orman Umum Müdürlüğü olarak geçen sene beş milyon olan bu mânası ile tahsisatı 20 milyon Türk Lirasına çıkarılmak suretiyle kendimizi esasen inandırmış bulunuyoruz. Telkininizden diğer alâkalı vekâletlerin de faydalanacağını tahmin ederim. Millî Parklar Dairesinin faaliyetini takdirle karşıladıklarını beyan ederler. Kadir bilirliktir. Benim de son derece itina ettiğim bir dairedir. Umum Müdürü başta olmak üzere cidden mümtaz ve ciddî ellerdedir. Takdirinizde isabet vardır. Sizi tebrik ederim.

Ormanların tahdit çalışması hukukcu üye bulunmadığı için aksaklık ifade ediyor, buyurdular. Son derece doğrudur. Cidden özlediğimiz seviyede bir hizmet getirememenin ıstırabını yaşıyoruz.

Yine bir arkadaşım zayıf bir sebeptir, buyurdular. İnanınız zayıf bir sebep değildir. Kendi bünyemizden diğer teknik elemanları buluyor, fakat Adliye Vekâletinden üçüncü üyeyi alamıyoruz. Üçüncü üyelik, cazibesini bulmadığı takdirde, Tahdit Komisyonunu faaliyete geçirmek, vatandaşın bu mânasiyle ıstırabına cevap vermek müşküldür. Ancak Tahdit Komisyonları ile alâkalı kanun tasarısı Millet Meclisinde gündemdedir. Orada da bir değerli arkadaşımız bu kanunu neden dolayı Hükümet çıkarmıyor gibi haklı bir tenkide bendenizi mâruz bıraktı. Kendisiyle hali iştirake geldik. Çıkartılmamasından dolayı müteessiriz, üzüntülüyüz. Ancak, çıkartılmamasının günahları, günahlısı değiliz. Muhatabı tâyin ederken hataya düşmemek lâzımdır, dedim. Bu kanun mutlaka çıkmalıdır. Faydalıdır, lüzumludur. Ve ormanlardan dolayı Devlet antipatik hale gelebilir. Buna mâni olmanın heyecanını birlikte göstermeliyiz.

Ormanlarımızın sınıflandırılması lâzımdır Yerinde bir teklîftir. Değerli bir meslektaşımızdır. Talebinden faydalanacağız. Mutlaka faaliyetimizle daha az tenkid edilir insanlar haline gelmeye çalışacağız.

Soya mevzuunda fabrikasyona gidilmesini telkin ettiler.Faydalıdır, yep yeni bir mevzudur, heyecanla üzerindeyiz. Arkadaşlarımın da telkini bu istikamette olmuştur. Bu mânaya gelen bir tetkik yapılabilir. Fakat fabrikanın Vekâletimiz kanaliyle kurulmasının düşünüldüğü kadar kolay olmadığını, mevadı iptidaiyesinin temini bakımından yardımımızı istiyen özel sektöre bu tarafiyle hizmet getireceğimizi arz etmek isterim.

Zeytinliklere daha fazla kredi verilmesi haklı bir taleptir. Fakat biz bu telkini aldıktan sonra sadece ricakâr bir müessese olarak Ziraat Bankasının karşısındayız. Bu müşkülü halletmek için elimizden tutulmasını rica ederim.

Köylünün ilme ve tekniğe inandığını, inanan bir Türk çocuğu olarak içinde sevincini duyarak ifade ettiler. Ben de kendilerine iştirak ediyorum. Türk köylüsüne neyi telkin ederseniz onu rahatça kabul eder ve iyiye mutlaka inanır. İlimden hiçbir zaman korkmamıştır. İlmin ışığına koşar. Yaptığımız tetkikler de bizi bu sevinçli neticeye gururla getirmiştir. Teşhisleri doğrudur. Biraz evvel verdiği misali yine tekrarlıyabilirim. Üç sene evvel altmış bin ton civarında olan gübre istihlâki inanan köylünün heyecaniyle bu sene 815 bin ton, gelecek sene bir milyon ton civarında olacaktır. Köylü, arkadaşımın buyurduğu gibi, ilme ve iyi telkine bağlıdır, inanmıştır.

Çöplerin gübre imalinde kullanılması fikri doğrudur. Ancak bir tesis işidir. Zirai Donatımın mevzuu kısmen buna müsaittir. Değerli Umum Müdür arkadaşım da burada bulunduğuna göre, arkadaşımın bu telkininden faydalanacaklarını tahmin ederim.

Orta ve Doğu - Anadolu'da yazlık tohum verilmesi için araştırma yapılmalıdır, buyurdular. Bu da son derece doğrudur. Tohum ıslah enstitülerine ve tohum temin eden müesseselerimize bu mânasiyle emir verileceğine inanmanızı rica ederim.

Zirai mücadeleden bahis buyurdular ve fare mücadelesinden şikâyet vardır, dikkate alınması lâzımdır, dediler. Şikâyetlerinizi ciddiyetle ve dikkatle tetkik edeceğimizi arz etmek isterim.

Doğu'da hayvancılığın inkişafı sağlanmalı, kredi temin olunmalıdır, buyurdular. Doğu'da esasen hayvancılığın münkeşif olduğunu, proje bölgemize dâhil bulunduğunu ve kredi meselesine gelince de imkânlarının taharri edileceğini ifade etmek isterim. Şark'ta hayvancılığa önce-

lik tanınmalıdır şeklindeki fikirleri muhteremdir, doğrudur.

Ziraat Şûrası toplantısının mümkün olup olmadığı... Mümkündür, faydalıdır.

Toprak baremleri yeniden tatbik olunmalı... Doğru. Fakat Ziraat Bankasının malî imkânlarının buna ne derecede fırsat vereceğini bilmem. Yoksa aldığımız şikâyetlere dâhildir ve baremin krediye esas olmak üzere yeniden tesbitinde hudutsuz fayda vardır.

Tarım Bakanlığına Toprak Su bağlanmalıdır. Bağlanmalıdır demeye insanın dili varmıyor, ama münakaşasından da hazer ediyoruz.

Devlet toprakları evvelâ dağıtılmalıdır. Toprak reformu, arz ettiğim gibi en yakın tarihte bir geçici komisyona tevdi edilecektir. Ve yüksek tetkiklerinize arz edilecektir. Tasarruf Yüksek Meclisindir. Arzu ettiğiniz tarzda Devletin topraklarını bağlarsınız veya bağlamazsınız veya muhafaza edersiniz. Bu Yüce Meclisin görüşüdür. Ancak tasarıda, Devlet topraklarının dağıtılmasına dair bir hüküm yoktur. Bizim görüşümüz, arkadaımızın bu fikrine iştirak etmiyoruz. Devlet Üretme Çiftlikleri dağıtılmalıdır buyurdular. Yalnız fonksiyonu olan müesseselerdir, ticari müesseseler değildir. Türkiye'nin tohumluk ihtiyacına re'sen cevap veren müessesedir. Özel sektör bu mânasiyle nizamda hâkimiyet tesis edemediği takdirde, Devlet olarak aradan çıkmanın doğru olduğuna kaani değilim.

Sayın İsa Bingöl'e ait mâruzatımdan sonra çok saydığım Mehmet Ali Demir'in suallerini cevaplandırmaya çalışacağım.

Orman Çiftliğinin hamleli mesaisinden memnun olduklarını beyan ettiler. İtiraf ediyorum, yakın olduğu için daha çiftliğe gidemedim. Ben de kendisi gibi bir intıba aldığım takdirde çok sevineceğim.

Doğu - Anadolu bölgesinde yabani meyvaların aşılanması plân ve programa alınması icabeder buyurdular. Doğuya ne yapılırsa yeridir, doğrudur ve ilk seyahatimde kendi telkinlerinden faydalanarak mutlaka Doğu'ya bir hizmet götürmenin samimî arzulusuyuz. Doğu'ya, çıplak Doğu'ya, hizmete âşık Doğu'ya, muhtaç Doğu'ya ne götürülse yeridir. Telkin son derece mâsumdur. Bir meyva çubuğu götürüyoruz, meyva fidanı götürüyoruz. Bunu emir telâkki ederim. Bu imkânlar içinde mümkün olaniyle bir hizmet götürmeyi huzurunuzda vadederim.

Orman kanunu vatandaşın mülkiyet hakkını zedeliyor, buyurdular. Bu bir tetkik ve münakaşa mevzuudur ve biraz evvel arz ettiğim gibi Yüksek Heyetlerinizin salâhiyetlerine terk edilmiştir. Arzu ettikleri istikamette kanunu tedvin ederler ve herhalde çıkartılan kanun içerisinde vatandaşın mülkiyet hakkının zedelenmemesi arzularına yer verirler.

Tahdit Komisyonunun artırılması şarttır. Doğrudur. Bakanlık ne düşünüyor, buyurdular. Bakanlık mümkün olmadığını mütalâa ediyor. Bütün arzularına rağmen tahdit komisyonlarını teşkil ve vazifeye sevk edememenin ıstırabını yaşamaktadır. Hâkim üye, hukukçu üye bulmak zordur. Artvin Milletvekili Sayın Osman Sabit Avcı'nın bir arkadaşı ile beraber tanzim etikleri kanun tasarısı komisyondan geçmiş Millet Meclisinin Yüksek Huzuruna sevk edilmiştir. Gündeme almak ve tetkikini mümkün hale getirmek tahakkuk ederse, tahdit komisyonları, her ehliyetleri tahdit komisyonlarının kurulması ve vatandaşın bu mânaya gelen ıstırabının önlenmesi mümkündür. Yani Devlet biraz milletvekillerine bilâhara Yüksek Senatoda sayın senatörlere aidolmak mevkiindedir.

Orman yolları karayolları ile beraber programlaştırılmalıdır, dediler. Bu mümkün olduğu kadar dikkatle takibediliyor. Ancak, orman yollarının fonksiyonunu tâyinde hataya düşmemek lâzımdır. Orman emvalini değerlendirmek, orman asayişini temin etmek, yol programının esprisidir. Ancak bu sırada yol güzergâhı tâyin edilirken köylünün de istifade etmesini mümkün hale getirmek arzularımız dâhilindedir. Esasen bu mümkün olduğu kadariyle yapılmaya çalışılmaktadır.

Hayvancılık iptidai usullerle yapılmaktadır. Maalesef yer yer çok ileri usullerle yaptığımız yerler de var. Yetişemediğimiz için iptidai usullerle yapıldığını müşahade ettiğimiz yerler de var. Türkiye'yi, bir seviyenin Türkiye'si haline getirmek de gayelerimize dâhildir. Maalesef bu mesafe ve seviye farkının ıstırabını yaşıyan bölgelerimiz vardır. Ve Doğu da bu bölgelerden birisidir. Arz ettiğim gibi, muktedir isek, bahtiyar olabileceksek, talihli isek, mutlaka Doğu'ya hizmet götüreceğiz. Doğrudur. Şark'ta bu, biraz iptidaidir.

Doğu Anadolu'da münhaller vardır, doldurulmalıdır. Doldurulmalıdır, ancak arz ettiğim gibi, 1 902 veteriner ve 872 sağlık memuru ile bütün Türkiye'nin hayvan politikasını idare ediyoruz. Bir nisbet içerisinde münhalleri doldurmaya çalışacağız.

Sayın Mehmet İzmen'e teşekkür ettiler. Bir vefa bilirliktir. Kendilerine teşekkür ederim. Ben de Turan Şahin'den çok güzel bir kuruluş aldım. Ben de kendilerine teşekkür ederim.

Toprak reformunun gerçekleşmesini görmek Y. T. Partisini memnun edecektir, buyurdular. Sırası geldiği vakit ayrıca arz edeceğim. Ancak hepimiz memnun olacağız. İcabettikçe arzına çalışıyorum. Toprak reformu kanunu hiçbir siyasi kuruluşun, hiçbir Hükümetin malı değildir. Anayasanın malıdır. Bu kanunu geciktirmeye, inanın, hiçbir Hükümetin kuvveti yetişmiyecektir. Türkiye'de hiçbir Hükümet bu kadar kuvvetli teşekkül etmiyecektir.

Sayın Enver Kök'ün bu sene yine zevk ile, dikkatle istifade ile dinledik. Müsamahalı edası içerisinde öğretici idi. Bu sene de kendisinden öğrendik. Teşekkürler ederim.

Bilgili adamları toprağa sevk edemediğimiz takdirde kalkınma olmaz, buyurdular.

Bütün heyecanımızla esasen bilgiyi toprağa ve köye götürmenin arzusu içerisindeyiz. Yapamadıklarımız, yetişemediklerimizdir. Yetiştiklerimizle de esasen bu istikametteyiz.

Az çeltik ekilmiş, çeltik fiyatları yükselmiş, istihlâk için pirinç ithal edilmemelidir, buyurdular.

Çeltik tohumu için Vekâletimin salâhiyeti olmakla beraber ithaline dair bir karar yoktur. Telkininizden alâkalıları faydalandırmaya çalışırım.

Teknik ziraat ve teknik bahçıvanlık okulu mezunları gayesi istikametinde, köyüne, toprağı başına gitmiyor. Doğrudur. Çok Sayın Vehbi Ersü'nün haklı suallerini cevaplandırmaya çalıştığım sırada mâruzatta bulunduğumu hatırlıyorum. Ancak bu arada daha evvel de arz ettiğim gibi, bir tedbir olarak bölge okullarına tercihan, teknik ziraat okullarından mezun olan çocukları alarak, daha ciddî bir kariyere gitmek suretiyle meslekte muhafaza etmenin mümkün olduğunu bir ihtimal olarak düşünüyor ve ilk tatbikatını bu sene yapmayı uygun mütalâa ediyoruz.

Ormanda dokuz milyon insan yaşadığını, köy adedinin şu kadar olduğunu beyan ettiler.

Daha evvel arz ettiğim gibi, bizim için cidden ve son derece faydalı olan beyanından hazır bulunan Umum Müdür arkadaşlarım da faydalanmışlardır. O istikamette bir hizmet taharrisine gitmenin lüzumuna şahsan kaani bulunuyorum.

Sayın Vasfi Gerger toprak reformu hakkındaki görüşlerini Yüksek Senato'da ifade etmek için söz aldılar. Toprak reformunu tehir etmenin gayrimümkün olduğunu beyan ettiler. Kendilerine biraz evvelki mâruzatım ile iştirak ediyorum. Hali iştirakteyiz, mümkün değildir, çıkartılmalıdır. Yol, su, okul, iktisadi ünite, toprak reformunun unsurlarından bulunmalıdır.

Anayasanın 37 nci maddesinin esprisine sadakat göstermek suretiyle reformun tahakkukunda hudutsuz fayda vardır. Daha evvel ve mâruzatıma başladığım sırada, ziraat yapılan arazi hudutlarının son derece daraldığını veya hudutlarına dayandığını ifade ettim. Ve böylece dönüm başına düşecek millî hâsılayı artırmaya mâtuf tedbirler silsilesinden faydalanmaya mecburuz, dedim. İstihsali artıran tedbirleri mütalâa edeceğiz. Toprak servetine keder getirmiyecek tarzda kamulaştırmaya, 37 nci maddenin son fıkrası icabınca kamulaştırmaya gideceğiz ve bu arada topraksız çiftçiye veya toprağı az olan çiftçiye toprak vereceğiz. Ancak, kanunu takdim ederken vatandaşı hataya düşürmemenin lüzum ve zaruretine kaani bulunuyorum. Kanunun esprisini tâyinde hatalı olmamak icabeder. Toprak kanununun tedvini halinde, takdim şekli itibariyle Türkiye'de yaşayıp da, topraksız vatandaş kalmıyacaktır şeklinde bir beyan son derece hatalıdır. Kanunun ilk esprisi de bu değildir. Toprak dağıtılacaktır, toprağı az olan çiftçiye toprak verilecektir.

Topraklar bir iktisadi ünite olarak toplulaştırmaya tabi tutulacaktır. Muayyen yüz ölçümleri dışında ve düzenli işletmelere, muayyen miktarda yüz ölçümü olan düzenli işletmelere delâlet ettiği mâna, artık Türkiye'de yaşayıp da topraksız vatandaş kalmıyacaktır mânasına gelmez. Bunun böylece izahında ve takdim şeklinde fayda vardır. Bendeniz Adana'da da bunun dışında bir beyanda bulunmadım. Ne zaman aziz milletime hitabetmenin gururunu

elimde tutarsam değişmiyen kanaatim budur. Toprak reformu tasarısı, Anayasa Komisyonundadır. Geçen hafta komisyon bendenizi huzuruna davet etti. Zevkle, koşarak, heyecanla gittim ve gazetelere kısmen intikal eden şekli içerisinde hâdise cereyan etti. Hükümet olarak reform fikri ile ve tasarının birçok maddeleriyle mutabık olduğumu arz ettim. Bir usul meselesinin münakaşasından sonra, Çarşamba günü yeniden Komisyona davet edildim. Geçici Komisyon kurulması fikrine Hükümet taraftardır. Görüşlerini, Yüce Meclisler karar aldıktan ve tasarıyı Geçici Komisyona sevk ettikten sonra Hükümet görüşlerini Geçici Komisyona arz edecektir. İçtüzüğün süratlendirici bütün hükümlerinden faydalanarak, Toprak reformu tasarısının hiçbir iktidarın kaderine ve talihine terk edilmeksizin çıkarılmasındaki fayda ve lüzuma inandığımız için, süratle tedvininde hudutsuz fayda mütalâa ettiğimizi, ancak Meclisin Temmuz ayı içerisinde de çalışması halinde, bu kanunu çıkardıktan sonra seçimlere gidilmesinin mümkün olacağına inandığımızı arz etmek isterim.

Çok Sayın Sakıp Önal'ı dinledim. Sefalet ve refahın bu memlekette mücadelesinde refahın galebesi bölge çalışmasında entansif ziraate bağlıdır, buyurdular. Çok tertipli bir beyan şekli içerisindedir. Kendilerine iştirak ediyorum. Özlediğimiz, sefalette değil, refahta sosyal adaleti temin etmektir. Ziraat Vekâletinin çalışmalariyle de buna imkân hazırlanabileceğine inanıyor musunuz, sözünü hiçbir zaman kabul etmedik. Doğrudur. Mutlaka her karış toprak medeniyetten, ışıktan, teknikten faydalanmalıdır. Entansif ziraat ile millî hâsılanın yükseleceğini Ortak Pazara dâhil olduğumuz şu günlerde dış âlemde rekabeti rahatça kabul edeceğimizi özlediğimiz ve dünya nimetiyle dolu olan vatanımız mamullerini ve mahsullerini harice satmak suretiyle de çok Sayın Sakıp Önal arkadaşımın refahta müsavatı temine mâtuf bir tertibe gidilmesi şeklinde ifade ettiği entansif ziraatle bunun mümkün olacağına bendeniz de inanıyorum

Zürra kâfi kredi alamıyor, buyurdular. Hepimizin bildiği ve inandığı bir haldir. Bu ayrı bir malî politika meselesidir. Bunun mutlaka daha salâhiyetli mercilerde konuşulmasının lüzum ve zaruretine bendeniz de inanıyorum.

Mücadele ilâçları fahiş fiyatla satılıyor, buyurdular. Yerli yapılmalı dediler. Fahiş fiyatla satılmaması lâzımdır. Muayyen kâr hadleri içindedir. Son derece sıkı kontrol altında tutuyoruz. Ama beşerin za'fı bizi de tehdit altında tutuyor ve istediğimizi tahakkuk ettiremiyorsak, belki de fahiş fiyatla satanı vardır. Satmaması icabeder. Adam öldürmek de suçtur, ama bazan maalesef adam da öldürülüyor. Fahiş fiyatla mal satanlar hakkında kararlıyız, kontrolluyuz.

Sayın Sakıp Önal arkadaşıma şunu heyecanla arz ve ifade etmek isterim ki, istihlâk ettiğimiz ilâçların yerli olanları, ithal edilenlerden fazladır. Ama, gayemiz tamamının memleketimizde yapılması şeklidir.

Bu gayretin içindedir, özel sektörünüz. Kolaylıklarımız var, bunu esirgemiyoruz. İnşallah ve en yakın tarihte yüzde yüzü ile memlekette yapabilirsek daha mutlu günler içerisinde olduğumuzu birbirimize selâmlaştığımız sırada da söyliyebiliriz.

Ziraat Bankası zirai kredilerinin artırılması arz ettiğim gibidir.

Hülâsa, ilâçların yerli yapılmasını buyurdular. Gübre fabrikası kurulmasından bahsettiler. Sulama işlerini ele almak lâzım ve zaruridir buyurdular. Gübre fabrikaları bilindiği gibi Sanayi Vekâletimizin nezaret ve kontrolu altındadır. Ancak, benim iptidai bilgilerime göre 150 bin ton kapasiteli Kütahya Azot Sanayiinin üç misli kapasiteye çıkartılması için Mayıs ayının son günlerinde bir anlaşmaya varılacağını duydum, sevindim. Size aynen iletirim.

Zeytinlik mevzuunda ciddî hamleler yapmak lâzımdır, buyurdular. Fundalık, ormanlık ve delice meselelerini ciddî bir tetkika tabi tutup, kültür arazisinden madut deliceklik ve fidanlık mahallerin zeytinliğe tahsisinin faziletine inandıklarını, buyurdular.

Bunları tefrik edip, aşılamaya giderek zeytinliklerin çoğaltılmasındaki fayda aşikârdır. Bu bahsettiğim kanunların tahakkuku halinde orman sahası ile, kültür sahası ayrılacaktır ve eşhas buralarda gönül rahatlığı içerisinde hizmetinden ve yarınından emin, daha mesut insanlar halinde yaşıyacaklardır.

Ziraat, Orman ve Vetriner fakültelerinin Adana'da açılmasını özlerler. Adana'da bendeniz de valilik yaptım, lâyıktır. Yolların düğüm-

lendiği, bağlandığı, medeniyetin doğup büyüdüğü güzel bir beldemizdir, konforlu bir şehirdir, bütün bunlara lâyık bir şehrimizdir. Benim de Sakıp Beye iştirakim vardır. Ama bu mevzu benim re'sen vekâletimin mevzuu değildir. Bir tek reyim vardır, o da Sayın Önal'ın temennisi yanındadır.

Sayın Türker, reorganizasyon raporundan bahis buyurdular, kifayetsizdir dediler. Bir iptidai çalışmadır, yani öncalışma mânasına arz ediyorum iptidai çalışmayı. Bir tasarıdır, ciddî insanlar tarafından tedvin edilmiştir. Fakat bir öncalışma raporudur. Daha geniş heyetlerde tetkik ettirilip tam faydalı bir hale getirilmesine çalışılacaktır. Şayet ciddî bir endişe gizli ise tasarının içerisinde, yahut raporun içerisinde, buna fırsat vermemek de pek tabiî vekil bulunduğum müddetçe, vazifemdir.

6831 sayılı Kanun ile kültür arazisinin ormandan ayrılması temennisini daha evvelki sayın hatiplere arzı cevabettiğim sırada cevaplamış sayıyorum kendimi.

Şap hastalığı kalkabilecek mi? Tabiî... Çok değerli bir veterinerdir, kendisi. Vekâletim, kendi vekâletidir.

Çok rahatlıkla dolaştığı bir vekâlettir, gururla dolaştığı bir vekâlettir. Şap hastalığından Türkiye'yi yakın bir tarihte kurtarmanın ne türlü heyecanlı bir gayreti içerisinde bulunduğumuzu, mesaimizin hangi istikamet ve seviyede olduğunu tahmin ediyorum, benden biraz daha iyi bilirler.

Sayın Ömer Ucuzal 6831 sayılı Orman Kanunu ile Marmara, Ege, Akdeniz ve civarındaki ormanların tahdit haritalarının gözden geçirilmesi suretiyle orman dışı mütalâasının uygun olacağını, 800 metre mesafedeki yüksekliklerde meyve fidanlıklarından geniş ölçüde faydalanmanın mümkün olduğunu, ifade buyurdular. Bir mânası ile kültür arazisi de delâlet ediyorsa mutlaka bunun tâyin ve tefrikinde hudutsuz millî menfaat buluduğunu kendilerine arz etmek isterim.

Sayın Uzunhasanoğlu, üç noktoda telkinlerini telhis ettiler. Geniş tarifinde orman görülen yerler hakikî zilyedine teslim edilmelidir şeklinde tesbit ettim. Daha uzunca tarif ettiler, ama tahmin ediyorum ayni şeyi söylemek istediler. Faydalıdır. Esasen gayretlerimiz de bu istikamettedir. Vatandaş oturduğu yerin mülkiyetinin münakaşa edilmemesinin huzurunu yaşamanın mutlak gayreti içerisindedir. Devlet de, Hükümet de, Parlâmentolarımız da bu istikamettedir.

Tarım Bakanlığının bir imparatorluk gibi geniş olduğunu espirili bir ifade ile beyan buyurdular.

Büyücek bir vekâlettir; imparatorluk hukuku cari değildir. Orman Vekâletinin ayrılmasının esbabı mucibesini Vekâletin imparatorluğuna bağlamak gayretine yorulmuştur. Esasen arz ettiğim gibi mesele bize son derece munis geliyor. Hepinizindir, orman. Ayrı ve bir hükmi şahsiyet içerisinde daha faydalı hizmet getirecektir. Hâdiselerin itişi bizi inandırıyorsa, zevkle arz ettiğim gibi, gururla, hele bu benim zamanıma raslarlsa, iftiharla tahakkukunda fayda umarım. Zannediyorum, Sayın Uzunhasanoğlu'nun telkinleri de bu idi.

Sayın Naci Arı orman ve erozyon mevzularını ele aldılar. Ormanın, Türkiye'mizin yüz ölçümünde kapladığı sahadan bahis buyurdular. Tahdit komisyonlarının artırılmasında, hukukçu üye temin edilememesi gibi zayıf sebepler bertaraf edilmelidir, buyurdular. Belki hakikaten biz hâdiseyi mübalağa ediyoruz. Hukukçu üye bulamıyoruz. Bize son derece hafif gibi bir sebep gözükmüyor ama hukukçu üye bulmanın imkânını bize verdikleri takdirde tahdit komisyonlarını süratle kuracağız. Ve esasen Meclisteki tasarıda bu ıstıramızın bir ifadesidir. Komisyonu kurmak ve faaliyete sevk etmekte mutlaka fayda vardır.

Ölçü ve depo farklarının köylüye iade edilmesi icabeder, buyurdular. Değişik bir nizamı mutlaka idareden kadırmak icabeder. Yüksek huzurunuzdan ayrıldığım sırada nedenlerini de sayın umum müdürden tahkik edeceğim ve öyle tahmin ediyorum ki, ciddî bir sebebe dayanmadığı takdirde, vatandaşa farklı bir muamele yapmıyan umum müdürümüzün bu mevzuda da Sayın Naci Arı'nın telkinine muvazi hareket edecektir.

Demirköy'deki fabrikanın gerçekleştirilmesi işi doğrudur. Kurulmalıdır. Artık odun satan değil, mamul satan bir Devlet haline gelmekte hudutsuz fayda vardır. Ancak biz, bize aidolanı yaptık. AID Teşkilâtı ile bir anlaşmaya va-

rıldı. Anlaşma, tasdik için alâkalı mercie gitti. Tasdik tekemmül ettiği takdirde makinaları gelecek ve büyük bir ihtimalle bu devre içerisinde montaj tahakkuk edilecektir.

Hürmet ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Şimdi sorulara geçiyoruz. Vakit geçmiş olduğu için arkadaşlardan özür dileyerek tekrar arz ediyorum. Sorular, soru niteliğini haiz olmalıdır, kısa olmalıdır, veciz olmalıdır, hakikaten de soru olmalıdır. Buyurun Sayın Atalay.

SIRRI ATALAY (Kars) — Sayın Bakan Millet Meclisi Anayasa Komisyonunda Toprak Reformu kanunu tasarısının bâzı maddeleriyle mutabık olmadıklarını ifade etmişlerdir. Elde edilemiyen mutabakat prensiplere mi aittir, yoksa tekniğe mi aittir? Prensiplere ait ise hangi hususlarda bir mutabakat elde edilmemiştir? Bu itirazlar Sayın Bakanın mı, Bakanlığın mı, Karma Hükümeti teşkil eden siyasi partilerin midir? Şayet bu itiraz Karma Hükümeti teşkil eden siyasi partilerden geliyorsa ayrılık noktaları hangileridir? Bu hususlarda Sayın Bakandan izahat rica edeceğim, bir.

Biraz önce Sayın Bakan dediler ki Geçici Komisyon istiyeceğiz. Geçici Komisyonu tüzük hükümlerine göre ya ilgili Bakan yahut ilgili komisyon ister. Bugüne kadar Sayın Bakan neden Millet Meclisi Genel Kuruluna Geçici Komisyon teşkili için bir önerge zahmet edip vermemişlerdir?

Tasarının Temmuz ayında gerçekleşebileceğini ifade ettiler. Bunun Temmuz ayında gerçekleştirilmesini bir taahhüt olarak ele alıp değerdendirebilir miyiz?

TURHAN KAPANLI (Devamla) — Çalışırsanız.

SIRRI ATALAY (Kars) — Mera, yayla ve kışlak kanun tasarısı, Adalet Bakanlığı ile Tarım Bakanlığının müşterek çalışmalariyle hazırlanmış ve Tarım Bakanlığına tevdi edilmiş bulunmaktadır. Çoğu yerde toprağın ehemmiyeti kadar tarla ve çayırın da ehemmiyeti vardır ve muhtaç çiftçi için bunların önemi büyüktür.

Bu suretle toprak reformu tasarısiyle beraber, yayla ve meralar hakkındaki kanun tasarılarının birlikte görüşülmesi temin edilecek midir, edilmiyecek midir?

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

TURHAN KAPANLI (Devamla) — Anayasa Komisyonunda tasarının esprisiyle beraber olduğumuzu arz ettim. Pek tabiî olarak bütün maddeleriyle mutabık olmaya bizi zorlıyan hiçbir ciddî sebep yoktur Muayyen maddeleriyle mutabık değiliz. 5 maddeyi kaldırdık. 20 maddesinde tadilât yaptık.

Geçici Komisyonu niçin istemediniz, dediler. Biz Geçici Komisyonu, iyi niyetimizin bir ifadesi olarak en yakın tarihte istedik. Büyük işlerin, büyük gailelerin içinde olduğumuzu, tek meselenin toprak reformu kanunu olmadığını Sayın Atalay, Devlette mesuliyet vermiş mümtaz bir arkadaşımızdır, bilir. Bütün meselelerin çözülüp bağlandığı şu kısa devre içinde bütün işlerimi kenara itip de, toprak reformunu niçin getirmediniz, gibi bir sebepten dolayı beni tenkid edeceğini tahmin etmem. Ancak, bu tadil teklifini niçin gecikerek getirdiniz, hazır bir tasarı üzerinde birbuçuk sene çalıştıktan sonra bir tasarı getiren Hükümeti, üçüncü Hükümet yerine Hükümetimiz ikibuçuk ay içinde uhdesine mevdu bütün vazifeleri yaparken, kenarından ayırabildiği iyi niyetli vakitleri içinde bu tetkiki de ikmal etmiş ve işi en kısa zamanda yüksek huzurunuza takdim etmiştir.

Çayır, mera meselesi nihayet bir kanun meselesidir. Beraber de tetkik edilir, ayrı da tetkik edilir. Mevzuat, vakit buna izin verirse bu usulî hükümlerde hiçbir endişe taşımadığımızın, bu hususta gizli hiçbir maksadın bulunmadığının bilinmesinde de mahsus fayda vardır.

(Sağdan, «Temmuzda çıkacak mı?» sesleri) Takdim edeceğiz, geçici Komisyona takdim edeceğiz. Mesaisini tanzim etmek, tertibetmek Hükümetin salâhiyetleri dışınddaır. Yüksek Meclislere sevk eder ve Meclisler de tatili Toprak Reformu Kanunu hatırına binaen biraz geciktirirse Temmuz ayında çıkacağını tahmin ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Özdilek, buyurun.

FAHRİ ÖZDİLEK (Tabiî Üye) — Efendim benim sorum, sizin daha fazla arzu ettiğiniz tarzda, uzun olmama şekliyle tecelli edecektir, ama sorumu biraz daha detaylı sayın Bakana anlatabilmem için bâzı küçük mevzua temas etmek yerinde olur.

Bir hatip arkadaşımız buğday ununa patates katarak tarım istihsalinin fazlasını filân yerlerden gelen buğdayı boğazdan geriye çevirmemiz imkânını kazanalım buyurdular. Bir diğer arkadaşım zirai istihsali teşvik etmezsek dışardan getirtilen buğdaydan kurtulamayız, dediler. Ben de sorumu buna muvazi olarak soracağım.

TURHAN KAPANLI (Devamla) — Bir dakika Sayın Paşam buğday ununa patates katılarak ne buyurdunuz?

FAHRİ ÖZDİLEK (Tabiî Üye) — Ekmek yapılması suretiyle.. Amerikan yardımını bu memlekete getirmeyi azaltalım, dediler. 9 milyon şehirli ve kasabalı insanımız var. Sabah, öğle ve akşam yemeklerinde istihlâk ettiği ekmekten nüfus başına 10 gram artırılırsa, bu asgari bir haddir, bunu çok mübalâğalı olarak arz etmemek için asgaridir, diyorum, günde 90 milyon gram ekmek artıyor. Yılda 32 760 000 kilo ekmek zayi oluyor. Bunu buğdaya tahvil edersek 80 randımanlı un bakımından 40 000 küsur tondur. Paraya tahvil edersek 35,5 milyona yakın para tutar. Alâkalı bakanlıklarla ve belediye ile teması mümkün kılacak şekilde teşebbüste bulundum. Ancak, zirai istihsali teşvik ve bu maksatla köylüye birtakım imkânlar bahşetmek ve bunları tevhit vazifesiyle muvazzaf olan Sayın Bakanlığımızın, ekmek istihsali ile ilgili ve buğdaydan tasarruf yaptırmakta önayak olmanızda fayda mülâhaza eder misiniz, etmez misiniz? Ben bunu rica ediyorum.

BAŞKAN — Buyuurun Sayın Bakan.

TURHAN KAPANLI (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, muhterem Paşamın rakamlara dayanarak ortaya getirdiği fikri reddedecek tek insan yoktur. Yalnız emrettiler, bendenize vazife verdiler; bunu daha yetkili zevatla görüşmeye ve neticelerinden kendilerine malûmat arz etmeye kendimi vazifeli hissediyorum.

FAHRİ ÖZDİLEK (Tabiî Üye) — O halde müsaade buyurun, Ticaret Bakanlığında alâkalı arkadaşlarım bu işle meşguldürler. Ankara Belediyesi de aşağı - yukarı bu işle alâkalıdır. Fakat kanuni birtakım imkânsızlıklar ve kanun açığından dolayı bunun kuvveden fiile çıkmasını önlediğinden bahsettiler. Zirai istihsali teşvikle alâkalı başlıca sorumlu Bakanlık olarak sizi alâkadar ettiğinden kıymetlendirilmesi faydalı olur.

TURHAN KAPANLI (Devamla) — Yalnız Paşa Hazretleri... İzin verir misiniz Başkanım?

BAŞKAN — Buyurun efendim.

TURHAN KAPANLI (Devamla) — Şimdi değerli Umum Müdürümün verdiği nota göre buğday ununa patates katmak suretiyle ekmek istihsalinin çoğaltılmasına mâtuf çalışmalarımız vardır. Bu hususta Ankara ve İstanbul Zirai Araştırma enstitüleri teknoloji bölümleri bu maksatla vazifelendirilmişlerdir.

Şu hale göre buğday tasarrufuna mâtuf tedbir cümlesinden olmak üzere ekmeğe patates katmanın mümkün olup olmadığını araştıran Vekâletimiz, 10 gramlık bir fedakârlığın millî iratta temin edeceği 35 000 000 lira civarındaki bir tasarrufu daha başka hesaplarla reddedecek mevkide değildir. Müsterih olunuz, çok faydalı bir telkinde bulundunuz. İlgili vekâletle görüşeceğim ve ayrıca gönlümle fikrinizin yanında bulunduğumu da arz etmek isterim.

BAŞKAN — Söz sırasını okuyorum. Sayın Ahmet Naci Arı, Sayın Rifat Öztürkçine, Sayın Fehmi Baysoy, Sayın Mustafa Yılmaz İnceoğlu.

Sayın Naci Arı, buyurun.

AHMET NACİ ARI (Kırklareli) — Bu yılın hasta mevsimi idrak etmekte olan çiftçinin orak ipi ihtiyacını gidermek üzere gerekli tedbirler şimdiden alınmış mıdır?

BAŞKAN — Buyurun efendim.

TURHAN KAPANLI (Devamla) — Son Trakya seyahatimde bu suale kendimi hazırlıklı bulundurmayı uygun bir hareket şekli olarak düşündüm. İstanbul'da bu tetkiklerimi yaptım ve her ihtimale karşı 75 bin dolârı da bu iş için bir kenarda tutuyorduk. Orak ipi her seneden fazla getirtilmiştir. Mutlak ihtiyaca kâfidir ve hattâ 75 bin dolârı da bu ipi imal eden müesseseye bugün imzalamak suretiyle verdik. Yani ipimiz var hazırlığımız var. Huzurlu olunuz ve Trakya'daki vatandaşlarımıza hürmetlerimle birlikte bu müjdemizi lûtfen iletiniz.

BAŞKAN — Sayın Öztürkçine.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Ben sorumu sormadan evvel Sayın Bakanın toprak reformu hakkındaki beyanlarını teşekkürle başlıyacağım. Çünkü bu anadâva.....

BAŞKAN — Teşekkür soruya dâhil olmaz efendim. (Gülüşmeler) Dâhil olmaz. Beyanat olur beyefendi, zabıttan çıkarılır. Soruya geliniz efendim.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Soruya gelelim. 5 Yıllık Plân gereğince asgari yapılacak olan süt fabrikalarının son durumu ne safhadadır? Bir.

İkincisi; Türkiye'de 825 iklim istasyonuna ve 7 500 civarında yağış istasyonuna ihtiyaç olmasına rağmen, bugün 713 iklim istasyonu ve 975 yağış istasyonu vardır. Fiilî durum bu iken üniversitede okuyan talebelerin burslarının kesilmesinin sebebi nedir? Çünkü elemana ihtiyacımız vardır.

BAŞKAN — Rakamları anladınız mı Sayın Bakan?

TARIM BAKANI TURHAN KAPANLI (Devamla) — Kısmen.

BAŞKAN — Peki, buyurun.

TURHAN KAPANLI (Devamla) — Sayın Öztürkçine'nin İstanbul'daki süt fabrikasının son durumu ile alâkalı cevaplarını arz edeceğim. 6 Mayıs tarihinde İsviçre'li firma ile Süt Endüstrisi Kurumu Umum Müdürü arkadaşımız görüşmelerini yaptı. Arsanın temin edildiğini, İstanbul Senatörü olarak yakinen biliyorsunuz, arsa vardır, makinalar ihale edilmek üzeredir. Fabrika 1967 Haziranında - tanrı keder vermezse - faaliyete geçecektir.

875 iklim istasyonuna mukabil, 713 istasyon vardır, buyurdunuz. 7 500 yağış istasyonuna mukabil, 977 istasyon mevcut bulunduğuna göre, burslu talebeleri niçin fakülteye almıyorsunuz, veya çıkarttınız?

Türkiye'de 750 iklim istasyonu lâzımdır, 314 var. Resmî ifadeye göre 7 500 yağış istasyonu lâzımdır, bin tane yağış istasyonu vardır. Yani 6 500 tanesi noksan. Büyük parayı icabettirdiğinden yetişemiyoruz. Yevmiye aldığımızdan bursları kestik, diye Sayın Umum Müdürün bir mesajı var. Malûmatım bundan ibarettir. Beyanatım kâfi değilse daha mufassalını yazılı olarak vermeye hazırım.

BAŞKAN — Sayın Baysoy, buyurun.

FEHMİ BAYSOY (Erzincan) — Sayın Bakan benim verdiğim rakamlarda bir çelişme olduğundan bahsettiler. Ben bu rakamları uzun bir mesai sonunda elde ettim...

(Soldan, «Duyulmuyor, daha kuvvetli konuşsun» sesleri)

BAŞKAN — Biraz daha yüksek sesle lûtfen.

FEHMİ BAYSOY (Erzincan) (Ön sıralara gelerek) — Sayın Bakan benim verdiğim rakamlarda bir çelişme olduğundan bahis buyurdular. Fakat ben bu rakamların çok üstünde durarak, bu işe çok vakit ayırarak hazırlamıştım. Ama çok haklı olarak arkadaşlar belki benim kadar bir zaman sarf etmemiş olabilirler. Ben çelişme olmadığı kanaatindeyim. Zira zatıâliniz ihtiyacımızın 9 000 000 ton olduğunu ve halen 17 milyon tona yükselmiş bulunduğunu beyan ettiniz. 17 000 000 tona yükselen, yalnız buğday değildir, bütün hububattır Benim 1 nci paragraftan verdiğim yalnız buğday idi.

Buna mukabil buğday ekimi işinde çayır ve mera olarak 811 hektar ilâve olduğu ve bu ilâve dolayısiyle de gayet tabiî olarak ekilişte ve istihsalde fazlalık vardır. Ben bu istihsalin tatmin edici olmayışını belirtmek için yalnız dönüm verimi ile belirtmek istedim ve dönüm verimini ele aldım. Nihayet bunu aldığım, Devletin resmî istatistiğidir. Bütün arkadaşlarımın elinde olan da budur. Bu bakımdan lûfedin de böyle çelişme olduğu değil, bir tetkik buyurtturun, ondan sonra rakamların doğru bulunduğunu kabul buyuracaksınız.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

TURRHAN KAPANLI (Devamla) — Sayın Fehmi Baysoy, bir emek neticesi hazırladığı raporundan dolayı haklı bir gurur içindedir. Ben de kendisini iftiharla ve zevkle dinledim. Ama ben şu hususu temin etmek isterim ki, ben Sayın Baysoy'u tekzibetmek için rakamlardan faydalanmadım. Evvelâ kendisi kadar masumum. Ben rakamlarla kendisini tekzibetmek istemedim. Bir teknik hataya kendisi de düşmüş olabilir, bendeniz de düşmüş olabilirim, bana bu rakamı veren arkadaşlarım da düşmüş olabilir. Biz, Sayın Fehmi Baysoy ile üçlü oturduğumuz takdirde, teknik elemanlar Sayın Baysoy ve ben, bu meseleyi kendi aramızda mutlaka çözüp bağlarız. Hatalı bir kelimeyi hizmete çağırdım ise özür dilerim.

BAŞKAN — Sayın İnceoğlu.

MUSTAFA YILMAZ İNCEOĞLU (Afyon Karahisar) — Efendim, Akdeniz bölgesinde kültür arazisinin ormandan ayrılması, senelerden beri bizim temennimiz arasında olması itibariyle Sayın Bakan, tahdit komisyonlarının evvelâ bu bölgeden başlattırmayı münasip görüyorlar mı?

İkinci husus; tahdit komisyonlarının teşkilinde eleman bulunmadığını söylediler. Bunları tatmin edecek tazminat ve ilmî hususta bir hazırlık var mı?

TURHAN KAPANLI (Devamla) — Efendim, tahdit komisyonu bu bölgeden başlıyabilir mi, şeklindeki Sayın Yılmaz İnceoğlu'nun beyanı bir ehemmiyet ifade eder mutlaka Ama bizim çalışmalarımızda bahis buyurduğu yerin ehemmiyet sırasını tesbit etmeden mutlaka oradan başlanacaktır, dememe, takdir buyurursunuz ki, imkân yoktur.

Tazminatını artırarak hukukçu üye bulmak mümkün müdür? Mümkün değildir. Tazminatı artırmak bir kanun meselesidir. Verdiğimize gelmiyorlar ve zaten bunun şikâyeti içerisinde de, daha evvel tekraren arz ettiğim gibi, kanun Yüksek Millet Meclisinin gündemindedir. Bütün meselelerimizi, o kanunun çıkması halinde çözüp bağlıyacağız.

BAŞKAN — Sayın Ziya Ayrım. Son soru soracak arkadaşımızdır.

Y. ZİYA AYRIM (Kars) — Sayın Başkan, sorularım kısa olacaktır

1. Iğdır'da kurulacak Sulu Ziraat Araştırma Müessesesi açılması için ne yapılmıştır?

2. Kars'ta kurulacak Süt Tozu Fabrikasının inşasına ne zaman başlanacaktır?

3. Van'ta kurulan Ziraat Lisesinin arsası 40 bin liraya alınmış, fakat bilâhara mal sahibi 4 milyon liralık bir dâva açmıştır, bu iş nasıl olmuştur, bu hususdaki kanaatiniz nedir?

4. Atatürk Orman Çiftliğinde bir otel inşaatı vardır. Bu inşaat ne zaman bir otel haline getirilecektir?

5. Memleketimizin birçok yerlerinde ve bilhassa Doğu - Anadolu'da bir gelir kaynağı olan arıcılığın inkişafında ne gibi çalışmalar vardır? Kovan fiyatları çok pahalı ve kovanlar ile arıcılık mevzuu bilgisiz ellerdedir. Bu hususta Bakanlığımızın görüşü nedir ve neler yapılmaktadır?

BAŞKAN — İzin verir misiniz, Ben Başkan olarak araya girip, vehlei ulâda dahi, ilk bakışta dahi teknik bir malûmatı icabettiren bu hususa, Sayın Bakan yazılı olarak cevap versin.

YUSUF ZİYA AYRIM (Kars) — Olur efendim.

BAŞKAN — Kabul ediyorlar. Sorular cevaplandırılmıştır. Biz de teşekkür ederiz. (Alkışlar) Son söz Sayın Mebrure Aksoley'indir, buyurun.

Tekel Genel Müdürlüğü Bütçesine oylarını kullanmıyan arkadaş var mı?. Olmadığına göre oylama işlemi bitmiştir

MEBRURE AKSOLEY (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın senatörler;

Dördüncü Koalisyon Hükümetinin getirdiği 1965 bütçe tasarısının Meteoroloji Genel Müdürlüğü Bütçesi üzerinde C. H. P. Senato Grupunun görüşlerini, tenkid ve temennilerini arz etmek için huzurunuzda bulunuyorum.

Bundan üç ay önce Üçüncü İnönü Hükümetinin hazırlamış olduğu bütçe tasarısı, on gün sabahın onundan ertesi günü dördüne kadar Yüce Senatoca incelenmiş ve kabul edilmişti. Tekrar aynı konulara etraflıca değinmekten sakınacağım.

Meteoroloji Genel Müdürlüğünün çalışmaları :

Bilimsel ve pratik sahalarda çalışanları, bir çok meslekleri ve her şahsı ilgilendirir. Savaşta ve barışta üzerine almış olduğu mesuliyetler ve memleket savunması ile ilgili bir çok sahalarda meselâ NATO, CENTO bakımından yükletmiş olduğu görevleri vardır. Bütün dünyada tarımsal çalışmalar ve alınan sonuçlar hava şartlarının etkisi altındadır. Herhangi bir alanda vukua gelecek don hâdisesinin evvelden bildirilmesi, üzüm, tütün ve incir gibi mahsuller sergide iken meydana gelecek bir yağışın önceden haber verilmesi gibi hususlar ve bunlara karşı alınan tedbirler sayesinde, çiftçi büyük zararlardan korunmuş olur.

Uçuş bakımından durum tetkik edilecek olursa görülür ki, her uçak meydanında bir meteoroloji istasyonu vardır. Bu istasyonlar tam teşekküllü olup hava tahmini yapabilecek niteliktedir. Uçak meydanlarından kalkan her pilota geçtiği yolun, gideceği yerin, mevcut ve gelecek hava

şartları, tehlikeli sahalar bu istasyonlarca verilir Yerli veya yabancı sivil veya askerî bir uçak gideceği yere kadar bu şekilde himaye altına alınır.

Denizlerde sefer yapan sivil, askerî yerli ve yabancı bütün gemiler, Türkiye'nin mesuliyet sahaları dahilinde bu işle vazifelendirilmiş ve zaman zaman belirli radyo dalgası üzerinden Türkçe ve İngilizce yayınlar yapan ilgili istasyonları dinliyerek denizlerde mevcut ve gelecek hava durumlarını öğrenmek suretiyle emniyetle hareket ederler.

Karayollarında sefere çıkan taşıtların emniyetini temin için de radyolarla yolların dava durumları vatandaşlara bildirilir.

Sayın Senatörler,

Kısaca özetlemeye çalıştığım Meteoroloji Genel Müdürlüğünün müsbet ve örnek çalışmalarını C. H. P. Senato Grupu takdirle karşılar.

Sayın Senatörler,

İstifa etmiş bulunan Üçüncü İnönü Hükümetinin hazırladığı Meteoroloji Genel Müdürlüğünün 1965 yılı bütçe tasarısı ile Dördüncü Koalisyon Hükümetinin hazırladığı bütçe tasarısı incelenince her ikisi arasında rakam ve teklif itibariyle hiç bir fark olmadığı görülür. Sadece başlığı değiştirilmiş ve yeniden baskı masrafı yapılmak suretiyle bastırılmış ve T. B. M. Meclisine sunulmuştur. Karma Bütçe Komisyonunda Bütçe Raportörünün teklifi ile 1 lira olan 14871 nci maddedeki büro giderleri 112 500 lira olarak kabul edilmiştir.

Eski bütçenin reddi sebebiyle ve 544 sayılı Muvakkat Bütçe Kanununun yatırım harcamalarına cevaz vermediği ve kanunda birtakım takyidedici hükümlerin bulunması, bütün müessese ve kuruluşları bir çok güçlüklerle karşı karşıya bıraktığını ifade etmek isteriz.

Temennilerimiz :

Meteoroloji Genel Müdürlüğü 10 . 12 . 1937 gün ve 3127 sayılı Kanunla idare edilmektedir.

Savaşta ve barışta görev ifâ eden ve günün her anında gece gündüz çalışmak mecburiyetinde bulunan ve son zamanlarda büyük bir inkişaf kaydeden Meteoroloji Genel Müdürlüğünün yeni bir teşkilât kanununa ihtiyacı vardır. Bu kanun hazırlanmıştır.

Ayrıca Genel Müdürlüğün gerek hava işleri müdürlüğünden ve gerekse taşradaki 53 istasyonunda çalışan personeli, gayrimuntazam uyku dolayısiyle yıpranmaktadır. Bu maksatla 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine, her yıla mukabil iki aylık bir yıpranma zammını kapsıyan (H) fıkrasının eklenmesini öngören bir kanun teklifi yapılmıştır.

14 meydan istasyonunda uçuşların emniyetini sağlıyan personele, 6726 sayılı JET teyyareciliği uçuş hizmetleri tazminat kanunu ile meydanlarda çalışan diğer personele uygulanan, uçuş hizmetleri tazminatının verilebilmesi için adı geçen kanunun birinci maddesine bir (E) fıkrası eklenmesine dair kanun teklifi yapılmıştır. Bu üç kanun tasarısı da Sayın Bakanın portföyünde beklemektedir. Bir an önce T. B . M. Meclisine sevk edilmesini ve kanunlaşmasını dileriz.

Sözlerime son vermeden önce Meteoroloji Genel Müdürlüğünün iki kadirbilir hareketini övmek isterim:

Meteoroloji Genel Müdürlüğünün binası eski Erkânı Harbiyei Umumiye binasıdır. Yüce Atatürk İstiklâl Savaşını buradan idare etmiştir. Müessese Aziz Ata'nın her zaman çalıştığı odayı; halısı, perdeleri, sobası ve iskemlesiyle muhafaza etmiş ve bu odayı müze haline getirmiştir. Millî Mücadele günlerini başından sonuna kadar hatırlatan bu odada; Sevr Muahedesinin sonucu bir harita ile simsiyah bir vatan ve hasta adam, Lozan Muahedesinin sonucu da nurlu bir Türkiye olarak temsil edilmektedir.

İkinci kadirbilirliği ise, müessese kurulduğu günden beri büyük bir feragatla yıllarca hizmet etmiş bulunan ilk Genel Müdür Bay Ahmet Tevfik Göymenin büstü müessese mensuplarının himmeti ile yaptırılış ve şeref salonunun kapısı önüne yerleştirilmiştir.

Bir hususa daha değineyim: Genel Müdürlük mütehassıs eleman yetiştirmek için lise muadili bir okul da açmıştır.

Sayın Senatörler,

1965 yılı Meteoroloji Genel Müdürlüğü bütçesinin gerek değerli ve fedakâr mensuplarına ve gerekse Aziz Türk Milletine hayırlı olmasını C. H. P Senato Grupu adına diler, Yüce Senatoyu saygı ile selâmlarım. (Alkışlar)

Tarım Bakanlığı Bütçesinin genel müzakeresini bitirdik maddelere geçilmesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

(A/1) Cari harcamalar

B.		Lira
11.000	Ödenekler	12 000
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
12.000	Personel giderleri	202 547 927
	BAŞKAN — Kabul edenler....	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
13.000	Yönetim giderleri	24 165 034
	BAŞKAN — Kabul edenler....	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
14.000	Hizmet giderleri	52 667 627
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
15.000	Kurum giderleri	28 614 300
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
16.000	Çeşitli giderler	13 545 501
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

(A/2) Yatırım harcamaları

21.000	Etüt ve proje giderleri	22 560 000
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
22.000	Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri	170 221 000
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
23.000	Makina, teçhizat ve taşıt lamları ve onarımları	46 740 550
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

(A/3) Sermaye teşkili ve transfer harcamaları

I - Sermaye teşkili

31.000	Kurumlara katılma payları ve sermaye teşkilleri	1 000 002
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
32.000	Kamulaştırma ve satınalmalar	10 461 693
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

II - Transferler

33.000	İktisadi transferler	18 286 774
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
34.000	Malî transferler	2 436 594
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
35.000	Sosyal transferler	3 475 000
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
36.000	Borç ödemeleri	75 000
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

3. — Devlet üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu (1/836) (S. Sayısı : 598) (1)

BAŞKAN — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü Bütçesine geçiyoruz. Gerekçenin okunup, okunmaması hususunu oylarınıza arz ediyorum. Okunmasını istiyenler lûtfen işaret buyursunlar... Okunmasına lüzum olmadığı fikrinde olanlar... Okunmasına lüzum olmadığına karar verilmiştir.

Maddelerin tümünün okunmasına lüzum olduğunu kabul edenler... Kabul etmiyenler... Maddelerin tümünün okunmasına lüzum görülmemiştir.

Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu

MADDE 1. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün cari harcamaları için (A/1) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 9 836 564 lira, yatırım harcamaları için (A/2) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 820 000 lira, sermaye teşkil ve transfer harcamaları için de (A/3) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 399 416 lira ki toplam olarak 11 055 980 lira ödenek verilmiştir.

BAŞKAN — Cetvelleri okutuyorum.

(A/1) Cari harcamalar

B.		Lira
12.000	Personel giderleri	8 976 049
	BAŞKAN — Kabul edenler...	
	Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

(1) *598 S. Sayısı basmayazı tutanağın sonundadır.*

B.		Lira
13.000	Yönetim giderleri	295 813
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
14.000	Hizmet giderleri	389 702
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
15.000	Kurum giderleri	13 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
16.000	Çeşitli giderler	162 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	(A/2) Yatırım harcamaları	
22.000	Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri	820 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	(A/3) Sermaye teşkili ve transfer harcamaları	
34.000	Malî transferler	11 181
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
35.000	Sosyal transferler	237 785
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
36.000	Borç ödemeleri	150 450
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

Birinci maddeyi tekrar okuyoruz.

(1 nci madde tekrar okundu)

BAŞKAN — Birinci maddeyi okunan üç cetveliyle birlikte oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün gelirleri, bağlı (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 11 055 980 lira olarak tahmin edilmiştir.

BAŞKAN — (B) cetvelini okuyoruz.

B - CETVELİ

B.		Lira
61.000	Kurumlar hasılatı	11 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
63.000	Çeşitli gelirler	55 980
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

İkinci maddeyi tekrar okutuyorum.

(2 nci madde tekrar okundu)

BAŞKAN — İkinci maddeyi (B) işaretli cetveliyle birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünce 1965 bütçe yılında elde edilecek gelir çeşitlerinden her birinin dayandığı hükümler, bağlı (C) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Bu cetvelde yazılı gelirin tarh ve tahsiline 1965 bütçe yılında da devam olunur.

BAŞKAN — Maddeyi cetvelleriyle birlikte oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün 30 . 6 . 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanunun 19 ncu maddesine giren hizmetlilerine ait kadrolar, bağlı (D) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

3656 sayılı Kanunun 9 ncu maddesi gereğince geçici mahiyetteki hizmetler için Bakanlar Kurulu kararı ile kadro alınabilecek tertipler bağlı, (E) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Bu kadrolar ertesi yıl Bütçe kanunu tasarısı ile Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur. Bunların eldeki kadrolara ek olmaması şarttır.

BAŞKAN — Maddeyi cetvelleriyle birlikte oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün kuruluşu hakkındaki 7 . 6 . 1949 tarih ve 5433 sayılı Kanuna bağlı (1, 2) sayılı cetvellerde yazılı kadrolardan, ilişik (L) işaretli cetvelde gösterilenler 1965 bütçe yılında kullanılamaz.

BAŞKAN — Maddeyi cetvelleriyle birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — (Geçen yıllar borçları) maddesindeki ödeneğin yetmemesi halindeki :

a) 1964 yılı bütçesindeki tertibinde karşılığı bulunan borçlar ilgili oldukları hizmet tertiplerinden bu maddeye,

b) 1928 - 1963 bütçe yıllarına aidolup da Muahasebei Umumiye Kanununun 93 ncü maddesine göre zamanaşımına uğramamış ve karşılıkları yılları bütçelerinde bulunan borçlar, 1965 yılı bütçesinin ilgili hizmet tertipleri veya (aylık ve ücretler kesimleri hariç) (A/1),

(A/2) ve (A/3) cetvellerine dâhil ödeneklerden (geçen yıllar borçları maddesine)

Maliye Bakanlığınca aktarılacak ödenekten ödenir.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Gider bölümlerinden yapılacak harcamalara ait formül, bağlı (R) işaretli cetvelde gösterilir.

BAŞKAN — Maddeyi (R) işaretli cetveliyle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Bu kanun 1 Mart 1965 tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Bu kanunu Maliye ve Tarım bakanları yürütür.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Yarınki oturumda açık oylarınıza sunulacaktır.

4. — Orman Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu (1/837) (S. Sayısı : 599) (1)

BAŞKAN — Orman Genel Müdürlüğü bütçesine geçiyoruz. Gerekçesinin okunmasına lüzum görenler... Lüzum görmiyenler... Lüzum görülmemiştir. Maddelerin tümünün okunmasına lüzum görenler... Lüzum görmiyenler. Maddelerin tümünün okunmasına lüzum görülmüştür.

Birinci maddeyi okuyoruz.

Orman Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu

MADDE 1. — Orman Genel Müdürlüğünün cari harcamalar için (A/1) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 83 849 160 lira, yatırım harcamaları için (A/2) işaretli cetvelde göstterildiği üzere 59 880 000 lira, sermaye teşkili ve transfer harcamaları için de (A/3) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 7 200 916 lira ki toplam olarak 150 930 076 lira ödenek verilmiştir.

BAŞKAN — Cetvelleri okutuyorum.

(A/1) Cari harcamalar

B.		Lira
12.000	Personel giderleri	70 905 657
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
13.000	Yönetim giderleri	1 323 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
14.000	Hizmet giderleri	7 372 003
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
15.000	Kurum giderleri	3 586 500
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
16.000	Çeşitli giderler	662 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

(A/2) Yatırım harcamaları

21.000	Etüt giderleri	21 271 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
22.000	Yapı, tesis ve büyük onarımlar	32 069 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
23.000	Makina ve teçhizat ve taşıt alımları ve büyük onarımlar	6 540 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

(A/3) Sermaye teşkili ve transfer harcamaları

I - Sermaye tteşkili

31.000	Kurumlara katılma payları ve sermaye teşkilleri	1
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
32.000	Kamulaştırma ve satınalmalar	4 400 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

II - Transferler

34.000	Malî transferler	208 801
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
35.000	Sosyal transferler	2 459 114
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

(1) 599 S. Sayılı basmayazı tuttanağın sonundadır.

B.		Lira
36.000	Borç ödemeleri	133 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Birinci maddeyi tekrar okutuyorum.

(1 nci madde tekrar okundu)

BAŞKAN — Madde biri okunan cetveliyle birlikte oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Orman Genel Müdürlüğünün gelirleri, bağlı (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 150 930 076 lira olarak tahmin edilmiştir.

BAŞKAN — (B) cetvelini okutuyorum.

B - CETVELİ

B.		Lira
61.000	Kurumlar hasılatı	145 930 074
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
63.000	Çeşitli giderler	2 000 001
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
64.000	Özel gelirler	3 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

İkinci maddeyi tekrar okuyoruz.

(2 nci madde tekrar okundu)

BAŞKAN — İkinci maddeyi (B) cetveliyle birlikte oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Orman Genel Müdürlüğünce 1965 bütçe yılında elde edilecek gelir çeşitlerinden her birinin dayandığı hükümler bağlı (C) işaretli cetvelde göstedilmiştir. Bu cetvelde yazılı gelirin tarh ve tahsiline 1965 bütçe yılında da devam olunur.

BAŞKAN — Maddeyi cetveleriyle birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Orman Genel Müdürlüğünün 30 . 6 . 1939 tarihli 3656 sayılı Kanunun 19 ncu maddesine giren hizmetlerine ait kadrolar bağlı (D) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

3656 sayılı Kanunun 9 ncu maddesi gereğince geçici mahiyetteki hizmetler için Bakanlar Kurulu kararı ile kadro alınabilecek tertipler bağlı. (E) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Bu kadrolar ertesi yıl Bütçe kanunu tasarısı ile Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur. Bunların eldeki kadrolara ek olmaması şarttır.

BAŞKAN — Maddeyi cetvelleriyle birlikte oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Orman Genel Müdürlüğünün kuruluşu hakkındaki 4 . 6 . 1937 tarihli ve 3204 sayılı Kanunla eklerine bağlı cetvellerde yazılı kadrolardan, bağlı (L) işaretli cetvelde gösterilenler 1965 bütçe yılında kullanılamaz.

BAŞKAN — Maddeyi cetveliyle birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — (Geçen yıllar borçları) maddesindeki ödeneğin yetmemesi halinde :

a) 1964 yılı bütçesindeki tertibinde karşılığı bulunan borçlar ilgili oldukları hizmet tertiplerinden bu maddeye.

b) 1937 - 1963 bütçe yıllarına aidolup da Muhasebei Umumiye Kanununun 93 ncü maddesine göre zamanaşımına uğranmamış ve karşılıkları yılları bütçelerinde bulunan borçlar, 1965 yılı bütçesinin ilgili (A/2) ve (A/3) cetvellerine dâhil ödeneklerden (geçen yıllar borçları maddesine)

Maliye Bakanlığınca aktarılacak ödenekten ödenir.

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Bütçe Kanununa bağlı (A/2) işaretli cetvelin (yapı, tesis ve büyük onarım giderleri) bölümüne dâhil tertiplerden (A/3) işaretli cetvelin (kamulaştırma ve satınalmalar) bölümüne aktarma yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Gider bölümlerinden yapılacak harcamalara ait formül, bağlı (R) işaretli cetvelde göstedilmiştir.

BAŞKAN — Maddeyi (R) işaretli cetvel ile birlikte oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 9. — 9 . 7 . 1945 tarih ve 4785 sayılı Orman Kanununun istimlâke ilişkin hükümlerini yerine getirmek ve Devlet Orman İşlet-

melerinin kuruluş ve işletilmesi için 1965 bütçe yılı içinde kapatılmak üzere 1 000 000 liraya kadar avans almaya ve ertesi yıl bütçelerine konacak ödeneklerle kapatılmak şartiyle en çok 5 yıl süreli 2 000 000 liraya kadar istikraz mukavelelerı yapmaya ve bankalarda hesap açtırmaya Tarım Bakanı yetkilidir.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Orman Genel Müdürlüğü orman okulları öğrencilerinden alınacak ücretler, bağlı (M) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

BAŞKAN — Maddeyi (M) işaretli cetvel ile birlikte oylarımıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 11. — 31 . 8 . 1956 tarihli ve 6831 sayılı Kanunun belirttiği hüküm ve şartlar gereğince ormanların sınırlama işine 1965 bütçe yılında da devam olunur.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 12. — 3656 sayılı Kanunun 4606 sayılı Kanunla muaddel 18 nci maddesi hükmü 1965 yılında orman mühendis muavinleri ve teknikerler için de uygulanır.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Bu kanun 1 Mart 1965 tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Bu kanunu Maliye ve Tarım bakanları yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Yarın sabahleyin açık oylarımıza sunulacaktır.

a) Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü bütçesi :

BAŞKAN — Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü bütçesine geçiyoruz.

Cetvelleri okuyoruz.

(A/1) Cari harcamalar

B.		Lira
12.000	Personel giderleri	18 568 841
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
13.000	Yönetim giderleri	1 431 802
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
14.000	Hizmet giderleri	896 003
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
15.000	Kurum giderleri	1 417 850
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
16.000	Çeşitli giderler	206 501
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

(A/2) Yatırım harcamaları

23.000	Makina - teçhizat ve taşıt alımları ve onarımları	3 098 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

(A/3) Sermaye teşkili ve transfer harcamaları

I - Sermaye teşkili

32.000	Kamulaştırma ve satınalmalar	600 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

II - Transferler

34.000	Malî transferler	80 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
35.000	Sosyal transferler	59 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
36.000	Borç ödemeleri	4 550
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

Tarım Bakanlığı ve Bakanlıkla ilgili bütçeler tamamlanmıştır. Memleket ve Bakanlığa hayırlı olsun.

Bir tefhim vardır, onu arz ediyorum. Tekel Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanun tasarısına 113 üye oy kullanmış, 106 kabul, 1 ret, 6 çekinser oy verilmiştir. Böylelikle Tarım Bakanlığının bütçesinin müzakeresi bitmiştir. Tarım Bakanlığı bütçesinde bir arkadaşın dediği gibi, Tarım Bakanlığı hakikaten Bakanlıklararası bir imparatörlük mesabesindedir. Fakat bu imparatörü asîl Türk Milletinin Yüce Meclisleridir. Bu hislerle Türk milletine ve Bakanlığa bütçesinin hayırlı olmasını dilerim.

Birleşimi yarın saat 10 da toplanmak üzere kapatıyorum.

Kapanma saati : 19,45

Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanun tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporuna verilen oyların sonucu

(Salt çoğunluk sağlanmıştır.)

Üye sayısı	:	184
Oy verenler	:	105
Kabul edenler	:	100
Reddedenler	:	1
Çekinserler	:	4
Oya katılmıyanlar	:	77
Açık üyelikler	:	2

[Kabul edenler]

TABİÎ ÜYELER
Mucip Atakli
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu
Sami Küçük
Fahri Özdilek
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
Mehmet Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat

ADANA
Galip Afşar
Mehmet Ünaldı
Sakıp Önal

AFYON KARAHİSAR
Mustafa Yılmaz İnceoğlu
Celâl Tevfik Karasapan

AĞRI
Salih Türkmen

ANKARA
Rifat Etker
Sabit Kocabeyoğlu
Mansur Ulusoy

ANTALYA
M. Akif Tekin

ARTVİN
Fehmi Alpaslan

AYDIN
Osman Saim Sarıgöllü

BALIKESİR
Hasan Âli Türker

BİNGÖL
Sabri Topçuoğlu

BOLU
Rahmi Arıkan
Sırrı Uzunhasanoğlu

BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA
Şeref Kayalar
Cahit Ortaç

ÇANAKKALE
Nahit Altan

ÇANKIRI
Hazım Dağlı

ÇORUM
Alâeddin Çetin
Safa Yalçık

DENİZLİ
Mehmet Emin Durul

DİYARBAKIR
Azmi Erdoğan
İhsan Hamit Tigrel

ELÂZIĞ
Rasim Giray

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

ERZURUM
Osman Alihocagil

ESKİŞEHİR
Gavsi Uçagök
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
Nizamettin Özgül

GÜMÜŞANE
Halit Zarbun

HATAY
M. Enver Bahadırlı

İÇEL
Talip Özdolay

İSPARTA
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
Mebrure Aksoley
Şevket Akyürek
M. Tekin Arıburun
M. Cemal Yıldırım

İZMİR
İzzet Birand
Ömer Lûtfi Bozcalı
Enis Kansu
Hilmi Onat
Nevzat Özerdemli

KARS
Y. Ziya Ayrım

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil

KONYA
Sedat Çumralı
Mustafa Dinekli
Muammer Obuz

KÜTAHYA
Ahmet Orhan Akça
İ. Etem Erdinç

MALATYA
Nüvit Yetkin

MANİSA
Emin Açar
Orhan Süersan
Refik Ulusoy

MARAŞ
Cenap Aksu

MUĞLA
Haldun Menteşeoğlu

NEVŞEHİR
İ. Ş. Atasağun

NİĞDE
Kudret Bayhan
İzzet Gener

ORDU
Zeki Kumrulu

RİZE
Osman Meedi Agun

SAMSUN
H. Enver Işıklar
Rıza Işıtan
Refet Rendeci
Fethi Tevetoğlu

SİVAS
Ahmet Çekemoğlu
Hulûsi Söylemezoğlu

TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

TOKAT
Zihni Betil

TRABZON
Yusuf Demirdağ
Reşat Zaloğlu

URFA
Vasfi Gerger

YOZGAT
Sadık Artukmaç
İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan
Tevfik İnci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Cevat Açıkalın
Âmil Artus
Hasan Atakan
Sadi Koçaş
Enver Kök
Sahir Kurutluoğlu
Nadir Nadi
N. Zerin Tüzün
Âdil Ünlü

[Reddeden]

UŞAK
Kâmil Coşkunoğlu

[Çekinserler]

ANTALYA
Mehmet Pırıltı

ERZURUM
Edip Somunoğlu

İÇEL
Cavit Tevfik Okyayuz

MUŞ
İsa Hisan Bilgöl

[Oya katılmıyanlar]

TABİİ ÜYELER
Ekrem Acuner
Refet Aksoyoğlu (İ.)
Emanullah Çelebi
Kadri Kaplan
Sezai O'Kan
Sıtkı Ulay
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ.)

ADANA
Mehmet Nuri Âdemoğlu

ADIYAMAN
Halil Ağar

AFYON KARAHİSAR
Rasim Hancıoğlu

AMASYA
Macit Zeren (B.)

ANKARA
Niyazi Ağırnaslı
Osman Alişiroğlu
Hıfzı Oğuz Bekata
İbrahim Saffet Omay (İ.)

AYDIN
İskender Cenap Ege
Fikret Turhangil (Bşk. V.)

BALIKESİR
Enver Aka (Başkan)
Mehmet Güler
Nejat Sarlıcalı

BİLECİK
Talât Oran

BİTLİS
Ziya Nami Şerefhanoğlu

BURSA
İhsan Sabri Çağlayangil (B.)
Baki Güzey

ÇANAKKALE
Ziya Termen

DENİZLİ
Cahit Akyar

EDİRNE
Tahsin Banguoğlu

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ

ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu

GAZİANTEP
Zeki İslâm

GİRESUN
Mehmet İzmen
Sabahattin Orhon

HAKKÂRİ
Necip Soyhan (İ. Ü.)

HATAY
Mustafa Deliveli

İSTANBUL
M. Erdoğan Adalı
Fikret Gündoğan
O. Zeki Gümüşoğlu
Ekrem Özden
Rifat Öztürkçine

İZMİR
Cahit Okurer (İ.)

KARS
Sırrı Atalay
Mehmet Hazer

KAYSERİ
Suad Hayri Ürgüplü (Başbakan)

KIRKLARELİ
Ahmet Naci Arı

KIRŞEHİR
Ali Rıza Ulusman

KOCAELİ
Rifat Özdeş
Lûtfi Tokoğlu (İ. Ü.)

KONYA
Muhittin Kılıç (Bşk. V.)
Ahmet Onar

MALATYA
Mehmet Zeki Tulunay (İ.)

MANİSA
Ferit Alpiskender

MARAŞ
Nedim Evliya

MARDİN
Abdurrahman Bayar
Abdülkerim Saraçoğlu

MUĞLA
Muallâ Akarca

ORDU
Eşref Ayhan
Şevket Köksal

SAKARYA
Turhan Kapanlı (B.)
Kâzım Yurdakul (İ.)

SİİRT
Abdurrahman Kavak

SİNOP
Suphi Batur

SİVAS
Rifat Öçten
Ziya Önder

TOKAT
Ali Altuntaş (İ.)

TRABZON
Şevket Buladoğlu (İ.)

TUNCELİ
Mehmet Ali Demir

URFA
Esat Mahmut Karakurt

VAN
Ferid Melen

ZONGULDAK
Akif Eyidoğan

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Muzaffer Alankuş
Ömer Ergün
Hasan Kangal
Osman Köksal
Rakıp Üner
Necati Özdeniz

[Açık üyelikler]

İstanbul	1
Tekirdağ	1
Yekûn	2

C. Senatosu B : 81 10 . 5 . 1965 O : 2

Tekel Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısına verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	:	184
Oy verenler	:	113
Kabul edenler	:	106
Reddedenler	:	1
Çekinserler	:	6
Oya katılmıyanlar	:	69
Açık üyelikler	:	2

[Kabul edenler]

TABİİ ÜYELER
Mucip Atakli
Vehbi Ersü
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu
Sami Küçük
Fahri Özdilek
Selâhattin Özgür
Mehmet Şükran Özkay
Haydar Tunçkanat

ADANA
Mehmet Nuri Âdemoğlu
Galip Afşar
Mehmet Ünaldı
Sakıp Önal

ADIYAMAN
Halil Ağar

AFYON KARAHİSAR
Mustafa Yılmaz İnceoğlu
Celâl Tevfik Karasapan

ANKARA
Niyazi Ağırnaslı
Hıfzı Oğuz Bekata
Rifat Etker
Sabit Kocabeyoğlu
Mansur Ulusoy

ANTALYA
M. Akif Tekin

ARTVİN
Fethmi Alpaslan

AYDIN
Osman Saim Sarıgöllü

BALIKESIR
Hasan Âli Türker

BİNGÖL
Sabri Topcuoğlu

BOLU
Rahmi Arıkan
Sırrı Uzunhasanoğlu

BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA
Baki Güzey
Şeref Kayalar
Cahit Ortaç

ÇANAKKALE
Nahit Altan

ÇANKIRI
Hazım Dağlı

ÇORUM
Alâeddin Çetin
Safa Yalçuk

DENİZLİ
Mehmet Emin Durul

DİYARBAKIR
Azmi Erdoğan
İhsan Hamit Tigrel

EDİRNE
Tahsin Banguoğlu

ELÂZIĞ
Rasim Giray

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

ERZURUM
Osman Alihocagil

ESKİŞEHİR
Gavsi Uçagök
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
Zeki İslâm
Nizamettin Özgül

GİRESUN
Sabahattin Orhon

GÜMÜŞANE
Halit Zarbun

HATAY
M. Enver Bahadırlı

İSPARTA
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
Mebrure Aksoley
Şevket Akyürek
M. Tekin Arıburun
Fikret Gündoğan
O. Zeki Gümüşoğlu
Ekrem Özden
M. Cemal Yıldırım

İZMİR
İzzet Birand
Ömer Lûtfi Bozcalı
Enis Kansu
Nevzat Özerdemli

KARS
Y. Ziya Ayrım
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil

KIRKLARELİ
Ahmet Naci Arı

KIRŞEHİR
Ali Rıza Ulusman

KOCAELİ
Lûtfi Tokoğlu

KONYA
Sedat Çumralı
Mustafa Dinekli
Muammer Oruz

KÜTAHYA
Ahmet Orhan Akça
İ. Etem Erdinç

MALATYA
Nüvit Yetkin

MANİSA
Orhan Süersan
Refik Ulusoy

MARAŞ
Cenap Aksu

MUĞLA
Haldun Menteşeoğlu

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

NEVŞEHİR
İbrahim Şevki Atasağun

NİĞDE
İzzet Gener

ORDU
Şevket Köksal

SAMSUN
H. Enver Işıklar
Rıza Isıtan
Refet Rendeci
Fethi Tevetoğlu

SİİRT
Abdurrahman Kavak

SİVAS
Ziya Önder
Hulûsi Söylemezoğlu

TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

TRABZON
Yusuf Demirdağ
Reşat Zaloğlu

C. Senatosu B : 81 10 . 5 . 1965 O : 2

URFA
Vasfi Gerger

YOZGAT
Sadık Artukmaç

İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan
Akif Eyidoğan

Tevfik İnci

C. BAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Muzaffer Alankuş

Hasan Atakan
Enver Kök
Osman Köksal
Nadir Nadi
Adil Ünlü

[Reddeden]

BALIKESİR
Nejat Sarlıcalı

[Çekinserler]

ANTALYA
Mehmet Pırıltı

ERZURUM
O. Edip Somunoğlu

İÇEL
Cavit Tevfik Okyayuz

MANİSA
Emin Açar

MARDİN
Abdülkerim Saraçoğlu

SİVAS
Ahmet Çekemoğlu

[Oya katılmıyanlar]

TABİÎ ÜYELER
Ekrem Acuner
Refet Aksoyoğlu (İ.)
Emanullah Çelebi
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Sezai O'Kan
Mehmet Özgüneş
Sıtkı Ulay
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ.)

AFYON KARAHİSAR
Rasim Hancıoğlu

AĞRI
Salih Türkmen

AMASYA
Macit Zeren (B.)

ANKARA
Osman Alişiroğlu
İbrahim Saffet Omay (İ.)

AYDIN
İskender Cenap Ege
Fikret Turhangil (Bşk. V.)

BALIKESİR
Enver Aka (Başkan)
Mehmet Güler

BİLECİK
Talât Oran

BİTLİS
Ziya Nami Şerefhanoğlu

BURSA
İhsan Sabri Çağlayangil (B.)

ÇANAKKALE
Ziya Termen

DENİZLİ
Cahit Akyar

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ

ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu

GİRESUN
Mehmet İzmen

HAKKÂRİ
Necip Seyhan (İ. Ü.)

HATAY
Mustafa Deliveli

İÇEL
Talip Özdolay

İSTANBUL
M. Erdoğan Adalı
Rifat Öztürkcine

İZMİR
Cahit Okurer (İ.)
Hilmi Onat (İ. Ü.)

KARS
Sırrı Atalay

KAYSERİ
Hüseyin Kalpaklıoğlu
Suad Hayri Ürgüplü (Başbakan)

KOCAELİ
Rifat Özdeş

KONYA
Muhittin Kılıç (Bşk. V.)
Ahmet Onar

MALATYA
Mehmet Zeki Tulunay (İ.)

MANİSA
Ferit Alpiskender

MARAŞ
Nedim Evliya

MARDİN
Abdurrahman Bayar

MUĞLA
Muallâ Akarca

NİĞDE
Kudret Bayhan

ORDU
Esref Ayhan
Zeki Kumrulu

RİZE
Osman Meedi Agun

SAKARYA
Turhan Kapanlı (B.)

Kâzım Yurdakul

SİNOP
Suphi Batur

SİVAS
Rifat Öçten

TOKAT
Ali Altuntaş (İ.)
Zihni Betil

TRABZON
Şevket Buladoğlu (İ.)

TUNCELİ
Mehmet Ali Demir

URFA
Esat Mahmut Karakurt

UŞAK
Kâmil Coşkunoğlu

VAN
Ferid Melen

C. BAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Cevat Açıkalın
Âmil Artus
Ömer Ergün
Hasan Kangal
Sadi Koçaş
Sahir Kurutluoğlu
Ragıp Üner
Necati Özdeniz
N. Zerin Tüzün

[Açık üyelikler]

İstanbul	1
Tekirdağ	1
Yekûn	2

Cumhuriyet Senatosu

GÜNDEMİ

81 NCİ BİRLEŞİM

10 . 5 . 1965 Pazartesi

Saat : 10,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

×1. — 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu (M. Meclisi 1/825, C. Senatosu 1/540) (S. Sayısı : 587) [Dağıtma tarihi : 3 . 5 . 1965]

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

Dönemi : 1
Toplantı : 4

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 597

1965 YILI

Tekel G. M. Bütçesi

Tekel Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu (1/835)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71-83/1300

25 . 3 . 1965

Millet Meclisi Başkanlığına

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 24 . 3 . 1965 tarihinde kararlaştırılan «Tekel Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı» gerekçesi ve ilişikleriyle birlikte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Suad Hayri Ürgüplü
Başbakan

GEREKÇE

Kanun tasarısının 1 nci maddesi masraf tertiplerini ihtiva eden cari harcamalar, yatırım harcamaları, sermaye teşkil ve transfer harcamaları, cetveline aittir. Bu cetveller için gerekli izahat giderler kısmında mevcuttur.

Kanun tasarısının 2 nci maddesi gelir nevilerini gösteren (B) cetveline aittir. Gelir kısmında lâzımgelen izahat verilmiştir.

Kanun tasarısının 3 ncü maddesi gelir nevilerinden her birinin dayandığı hükümleri gösteren (C) cetveline aidolup bu hükümlere müsteniden gelirlerin 1965 bütçe yılında da tarh ve tahsiline devam olunmasına cevaz veren hükmü de ihtiva etmektedir.

Kanun tasarısının 4 ncü maddesi daimî hizmetliler kadrolarını gösteren (D) cetveline aittir. Aynı zamanda muvakkat mahiyetteki hizmetliler için Bakanlar Kurulu karariyle kadro alınabilecek tertipleri gösteren (E) işaretli cetvelde mevzuubahsedilmiştir.

Kanun tasarısının 5 nci maddesi 1964 yılı içinde mevkuf tutulan kadorları gösteren (L) cetvelinin kanuna bağlı olduğunu ifade etmektedir.

Kanun tasarısının 6 ncı maddesi bütçedeki tahsisatın üstünde çıkacak geçen ve geçmiş yıllara ait borçların ödeme şekillerini göstermektedir.

Kanun tasarısının 7 nci maddesi (A/2) işaretli cetvelin Yapı, tesis büyük onarım giderleri bölümüne dâhil maddelerle (A/3) işaretli cetvelin (Kamulaştırma ve satınalmalar) bölümü arasında ne şekilde aktarma yapılacağını göstermektedir.

Kanun tasarısının 8 nci maddesi bütçe tertiplerinde nazara alınacak formülü gösteren (R) cetveline aittir.

Kanun tasarısının 9 ncu maddesi gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişmeye yetki veren kanunları gösteren (G) cetveline aittir.

Kanun tasarısının 10 ncu maddesi döner sermayenin 750 000 liraya çıkarılması hakkındaki kanunun II nci maddesinin miktara ait hükmünün 1965 bütçe yılında uygulanmıyacağını göstermektedir.

Kanun tasarısının 11 nci maddesi bâzı memur ve hizmetlilere yemek verilmesi için yetki vermektedir.

Cari harcamalar gerekçesi

Bölüm	Madde			Aded	Yıllık tutarı Lira
12.000		**Personel giderleri :**			
	12.110	Genel idare aylıkları.:			
			Kadro	3 569	32 687 800
			(L) cetveli	138	911 400
				3.431	21 776 400
			Üst dereceler		5 875 452
					27 651 852
			% 35 zam		9 678 148
					37 330 000

6939 sayılı Teşkilât Kanunu ve 107 - 108 sayılı kanunlarla Genel Müdürlük memur adedi 3 606 olarak tesbit edilmiştir. Bugünkü kadro tevziatına göre bunun 37 adedi enstitülerdedir. Bu kısma dâhil 3569 memurun yıllık ücret tutarı 32 687 800 liradır. (L) cetveline alınmış olup bu yıl kullanılmıyacak kadrolar 138 olup senelik tutarı 911 400 liradan ibarettir. Yapılan hesaba göre 1965 yılı sonuna kadar verilecek olan üst dereceler tutarı 5 875 452 liradır. Buna % 35 zam karşılığı 9 678 148 lira ilâve edilerek bu tertibe ait ödenek yekûnu 37 330 000 lira olarak tesbit edilmiştir. Bu miktar geçen yıl ödeneğinden 225 000 lira fazla olup bu da verilen üst derecelerden ileri gelmektedir.

	12.111	Enstitüler aylıkları :	Kadro	37	320 400
			(L) cetveli	—	—
					320 400
			Üst dereceler		140 045
					464 445
			% 35 zam		162 555
					627 000

Bölüm Madde

Enstitülerde mevcut 37 kadronun yıllık tutarı 320 400 liradır. 1965 yılı içerisinde verilecek olan üst dereceler tutarı 144 045 liradır. Buna % 35 zam karşılığı olan 162 555 lira ilâve edilerek bu maddeye ait ödenek yekûnu geçen yıldan 108 000 lira noksaniyle 627 000 lira ödenek konulmuştur.

12.211	Genel idare hizmetliler ücreti :	Kadro	2 139	9 327 600
		294 hizmetlinin terfi imkânı		209 400
				9 537 000
		% 35 zam		2 963 000
				12 500 000

30 u enstitülere aidolmak üzere hizmetlilerin umumi yekûnu 169 dur. Bu kısma dâhil bulunan 2 139 hizmetlinin kadro tutarı 9 327 600 liradır. 924 hizmetlinin birer üst derece ücret alabilmeleri için 209 400 lira keza % 35 zam karşılığı için de 2 963 000 lira teklif edilmiş olup geçen yıla nazaran 763 000 fazlasiyle 12 500 000 lira ödenek teklif edilmiştir.

12.212	Estitüler hizmetliler ücreti :	Kadro	30	204 600
		9 hizmetlinin terfi imkânı		11 400
				216 000
		% 35 zam		76 000
				292 000

Enstitülerde mevcut 30 hizmetlinin yıllık ücret tutarı 204 600 liradır. 9 hizmetlinin birer üst derece alabilmeleri için 11 400 lira keza **% 35 zam** tutarı olan 76 000 lira olup 1965 yılı teklifi geçen yıla nazaran 89 000 lira fazlasiyle 292 000 liralık ödenek teklif edilmiştir.

Bölüm Madde

12.230 Geçici hizmetliler ücreti : Tütün ve müskirat eksper kursu ile memurin kursu öğretmenlerinin ve Cibali Tütün ve Cibali Kutu fabrikalarındaki ilköğretim öğretmenlerin ücretini karşılıyan bu tertip için geçen yılın aynı olarak 112 500 lira teklifte bulunulmuştur.

12.250 Yabancı uzmanlarla yardımcıları ücreti : Geçen sene olduğu gibi bu yıl da 45 000 lira olarak kabul edilmiştir.

Sosyal yardımlar :

12.310 Çocuk zammı : Geçen yılın aynı olarak 715 000 lira teklif edilmiştir.

12.320 Doğum yardımı : Geçen yılın aynı olarak 59 000 lira ödenek konumuştur.

12.330 Ölüm yardımı : Geçen yıldaki ödenek ile ihtiyaç gideriliceğinden 1965 yılı teklifi 50 000 lira olarak konulmuştur.

12.340 Tedavi giderleri : 1965 yılı teklifi geçen yıldan 100.000 lira noksaniyle 650 000 lira teklif edilmiştir.

12.350 Yakacak zammı : 18 000 liranın kâfi geleceği anlaşıldığından geçen yılın aynı olarak teklifte bulunulmuştur.

12.370 Emekli keseneği karşılıkları : Aylıklar ve hizmetliler ücreti olarak bütçeye konan 50 749 000 liranın % 6,5 u hesabiyle geçen yıla nazaran 63 700 lira fazlasiyle 3 298 700 lira teklifte bulunulmuştur.

Tazminatlar :

12.520 Kasa tazminatı : Nizamnamenin 107 nci maddesinin tadili suretiyle iki muhasebe müdür muavinine mesul muhasiplerin % 15 ten % 20 veya % 25 e çıkarılması ve kısım âmirliğine yükselen ambar memurlarına ve (D) cetveline dâhil olanlara ödenecek kasa tazminatlarından geçen yıla nazaran fark husule gelmiş ise de Başbakanlığın 27 - 181/3973 sayılı emirlerine imtisalen geçen yılın aynı olarak 725 000 lira teklif edilmiştir.

12.590 6846 sayılı Kanuna göre verilecek diğer tazminatlar : Geçen yılın aynı olarak 7 500 lira teklif edilmişitir.

İkramiye ve mükâfatlar :

12.610 Yabancı dil ikramiyesi : Geçen yılın aynı olarak 1 500 lira teklif edilmiştir.

Ödenekler :

12.710 Temsil ödeneği : Geçen yılda olduğu gibi 4 200 lira ile ihtiyaç giderilecektir.

Yolluklar :

I - Yurt içi yollukları :

Yönetim yollukları

12.811 Sürekli görev yolluğu : Geçen yıldan 25 000 lira noksaniyle 150 000 lira teklif edilmiştir.

12.813 Geçici görev yolluğu : Mavi küf hastalığı ile mücadele kaçak takibat işleri ve enstitüler müdürlüğüne ait diğer işlerin ikmali için geçen yıl konan ödenek kâfi gelmiyecek olduğu anlaşılmış ise de Başbakanlığın 27 - 181/3975 sayılı emirleri iktizası geçen yıldan 50 000 lira noksaniyle 700 000 lira ödenek konulmuştur.

Bölüm	Madde	
	12.816	Yolluk karşılığı verilen tazminatlar : 6245 sayılı Kanunun 49 ncu maddesi gereğince 500 kişiden ibaret olan koruyucuların 53 lira üzerinden alacakları tazminat tutarı olarak hesabedilen miktar geçen yıla nazaran fazlalık arz etmiş ise de Başbakanlığın 7 - 181/3573 sayılı emirlerine istinaden geçen yıldaki gibi 252 500 lira teklif edilmiştir.
	12.821	Müfettişler geçici görev yolluğu : Teşkilâtın her sene genişlemekte olması çay fabrikası ve atelyelerin artmakta ve bu münasebetle teftiş programının haricinde tetkik ve teftişlerin çoğalması dolayısiyle ihtiyacı karşılıyacak kadar ödenek konulmak istenmiş ise de Başbakanlığın 17 - 181/3873 sayılı emirleri gereğince bu tertibe geçen yılın aynı olarak 580 000 lira ödenek konulmuştur.
		Öğretim yollukları :
	12.834	Kurs geçici görev yolluğu : Geçen yılın aynı olarak 85 000 lira ödenek konulmuştur.
		Diğer yolluklar :
	12.841	Tedavi yolluğu : Geçen yılın aynı olarak 70 000 lira ödenek konulmuştur.
		II - Yurt dışı yollukları :
		Yönetim yollukları :
	12.853	Yurt dışı geçici görev yolluğu : Geçen yıldan 50 000 lira noksaniyle teklifte bulunulmuştur.
		Öğretim yollukları :
	12.872	Yurt dışı staj ve öğrenim yolluğu : Geçen seneden 22 999 lira noksaniyle maddenin muhafazası için 1 lira ödenek teklif edilmiştir.
	12.872	Yurt dışı kongre ve konferans yolluğu : Geçen yılın aynı olarak 60 000 lira teklif edilmiştir.
13.000		**Yönetim giderleri :**
	13.130	Döşeme ve demirbaş alımları ve giderleri : Geçen yıldan 115 000 lira noksaniyle 55 000 lira teklifte bulunulmuştur
	13.150	Yakacak alım ve giderleri : Geçen yılın aynı olarak 356 000 lira teklif edilmiştir.
	13.160	Hizmetli giyim alımları ve giderleri : 1964 yılından yapılan hesaplara göre teklif edilmiş olan 275 000 lira hizmetlilerin giyim alımlarına kifayetsizliği anlaşılmış olduğundan 13.320 tertipten 140 000 lira tasarruf sağlamak suretiyle bu maddeye 140 000 lira fazlasiyle 415 000 lira teklif edilmiştir.
	13.190	Diğer alımlar ve giderler : Geçen yılın aynı olarak 15 500 lira teklif edilmiştir.
		Genel yönetimle ilgili giderler :
	13.210	Su giderleri : Geçen yılın aynı olarak 29 500 lira teklif edilmiştir.
	13.220	Temizlik giderleri : Geçen yılda olduğu gibi bu yıl da 30 000 lira ödenek konulmuştur.
	13.230	Aydınlatma giderleri : Geçen yılın aynı olarak 85 000 lira konulmuştur.

Bölüm	Madde	
	13.290	Diğer yönetim giderleri : Geçen yıldan 10 000 lira noksaniyle teklif edilmiştir.
	13.320	Giyim, kuşam alımları ve giderleri : Bu maddeye geçen yıldan 140 000 lira noksaniyle 40 000 lira teklif edilmiştir.
		Ulaştırma giderleri :
	13.410	Posta telgraf giderleri : Geçen yılda olduğu gibi bu yıl da 617 000 lira ödenek konulmuştur.
	13.420	Telefon girerleri : Geçen yılın aynı olarak 385 000 lira teklif edilmiştir.
	13.430	Taşıma giderleri : Geçen yıldan 25 000 lira noksaniyle 50 000 lira teklif edilmiştir.
	13.610	Kira giderleri : Bu maddeye geçen yıldan 204 000 lira noksaniyle 156 000 lira teklif edilmiştir.
14.000		HİZMET GİDERLERİ :
		Genel yönetimle ilgili hizmet giderleri
	14.130	Mahkeme harcları ve giderleri : 1964 yılında bütçeye konulmuş olan 160 000 lira, senenin 5 ayında tamamen sarfedilmiş ve 1964 yılı içinde de 250 000 liralık aktarma yapılmış olmasiyle ancak ihtiyaç giderilebilmiştir. Bu kere Başbakanlığın 27 - 181/3973 sayılı emirleri gereğince geçen yılda olduğu gibi 160 000 lira ödenek konulmuştur.
		Malî hizmetlerle ilgili giderler :
	14.420	Nisbeti kanunla belirtilmiş kesenek ve ikramiyeler : Bu maddeye geçen yıl konan ödenek kâfi gelmemiş ve 1964 yılı içerisinde 100 000 liralık aktarma talebedilmiştir. 1918 sayılı Kanun ve ekleri gereğince oyun kâğıdından, kaçak şarap imâlinden dolayı ödenen ikramiyeler geçen yıl ödeneğin az olmasından vasat derecede kaçak ikramiyesi verilecek, istenilen randıman alınamadığından bu münasebetle bu maddeye geçen yıla nazaran fazla ödenek teklifi yapılmak istenmiş ise de Başbakanlığın 27 - 191/3973 sayılı emirlerine uyularak geçen yıldaki gibi 28 000 lira teklif edilmiştir.
		Devlete ait gerçekleşmiş ve gerçekleşecek
	14.441	Bina ve arazi vergisi : Geçen yılın aynı olarak 5 000 lira teklif edilmiştir.
	14.442	Diğer vergi, resim ve harçlar : 25 000 lira ile bu yılın ihtiyacı giderilecektir.
	14.490	Diğer malî hizmetlerle ilgili giderler : Tütün tahrir ve tahmin işlerinde çalışan ve personel harici kalan hizmetlilerin harcırahlarına karşılık olmak üzere ödenen tazminatlar ve diğer taraftan seneden seneye artan tütün rekoltesine muvazi olarak ve yoketme masrafları karşılığı için geçen yıla nazaran fazla ödenek ihtiyacı hisedilmiş ise de, Başbakanlığın 27 - 181/3973 sayılı emirlerine uyularak geçen yılda olduğu gibi 225 000 lira teklif edilmiştir.
		Eğitim ve Araştırma giderleri :
	14.510	Kurs giderleri : Geçen yılın aynı olarak 8 000 lira teklif edilmiştir.
	14.520	Burs giderleri : Geçen yıldan 30 500 lira noksaniyle 73 200 lira konulmuştur.
	14.550	Staj giderleri : Bu maddeye geçen yıldan 37 999 lira noksaniyle (1) lira teklifte bulunulmuştur.
	14.595	Spor giderleri : Bu maddeye geçen yılın aynı olarak 25 000 lira teklif edilmiştir.

Bölüm	Madde	
15.000		**Kurum giderleri :**
		Tarım ve tarımsal araştırma kurum giderleri
	15.711	Büro giderleri : Geçen yılın aynı olarak 17 500 lira teklif edilmiştir.
	15.712	Ulaştırma giderleri : Geçen yıl içerisinde telefon ve posta ücretlerine yapılan birer misli zam ve buna inzimam eden mavi küf hastalığı dolayısiyle milletlerarası telgraf ve telefon muhaberelerinin artması sebebiyle mevcut ödenek kifayetsizliği muvacehesinde bu yıllki ihtiyacı gidermek için fazla teklif yapılmak istenilmiş ise de, Başbakanlığın 27 - 181/3973 sayılı emirleri gereğince geçen yılın aynı olarak 8 000 lira teklif edilmiştir.
	15.715	Giyim kuşam giderleri : Memur, hizmetli ve işçilere mevcut talimatnamesi gereğince verilen giyim eşyası 1964 yılında bâzı zorlukları ihdas etmiş olması dolayısiyle bu maddeye ihtiyacı gidermek gayesiyle fazla ödenek teklifinde bulunulmak istenmiş ise de, Başbakanlığın 27 - 181/3973 sayılı emirlerine uyularak geçen yılda olduğu gibi 10 000 lira teklif edilmiştir.
	15.716	Malzeme alım ve giderleri : Geçen yıldan 20 000 lira noksaniyle 140 000 lira teklif edilmiştir.
	15.719	Diğer alım ve giderler : Geçen yılda olduğu gibi 24 500 lira ödenek konmuştur.
		Tarımsal Mücadele Kurumları giderleri :
	15.726	Malzeme alım ve giderleri : Geçen yılın aynı olarak 25 000 lira ödenek teklif edilmiştir.
16.000		**Çeşitli giderler :**
	16.410	Uluslararası münasebetlerin gerektirdiği masraflar : 1965 senesinde 2 nci Uluslararası Tütün ve Ticaret Kongresi memleketimizde yapılması alâkalı bakanlar ve Başbakanlığın 18 . 4 . 1964 günlü ve 1502 sayılı yazılariyle kongrenin organizasyonuna Genel Müdürlüğümüz memur edilmiş olduğundan bu ihtiyacı karşılamak üzere bu maddeye 750 000 lira ödenek konulmuştur.
		Gizli Hizmet giderleri :
	16.630	Gizli haber verme giderleri : Geçen yılın aynı olarak 8 000 lira teklif edilmiştir.
		Temsil, Ağırlama ve Tören giderleri :
	16.710	Temsil giderleri : Geçen yılda olduğu gibi 20 000 lira ile ihtiyaç giderilecektir.
		Bakım ve Onarım giderleri :
	16.810	Bina onarımı : Geçen yılın aynı olarak 565 000 lira ödenek konulmuştur.

Yatırım harcamaları gerekçesi

Bölüm Madde

21.000 **Etüt ve proje giderleri :**

Bu bölüme 1 497 900 lira konulmuştur.

Bunun :

Lira	
578 700	Tütün ve sigara mamülleri sektörüne
329 600	Alkollü içkiler sanayii sektörüne
447 800	Çay sanayii sektörüne
141 800	Kimya sanayii sektörüne sarf edilecektir.

22.000 **Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri :**

Bu tertibe konulmuş olan 45 246 500 liralık ödenek aşağıda gösterilen işlere aidolup

Bunun :

9 888 000 5113, 6476, ve 7425 sayılı kanunlar gereğince ve mevcut programa göre yaprak tütün bakım ve işleme atelyeleri inşaatiyle bir kısım bakım ve işleme atelyelerinin tesis, asansör, transformotörlerine.

7 777 000 4898, 700 ve 260 sayılı kanunlar gereğince Maltepe Sigara Fabrikası inşaatı, aynı fabrikanın tesisat işlerine,

3 747 000 Ankara, Sarıkamış, Gördes, Erzincan, Batman, Zonguldak, Ürgüp, Aksaray, Develi, Kayseri, Aşkale mamulât ambarlariyle, malzeme ambarı, sigara sanayii işleme etüt lâboratuvarı.

5 138 300 4898, 7200 ve 260 sayılı kanunlar gereğince İstanbul Malt Fabrikası ile Yozgat Bira Fabrikası inşaatına

3 218 600 İstanbul Bira Fabrikası hangar inşaatı, kondansatör üstünün kapatılması Ankara Bira Fabrikası kazan dairesi tevsii Tekirdağ Şarap Uçmakdere Şarköy imlâhanesi inşaatı Çanakkale şarap atelyesi binası ve 4 aded küv inşaatı, Gaziantep, Kilis Şarap Fabrikası İlezi suyu ıslahı, Paşabahçe İçki Fabrikası, iskele, rıhtım şişe siloları ile levazım ambarı inşaatı ve boru döşemesi, Likör Fabrikası soğuk hava deposu inşaatı Gaziantep İçki Fabrikası muhtelif tesislerine.

12 521 000 4898, 7200 ve 260 sayılı kanunlar gereğince Sürmene, Otpazar, Hopa, Kalkandere Çay fabrikaları inşaatı ve soldurma tesisleri yaprak muhafaza tankları su isale tesisleri ve çay paketleme fabrikası ve Genel Müdürlük ikmal inşaatı Cibali iskele ikmali.

2 956 600 Yavşan Sofra ve Mutfak Tuzu Fabrikası inşaatı Çamaltı anroşman ile havuzların tasfiye hafriyatı kaldırım dekovil hattı ve yığın yeri taban hafriyatı, Gülşehir sosyal tesisiyle elektrik tesisatı Tepesidelik Tuzlasının sosyal

Bölüm	Madde		
			tesislerine Oltu Tuzlası lojmanı ve elektrik tesisatını muhtelif tuzlaların içme suyu tesislerine Sekili Tuzlası elektrik tesislerine tuzla yolları onarımına Yavşan Tuzlası çuval ambar inşaatına.
23.000		**Makina, teçhizat ve taşıt alımları ve giderleri :**	Bu tertibe 98 062 000 lira ödenek teklif edilmiştir.
		Lira	
		600 000	Y. T. B. ve iş. atelyelerine lüzum hâsıl olacak makina, motor ve sair küçük tesis masraflariyle sigara fabrikalarının müteferrik makina masraflarını karşılamak için
		64 000 000	Maltepe Sigara Fabrikası makina ve teçhizatı alımları teknik personel ücretleri ve geçici görev yollukları karşılığı olarak.
		13 606 000	4898, 7200 ve 260 sayılı kanunlar gereğince İstanbul Bira Fabrikası gümrük ve montaj ve sair masraflariyle İstanbul Malt Fabrikası makinaları, Ankara Bira Fabrikası 2 aded hava kompresörü ile montaj ve sair masraflariyle Yozgat Bira Fabrikası makinalarıyla teknik personel ücretleri ve geçici görev yollukları karşılığı
		8 201 000	İstanbul Bira Fabrikası hava kompresörü, 60 tonluk pres, Ankara Bira Fabrikası buhar kazanı, montaj ve sair masrafları, arpa temizleme tesisatı, İzmir Şarap Fabrikası ve Tekirdağ Şarap Fabrikası imlâ grupları, Paşabahçe Fabrikası buhar kazanı montaj ve muhtelif fabrikaların küçük tessiler karşılığı Paşabahçe Fabrikası için buhar kazanı gümrük ve montaj bedelleri ve ıslah tesisleri bedelleriyle, teknik personel ücreti ve geçici görev yolluklarına sarf edilecektir.
		14 470 000	Rize, Trabzon, Artvin Çay fabrikalarının soldurma tesisleriyle çay kıvırma makinası ve paketleme makinası mubayaası ile teknik personel ve geçici görev yolluğu ücretlerine sarf edilecektir.
		4 150 000	Çamaltı Tuzlası için takım tezgâhları, Yavşan Tuzlası dekovil hattı ve bir tonluk vagonet ile 20 aded makas yine Yavşan ve Kaldırım tuzlaları için 12 kilogramlık sağ ve sol varışlı 20 aded makas Kaldırım Tuzalsı ana dekovil hattı ile 30 tonluk otomatik baskül Tepesidelik Tuzlası için yeni ihraç kuyusuna makina mubayaası, tuzlalar için muhtelif 8 aded dizel lokomotif kaya ve memba tuzları için 8 kilometrelik kuru ray bedelleriyle teknik personel ücret ve geçici görev yolluklarına sarf edilecektir.

Sermaye teşkili ve transfer harcamaları

Bölüm	Madde	
32.000		**I - Sermaye teşkili :**
		Kamulaştırma ve satınalmalar :
	32.100	Kamulaştırma ve satınalmalar : Paşabahçe İçki Fabrikası istimlâki işi 100 000 lira ve Sürmene Çay Fabrikası okul istimlâki için 365 000 lira ki, ceman 465 000 lira konmuştur.
34.000		**II - Transferler :**
		Malî transferler :
		Fonlara katılma ve ödemeler
	34.620	7126 sayılı Kanunun 37 nci maddesi gereğince sivil savunma fonu karşılığı : 1965 yılı bütçesinin masraf yekûnunun % 1 hesabiyle geçen yıldan 25 391 lira fazlasiyle 210 753 lira talebedilmiştir.
	34.630	6085 sayılı Kanunun 56 ncı maddesi gereğince sigorta fonu karşılığı : Mezkûr sigorta talimatnamesinin 8 nci maddesi gereğince beher vasıta için 100 lira hesabiyle 189 vasıtaya karşılık olarak bu maddeye geçen yılın aynı olarak 18 900 lira ödenek konulmuştur.
		Uluslararası teşekküllere ödenekler :
	34.710	Kurs ve derneklere katıma payı : Geçen yılın aynı olarak 10 000 lira teklif edilmiştir.
35.000		**Sosyal yardımlar :**
		Emekli Sandığına ödemeler :
	35.210	% 1 ek karşılığı : Memur ve hizmetli ücretleri yekûnu olan 50 749 000 liranın % 1 hesabiyle bu maddeye geçen yıldan 9 688 lira fazlasiyle 507 490 lira teklif edilmiştir.
	35.220	Emekli ikramiyeleri : Geçen yıldan 675 000 lira noksaniyle 1 500 000 lira ödenek konulmuştur.
	35.230	Sandık yönetim giderleri : Geçen yılda olduğu gibi bu yıl da 214 032 lira ile ihtiyaç giderilecektir.
	35.240	Diğer ödemeler : Geçen yılın aynı olarak 100 000 lira teklif edilmiştir.
		Ödül, ikramiye, mükâfat ve yardımlar :
	35.610	Fidelik müsabakaları yardımı : Geçen yılda olduğu gibi 5 000 lira ödenek konulmuştur.
	35.611	Bağ yardımı : Tertibin muhafazası için 1 lira teklif edilmiştir.
	35.612	Kaçakla mücadele yardımları : Geçen yılın aynı olarak 2 000 lira teklif edilmiştir.
	35.613	Tekel yardımları : Maddenin muhafazası için 1 lira ödenek konulmuştur.

Bölüm	Madde	
		Dernek, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekkülere yardımlar :
	35.710	Tekel Genel Müdürlüğü mensupları Yardım Cemiyetinin (memur ve hizmetlilerin öğle yemeklerine yardımda **kullanılmak** üzere) : Geçen yılın aynı olara 90 000 lira teklif edilmiştir.
36.000		**Borç ödemeler :**
	36.300	Geçen yıllar borçları : Geçen yılın aynı olarak 63 000 lira teklif edilmiştir.
	36.400	İlâma bağlı borçlar : Geçen yılın aynı olarak 200 000 lira ödenek konulmuştur.
	36.600	Geriverilecek paralar : Geçen yılda olduğu gibi 8 000 lira ile ihtiyaç giderilecektir.
	36.700	Mütaahhit bono borçları (A. M. F.) : Maddenin muhafazası için 1 lira teklif edilmiştir.

1 — MAMUL TÜTÜN

1964 yılı 4 aylık mamul tütün satışı 11 501 454 kilo olup geçen yılın aynı devresi zarfındaki satış miktarına nazaran % 8,50 nisbetinde fazladır.

1963 yılı senelik satış miktarı 33 792 896 kiloyu bulmuştur. Fazla nisbetin miktara tatbiki halinde 1964 yılı satış miktarının 36 665 200 kilo olacağı hesaplanmaktadır. Ancak 1963 yılı başında fiyatlara yapılmış olan zamların satış miktarına yaptığı menfi tesirin zail olmakta bulunduğu ve normal olarak her yıl satışlarında artışlar müşahade edildiği göz önünde tutularak 1965 yılı satış miktarının 43 000 000 kilo olacağı tahmin edilmiştir. Bu satış miktarının nevilerine göre vasati satış fiyatı 2 807,99 kuruş olup tutarının 1 207 440 000 lirayı bulacağı hesabedilmiştir.

1964 yılı bütçe tahminlerinde aşağıda gösterildiği üzere 1 533,30 kuruş olarak hesabedilen mamul tütün fabrika maliyeti 1965 yılı için 1 621,57 kuruş olarak hesabedilmiştir.

	1963	1964	1965
Aslî madde	935,47	1 155,35	1 202,98
Malzeme	226,80	222,73	220,70
İşçilik	50,35	59,10	74,28
Umumi masraflar	88,10	96,12	123,61
	1 300,72	1 533,30	1 621,57

Bey'iye, nakliye, sigorta, zuruf amortismanı ve muhtelif masraflardan ibaret olan satış masrafları da aşağıda gösterildiği gibi 1964 yılı bütçe tahminlerinde kilo başına 236,42 kuruş hesabedilmişken 1965 yılı için 1963 yılı bilânçosuna göre yapılan tahminde bu masrafların 257 kuruş olacağı neticesine varılmıştır.

	1963	1964	1965
Bey'iye	213,47	169,86	198
Bâyi nakliyesi	8	8,30	9
Hakiki nakliye	15	16,85	14
Zuruf amortismanı	12	11,47	9
Sigorta	9	9,48	11
Muhtelif	20	20,46	16
	277,47	236,42	257

Satış masrafları ile maliyet bedellerindeki fazlalık ve vesati satış fiyatındaki fazlalık neticesinde satış miktarındaki 1 900 000 kilo fazladır. 1965 yılı satış kârı 1964 yılı kârına nazaran 64 845 190 lira fazlasiyle 399 685 000 lira hesabedilmiştir. Buna ait müfredatlı tablo aşağıda gösterilmiştir.

Yılı	Kilo	Bedeli Lira	Maliyet Lira	Satış masrafı Lira	Kâr Lira
1964	41 100 000	1 062 196 600	630 188 190	97 168 620	334 839 810
1965	43 000 000	1 207 440 000	697 245 000	110 510 000	399 685 000
Fark	+ 1 900 000	+ 145 243 400	+ 67 056 810	13 341 380	+ 64 845 190

2 — TUZ

1964 yılı 4 aylık tuz satışı 110 012 tondur. Bu miktar geçen yılın aynı devresi zarfındaki satış miktarından % 12,08 nisbetinde noksandır.

1963 yılı senelik satış miktarı 405 188 ton olup 1964 yılı satışlarında tesbit edilen % 12,08 nisbetindeki noksanın tatbiki halinde 1964 yılı satış miktarının 356 200 ton olacağı ve 1965 yılı satışının da 400 000 tonu bulacağı hesabedilmiştir.

Sofra ve mutfak tuzları ile birlikte Tuzla vasati satış fiyatı tonda 31,12 lira olup 400 000 ton satış tutarının 12 450 000 lirayı bulacağı hesabedilmiştir.

Maliyet ve masrafların seneden seneye artması ve satış fiyatının sabit kalması neticesinde 1963 yılı bilânçosuna göre beher ton tuz satışında 4,90 lira zarar tesbit edilmiştir. Bu zarar göz önünde tutularak 1965 yılındaki zarar miktarı 1 960 000 lira hesabedilmiştir.

3 — ÇAY

1964 yılı 4 aylık çay satışları 3 637 553 kilodur. Geçen yılın aynı devresi zarfında 3 372 063 kilo çay satılmış olup 1963 yılına nazaran artış nisbeti % 7,87 dir.

1963 yılı satış miktarı 10 250 610 kilodur. %7,87 nisbetindeki artışın bu miktara tatbiki neticesinde 1964 yılı satış miktarının 11 057 300 kilo olacağı anlaşılmıştır. Çay satışlarında seneden seneye görülen inkişaf göz önünde tutularak 1965 yılı satış miktarı 12 500 000 kilo tahmin edilmiştir. Çay nevilerine göre vasati satış fiyatı 41,10 lira olup satış tutarının 501 200 000 lirayı bulacağı hesabedilmiştir.

1964 yılı bütçe tahminlerinde aşağıda gösterildiği üzere 19,76 kuruş olarak hesabedilen mamul çay, fabrika maliyeti 1965 yılı için 19,82 kuruş olarak hesabedilmiştir.

	1963	1964	1965
Asli madde	20,06	18,16	18,01
Malzeme	96	80	0,91
İşçilik	26	35	0,40
Umumi masraflar	32	45	0,50
	21,60	19,76	19,82

Bey'iye, nakliye, sigorta, zuruf, amortismanı ve muhtelif masraflardan ibaret olan satış masrafları da aşağıda gösterildiği üzere 1964 yılı bütçe tahminlerinde kilo başına 326 kuruş hesabedilmişken 1965 yılı için 1963 yılı bilânçosu ile tahakkuk eden 304 kuruş kabul edilmiştir.

	1963	1964	1965
Bey'iye	240	240	2,37
Bâyi nakliyesi	03	04	0,03
Hakiki nakliye	30	25	0,22
Zuruf amortismanı	29	30	0,17
Sigorta	23	22	0,22
Muhtelif	3	5	0,03
	328	326	3,04

Maliyet bedellerindeki artış masraflarındaki eksiklik ve satış miktarında derpiş edilen 500 000 kilo noksanlık sebebiyle 1965 yılı satış kârı aşağıdaki tabloda müfredatı görüleceği gibi 1964 yılına nazaran 23 386 000 lira noksandır.

Yılı	Miktarı Kilo	Bedeli Lira	Maliyet Lira	Satış masrafı Lira	Kâr Lira
1964	13 000 000	538 070 000	256 880 000	42 380 000	238 810 000
1965	12 500 000	501 200 000	247 776 000	38 000 000	215 424 000
Fark	— 500 000	— 36 870 000	— 9 104 000	— 4 380 000	— 23 386 000

4 — İSPİRTOLAR

1963 yılının 4 aylık ispirto satışı 6 706 203 litre olduğu halde 1964 yılının aynı devresi zarfındaki satış miktarı % 1,06 nisbetinde bir artış kaydederek 6 777 503 litreye baliğ olmuştur.

1963 yılında 20 082 642 litre ispirto satılmıştır. 1964 yılının 4 ayında tesbit edilen % 1,06 nisbetindeki artış neticesinde bu yıl sonundaki satış miktarı 20 295 500 litreyi bulacağı anlaşılmaktadır. Buna göre 1965 yılı için 22 000 000 litre satış tahmin edilmiştir. Satış nevilerine göre vasati fiyat 243,22 kuruş üzerinden satış tutarının 53 509 300 lirayı bulacağı hesabedilmiştir.

1964 yılı bütçe tahminlerinde aşağıda gösterildiği üzere 101,71 kuruş olarak hesabedilen ispirto, fabrika maliyeti 1965 yılı için 146,09 kuruş olarak hesabedilmiştir.

	1963	1964	1965
Aslî madde	87,46	81,46	118,17
Malzeme	5,17	4,45	2,85
İşçilik	2,27	2,67	4,56
Su, elektrik	1,79	2,74	5,34
Umumi masraflar	9,25	10,09	15,17
	105,94	101,41	146,09

Bey'iye, nakliye, sigorta, zuruf amortisman ve muhtelif masraflardan ibaret olan satış masrafları da aşağıda gösterildiği üzere 1964 yılı bütçe tahminlerinde kilo başına 24,18 kuruş hesabedilmişken 1965 yılı için 1963 yılı bilânçosu tahakkukatına göre bu masraflar 17,68 kuruş olarak kabul edilmiştir.

	1963	1964	1965
Bey'iye	2	1,69	1,61
Bâyi nakliyesi	4	3,50	3,38
Hakiki nakliye	9	8,95	9,07
Zuruf amortismanı	10	7,68	2,20
Sigorta	1	0,69	0,76
Muhtelif	2	1,67	0,66
	28	24,18	17,68

Maliyet bedellerindeki artış ve satış masraflarındaki azalma ve satış miktarındaki 1 500 000 litre fazlalığa rağmen aşağıdaki tabloda müfredatı gösterildiği üzere 1965 yılı için 1964 yılına nazaran 7 076 630 noksan satış kârı hesabedilmiştir.

Yılı	Litre	Bedeli Lira	Maliyet Lira	Satış masrafı Lira	Kâr Lira
1964	20 500 000	50 300 910	20 788 380	4 956 050	24 556 480
1965	22 000 000	53 509 300	32 139 850	3 889 600	17 479 850
Fark	+ 1 500 000	+ 3 208 390	+ 11 351 470	— 1 066 450	— 7 076 630

5 — RAKILAR

1963 yılının 4 aylık rakı satışları 3 846 058 litredir. 1964 yılının aynı devresi zarfındaki satış miktarı 1963 yılına nazaran % 12,47 fazlasiyle ve 4 325 731 litredir.

1963 yılında 12 016 736 litre satış elde edilmiştir. 1965 yılı için 17 000 000 litre satış tahmin edilmiştir. Bu satış bedeli 333 200 000 liradır.

1964 yılı bütçe tahminlerinde aşağıda gösterildiği üzere 444,83 kuruş olarak hesabedilen rakı, fabrika maliyeti 1965 yılı için 459,63 kuruş olarak hesabedilmiştir.

	1963	1964	1965
Asli madde	232,60	250,11	262,53
Malzeme	118,66	124,18	103,31
İşçilik	12,07	14,68	18,69
Su, elektrik	3,03	2,92	3,25
Umumi masraflar	50,95	52,94	71,85
	417,31	444,83	459,63

Bey'iye, nakliye, sigorta, zuruf amortismanı ve muhtelif masraflardan ibaret olan satış masrafları da aşağıda gösterildiği üzere 1964 yılı bütçe tahminlerinde kilo başına 215,13 kuruş hesabedilmişken 1965 yılı için 1963 yılı bilânçosunun kati rakamlarına göre 227,29 kuruş kabul edilmiştir.

	1963	1964	1965
Bey'iye	40	50,—	46,24
Bâyi nakliyesi	92	90,30	102,45
Hakiki nakliye	21	22,60	23,35
Zuruf amortismanı	34	27,90	34,28
Sigorta	6	5,222	6,30
Muhtelif	25	19,11	14,67
	218	215,13	227,29

Maliyet bedellerindeki 14,80 kuruş fazlalık satış masraflarındaki 12,16 kuruş fazlalık 1964 yılına nazaran 1965 yılında müfredatı aşağıda gösterildiği üzere 1 680 400 lira satış kârı noksanlığı tesbit edilmiştir.

Yıl	Litre	Bedeli Lira	Maliyet Lira	Satış masrafı Lira	Kâr Lira
1964	17 000 000	330 296 400	75 621 100	36 572 100	218 103 200
1965	17 000 000	333 200 000	78 137 200	38 640 000	216 422 800
	— —	— 2 903 600	— 2 516 100	— 2 067 900	— 1 680 400

6 — DİĞER İÇKİLER

A) Votka : 1963 satışı 1 195 563 litre olup aynı devrenin 4 ayında 418 141 litre satılmıştır. 1964 yılının 4 ayında ise 486 586 litre satılmış olduğundan satış miktarındaki bu fazlalık nazarı itibara alınarak 1965 yılı için 1 450 000 litre tahmin edilmiştir. Bunun satış bedeli 27 819 000 lira olup bundan 20 889 800 lira kâr elde edileceği tahmin edilmiştir.

B) Kanyak : 1963 yılı satışı 368 632 litredir. 1964 yılı satış seyrine göre bu yıl satış miktarının 437 600 litreyi bulacağı hesabedilmiştir. 1965 yılı için 1964 yılına nazaran 70 000 litre fazlasiyle 470 000 litre tahmin edilmiştir. Bunun satış bedeli 9 646 700 lira ve satış kârı ise 4 737 940 liradır.

C) Likörler : 1963 yılında 404 849 litre likör satılmıştır. 1964 yılında ise 381 800 litre satılacağı anlaşılmaktadır. 1965 yılında 368 000 litre satılabileceği tahmin edilmiştir. Bunun tutarı 4 797 970 lira ve satış kârı ise 1 910 570 liradır.

D) Malt : 1963 yılı satışı 35 517 litre olup aynı devrenin 4 aylık satışı 13 922 litredir. 1964 yılının 4 aylık satışı ise 14 212 litredir. 1965 yılında 30 000 litre tahmin edilmiştir. Bunun tutarı 150 000 lira ve satış kârı 51 550 liradır.

E) Cin : 1963 yılı satışı 42 294 litredir. Aynı devrenin 4 aylık satışı ise 13 928 litre olup 1964 yılının 4 aylık satışı ise 16 351 litredir. Sene sonuna kadar 43 100 litre satılacağı hesabedilmektedir. 1965 yılı için 60 000 litre tahmin edilmiştir. Bunun tutarı 870 000 liradır. Bundan 471 060 lira kâr temin edileceği hesaplanmıştır.

F) Viski : 1965 yılı için 80 000 litre satılacağı hesaplanmıştır. Bunun tutarı 7 785 700 lira olup satış kârı 3 541 870 liradır.

G) Vermut : 400 000 litre satılacağı hesabedilmiş ve bundan 1 139 600 lira kâr edileceği hesaplanmıştır.

H) Kınakına : 3 000 litre satılacağı hesabedilmiş ve bundan 4 960 lira kâr elde edileceği hesaplanmıştır.

7 — BİRA

1963 yılı 4 aylık satışları 8 414 117 litredir. Bu yılın aynı devresi zarfındaki satış miktarı 10 506 464 litredir.

1963 yılı 12 aylık satış miktarı 24 307 247 litreyi bulmuştur. 1965 yılı için de 33 milyon lira tahmin edilmiştir. Fıçılı ve şişeli bira satış vasati fiyatı 248,79 kuruş olup satış tutarı 82 100 000 lira tahmin edilmiştir.

1964 yılı için aşağıda gösterildiği üzere 86,07 kuruş olarak tahmin edilen bira, fabrika maliyeti 1965 yılı için 98,27 kuruş olarak hesabedilmiştir.

	1963	1964	1965
Asli madde	49,82	55,67	60,67
Malzeme	8,28	8,33	10,99
Su, elektrik	2,82	2,94	4,08
İşçilik	2,90	3,62	3,30
Umumi masraflar	14,91	15,51	19,23
	78,73	86,07	98,27

Bey'iye, nakliye, sigorta, zuruf amortismanı ve muhtelif masraflardan ibaret olan satış masrafları da aşağıda gösterildiği üzere 1964 yılı bütçe tahminlerinde litre başına 77,21 kuruş hesabedilmişken 1965 yılı için 1963 yılı bilânçosundaki tahakkuka göre 100,57 kuruş olarak kabul edilmiştir.

	1963	1964	1965
İstihsal Vergisi	40	40	40
Bâyi nakliyesi	14,54	17,87	22,75
Hakiki nakliye	15	13,12	14,25
Z. Amortismanı	3	2,91	3,54
Sigorta	1	2,01	2,28
Muhtelif	6	1,30	17,75
	79,54	77,21	100,57

Satış miktarlarında bir fark derpiş edilmemekle beraber maliyet bedelleri ile satış masraflarındaki artış sebebiyle 1965 yılı satış kârı 1964 yılına nazaran müfredatı aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere 28 235 300 lira noksandır.

Yılı	Litre	Bedeli Lira	Maliyet Lira	Satış masrafı Lira	Kâr Lira
1964	33 000 000	98 600 000	28 402 500	25 479 300	44 718 200
1965	33 000 000	82 100 000	32 429 000	33 188 100	16 482 900
Fark	—	— 16 500 000	— 4 026 500	— 7 708 800	— 28 235 300

8 — ŞARAPLAR

1964 yılı 4 aylık şarap satışları 2 243 987 litre olup geçen yılın aynı devresi zarfındaki satış miktarı 1 611 332 litredir.

1963 yılında 5 289 100 litre şarap satıldığı göz önünde tutularak 1965 yılı için 6 000 000 litre kabul edilmiştir. Bunun tutarı 12 684 000 lira, satış kârı ise 362 845 liradan ibarettir.

Şarap satış miktarlariyle maliyet, masraf ve satış kârlarının 1964 ve 1965 yıllarına ait mukayeseli tahmin tablosu aşağıda gösterilmiştir.

Yılı	Satış miktarı Litre	Beher litre maliyet fiyatı Kuruş	Beher litre satış masrafı Kuruş	Beher litre satış kârı Kuruş	Satış kârı yekûnu Lira
1964	4 500 000	141,18	48,19	10,55	474 920
1965	6 000 000	149,79	55,56	6,05	362 845
	+ 1 500 000	+ 8,61	7,37	4,50	112 075

9 — KİBRİT

1963 yılı 4 aylık kibrit satışları 14 227 sandıktır. Bu yılın aynı devresi zarfındaki satış miktarında geçen yıla nazaran % 30,78 nisbetinde bir fazlalık mevcuttur.

1963 yılı satış miktarı 52 222 sandık olup 4 aylık satışlarda %30,78 nisbetindeki fazlalık yıl sonuna kadar devamı halinde 1964 yılı satış miktarının 68 200 sandık olacağı hesabedilmiştir. Bu sebeple 1965 yılı için 50 000 sandık kabul edilmiştir. Bu miktarın satış tutarı yalnız 25 000 000 lira, satış kârı ise 1 018 000 liradır.

1964 yılı bütçe tahminlerinde aşağıda gösterildiği üzere 261 lira olarak hesabedilmiş olan kibrit fabrika maliyeti 1965 yılı için 1963 - 1964 yılı rakamları göz önünde tutularak 255 lira hesabedilmiştir.

	1963	1964	1965
Asli madde	150	131	121
Malzeme	2	2	1,50
İşçilik	28	39	45,50
Su, elektrik	5	5,50	4,50
Umumi masraflar	62	83,50	82,50
	247	261	255

Bey'iye, nakliye, sigorta, zuruf amortismanı ve muhtelif masraflardan ibaret olan satış masrafları da aşağıda gösterildiği üzere 1964 yılı bütçe tahminlerinde kilo başına 222,93 lira hesabedilmişken 1965 yılı için 1963 yılı bilânçosundaki tahakkuka göre 224,64 lira kabul edilmiştir.

	1963	1964	1965
İstihsal Vergisi	150	150,—	150,—
Bâyi nakliyesi	50	50,63	50,31
Hakiki nakliye	10	11,28	12,80
Z. amortismanı	6	7,84	8,16
Sigorta	2	2,38	2,56
Muhtelif	1	80	0,81
	219	222,93	224,64

Satış miktarındaki artışa mukabil maliyette noksanlık ve satış masraflarındaki artışlar sebebiyle 1965 yılı satış kârı aşağıdaki tabloda görüleceği gibi ancak 1964 yılından 278 780 lira fazla hesabedilmiştir.

Yıl	Sandık	Tutarı Lira	Maliyeti Lira	Satış masrafı Lira	Kâr Lira
1964	46 000	23 000 000	12 006 000	10 254 780	739 220
1965	50 000	25 000 000	12 750 000	11 232 000	1 018 000
Fark	+ 4 000	+ 2 000 000	+ 744 000	+ 977 220	+ 278 780

10 — KAHVE

1963 yılı 4 aylık kahve satışları 259 593 kilo olduğu halde aynı müddet zarfında 1964 yılında 292 489 kilo satılmıştır. Stok noksanlığından mütevellit olan bu noksanlığın 1965 yılı tahminlerinde nazarı itibara alınmaması gerekmektedir. Bu sebeple 1965 yılı tahmini yurdun istihlâk miktarını karşılayacak bir seviyede olan 2 500 000 kilo olarak kabul edilmiştir. Bunun satış tutarı 87 500 000 liradır.

1964 yılı için 16,90 kuruş olarak hesabedilen kahve maliyeti 1965 yılı bütçe tahminlerinde mevcut rakamlara göre 22,81 kuruş olarak hesabedilmiştir.

Bey'iye, nakliye, sigorta, zuruf amortismanı ve muhtelif masraflardan ibaret olan satış masrafları 1964 yılı bütçe tahminlerinde kilo başına (28) kuruş hesabedilmişken 1965 yılı için 1963 bilânçosundaki tahakkukata nazaran 22 kuruş olarak alınması uygun görülmüştür.

1964 ve 1965 yılları kahve satış maliyet ve satış masrafları aşağıdaki tabloda müfredatlı ve mukayeseli olarak gösterilmiştir. Tetkikinden de görüleceği üzere 1965 yılında kahve satışlarından 1964 yılına nazaran 27 125 000 lira noksanile 29 925 000 lira satış kârı elde edileceği tahmin edilmiştir.

Yılı	Kilo	Bedel Lira	Maliyesi Lira	Satış masrafı Lira	Kâr Lira
1964	2 500 000	100 000 000	42 250 000	700 000	57 050 000
1965	2 500 000	87 500 000	57 025 000	550 000	29 925 000
Fark		— 12 500 000	+ 14 775 000	— 150 000	— 27 125 000

NETİCE

Yukarda verilen izahata göre satış kârları yekûnu 927 587 745 liradır. Buna memleket harici satışlardan elde edileceği tahmin edilen 2 500 000 lira ile maliyete giren bütçe giderleri ve sair gelirler olarak 46 500 000 lira eklendikten ve döner sermaye giderleri olarak 8 127 700 lira tenzil edildikten sonra tesbit edilen 968 460 045 lira bütçe geliri (B) cetvelinin 52420 No. lu tertibinde gösterilmiştir.

Bütçe gelirinin bu tertibi geçen yıl tahminlerinden 14 442 653 lira noksandır. Çeşitli gelirler ve cezalar tertibi geçen yıldan 3 971 965 lira fazlasiyle 10 971 965 lira tahmin edilmiştir. Tekel maddeleri satışlarından tahsil edilecek Savunma vergileri de satış miktarı ve bedellerine muvazi olarak geçen seneki tahminlerinden 79 946 495 lira fazlasiyle 663 548 975 lira olarak hesabedilmiştir. Bu suretle (B) cetveli yekûnu 1964 yılı cetvelinden 69 475 807 lira fazlasiyle 1 642 980 985 lirayı bulmuştur.

Umumi bütçeye ödenecek Hazine Hissesi hesabına gelince :

1 642 980 985 lira tahmin edilen gelirden bütçe kanunu tasarısının 1 nci maddesinde sözü geçen (cari, yatırım, sermaye teşkili ve transfer harcamalar) cetvellerinde gösterilmiş olan cem'an 217 936 645 lira tenzil edilmek ve 4250 sayılı Kanun gereğince ispirto ve ispirtolu içkiler satış kârından (% 4,50) nisbetinde 12 757 220 lira Tayyare Resmi ve 4522 sayılı Kanun gereğince (Bira, şarap, kibrit ve kahve) 1964 satış kârlarını teşkil eden 102 982 340 liranın % 35 i Kurumlar Vergisi olarak 36 043 820 lira ve Kurumlar Vergisi matrahından % 3 tasarruf bonosu olarak 3 089 470 lira ve 5237 sayılı Kanun gereğince Tekel sâfi hasılatından % 5 nisbetinde 33 153 830 lira Belediye Hissesi ayrılmak suretiyle Hazine Hissesi geçen seneye nazaran 40 000 000 lira fazlasiyle 1 340 000 000 lira olarak tesbit edilmiştir.

Tekel idaresinin Hazine hissesinden maada sağladığı gelirler aşağıdaki tabloda gösterilmiş ve Hazine hissesiyle birlikte 1 445 744 368 lirayı bulmuştur. Bu da geçen seneye nazaran 37 686 188 lira fazladır.

	1964	1965
Hazine Hissesi	1 300 000 000	1 340 000 000
Tayyare Resmi	14 424 940	12 757 220
Kurumlar Vergisi	37 738 190	36 043 820
Tasarruf Bonosu	3 234 700	3 089 470
Belediyeler Hissesi	32 560 350	33 153 858
Bira İstihsal Vergisi	13 200 000	13 200 000
Kibrit İstihsal Vergisi	6 900 000	7 500 000
Yekûn	1 408 058 180	1 445 744 368

Rapor

20 . 4 . 1965

Karma Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğüne ait 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısını ve eklerini tetkik ettik.

İdarenin umumi faaliyetleriyle bütçe müfredatı hakkındaki tetkiklerimiz neticesini ve görüşlerimizi Riyasetinizce tertiplenen kayıtlara uygun olarak sırasiyle arz ediyoruz.

BİRİNCİ KISIM

Tekel Genel Müdürlüğü çalışmaları hakkında umumi görüşlerimiz.

A — UMUMİ MÜTALÂALAR :

Tekel Genel Müdürlüğü, sınai ve ticari faaliyetleri ile vergi tahsil eyleyen hükmi şahsiyeti haiz, mülhak bütçeli bir Devlet müessesesidir.

Muhtelif kanunlarla (*) ihdas edilmiş bulunan tekelin yüklendiği vazifeleri idare (30) başmüdürlük, (70) müdürlük, (470) memurluk, (37) si müstakil (16) sı bağlı olmak üzere (53) fabrika ve atelye, (49) Tuzla Teşkilâtı ile ifa etmektedir.

Bundan maada (12) daimi, (14) muvakkat olmak üzere (36) işletme evi ve (15) daimi ve (25) muvakkat olmak üzere (40) bakımevi ve (1 071) mamül tütün, (11) şarap, (2) bira ve (1) aded ispirtolu içkiler olmak üzere cem'an (1 085) başbayilikten terekkübeden organizasyonu ile ifa etmektedir.

İŞ HACMİ :

	1965 Lira		1964	
1 — Tütün	1 848 212 475	60,94	1 623 117 100	56,74
2 — Tuz	16 450 000	0,54	16 652 000	0,58
3 — Çay	501 200 000	16,53	538 070 000	18,81
4 — İspirto ve içkiler	554 265 370	18,28	559 710 970	19,57
5 — Kibrit	25 000 000	0,83	23 000 000	0,80
6 — Kahve	87 500 000	2,88	100 000 000	3,50
	3 032 627 845	100,—	2 860 550 070	100,—

Bu toblonun tetkikinden anlaşılacağı gibi idarenin iş hacmi 1964 yılında 2 860 550 070 lira iken 1965 yılında 172 077 775 lira fazlasiyle 3 032 627 845 lira civarında olacaktır.

(*) *3078 sayılı Tuz Kanunu*

3437 Sayılı Tütün ve tütün inhisarı Kanunu
4223 » Çay İnhisarı Kanunu
4250 » İspirto ve ispirtolu içkiler Kanunu
5856 » Kibritin inhisardan çıkarılması Kanunu
6556 » Barutun » » »
6551 » Patlayıcı maddelerin inhisardan çıkarılması Kanunu

SERMAYE :

İdarenin 7424 sayılı Kanunla kabul edilmiş olan döner sermayesi 750 000 000 liradır. Bunun halen 504 785 765 lirası ödenmiş ve 245 214 235 lirası henüz tediye edilmemiştir. 1958 hesaplarına göre tesbit edilmiş olan bu sermaye mezkûr tarihten sonra iptidai madde ve malzeme fiyatlarındaki artış ve aynı zamanda iş hacminin de artması dolayısiyle kâfi gelmemektedir.

İdarenin 30 . 10 . 1964 tarihindeki tahminî sermaye durumu aşağıda gösterilmiş olup bu da sermayenin gerek ödenmemiş kısmının âcilen temini ve gerekse bugünkü ihtiyaçları karşılama bakımından döner sermayenin artırılması icabettiğini göstermektedir. Esasen döner sermayenin 1 250 000 000 liraya çıkarılması için idarece bir kanun tasarısı hazırlanmış ve Maliye Bakanlığı nezdinde teşebbüse geçilmiş bulunmaktadır.

İdarenin rantabl çalışması için bu kanun tasarısının yeniden ele alınıp bugünün ihtiyaçlarına göre 1 800 000 000 liraya iblâğı temenniye sayan görülmüştür.

AKTİF		PASİF	
1 — Paralar	64 000 000	1 — Ödenmiş sermaye	504 785 765
2 — Stoklar	1 477 116 860	2 — Sigorta ihtiyatı	505 700
3 — Döner sermaye sabit kıymetler	20 000 000	3 — Hazineye borç	743 016 921
4 — İştirakler	1 318 488	4 — Bonolar	445 000 000
5 — Borçlu hesap	83 250 127	5 — Destekleme kârı	48 061 738
6 — Tasarruf Bonosu	4 945 120		
7 — Desteklemeden idare alacağı	90 739 529		
	1 741 370 124		1 741 370 124

PERSONEL DURUMU :

Genel Müdürlüğün 4896 sayılı Teşkilât Kanununa bağlı (1) sayılı cetvel ile 3 765 kişiden terekkübeden memur kadrosu 5804 sayılı Kanunla 3 732 ye indirilmiştir.

Gittikçe artan istihlâk ihtiyacını karşılamak üzere tütün fabrikaları Y. T. B. ve işleme atelyeleri teşkilâtının genişlemesi zarureti ve çay ziraatinin gelişmesi ve istihsalin artması sebebiyle 6939 sayılı Teşkilât Kanunu çıkartılmış ve genel olarak iş haciminin artmış olmasına rağmen, kullanılmıyan bir kısım lüzumsuz kadroların kaldırılarak yerine lüzumlu kadroların konulması suretiyle Genel Müdürlüğün kadrosu 3 606 adeddir.

(L) cetveline alınan görevler 138 dir.

İDARENİN FAALİYETLERİ :

1 — İşletmecilik
2 — Tevzi
3 — Hazineye temin eylediği gelir.

I - İŞLETMECİLİK BAKIMINDAN

İdarenin sigara, ispirto ve ispirtolu içkiler, tuz, çay ve kibrit gibi muhtelif endüstri kollarının mahsulleri olan tekel içi ve tekel dışı mamullerin imal ve istihsalini sağlamasında 1965 yılı Bütçesinde ayrı ayrı bölümlerindeki yatırımlara ait izahat aşağıda arz edilmiştir.

A) Tütün fabrikasyonu :

Maltepe Sigara Fabrikasının gerek inşası gerekse su ve elektrik gibi enerji ve tesislerin ikmaline ve ihaleleri ilân edilen sigara ve paketleme makinalarının teminine gayret sarf edildiği müşahede edilmiştir. Bu fabrika ve tesislerinin bitirilip çalışmaya başlatılmasiyle sigara sanayiinde nefaset bakımından bir gelişme olacağı bedihidir. Bu fabrika müştemilâtından olmak üzere bir ambalâj fabrikasının da inşasını zaruri gören geçen yıl raportörleri mutalâasına aynen iştirak etmekteyiz.

B) Yaprak tütün bakım ve işlemesi :

5113, 6476, 7425 sayılı kanunlar gereğince 1964 yılındaki Bütçe ödenekleriyle inşaatına devam edilenler ile 1965 yılı için bu bölüme teklif edilen 9 888 000 lira ile yılık program neticelendirilerek bakım atelyelerinin diğer tesisleri tamamlanacaktır.

C) İspirto ve İspirtolu İçkiler sanayii :

Artan istihlâki karşılamak üzere 4898 ve mütaakıp kanunlar gereğince İstanbul Malt Fabrikası ve Yozgat Bira Fabrikası inşaatı için: 5 138 300 lira muhtelif içki fabrikaları inşaatı ve tesisleri için 3 218 600 lira ödenek istenilmektedir. Bu ödenekler: İstanbul Bira Fabrikası hangarı, Ankara Bira Fabrikasının kazan dairesi, Tekirdağ Şarap ve Uçmakdere İmalâthanesi inşası, Çanakkale Şarap Aletyesi binasiyle 4 aded küv

inşaatı, Paşabahçe İçki Fabrikası iskele, rıhtım, şişe siloları ve levâzım ambarı inşaatı, Likör Fabrikasının soğuk hava deposu inşaatı ve diğer muhtelif tesislere harcanacaktır.

D) Tuz işletmeleri :

Çamaltı Tuzlasında havuzların tasfiye hafriyatı, Kaldırım Tuzlasında dekovil hattı ve taban hafriyatı, diğer muhtelif tuzlalardaki tesisler plânlama dâhilinde tamamlanacaktır,

E) Çay işletmeleri :

Bu tertibe 1965 yılı için talebedilen 12 521 000 liralık ödenekle inşaatı bitirilmemiş Sürmene, Ortapazar çay fabrikaları inşaatı ikmal edilecek ve çay paketleme fabrikasının inşasına girişilecektir.

1964 yılında Rize'de 12 mamul çay ambarı ve atelyelerdeki memurlar için 22 lojmanın inşası mütaahhitlere ihale edilmiş bulunmaktadır.

F) Kibrit işletmesi :

Tekelden çıkarılmış bulunan kibrit satışında, hususi teşebbüsün yetişemediği yerlerde kibrit ihtiyacını sağlamak ve bugünkü kibrit fiyatlarının artmasını önlemek suretiyle Tekel İdaresi nâzım bir rol oynamaktadır.

İŞÇİ DURUMU VE SOSYAL YARDIMLAR

İşletmelerde işçi ve sosyal yardım işleri :

Tekel Genel Müdürlüğü işyerlerinde halen tütün fabrikalarında	6 234	
İçki fabrikalarında	3 531	
Müteferrik fabrikalarda	1 759	
Çay işletmelerinde	4 928	
Müstakil tuzlalarda	1 096	
Müstakil Y. T. depoları	13 482	
Merkeze bağlı işyerlerinde	721	
Başmüdürlüklere bağlı işyerlerinde	3 968	
	35 719	işçi çalışmaktadır.

Ödenen senelik işçilik ücreti 250 000 000 lira civarındadır. Vasati saat ücreti 208, âzami saat ücreti ise 655 kuruştur.

1. — İdare ile âkıd sendikalar arasında akdedilen ve işçilerin büyük çoğunluğu için 1 . 4 . 1964 tarihinden itibaren hüküm ifade eden toplu sözleşmeleri ile âkıd sendika üyesi işçilerin saat ücretlerine 40 ar kuruş zam yapılmıştır.

Bu suretle işçilere zamlı olarak ödenecek normal mesai, fazla mesai, ek ödeme, hafta tatili ve bayram ücretleriyle prim, tazminat ve ikramiyelerin baliği ve bu miktar için idarece ödenecek işveren sigorta prim hissesinin yekûnu 250 000 000 lira civarında olacaktır.

Yukarıda zikredilen ödemelerde toplu iş sözleşmesiyle yapılan zamlar dolayısiyle yaklaşık olarak 50 000 000 lira bir artış vukubulmuş olacaktır.

2. — Toplu iş sözleşmesiyle genişletilen veya yeniden ihdas edilen sosyal yardımların bir yıllık yaklaşık miktarı da şöyle olacaktır :

	Lira
a) Yemek yardımı	19 611 000
b) Akçalı yardımı	445 000
c) Evlenme yardımı	255 000
d) Doğum yardımı	395 000
e) Cenaze masrafı	27 000
f) Kaza tazminatı	20 000
g) Teşvik ikramiyesi	10 000
h) Çocuk zammı	4 000 000
i) Sair yardımlar (Süt ve sigara)	930 000
j) Jübile masrafı	2 950 000
k) Ücretli izin	9 000 000
l) Giyim eşyası	2 150 000
m) Yurt dışına çıkacak 5 kişilik sendikaya yardım	5 000
n) Emzirme odalarındaki ve kreşlerdeki çocuklara ilâç yemek ve giyecek yardımı	800 000
o) İşçi koruma sandığı	20 000
p) Ölen işçinin vârislerine İş Ka. 13 ncü maddesi kıdem tazminatı esasına paralel olarak verilecek tazminat	110 000
r) Ücretli mâzeret izni	50 000
s) İşçi eğitimi	25 000
Yekûn	40 803 000

Keza bu ödemelerde de Toplu İş Sözleşmesi dolayısiyle 14 000 000 lira civarında bir artış vukubulmuştur.

3. Toplu İş Sözleşmesi belirsiz süreli olarak akdedildiği için, yürürlük tarihinden itibaren bir sene sonra tarafların Sözleşmede tesbit edilen şartları değiştirmek amaciyle tekrar çağırıda bulunmaları imkân dâhilindedir.

Bu itibarla; 1965 malî yılı için yukarda yaklaşık olarak belirtilen miktarların değişmiyeceğini ifade etmek mümkün değildir.

II - HAZİNEYE TEMİN ETTİĞİ GELİR BAKIMINDAN

Tekel İdaresi Hazineye: a) Tekel sâfi hâsılatı (satış kârları). b) Savunma Vergisi, c) Çeşitli gelirler ve cezalar, olmak üzere üç şekilde gelir temin eylemektedir.

a) Tekel sâfi hasılatı (satış kârları)

1965 yılı Bütçesinin «B» cetvelinde 1 636 009 620 lira gelir temin edileceği tahmin edilmektedir. Bunun 964 460 045 lirası Tekel satış hâsılatı, 663 548 975 lirası Savunma vergileri ve 8 milyon lirası çeşitli gelirler ve cezalardır. Eski senelere nazaran çeşitli mamulâtın kâr nisbetleri aşağıya çıkarılmıştır :

SATIŞ KÂRININ TARİFE BEDELİNE NİSBETİ

Yıl	Tütün %	İs. ve İs. içkiler %	Tuz %		Barut %	Çay %	Kibrit %	Kahve %	
1949	43.41	44.59	55.17		30.36	39.02	13.44	—	
1950	42.69	42.81	53.15		34.20	43.10	8.32	—	
1951	44.43	45.90	56.43		36.11	43.50	9.43	—	
1952	45.13	50.64	53.10		30.—	43.21	8.25	—	
1953	39.02	50.41	53.24		29.38	43.16	4.65	—	
1954	40.59	52.22	51.69		25.20	37.63	2.46	—	
1955	49.02	54.21	44.31		26.01	46.20	3.47	—	
1956	45.46	50.76	39.62		29.80	50.56	0.32	—	
1957	44.57	51.20	32.76		32.10	49.82	3.42	—	
1958	45.32	54.32	23.45		45.89	35.91	21.36	46.37	
1959	48.85	56.71	12.55		43.44	35.08	23.66	—	
1960	48.06	52.67	8.12		51.75	41.42	16.14	67.43	
1961	44.02	51.38	5.75		22.83	37.14	11.79	59.40	
1962	39.62	52.95	19.72	Zarar	—	39.79	10.41	60.73	
1963	38.64	57.11	11.73	»	—	42.09	4.48	64.85	
1964	31.52	59.25	26.34	»	—	44.38	3.21	57.05	Büt. Tah.
1965	33.10	52.94	15.74	»	—	42.98	4.07	34.20	»

b) Tekel altında bulunan maddelerden tütün, tuz ve müskirattan satış bedeline ilâveten savunma vergisi alınmaktadır. Bu vergilerden muhtelif senelerde Hazineye sağlanmış olan geliri gösterir tablo aşağıdadır.

Yıl	Tütün	Tuz	İs. ve İs. içkiler	Kibrit	Yekûn	
1950	75 686 930	2 519 369	12 009 854	8 544 062	98 760 215	
1951	82 096 696	2 523 025	13 041 472	8 858 779	106 519 972	
1952	91 868 499	2 885 676	13 674 068	1 492 791	109 921 034	
1953	99 425 550	2 671 637	15 298 411		117 395 598	
1954	114 938 898	3 110 864	18 299 725		136 349 487	
1955	147 668 311	2 860 444	14 972 737		165 501 492	
1956	166 116 952	3 202 958	15 746 946		185 066 856	
1957	196 108 910	3 211 503	16 222 153		215 542 566	
1958	248 720 898	3 508 553	16 192 001		268 421 452	
1959	318 059 501	3 519 169	14 689 604		336 268 274	
1960	342 302 443	3 648 203	14 151 255		360 101 901	
1961	370 164 574	3 619 558	14 544 411		388 328 543	
1962	407 516 372	3 659 861	15 980 993		427 157 226	
1963	459 924 957	4 051 887	13 975 366		477 952 210	
1964	560 920 480	4 000 000	18 682 000		583 602 480	Büt. tah.
1965	640 772 475	4 000 000	18 776 500		663 548 975	»

Tekel maddeleri satışının artışına uygun suretle savunma vergilerinin de arttığı görülmektedir.

Tekel maddeleri dışında kalan bira, kibritten evvelce savunma vergisi olarak ödenmekte olan miktarların İstihsal Vergisine inkılâbetmiş olduğunu ve bu sebeple Tekel Genel Müdürlüğü gelirleri meyanında çıkarılmış bulunduğunu da zikretmiş icabeder. 1965 yılında bu maddelerden Genel Müdürlük İstihsal Vergisi olarak (20 700 000) lira ödeyecektir.

İKİNCİ KISIM

1965 yılı Bütçesi masraf kısmı

Tekel Genel Müdürlüğünün 1965 bütçesinin (A/1) işaretli (cari harcamalar) kısmı için 62 764 102 lira ve (A/2) işaretli (yatırım harcamaları) için de 3 401 143 lira teklif edilmiştir.

Cari harcamalar kısmında geçen yıla nazaran bâzı tertiplerde 2 030 700 lira fazlalık ve bâzı tertiplerde de 959 498 lira noksanlık mevcuttur.

Netice olarak 1 071 202 liralık bir artış varsa da bu miktar cari masraflar yekûnunun % 1,5 ğu civarında olup Plânlamanın kabul ettiği % 3 ün yarısıdır.

(A/2) yatırım harcamalar kısmında da bir kısım tertiplerde 80 370 608 lira fazlalık ve diğer bir kısım tertiplerde de 46 886 208 lira noksanlık vardır.

Yatırımlar yekûnu yıllık programa ugundur.

(A/3) işaretli sermaye teşkili ve transfer harcamalar kısmında 309 044 lira fazlalığa mukabil bir kısım tertiplerde 2 474 999 lira noksanlık mevcuttur.

(B) CETVELİ

1965 yılı varidat tahminlerinin incelenmesi :

1965 yılı varidat tahminlerinin tetkikinde tasarı muhteviyatı varidat tahminleri geçen yıllar varidatiyle mukayese edilmiştir.

	1963 yılı Bilânço Lira	1964 yılı Bütçe tahmini Lira	Hali malî hesaplara göre 1964 yılı 8 ay. Lira
Tekel safi hâsılat (Satış kârları)	762 010 931	954 902 986	548 309 382
Çeşitli gelirler ve cezalar	8 569 387	7 000 000	4 946 954
Savunma vergileri	477 952 210	583 602 480	353 969 419
Hazine hesabına devrolunan (Sigorta ve amortisman)	29 079 734	28 000 000	18 666 666
Yekûn	1 277 612 262	1 573 505 178	925 892 421

	1964 yılı 4 aylık tahmin Lira	1964 yılı yekûnu Lira	1965 yılı Bütçe tahmini Lira
Tekel sâfi hasılat (Satış kârları)	274 154 691	822 464 073	934 960 045
Çeşitli gelirler ve cezalar	2 473 477	7 420 431	8 000 000
Savunma vergileri	176 984 710	530 954 129	663 548 975
Hazine hesabına devrolunan (Sigorta ve amortisman)	9 333 334	28 000 000	29 500 000
Yekûn	462 946 212	1 388 838 633	1 636 009 020

Yukardaki rakamlardan da görüleceği üzere 1963 yılı bilânçosuna nazaran 1 277 612 262 lira bir gelir sağlanmış, 1964 yılı sonuna kadar asgari bir rakamın 111 226 371 lira fazlasiyle 1 388 838 633 lira temin edileceği anlaşılmıştır. Satışlarda bilhassa son aylarda inkişaf görülmüştür. Umumi olarak verilen bu malûmattan sonra Tekel İdaresi mamulâtının başlıca maddelerine ait tahminler ve bunların dayanağı unsurlar aşağıdaki şekilde gözden geçirilmiştir.

1. Mamul tütün :

1963 satış miktarı, satış vasati fiyatı, satış hâsılatı, maliyet tutarı, satış masrafları, nihayet satış kârı bakımından 1963 yılı neticeleri de 1964 yılı durumu birlikte mütalâa edilerek keyfiyet rakamlarla aşağıda çıkarılmıştır :

	Miktarı Kilo	Satış miktarı V. Fiyat	Satış miktarı Lira	Maliyet V. Fiyat	Maliyet Lira
1965 yılı bütçe tahmini	43 000 000	2 807,99	1 207 440 000	1 621,30	697 245 000
1964 yılı bütçe tahmini	41 100 000	2 584,42	1 062 196 620	1 533,30	630 188 190
Fark	+ 1 900 000	+ 223,57	+145 243 380	+ 88,—	+67 056 810
1963 yılı bilânçosu	33 792 856	2 570,35	868 593 701	1 319,59	445 928 514
1964 yılı 8 aylık	23 672 772	2 763,30	654 148 325	1 533,30	362 974 363
1964 yılı 4 aylık	11 836 386	2 763,30	327 074 162	1 533,30	181 487 432
Yekûn	35 509 158	2 763,30	981 222 487	1 533,30	544 462 295

	Satış masrafları		Satış kârları	
	V. Fiyat	Lira	V. Fiyat	Lira
1965 yılı bütçe tahmini	257,—	110 510 000	929,69	399 685 000
1964 yılı bütçe tahmini	236,42	97 168 620	814,70	334 839 810
Fark	+ 20,58	+13 341 380	114,99	+64 845 190
1963 yılı bilânçosu	255,59	86 371 631	995,17	336 293 556
1964 yılı 8 aylık	257,54	60 966 917	972,46	230 206 545
1964 yılı 4 aylık	257,54	30 483 458	972,46	115 103 272
Yekûn	257,54	91 450 375	972,46	345 309 817

Bu liste muhteviyatından da anlaşılacağına göre 1965 yılında beher kilosu 2 807,99 kuruştan 43 000 000 kiloluk satış tahmin edilmiştir.

İdarece bir kilosunun maliyeti 1 621,30 ve satış masrafı 257 kuruş hesaplandığına göre bir kilodan 929,69 kuruş kâr elde edilecektir. Savunma Vergisi bundan hariçtir. Bu cetvellerin ifadesine göre Tekel İdaresinin 43 000 000 kilo mamul tütün satışından elde edeceği satış kârı 399 685 000 liradır.

2. — Çay :

	Miktarı Kilo	Satış miktarı V. Fiyat	Satış miktarı Lira	Maliyet V. Fiyat	Maliyet Lira
1965 yılı bütçe tahmini	12 500 000	40,10	501 200 000	19,82	247 776 000
1964 » »	13 000 000	41,39	538 070 000	19,76	256 880 000
Fark	— 500 000	— 1,29	— 36 870 000	— 0,06	— 9 104 000
1963 yılı bilânçosu	10 250 609	39,66	406 543 733	19,69	201 842 160
1964 yılı 8 aylık	7 021 166	40,36	283 346 795	19,76	138 738 240
1964 yılı 4 aylık	3 510 583	40,36	141 673 397	19,76	69 369 120
Yekûn	10 531 749	40,36	425 020 192	19,76	208 107 360

	Satış masrafları V. Fiyat	Satış masrafları Lira	Satış kârları V. Fiyat	Satış kârları Lira
1965 yılı bütçe tahmini	3,04	38 000 000	17,24	215 424 000
1964 » »	3,26	42 380 000	18,37	238 810 000
Fark	0,22	— 4 380 000	— 1,13	— 23 386 000
1963 yılı bilânçosu	3,04	31 185 097	16,93	173 516 476
1964 yılı 8 aylık	3,26	22 889 001	17,34	121 719 554
1964 yılı 4 aylık	3,26	11 444 500	17,34	60 859 777
Yekûn	3,26	34 333 501	17,34	182 579 331

1965 yılında satış 12 500 000 kilo olarak tahmin edilmiştir. Kilo başına 17,24 lira kâr hesabedildiğine göre çaydan temin edilecek varidat yekûnu 215 424 000 lira olacaktır.

3 — Rakılar :

	Miktarı Kilo	Satış miktarı V. Fiyat	Satış miktarı Lira	Maliyet V. Fiyat	Maliyet Lira
1965 yılı bütçe tahmini	17 000 000	1960	333 200 000	459,63	78 137 200
1964 » »	17 000 000	1942,92	330 296 400	444,83	75 621 100
Fark	—	+ 17,08	+ 2 903 600	+ 14,80	+ 2 516 100
1963 yılı bilânçosu	12 16 376	1953,09	234 691 027	419,49	50 407 342
1964 yılı 8 aylık	9 214 995	1969,51	181 490 139	444,83	40 991 662
1964 yılı 4 aylık	4 607 498	1969,51	90 745 070	444,83	20 495 531
Yekûn	13 822 493	1969,51	272 235 209	444,83	61 486 593

	Satış masrafları V. Fiyat	Satış masrafları Lira	Satış kârları V. Fiyat	Satış kârları Lira
1965 yılı bütçe tahmini	227,29	38 640 000	1 273,08	216 422 800
1964 » »	215,13	36 572 100	1 282,96	218 103 200
Fark	+ 12,16	+ 2 067 900	— 9,88	— 1 680 400
1963 yılı bilânçosu	227,29	27 312 485	1 306,31	156 971 200
1964 yılı 8 aylık	215,13	19 824 219	1 309,55	120 674 858
1964 yılı 4 aylık	215,13	9 912 110	1 309,55	60 337 429
Yekûn	215,13	29 736 329	1 309,55	181 012 287

Litre başına 1 273,08 kuruş gelir hesabiyle 1964 yılında rakı satışlarından Savunma Vergisi hariç 216 103 200 lira hasılat elde edileceği hesaplanmıştır.

NETİCE

Yukardaki izahata göre mamul tütün, çay, tuz, ispirtolar, rakılar, diğer içkiler, bira, şarap kibrit ve kahveden tahakkuk edecek satış kârları :

	Lira	
1 — Tütün	399 685 000	
2 — Tuz	1 960 000	Zarar
3 — Çay	215 424 000	
4 — İspirtolar	17 479 850	
5 — Rakılar	216 422 800	
6 — Diğer içkiler	32 747 350	
7 — Bira	16 842 900	
8 — Şarap	362 845	
9 — Kibrit	1 018 000	
10 — Kahve	29 925 000	
Yekûn	927 587 745	

Haricî satışlardan elde edileceği umulan 2 500 000 lira ile maliyete giren bütçe masrafları ve sair gelirler toplamı 46 500 000 liranın ilâvesi ve buna mukabil döner sermaye masrafları olan 8 127 700 liranın tenzili suretiyle bütçe varidatı yani (B) cetvelinin birinci faslı olan 968 460 045 liralık tekel safi hasılatı (satış kârı) hesaplanmıştır.

Bütçe varidatının diğer bölümlerini teşkil eden muhtelif resim muhtelif varidat ve para cezaları 10 971 965 lira ve savunma vergilerinin bâliği bulunan 663 548 975 lira satış kârlarına ilâvesi halinde umumi varidat bütçe tasarısının (B) cetvelinde gösterildiği gibi 1 642 980 985 lira tutmaktadır.

Bütçenin (A/1), (A/2), (A/3) cetvellerindeki masraf yekûnu 217 936 645 lira ve Tayyare Resmi 12 757 220 lira, Kurumlar Vergisi 36 043 820 lira, tasarruf bonoları 3 089 470 lira ve belediye hissesi 33 153 830 liranın tenzilinden sonra idarenin Hazine hissesi olarak ödiyeceği meblâğ 1 340 000 000 liradır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

1964 yılı Bütçe tatbikatı (yatırımları)

Sektörler itibariyle durum

1. Tarım sektörü

Sektörün esas yatırımı olan Bilecik'te Hüblon (Şerbetçiotu) tesisine ait cihazların ihâlesi yapılmıştır.

2. Tütün ve sigara mamulleri sanayii :

Bu gruptaki 30 işten 27 tanesi icra safhasına girmiş 22 607 710 liralık fiilî harcama yapılmıştır. Sigara imal makinaları için 8 072 856 lira, yumuşak paket makinaları için de 3 393 434 lira döviz tahsis edilmiştir.

Harcama toplamı 34 074 000 liraya baliğ olacaktır.

Tütün ve sigara mamulleri sanayiinde 1964 yılında yapılan işlerin önemli bir özelliği sigara imal ve yumuşak paket makinaları ihalelerinde 6 614 000 liralık bir tasarruf temin edildiğidir.

3. Alkollü içkiler sanayii :

İçki :

Bu gruptaki 42 işten 33 ü icra safhasına girmiş, ayrıca aşağıdaki iki iş ihaleleri yapıldığı halde taahhüde bağlanamamıştır.

a) Yozgat Bira Fabrikası :

Makina ve teçhizatının muvakkat ihalesi yapıldığı halde Tekel idaresinin bütün gayretine rağmen, Sanayi Bakanlığınca döviz tahsisine mesnet olacak belgenin verilmesinden ötürü kesin ihalesinin yapılarak mukaveleye bağlanması kabil olamamıştır.

Bu iş için 1964 bütçesindeki 5 465 000 liralık ödenek 1965 bütçesindeki ödeneğe ilâveten aynen 1965 yılı Bütçesine intikal ettirilmiştir.

b) Bira dinlendirme tankları :

İstanbul Bira Fabrikasının dinlendirme kapasitesini 2 000 000 litre artıracak olan 81 aded tankın muvakkat ihalesi yapılmış, ancak Sanayi Bakanlığınca belge verilmediğinden 1964 yılında aktarma yoliyle sağlanan 1 500 000 liralık ödenek 1965 bütçesine intikal ettirilmiştir.

Alkollü içkiler sanayiinde 1964 harcaması 9 127 000 liradır.

4. Çay :

Bu grupta mevcut 30 işten 29 tanesi icra safhasındadır. Taahhüde bağlanmamış olan çay paketleme tesisine ait arsa satın alınmış ihale hazırlıkları yapılmaktadır.

Diğer işler meyanında çay bölgesinde inşa edilen 7 fabrikadan 1963 yılında biten Arhavi Fabrikasına ilâveten Fındıklı ve Çayeli fabrikaları da tamamlanmış, 7 fabrikaya ait tesislerden 12 061 231 liralık kısmı Makina - Kimya Kurumuna yaptırılmıştır. Dış tesislerden C. T. C. çay makinası ile 2 aded çay paketleme makinasının dövizleri tahsis edilmiş akreditifleri açılmıştır.

1964 yılında bu sektördeki harcama 25 315 000 lira olup çay paketleme makinaları için istenen 936 000 liralık dövizin 234 000 lirası verilmiş bakiye 732 000 liralık tahsis Maliye Bakanlığınca 1965 yılına bırakılmıştır.

5 — Tuz

Bu gruptaki 19 işten 14 iş icra safhasına girmiştir.

1964 yılı içinde realize edilmiyen Yavşan Sofra ve Mutfak Tuzu Fabrikasının işine Sanayi Bakanlığınca gerekli belge verilmediği için kesin ihale yapılamamış ve 1965 yılı için de bütçeye ödenek konulamamıştır.

Ancak bu tuzlaya ait dizelli lokomotifler ihale edilmiştir.

1964 yılı harcaması 3 556 000 liradır.

Netice olarak 1964 yılı Bütçesiyle kabul edilen yatırım ödenekleriyle yıl sonuna kadar harcanan miktarlar bütçenin aslına ve yıl içinde yapılan münakale ve tasarruflardan sonraki duruma göre aşağıda gösterilmiştir.

Yatırım konusu	Bütçe ile alınan	Aktarma ve tasarruflardan sonra	12 aylık harcama
Tarım	550 000	305 000	150 000
Tütün ve sigara mamulâtı	48 546 000	46 694 565	34 074 000
Alkollü içkiler	22 805 000	22 241 322	9 127 000
Çay	33 386 000	30 825 990	25 315 000
Tuz	13 000 000	9 105 000	3 556 000
Yekûn	118 287 000	109 171 877	72 222 000

TEMENNİ VE TENKİDLER

1 — Tekel Genel Müdürlüğünün fonksiyonu ve kendisine tahmil edilen iç hacmında vukubulan bugünkü muazzam gelişme göz önüne alınarak idarenin tabi olduğu mevzuatta değişiklik yapılması ve Genel Müdürlüğün daha ziyade ticari bir veçhe alması zaruridir.

2 — 7424 sayılı Kanunla 750 milyon liraya çıkarılmış olan döner sermayenin artırılması hususunda 1964 yılında da temenni edilmiş olan hususun yani Tekelin genişliyen ve gelişen itkisadi ve ticari bünyesi nazara alınarak döner sermayesinin 1 800 000 000 liraya çıkarılması zaruridir. Bu husus tahakkuk ederse Tekel maddelerinin kaliteleri yükselecek ve imalâtın nefaseti dolayısiyle, umumi bütçeye verimi fazlalaşacaktır.

3. Tekelin çeşitli branşlarındaki faaliyetleri ile Plânlama Dairesi arasındaki görüş ayrılıklarının giderilmesi zaruridir. Meselâ inşası 1959 yılında kararlaştırılan Yozgat Bira Fabrikası bu yüzden hâlâ kurulamamıştır. Keza, tuz fabrikası kapasitesi mevzuunda da ihtilâf vardır.

4 — Yozgat Bira Fabrikası mevzuu idarede reform yapılmasının ve birtakım kayıtlardan kurtarılarak ilmî esaslarla çalışır ticari bir hüviyete kavuşturulmasının zarureti aşikârdır.

5 — Çay mevzuunda idarede yaptığımız tetkiklerde artık bu mevzuun Tekel Genel Müdürlüğü bünyesi içinde halledilecek bir konu olmaktan çıktığı meydandadır. Hazırlandığını bildiğimiz yeni çay kanununun biran evvel Meclise sevkini temenni ederiz.

Çay ekiminin kontrolu ve idaresinin ve çay sanayiinin ayrı ellerde bulunması büyük mahzurlar doğurmaktadır. Bu mevzuun bütün cephe-leriyle birleştirilerek yürütülmesinde fayda aşikârdır.

6 — Çay paketleme fabrikasının yerinin tesbit edilmesi hususunda bundan evvelki bütçe raporuna mevzu olan temenni, yerine getirilmiş ve fabrika arsası Rize'de Gündoğdu köyünden alınmıştır.

7 — Çayın muhtelif tiplere ayrılarak nevilendirilmesi ve o şekilde piyasaya çıkarılması lâzımdır.

8 — Tütün mevzuu : Memleket ihracatının mühim bir kısmını teşkil eden tütün mevzuunda bugüne kadar rasyonel ilmî ve ticari kaidelere riayet edilmediği ve tütünün ekimi, satınalınması, desteklenmesi ve ihracı mevzuunda tamamen tesadüfi ve gayriilmî şekilde bir yol takibedildiği kanaatindeyiz.

Tekelin tütün politikası uzun seneler evvelki şeklini muhafaza etmektedir. Halbuki geçen zaman içinde dünya tütün piyasasında büyük tahavvüller olmaktadır. Birçok memleketlerde tütün ekimi yapılmakta ve bilhassa Şark tütünü eken Balkan memleketleri bizimle rekabet haline girmektedirler.

Tekelin kendi yıllık ihtiyacı 50 000 000 kiloyu geçmemektedir. İhraç için de aynı miktara lüzum olduğuna göre 100 bin kilo istihsâlimiz normaldir. Bu miktarın altında ve üstünde istihsal bir takım iktisadî güçlükleri doğurmaktadır.

Bu yıl tütün mahsulümüz 175 milyon kiloyu bulmuştur. Halbuki 1962 mahsulü destek alımı Tekelin elinde durmaktadır. Bugüne kadar bekliyen 1962 yılı mahsulü tütün, bugün Tekel'e iki dolâra mal olmuştur. Bu sebeple satılması halinde dâhi milyonlarca lira zarar bugünden tahakkuk etmiştir. Bu stoka ayrıca bu seneki destek tütün de ilâve edilirse idarenin zararı şüphesiz daha fazlalaşacaktır.

Bu sene Ege tütün piyasası hükümet değişikliği dolayısiyle tâyin edilen zamanda açılamamıştır. Yeni Hükümet piyasayı açtıktan sonra Tekel zürraa destek olma vazifesini yerine getirmek için elinden gelen gayreti sarfetmiştir.

Tekel'in bu destek tütün alımak işine ilmî ve iktisadi açıdan bakmak ve günün siyasi olaylarının haricinde mütalâa etmek zaruretine inanıyoruz. Fiyatları politik tesirlerin üstünde görmek ve ekiminden ihracına kadar ilmî ve objektif kıstaslara tabi tutmak tütün politikasının esaslarından olduğuna kanaatimiz vardır.

9 — Türk şaraplarının ihracı için evvelce verilmekte olan şarap ihraç primlerinin ihyasını lüzumlu addediyoruz. Şarap işinde yurt içi ve dışı gerekli reklâmlara da ihtiyaç o'duğunu belirtmek isteriz.

10 — Çay ihracı mevzuunda muhtelif görüşler mevcudolmakta ve çay mevzuu Tekelden ayrı bir teşekküle alındığı takdirde daha rasyonel imkânlar doğabileceği kanısındayız. Zira bu gürkü vaziyette 1964 yılı çay ihracından Tekel 23 milyon lira zarar etmiştir.

11 — Müşterek pazara girmemiz ve müsavi şartlarla ortak olmamız halinde en büyük ihraç metaımızı teşkil edecek olan toprak mahsullerimizin bir kısmını teşkil eden Tekel maddelerinin müşterek pazarda alıcı bulması ve o memleketlere yerleşebilmesi için bugünden hazırlıklara baş-

lanması icabettiği halde bu şekilde bir çalışma görülmemiştir. Tekelin ilmî esas ve metotlarla çalışması ve kadrosunu ilim adamlariyle takviye edip bir sistem dâhilinde müşterek pazar için hazırlık yapması zaruridir. Aksi halde daha kaliteli olan diğer ortak üye memleketlerinin malları bizim pazarlarımızı tutacaktır.

12 — Tekel Genel Müdürlüğünün yeni binasına bu sene taşınması dolayısiyle döşeme ve demirbaş ihtiyacı çok artmıştır. Ayrıca taşradaki teşkilâtın ve müdürlüklerin döşeme ve demirbaşları ötedenberi şikâyet konusu olmuştur. Bu sebeple 13130 maddesindeki 55 bin liralık ödeneğin geçen yılki miktara yani 170 bin liraya çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

13 — Ayrıca, Tekelin yeni yaptırdığı fabrikalarda çalışmak ve sigara imalâtını modern bir hale getirmek maksadiyle 3 stajyerin fabrikasyon işlerini öğrenmek üzere harice gönderilmek zarureti karşısında 14550 maddesine 50 bin lira ödenek ilâve edilmesini de teklif ederiz.

Tekel Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe Kanunu tasarısını sayın komisyonun tasviplerine arz ederiz.

Raportörler

Cumhuriyet Senatosu
İstanbul Üyesi
Ekrem Özden

Cumhuriyet Senatosu
İstanbul Üyesi
Erdoğan Adalı

Karma Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Karma Bütçe Komisyonu
Esas No. : 1/835
Karar No. : 46

24 . 4 . 1965

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

Türkiye Büyük Millet Meclisine 26 . 3 . 1965 tarihinde sunularak Komisyonumuza havale edilmiş bulunan, Tekel Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı, Gümrük ve Tekel Bakanı, Genel Müdür ve maliye temsilcilerinin de iştirakleriyle incelendi ve görüşüldü.

Tekel Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe tasarısında cari harcamalar için (A/1) işaretli cetvelde görüldüğü üzere 62 764 102 lira, yatırım harcamaları için (A/2) işaretli cetvelde görüldüğü üzere 151 771 400 lira, sermaye teşkili ve transfer harcamaları için de (A/3) işaretli cetvelde görüldüğü üzere 3 401 143 lira ki, toplam olarak 217 936 645 lira teklif olunmaktadır.

Komisyonumuzda, Komisyonumuz adına tetkik yapan raportörümüzün raporu okunduktan sonra Bakan ve ilgililer, üyeler tarafından sorulan sualleri cevaplandırmışlar ve bütçeleri hakkında geniş izihat vermişlerdir.

Bu yıl istenen ödenek geçen yıla nazaran 32 389 647 lira daha fazladır. Bu fazlalığın bilhassa imalât sektöründeki inkişaftan ileri geldiği anlaşılmaktadır.

Maddelerin müzakeresinde; 12.730 numara ile «443 sayılı Kanun gereğince ilkokul öğretmeni ödeneği» şeklinde bir madde açılmış ve bu kanunun tatbikini sağlamak amaciyle maddeye 2 400 liranın, Tekel Genel Müdürlüğü binasının bu yıl taşınması dolayısiyle döşeme ve demirbaş ihtiyacı daha artmış olduğundan 13.130 ncu «Döşeme ve demirbaş alımları ve giderleri» maddesine 115 000 liranın, Tekel Genel Müdürlüğünün yeni yaptırdığı fabrikalarda çalışmak ve sigara imalâtını modern bir hale getirmek maksadiyle üç stajyerin fabrikasyon işlerini öğrenmek üzere daha evvel mukavele ile bağlanılmış bulunduğundan bu gereği yerine getirmek üzere 14.550 nci «Staj ve öğrenim giderleri» maddesine 49 999 liranın, çay istihsalinin artmış olması ile bu artan istihsalin işlenmesini sağlamak üzere en az iki fabrikanın yapılmasına olan ihtiyaç sebebiyle 22.361 nci «Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri» maddesine de 3 000 000 liranın, bütçe yekûnunun yükselmesi ve bu yekûn üzerinden alınan sivil savunma fonunun da bu nisbette artmış olması sebebiyle 3 170 liranın 34.620 nci «7126 sayılı Kanunun 37 nci maddesi gereğince sivil savunma fonu karşılığı» maddesine ilâvesi, yapılan bu zamların da muvazeneyi temin gayesiyle (B) işaretli gelirler cetvelinin 63.200 ncü «Çeşitli gelirler» maddesine eklenmesi uygun görülmüştür.

Yapılan değişikliklerle cari harcamalar 62 931 501 liraya, yatırım harcamaları 154 771 400 liraya, sermaye teşkili ve transfer harcamaları 3 404 313 liraya ki, toplam olarak 221 107 214 liraya, yapılan zamların gelir cetveline ilâvesiyle de (B) işaretli cetvel yekûnu 1 646 151 554 liraya bâliğ olmuştur.

Tasarının 1 ve 2 nci maddeleri mezkûr değişikliklerle, diğer maddeleri ile cetvelleri ise aynen kabul edilmişlerdir.
Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü	Kâtip		
Aydın	Afyon Karahisar	Sakarya	Nevşehir	Ankara	Ankara
İ. sezgin	R. Hancıoğlu	*N. Bayar*	*A. B. Numanoğlu*	M. Ulusoy	*M. Eta*
	İmzada bulunamadı.			İmzada bulunamadı.	
Artvin	Balıkesir	Bileçik	Bursa	Çorum	Diyarbakır
S. O. Avcı	Sözüm saklıdır.	Ş. Binay	A. Türkel	A. Çetin	H. Güldoğan
	A. A. Bolak	İmzada bulunamadı.	İmzada bulunamadı.	İmzada bulunamadı.	İmzada bulunamadı.
Erzincan	Erzurum	Erzurum	Giresun	Gümüşane	İçel
H. Atabeyli	*A. Şenyurt*	*N. Diler*	*İ. E. Kılıçoğlu*	*N. Küçüker*	*C. T. Okyayuz*
İstanbul	İstanbul	İstanbul	İstanbul	İzmir	Kars
Söz hakkım mahfuz.	M. E. Adalı	*O. Gümüşoğlu*	M. Güven	*N. Kürşad*	*K. Okyay*
H. E. Özden	İmzada bulunamadı.		İmzada bulunamadı.		
Kayseri	Kayseri	Konya	Konya	Kütahya	Manisa
M. Sağlam	*H. Dikeçligil*	*H. C. Yılmaz*	R. Özal	S. Tosbi	*H. Kubat*
İmzada bulunamadı.			İmzada bulunamadı.	İmzada bulunamadı.	
Maraş	Mardin	Mardin	Tabiî Üye	Rize	Tunceli
E. Kaplan	*E. K. Aybar*	Ş. Aysan	*S. Küçük*	*E. Y. Akçal*	Söz hakkım bakidir.
		İmzada bulunamadı.			***M. A. Demir***
Sakarya	Trabzon	Trabzon	Van	Yozgat	
M. Gürer	*A. Ş. Ağanoğlu*	E. Dikmen	F. Melen	*İ. Yeşilyurt*	
		İmzada bulunamadı.	İmzada bulunamadı.		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ	KARMA BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ
Tekel Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı	**Tekel Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı**
MADDE 1. — Tekel Genel Müdürlüğünün cari harcamaları için, (A/1) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 62 764 102 lira, yatırım harcamaları için (A/2) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 151 771 400 lira ve sermaye teşkili ve transfer harcamaları için de (A/3) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 3 401 143 lira ki toplam olarak 217 936 645 lira ödenek verilmiştir.	MADDE 1. — Tekel Genel Müdürlüğünün cari harcamaları için, bağlı (A/1) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 62 931 501 lira, yatırım harcamaları için bağlı (A/2) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 154 771 400 lira ve sermaye teşkili ve transfer harcamaları için de, bağlı (A/3) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 3 404 313 lira ki, toplam olarak 221 107 214 lira ödenek verilmiştir.
MADDE 2. — Tekel Genel Müdürlüğünün gelirleri, bağlı (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 1 642 980 985 lira olarak tahmin edilmiştir.	MADDE 2. — Tekel Genel Müdürlüğünün gelirleri, bağlı (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 1 646 151 554 lira olarak tahmin edilmiştir.
MADDE 3. — Tekel Genel Müdürlüğünce 1965 yılında elde edilecek gelir çeşitlerinden her birinin dayandığı hükümler bağlı (C) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Bu hükümlere istinaden elde edilecek gelirlerin tarh ve tahsiline 1965 bütçe yılında da devam olunur.	MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 4. — Tekel Genel Müdürlüğünün, 30 . 6 . 1939 tarih ve 3656 sayılı Kanunun 19 ncu maddesine giren hizmetlilerine ait kadrolar, bağlı (D) işaretli cetvelde gösterilmiştir. 3656 sayılı Kanunun 9 ncu maddesi gereğince geçici mahiyetteki hizmetler için Bakanlar Kurulu kararı ile kadro alınabilecek tertipler, bağlı (E) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Bu kadrolar ertesi yıl Bütçe kanunu tasarısı ile Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur. Bunların eldeki kadrolara ek olmaması şarttır.	MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 5. — 25 . 3 . 1957 tarih ve 6939 sayılı Kanuna bağlı cetvelde yazılı kadrolardan, bağlı (L) işaretli cetvelde gösterilenler 1965 bütçe yılında kullanılamaz.	MADDE 5. — Tasarının 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 6. — (Geçen yıllar borçları) maddesindeki ödeneğin yetmemesi halinde :	MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifi	Karma Bütçe Komisyonunun değiştirişi
a) 1964 yılı bütçesindeki tertibinde karşılığı bulunan borçlar ilgili oldukları hizmet tertiplerinden bu maddeye, b) 1928 - 1963 bütçe yıllarına aidolup da Muhasebei Umumiye Kanununun 93 ncü maddesine göre zamanaşımına uğramamış ve karşılıkları yılları bütçelerinde bulunan borçlar, 1965 yılı bütçesinin ilgili hizmet tertiplerinden veya (aylık ve ücretler kesimleri hariç) (A/1), (A/2) ve (A/3) cetvellerine dâhil ödeneklerden (geçen yıllar borçları) maddesine, Maliye Bakanlığınca aktarılacak ödenekten ödenir.	
MADDE 7. — Bu kanuna bağlı (A/2) işaretli cetvelin (yapı, tesis ve büyük onarım giderleri) bölümüne dâhil (A/3) işaretli cetvelin (kamulaştırma ve satınalmalar) bölümüne tertiplerden aktarma yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir.	MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir
MADDE 8. — Gider bölümlerinden yapılacak harcamalara ait formül, bağlı (R) işaretli cetvelde gösterilmiştir.	MADDE 8. — Tasarının 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 9. — Tekel Genel Müdürlüğünce gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişmeye yetki veren kanunlar, bağlı (G) işaretli cetvelde gösterilmiştir.	MADDE 9. — Tasarının 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 10. — 8 . 2 . 1960 tarih ve 7424 sayılı Tekel Genel Müdürlüğü mütedavil sermayesinin 750 000 000 liraya çıkarılması hakkındaki Kanunun 2 nci maddesindeki miktara ait hükmü 1965 malî yılında uygulanmaz.	MADDE 10. — Tasarının 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 11. — Tekel Genel Müdürlüğüne bağlı iş yerlerinde çalıştırılan işçilere ve hizmetlilere (bu iş yerlerinde çalışan memurlar dâhil), giderleri döner sermayeden ödenmek üzere çalıştıkları günlerde günde bir kap yemek ve ekmek veya (işçi adedi pişirme masraflarını karşılıyamıyacak kadar az olan yerlerde çalışan) işçilere, heyet rapo-	MADDE 11. — Tasarının 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifi	Karma Bütçe Komisyonunun değiştirişi
ru ile perhiz yapmaları icabeden veya yemek zamanı vazifeten dışarda bulunan işçilere yemek ve ekmek bedellerinin tekabül ettiği miktarda yemek bedeli verilebilir.	
MADDE 12. —Bu kanun 1 Mart 1965 tarihinde yürürlüğe girer.	MADDE 12. — Tasarının 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 13. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel bakanları yürütür.	MADDE 13. — Tasarının 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Başbakan *S. H. Ürgüplü*	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı *S. Demirel*	Devlet Bakanı *H. Ataman*	Devlet Bakanı *M. Altınsoy*	Devlet Bakanı *Ş. İnal*	Adalet Bakanı *İ. Baran*
Millî Savunma Bakanı *H. Dinçer*	İçişleri Bakanı *İ. H. Akdoğan*	Dışişleri Bakanı *H. Işık*	Maliye Bakanı *İ. Gürsan*	Millî Eğitim Bakanı *C. Bilgehan*	Bayındırlık Bakanı *O. Alp*
Ticaret Bakanı *M. Zeren*	Sağ. ve Sos. Yar. Bakanı *F. Sükan*	Gümrük ve Tekel Bakanı *A. Topaloğlu*	Tarım Bakanı *T. Kapanlı*	Ulaştırma Bakanı *M. San*	Çalışma Bakanı *İ. S. Çağlayangil*
Sanayi Bakanı *A. N. Erdem*	En. ve Tabii Kay. Bakanı *M. Turgut*	Trz. ve Tanıtma Bakanı *Ö. Z. Dorman*	İmar ve İskân Bakanı *R. İskenderoğlu*	Köy İşleri Bakanı *S. Öztürk*	

(A/1) CARİ HARCAMALAR

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
12.000		**PERSONEL GİDERLERİ**		57 619 200		58 382 901		58 385 301
		Aylıklar **Kesim toplamı**	37 840 000		37 957 000		37 957 000	
	12.110	Genel idare aylıkları	37 105 000		37 330 000		37 330 000	
	12.111	Enstitüler aylıkları	735 000		627 000		627 000	
		Ücretler **Kesim toplamı**	12 037 500		12 949 500		12 949 500	
		HİZMETLİLER ÜCRETİ						
	12.211	Genel idare hizmetliler ücreti	11 737 000		12 500 000		12 500 000	
	12.212	Enstitüler hizmetliler ücreti	203 000		292 000		292 000	
		(Hizmetliler ücreti toplamı : 12 792 000)						
	12.230	Geçici hizmetliler ücreti	112 500		112 500		112 500	
	12.250	Yabancı uzmanlarla yardımcıları ücreti	45 000		45 000		45 000	
	0	İşçi ücretleri						
		Sosyal yardımlar **Kesim toplamı**	4 827 000		4 790 700		4 790 700	
	12.310	Çocuk zammı	715 000		715 000		715 000	
	12.320	Doğum yardımı	59 000		59 000		59 000	
	12.330	Ölüm yardımı	50 000		50 000		50 000	
	12.340	Tedavi gideri	750 000		650 000		650 000	
	12.350	Yakacak zammı	18 000		18 000		18 000	
	12.370	Emekli keseneği karşılıkları	3 234 000		3 298 700		3 298 700	
	0	Sosyal Sigortalar kurumları kesenek ve prim karşılıkları	—		—		—	
	0	Diğer sosyal yardımlar	—		—		—	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		Tazminatlar Kesim toplamı	**732 500**		**732 500**		732 500	
	12.520	Kasa tazminatı	725 00		725 000		725 000	
	12.590	6846 sayılı Kanuna göre verilecek diğer tazminatlar	7 500		7 500		7 500	
		İKRAMİYELER VE MÜKÂFATLAR						
	12.610	Yabancı dil ikramiyesi	1 500		1 500		1 500	
		Ödenekler Kesim toplamı	—		—		**6 600**	
	12.710	Temsil ödeneği	4 200		4 200		4 200	
	12.730	443 sayılı Kanun gereğince ilkokul öğretmeni ödeneği	—		—		2 400	
		Yolluklar Kesim toplamı	**2 116 500**		**1 947 501**		**1 947 501**	
		I - Yurt içi yollukları						
		YÖNETİM YOLLUKLARI						
	12.811	Sürekli görev yollukları	175 000		150 000		150 000	
	12.813	Geçici görev yolluğu	750 000		700 000		700 000	
	0	Yabancı uzmanlarla yardımcıları geçici görev yolluğu	21 000		—		—	
	12.816	Yolluk karşılığı verilen tazminat	252 500		252 500		252 500	
		DENETİM YOLLUKLARI						
	12.821	Müfettişler geçici görev yolluğu	580 000		580 000		580 000	
		ÖĞRETİM YOLLUKLARI						
	12.834	Kurs yolluğu	85 000		85 000		85 000	
		DİĞER YOLLUKLAR						
	12.841	Tedavi yolluğu	70 000		70 000		70 000	
		(Yurt içi yollukları toplamı : 1 837 500)						

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		II - Yurt dışı yollukları						
	12.852	Yurt dışı geçici görev yolluğu	100 000		50 000		50 000	
		ÖĞRENİM YOLLUĞU						
	12.871	Yurt dışı staj ve öğrenim yolluğu	23 000		1		1	
	12.872	Yurt dışı kongre ve konferans yolluğu	60 000		60 000		60 000	
		(Yurt çıkışı yollukları toplamı : 110 001)						
13.000		**YÖNETİM GİDERLERİ**		**2 618 000**		**2 264 000**		**2 379 000**
		Genel yönetimle ilgili alımlar						
		Kesim toplamı	**816 500**		**841 500**		**956 500**	
	13.130	Döşeme ve demirbaş alımları ve giderleri	170 000		55 000		170 000	
	13.150	Yakacak alımları ve giderleri	356 000		356 000		356 000	
	13.160	Hizmetli giyim alımları ve giderleri	275 000		415 000		415 000	
	13.190	Diğer alımlar ve giderler	15 500		15 500		15 500	
		Genel yönetimle ilgili giderler						
		Kesim toplamı	**184 500**		**174 500**		**174 500**	
	13.210	Su giderleri	29 500		29 500		29 500	
	13.220	Temizlik giderleri	30 000		30 000		30 000	
	13.230	Aydınlatma giderleri	85 000		85 000		85 000	
	13.290	Diğer yönetim giderleri	40 000		30 000		30 000	
		HİZMETLİLERLE İLGİLİ ALIMLAR						
	13.320	Giyim - kuşam alımları ve giderleri	180 000		40 000		40 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		Ulaştırma giderleri Kesim toplamı	**1 077 000**		**1 052 000**		**1 052 000**	
	13.410	Posta - telgraf giderleri	617 000		617 000		617 000	
	13.420	Telefon giderleri	385 000		385 000		385 000	
	13.430	Taşıma giderleri	75 000		50 000		50 000	
		KİRA GİDERLERİ						
	13.610	Kira bedeli	360 000		156 000		156 000	
14.000		**HİZMET GİDERLERİ**		**617 700**		**549 201**		**599 200**
		GENEL YÖNETİMLE İLGİLİ HİZMET GİDERLERİ						
	14.130	Mahkeme harcları ve giderleri	160 000		160 000		160 000	
		Malî hizmetlerle ilgili giderler Kesim toplamı	**283 000**		**283 000**		**283 000**	
	14.420	Nisbeti kanunla belirtilmiş kesenek ve ikramiyeler	28 000		28 000		28 000	
		VERGİ RESİM VE HARCLAR						
	14.441	Devlete ait gerçekleşmiş ve gerçekleşecek bina ve arazi vergileri	5 000		5 000		5 000	
	14.442	Diğer vergi resim ve harclar (Vergi resim ve harclar toplamı : 30 000)	25 000		25 000		25 000	
	14.490	Diğer malî hizmetlerle ilgili giderler	225 000		225 000		225 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		Eğitim ve araştırma giderleri Kesim toplamı	**174 700**		**106 201**		**156 200**	
	14.510	Kurs giderleri	8 000		8 000		8 000	
	14.520	Burs giderleri	103 700		73 200		73 200	
	14.550	Staj ve öğrenim giderleri	38 000		1		50 000	
		DİĞER EĞİTİM GİDERLERİ						
	14.595	Spor giderleri	25 000		25 000		25 000	
15.000		**KURUM GİDERLERİ**		**245 000**		**225 000**		**225 000**
		Tarım kurumları giderleri Kesim toplamı	**245 000**		**225 000**		**225 000**	
		TARIM VE TARIMSAL ARAŞTIRMA KURUMLARI GİDERLERİ						
	15.711	Büro giderleri	17 500		17 500		17 500	
	15.712	Ulaştırma giderleri	8 000		8 000		8 000	
	15.715	Giyim - kuşam, alım ve giderleri	10 000		10 000		10 000	
	15.716	Malzeme alım ve giderleri	160 000		140 000		140 000	
	15.719	Diğer alım ve giderler	24 500		24 500		24 500	
		(Tarım ve tarımsal araştırma kurumları giderleri toplamı : 220 000)						
		TARIMSAL MÜCADELE KURUMLARI GİDERLERİ						
	15.726	Malzeme alım giderleri	25 000		25 000		25 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
16.000		**ÇEŞİTLİ GİDERLER**		593 000		1 343 000		1 343 000
		ULUSLARARASI İLİŞKİLER GİDERLERİ						
	16.410	Uluslararası yurt içi toplantıları giderleri	—		750 000		750 000	
		GİZLİ HİZMET GİDERLERİ						
	16.630	Gizli haber verme giderleri	8 000		8 000		8 000	
		TEMSİL, AĞIRLAMA VE TÖREN GİDERLERİ						
	16.710	Temsil giderleri	20 000		20 000		20 000	
		BAKIM VE KÜÇÜK ONARIM GİDERLERİ						
	16.810	Bina onarımı	565 000		565 000		565 000	
12.000		PERSONEL GİDERLERİ Bölümü toplamı		57 619 200		58 382 901		58 385 301
13.000		YÖNETİM GİDERLERİ Bölümü toplamı		2 618 000		2 264 000		2 379 000
14.000		HİZMET GİDERLERİ Bölümü toplamı		617 700		549 201		599 200
15.000		KURUM GİDERLERİ Bölümü toplamı		245 000		225 000		225 000
16.000		ÇEŞİTLİ GİDERLERİ Bölümü toplamı		593 000		1 343 000		1 343 000
		CARİ HARCAMALAR TOPLAMI		**61 692 900**		**62 764 102**		**62 931 501**

(A/2) YATIRIM HARCAMALARI

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
21.000		**ETÜT VE PROJE GİDERLERİ**		2 365 250		1 497 900		1 497 900
		Tarım sektörü Kesim toplamı	5 000		—		—	
		TARIMSAL ARAŞTIRMA						
	0	Etüt ve proje giderleri	2 000		—		—	
	0	Teknik personel ücretleri	2 000		—		—	
	0	Teknik personel geçici görev yollukları	1 000		—		—	
		İmalât sanayi sektörü Kesim toplamı	2 360 250		1 497 900		1 497 900	
		TÜTÜN VE SİGARA MAMULLERİ SANAYİİ						
	21.311	Etüt ve proje giderleri	200 000		10 000		10 000	
	21.312	Teknik personel ücretleri	144 500		563 700		563 700	
	21.313	Teknik personel geçici görev yollukları (Tütün ve sigara sanayii toplamı : 578 700)	100 000		5 000		5 000	
		ALKOLLÜ İÇKİLER SANAYİİ						
	21.321	Etüt ve proje giderleri	400 000		10 000		10 000	
	21.322	Teknik personel ücretleri	214 250		314 600		314 600	
	21.323	Teknik personel geçici görev yollukları (Alkollü içkiler sanayii toplamı : 329 600)	200 000		5 000		5 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		ÇAY SANAYİİ						
	21.331	Etüt ve proje giderleri	700 000		9 000		9 000	
	21.332	Teknik personel ücretleri	200 000		430 800		430 800	
	21.333	Teknik personel geçici görev yollukları	103 000		8 000		8 000	
		(Çay sanayii toplamı : 447 800)						
		KİMYA SANAYİİ (TUZ)						
	21.341	Etüt ve proje giderleri	30 500		7 000		7 000	
	21.342	Teknik personel giderleri	40 000		128 800		128 800	
	21.343	Teknik personel geçici görev yollukları	28 000		6 000		6 000	
		(Kimya sanayii toplamı : 141 800)						
22.000		**YAPI, TESİS VE BÜYÜK ONARIM GİDERLERİ**		78 307 666		45 246 500		48 246 500
		Tarım sektörü Kesim toplamı	245 000					
		TARIMSAL ARAŞTIRMA						
	0	Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri	237 000					
	0	Teknik personel ücretleri	6 000					
	0	Teknik personel geçici görev yollukları	2 000					
		İmalât sanayii sektörü Kesim toplamı	78 062 666		45 246 500		45 246 500	
		TÜTÜN VE SİGARA MAMÜLLERİ SANAYİİ						
		5113, 6476, 7425 sayılı kanunlar gereğince yaptırılacak Y. T. B. ve işleme atelyeleri						
	22.311	Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri	8 176 443		9 590 000		9 590 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
	22.312	Teknik personel ücretleri	200 000		273 000		273 000	
	22.313	Teknik personel geçici görev yollukları (Y. T. B. ve iş atelyeleri toplamı : 9 888 000)	142 500		25 000		25 000	
		4898, 7200 VE 260 SAYILI KANUNLAR GEREĞİNCE FABRİKA, İMÂL VE DOLDURMA EVLERİ						
	22.321	Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri	35 646 857		7 560 000		7 560 000	
	22.322	Teknik personel ücretleri	227 130		217 000		217 000	
	0	Teknik personel geçici görev yollukları (Fabrika imâl ve doldurma evleri toplamı : 7 777 000)	36 070		—		—	
		DİĞER TÜTÜN VE SİGARA MAMÜLLERİ SANAYİİ						
	22.331	Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri	2 295 500		3 605 000		3 605 000	
	22.332	Teknik personel ücretleri	130 000		130 000		130 000	
	22.333	Teknik personel geçici görev yollukları (Diğer sigara sanayii toplamı : 3 747 000)	65 000		12 000		12 000	
		ALKOLLÜ İÇKİLER SANAYİİ 4898, 7200 ve 260 sayılı kanunlar gereğince fabrika, imâl ve doldurma evleri						
	22.341	Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri	10 396 840		4 950 000		4 950 000	
	22.342	Teknik personel ücretleri	158 400		180 300		180 300	
	22.343	Teknik personel geçici görev yollukları (Fabrika imâl ve doldurma evleri toplamı : 5 138 300)	23 760		8 000		8 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		DİĞER ALKOLLÜ İÇKİLER SANAYİİ						
	22.351	Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri	4 716 400		3 120 000		3 120 000	
	22.352	Teknik personel ücretleri	165 000		92 600		92 600	
	22.353	Teknik personel geçici görev yollukları (Diğer alkollü içki sanayii toplamı : 3 218 600)	79 250		6 000		6 000	
		ÇAY SANAYİİ 4898, 7200 ve 260 sayılı kanunlar gereğince çay fabrika ve atelyeleri						
	22.361	Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri	11 061 016		12 135 000		15 135 000	
	22.362	Teknik personel ücretleri	333 000		356 000		356 000	
	22.363	Teknik personel geçici görev yollukları (Çay sanayii toplamı : 15 521 000)	170 000		30 000		30 000	
		KİMYA SANAYİİ (TUZ)						
	22.371	Yapı, tesis ve büyük onarımlar	3 902 000		2 875 000		2 875 000	
	22.372	Teknik personel ücretleri	87 500		71 600		71 600	
	22.373	Teknik personel geçici görev yollukları (Kimya sanayii toplamı : 2 956 600)	50 000		10 000		10 000	
23.000		**MAKİNA, TEÇHİZAT VE TAŞIT ALIMLARI VE ONARIMLARI**		**37 614 084**		**105 027 000**		**105 027 000**
		TARIM SEKTÖRÜ						
		Tarımsal araştırma						
	0	Makina, teçhizat alımları ve büyük onarımları	300 000		—		—	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		İmalât sanayii sektörü Kesim toplamı	37 314 084		105 027 000		105 027 000	
		MEVCUT TÜTÜN VE SİGARA MAMULLERİ SANAYİİ						
	23.311	Makina, teçhizat alımları ve büyük onarımları	1 182 000		600 000		600 000	
		TÜTÜN VE SİGARA SANAYİİ MAMULLERİ						
		4898, 7200 ve 260 sayılı kanunlar gereğince fabrika imâl ve doldurma evleri						
	23.321	Makina, teçhizat alımları ve büyük onarımlar	—		63 725 000		63 725 000	
	23.323	Teknik personel ücretleri	—		260 000		260 000	
	23.324	Teknik ve diğer personel geçici görev yolluğu	—		15 000		15 000	
		(Tütün ve sigara mamulleri toplamı : 64 000 000)						
		ALKOLLÜ İÇKİLER SANAYİİ						
		4898, 7200 ve 260 sayılı kanunlar gereğince fabrika imâl ve doldurma evleri						
	23.331	Makina, teçhizat alımları ve büyük onarımları	6 047 864		13 364 000		13 364 000	
	23.333	Teknik personel ücretleri	350 640		200 000		200 000	
	23.334	Teknik personel geçici görev yollukları	52 596		42 000		42 000	
		(Alkollü içkiler sanayii toplamı : 8 141 000)						
		DİĞER ALKOLLÜ İÇKİLER SANAYİİ						
	23.341	Makina, teçhizat alımları ve büyük onarımlar	—		7 801 000		7 801 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
	23.343	Teknik personel ücreti	—		350 000		350 000	
	23.344	Teknik personel geçici görev yolluğu (Diğer alkollü içkiler sanayii toplamı : 8 201 000)	—		50 000		50 000	
		ÇAY SANAYİİ						
	23.351	Makina, teçhizat alımları ve büyük onarımları	19 969 458		12 767 000		12 767 000	
	23.353	Teknik personel ücreti	736 720		1 503 000		1 503 000	
	23.354	Teknik personel geçici görev yollukları (Çay sanayii toplamı : 14 470 000)	110 808		200 000		200 000	
		KİMYA SANAYİİ (TUZ)						
	23.361	Makina, teçhizat alımları ve büyük onarımları	8 322 004		3 770 000		3 770 000	
	23.363	Teknik personel ücreti	474 980		350 000		350 000	
	23.364	Teknik personel geçici görev yollukları (Kimya sanayii toplamı : 4 150 000)	65 016		30 000		30 000	
21.000		ETÜT VE PROJE GİDERLERİ Bölümü toplamı		2 365 250		1 497 900		1 497 900
22.000		YAPI, TESİS VE BÜYÜK ONARIM GİDERLERİ Bölümü toplamı		78 307 666		45 246 500		48 246 500
23.000		MAKİNA, TEÇHİZAT VE TAŞIT ALIMLARI VE ONARIMLARI Bölümü toplamı		37 614 084		105 027 000		105 027 000
		YATIRIM HARCAMALARI TOPLAMI		118 287 000		151 771 400		**154 771 400**

(A/3) SERMAYE TEŞKİLİ VE TRANSFER HARCAMALARI

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		I - Sermaye teşkili						
32.000		**KAMULAŞTIRMA VE SATINALMALAR**		198 000		465 000		465 000
	32.100	Kamulaştırma ve satınalmalar	198 000		465 000		465 000	
		II - Transferler						
34.000		**MALÎ TRANSFERLER**		214 262		246 618		249 788
		Fonlara katılma ve ödemeler						
		Kesim toplamı	204 262		236 618		239 788	
	34.620	7126 sayılı Kanunun 37 nci maddesi gereğince sivil savunma fonu karşılığı	185 362		217 718		220 888	
	34.630	6085 sayılı Kanunun 56 ncı maddesi gereğince sigorta fonu karşılığı	18 900		18 900		18 900	
		ULUSLARARASI TEŞEKKÜLLERE ÖDEMELER						
	34.710	Kurum ve derneklere katılma payı	10 000		10 000		10 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
35.000		**SOSYAL TRANSFERLER**		3 083 836		2 418 524		2 418 524
		Emekli Sandığına ödemeler						
		Kesim toplamı	2 986 834		2 321 522		2 321 522	
	35.210	% 1 ek karşılıklar	497 802		507 490		507 490	
	35.220	Emekli ikramiyesi	2 175 000		1 500 000		1 500 000	
	35.230	Sandık yönetim giderleri	214 032		214 032		214 032	
	35.240	Diğer ödemeler	100 000		100 000		100 000	
		Ödül, ikramiye, mükâfat ve yardımlar						
		Kesim toplamı	7 002		7 002		7 002	
	35.610	Fidelik müsabakaları yardımı	5 000		5 000		5 000	
	35.611	Bağ yardımı	1		1		1	
	35.612	Kaçakla mücadele yardımı	2 000		2 000		2 000	
	35.613	Tekel yardımları	1		1		1	
		DERNEK, BİRLİK, KURULUŞ, KURUM, SANDIK VE BENZERİ TEŞEKKÜLLERE YARDIMLAR						
	35.710	Tekel Genel Müdürlüğü mensupları yardım Cemiyetine (Memur ve hizmetlilerin öğle yemeklerine yardımda kullanılmak üzere)	90 000		90 000		90 000	
36.000		**BORÇ ÖDEMELERİ**		2 071 000		271 001		271 001
	36.300	Geçen yıllar borçları	63 000		63 000		63 000	
	36.400	İlâma bağlı borçlar	200 000		200 000		200 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
	36.600	Geriverilecek paralar	8 000		8 000		8 000	
	36.700	Müteahhit bono borçları (A.M.F.)	1 800 000		1		1	
32.000		KAMULAŞTIRMA VE SATINALMALAR Bölümü toplamı		198 000		465 000		465 000
34.000		MALÎ TRANSFERLER Bölümü toplamı		214 262		246 618		249 788
35.000		SOSYAL TRANSFERLER Bölümü toplamı		3 083 836		2 418 524		2 418 524
36.000		BORÇ ÖDEMELERİ Bölümü toplamı		2 071 000		271 001		271 001
		SERMAYE TEŞKİLİ VE TRANSFER HARCAMALARI TOPLAMI		5 567 098		**3 401 143**		**3 404 313**

B - CETVELİ

Bölüm	Madde	Gelirin çeşidi	1964 yılı tahminleri Madde Lira	1964 yılı tahminleri Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe tahmin edilen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe tahmin edilen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca tahmin edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca tahmin edilen Bölüm toplamı Lira
52.000		**TEKEL GELİRLERİ**		**1 566 505 178**		**1 632 009 020**		**1 632 009 020**
	52.410	Tekel maddelerinden alınan savunma vergileri	583 602 480		663 548 975		663 548 975	
	52.420	Tekel safi hasılâtı	982 902 698		968 460 045		968 460 045	
63.000		**ÇEŞİTLİ GELİRLER VE CEZALAR**		**7 000 000**		**10 971 965**		**14 142 534**
	63.110	Para cezaları	200 000		200 000		200 000	
	63.200	Çeşitli gelirler	6 800 000		10 771 965		13 942 534	
52.000		TEKEL GELİRLERİ Bölümü toplamı		1 566 505 178		1 632 009 020		1 632 009 020
63.000		ÇEŞİTLİ GELİRLER VE CEZALAR Bölümü toplamı		7 000 000		10 971 965		14 142 534
		TOPLAM		**1 573 505 178**		**1 642 980 985**		**1 646 151 554**

C - CETVELİ

Vergilerin, resimlerin ve başka gelirlerin dayanakları			
Çeşidi	Tarihi	Numarası	ÖZETİ
			Tütün
Kanun	30. 5.1934	2460	Tütün ve müskirattan alınacak Müdafaa Vergisi hakkında.
»	30. 5.1942	4226	Fevkalâde vaziyet dolayısiyle bâzı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 ve 4040 No. lu kanunların bâzı hükümlerinin değiştirilmesine ve bâzı vergi ve resimlere yeniden zam icrasına dair Kanunun 7 nci maddesi.
»	4. 4.1945	4708	Tütün ve müskirattan alınacak Müdafaa Vergisi hakkındaki Kanunu değiştiren Kanun.
»	9. 3.1951	5823	Tütün ve müskirattan alınacak Müdafaa Vergisi hakkındaki 2460 sayılı Kanunda değişiklik yapılması ve bu kanunu tadil eden bâzı hükümlerin kaldırılması hakkında Kanun.
»	10. 6.1949	5435	Para cezalarının artırılması hakkında Kanun.
»	19. 8.1960	65	Kambiyo alış ve satış primlerinin ilgası ve yeni döviz fiyatları ile ilgili muamelenin tasfiyesi hakkında.
Kararname	4. 1.1940	2/12537	Tütün ve Tütün İnhisarı Kanununun tatbik suretini gösteren Nizanname.
»	17. 9.1941	2/16540	4040 sayılı Kanunun 27 nci maddesi mucibince asker sigaraları hakkında Talimatname.
»	10. 6.1944	3/ 962	Nizamnamenin 37 nci maddesinin değiştirilmesine dair.
»	8. 1.1948	3/ 6830	Tütün ve Tütün İnhisarı Tüzüğünün 2 nci maddesinin 1 nci fıkrasının değiştirilmesi hakkında Karar.
»	14. 8.1959	4/12039	Tüccarın talebi üzerine 1956 ve 1957 mahsulü tütünsatınalmak ve ihraç etmek için Tekel Genel Müdürlüğüne salâhiyet verilmesi hakkında.
»		4/12720	İnhisarların pipo ithal ve satışı vazifesi hakkında Kararname.
»	1961	6/ 40	1961 yılı ekici tütün piyasanın desteklenmesi hakkında Kararname.
»	13. 1.1964	6/ 2590	1963 yılı mahsulü ekici tütünleri satış piyasalarından Devlet nam ve hesabına destekleyici mahiyette tütün alınması hakkında.

Vergilerin, resimlerin ve başka gelirlerin dayanakları			
Çeşidi	Tarihi	Numarası	ÖZETİ
			Tuz
Kanun	23.12.1936	3078	Tuz Kanunu.
»	27. 5.1941	4040	Fevkalâde vaziyet dolayısiyle bâzı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 numaralı Kanuna ek kanunun 27 nci maddesi.
»	22. 2.1952	5881	Tuz Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir madde eklenmesi hakkında.
Tüzük	22.12.1952	3/15890	Hususi müteşebbisler tarafından işletilecek tuzlalar hakkında Tüzük.
Talimatname	25. 4.1956	9293	Tuz Talimatnamesinin 5 nci maddesinin (A) bendinin tadili hakkında (R.G. 9293).
			Barut ve patlayıcı maddeler, silâh ve teferruatı
			Not : 15 Ağustos 1953 tarihinde meriyete giren 6136 sayılı Ateşli silâhlar ve bıçaklar hakkındaki Kanunun 2 nci maddesinde, 4374 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (D) bendi hükmü mahfuz kalmak üzere, ateşli silâhlarla bunlara ait mermilerin ve 4 ncü maddede imali men olunan bıçakların memlekete sokulması yasak edilmiştir.
Kanun	9. 5.1955	6551	Barut ve teferruatının inhisardan çıkarılması hakkında.
			Kahve ve çay
»	25. 5.1942	4223	Kahve ve Çay İnhisarı Kanunu.
Karar (tefsir)	24. 4.1952	1796	4223 sayılı Kanunun muvakkat 2 nci maddesinin (B) bendinin yorumuna mahal bulunmadığına dair.
Kararname	25. 6.1955	4/ 5354	Çay inhisarı resmi miktarı hakkında.
»	15. 6.1960	4/ 34	Kahve satış ve hasılâtı hakkında.
»	10.10.1963	6/ 2482	Gıda maddelerinin umumi sağlığı ingilendiren hususi vasıflarını gösteren Tüzüğün bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında.

Vergilerin, resimlerin ve başka gelirlerin dayanakları			
Çeşidi	Tarihi	Numarası	ÖZETİ
			Kibrit ve çakmaktaşı
Kanun	30. 1.1952	5865	Kibritin inhisardan çıkarılmasına ve İstihlâk Versisine tabi tutulmasına dair Kanun.
»	13. 7.1956	6802	Gider Vergileri Kanunu.
			Kaçakçılığa ait mevzuat
		1918) 6829) 6846)	Kaçakçılığın men ve takibine dair Kanun ve bu kanunun bâzı maddelerinin tadili hakkında.
			İspirto ve ispirtolu içkiler
Kanun	30. 5.1934	2460	Tütün ve müskirattan alınacak Müdafaa Vergisi hakkında.
»	12. 6.1942	4250	İsportolu içkiler inhisarı Kanunu.
»	4. 4.1945	4708	Tütün ve müskirattan alınacak Müdafaa Vergisi hakkındaki kanunu değiştiren Kanun.
»	9. 7.1948	5237	4250 sayılı Kanunun 43 ncü maddesinin özel idare hissesine ait hükmü 5166 sayılı Kanunun 6 ncı maddesiyle kaldırılmış ve 5237 sayılı Kanunun 3ncü maddesiyle % 5 Belediye Resmi olarak yeniden vaz'edilmiştir.
»	14.12.1949	5451	4250 sayılı Kanunun bâzı maddeleriyle ayni kanunun 4658 sayılı Kanunla değiştirilen 21 nci maddesinin değiştirilmesine dair Kanun.
»	14.12.1949	5451	4658 sayılı Kanun 5451 sayılı Kanunun 5 nci maddesiyle kaldırılmıştır.
»	9. 8.1951	5823	Tütün ve müskirattan alınacak Müdafaa Vergisi hakkındaki 2460 sayılı Kanunda değişiklik yapılması ve bu kanunu tadil eden bâzı hükümlerin kaldırılması hakkında Kanun.
»	9. 5.1955	6552	4250 sayılı Kanunun 1 ve 2 nci maddelerinin değiştirilmesi ve bâzı hükümler ilâvesi hakkında.
»	9. 5.1955	6553	4250 sayılı Kanunun 16 ve 21 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında.
»	11. 5.1955	6556	Bira viski tabiî köpüren şarabın İstihlâk Vergisine tabi olması hakkında Kanun.

Vergilerin, resimlerin ve başka gelirlerin dayanakları

Çeşidi	Tarihi	Numarası	ÖZETİ
Kararname	1. 8.1942	2/18435	İnhisarlar İdaresinin 12 . 7 . 1942 tarihinden itibaren İnhisar dışında olarak buz, gazoz, soda, malt hülâsası, asit karbonik ve kolanya yapıp satmasına izin verildiği hakkında Kararname.
»	16. 1.1943	2/19329	Bir kısım sıhhi müesseselerle eczanelere verilecek ispirtoların fiyatı hakkında Kararname.
»	15. 5.1952	3/15076	Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumuna satılacak ispirtoların maliyet bedeline 10 kuruş İnhisar Resmi ilâvesiyle satılacağına dair (Resmî Gazate 8161)
»	13. 2.1963	6/ 1311	Dış memleketlerden getirilen ispirtolu ıtriyat ile tababette ve sanayide kullanılan ispirtolu maddelerden yurt içinde yapılan veya dış memleketlerden getirilen alkollerden malt hulâsalarından ve yolcu beraberinde yurda sokulan ispirto ve ispirtolu içkilerden alınacak Tekel Resmiyle Tekel tarafından bunlardan satılan içkilerin maliyetlerine ilâve edilecek Tekel Resminin âzami ve asgari miktarlarının esaslarını gösteren Kararname. (Resmî gazete 13.2.1963 ve 11333 sayılı)
Kararname		4/ 6518	İspirto İnhisar resmine dair olan 25.6.1955 tarihli ve 4/5355 sayılı Karardan vermut'a ait hükmün çıkarılması (R. G. 9237)
»		4/ 6891	İspirto ve içkilerin vasıflariyle bira imalâthanelerinin kontrol ve muayeneleri hakkında (R. G. 9295)
»	6.12.1945	3/ 3431	D. D. T. imali için satılacak saf ispirtodan alınacak Tekel Resmi hakkında
»	24. 3.1950	3/10966	Sıhhi müesseselerle eczanelere tenzilâtla verilecek saf ispirtoların satış bedelleri hakkında.
»	25. 4.1954	4/ 2927	Off - Chore siparişleri için Makina ve Kimya Endüstrisine verilen saf ispirtoların satış maliyetlerine ilâve edilecek Tekel Resmi hakkında.

G - CETVELİ

Kanun No.	
1050	Muhasebei Umumiye Kanununun 5209 sayılı Kanunla değişen 50 nci maddesinde gösterilen hizmetler.
7077— 237	Genel Müdürlük binası için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında.
7200	İnhisar Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4898 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair Kanun.
7425	İnhisarlar Umum Müdürlüğünce yaptırılacak tütün bakım ve işleme evleri için gelecek senelere sari taahhütlere girişilmesi hakkındaki 5113 sayılı Kanunun 6476 sayılı Kanun ile muaddel 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair Kanun.
260	Tekel Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4898 sayılı Kanunla 7200 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin tadiline dair Kanun.

D - CETVELİ

G.	Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret
1	Y. Mühendis, Mühendis, Y. Mimar, Mimar, Kimyager	6	1 750
1	» » »	10	1 500
1	Teknisyen	26	1 250
1	»	17	1 100
1	»	9	950
1	»	10	800
1	»	7	700
1	»	7	600
1	»	12	500
1	Sürveyan	2	700
1	»	6	600
1	Ressam	1	1 100
1	»	2	700
1	Makinist	3	700
1	»	1	500
2	Usta	1	700
2	»	1	500
2	Kalfa	1	350
2	Kaloriferci	1	500
2	Elektrikçi	1	500
3	Lâborant	1	700
3	»	2	500
3	»	5	400
3	»	1	350
3	»	1	300
3	Hemşire	1	600
3	»	3	500
3	»	2	450
3	Hemşire	3	400
3	»	4	350
3	»	1	300
3	Hastabakıcı	2	450
3	»	2	400
3	Şoför	1	700
3	»	1	500
3	Sanatkâr	1	450
4	Mütercim	2	1 250
4	»	2	1 100
4	»	1	950
		160	
4	Daktilo	1	800
4	»	1	700
4	»	2	600
4	»	5	500
4	»	16	450
4	»	17	400
4	»	36	350
4	»	18	300
4	»	3	250
5	Memur	1	1 100
5	»	9	950
5	»	9	800
5	»	8	700
5	»	9	600
5	»	10	500
5	Memur	25	450
5	»	19	400
5	»	27	350
5	»	23	300
5	»	3	250
5	Santralcı	1	800
5	»	3	600
5	»	1	500
5	»	2	450
5	»	3	350
6	Hademe Bekçi	2	500
6	» »	5	450
6	» »	28	400
6	» »	146	350
6	» »	736	300
6	» »	258	250
6	» »	64	200
6	Koruyucu	1	500
6	»	6	450
6	»	63	400
6	»	282	350
6	»	139	300
6	»	6	250
6	Dağıtıcı	7	450
6	»	8	400
6	»	4	350
6	»	2	300
		2 169	

E - CETVELİ

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi
12.000		Personel giderleri
	12.230	Geçici hizmetliler ücreti
	12.250	Yabancı uzmanlarla yardımcıları ücreti

(L) CETVELİ

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Aylık
4	Sivil Savunma Uzmanı	11	1 250
5	» »	27	1 100
13	Fen Memuru, eksper, istifçibaşı, öğretmen	20	850
12	İdare Memuru, muhasip, muhasip veznedar, veznedar, memur	10	400
13	» » »	10	350
14	» » »	60	300
	Yekûn	138	

R - CETVELİ

1965 yılı Genel Bütçe Kanununa bağlı (R) işaretli cetveldeki harcama formülleri bu bütçe içinde uygulanır

Bölüm	Madde	
		Cari harcamalar
12.000		Personel giderleri : Yönetim yollukları Yolluklar kesiminin sürekli ve geçici görev yollukları tertiplerine ilişkin harcama formülleri fabrika, atelye, tuzla ve diğer işyerleri kadrolarına dâhil memur ve hizmetliler ile sergilere katılacaklar hakkında uygulanmaz.
13.000		Yönetim giderleri : Bu bölümün tertiplerine ilişkin harcama formülleri fabrika, atelye, tuzla, satış ve transit depoları ve diğer işyerleri için uygulanmaz. Hizmet giderleri :
	14.441	Bina ve arazi vergileri İdarehaneler ait arsaların vergileri bu tertipten ödenir.
	14.442	Diğer vergi, resim ve harçlar Münhasıran idarehane ve büroların 5237 sayılı Belediye gelirleri Kanununa göre ödenecek vergi ve resimleriyle bunlara ait gecikme zammı bu maddeden ödenir.
	14.491	Tütün ekimi yazma giderleri 3437 sayılı Kanunla tahmin edilen tütün, tahmin, yazma, tartma ve itirazları tetkik işlerinde çalıştırılan hariçten alınmış üyelerin tahdit komisyonları ve idare heyetlerinin gündelikleri kanuna aykırı olarak ekilen tütünlerin sökülmesi yasak ekimlerin menedilmesi uğrunda yapılacak kanuni takibata ait giderler bu maddeden karşılanır.
16.000		Çeşitli giderler :
	16.410	Uluslararası yurt içi toplantıları giderleri İkinci Uluslararası Tütün Ticaret Konferansı masrafları döner sermaye usullerine tabidir.
		Yatırım harcamaları
21.000		Etüt ve proje giderleri :
22.000		Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri : A) Aşağıda yazılı masraflar da bu tertiplerden karşılanır. B) Yapı, tesis ve onarım kısmının kimya sanayii (Tuz) sektörüne ait sarfiyat ve yüklenmeler döner sermaye usullerine tabidir C) Hakkâri, Tarsus, Ankara, Sarıkamış, Gördes, Erzincan, Emirdağ, Batman, Hayrabolu, Acıpayam, mamulât ambarları ile İstanbul Malzeme ambarı ve sigara sanayii işletme etüt lâboratuvarı inşa bedel ve masrafları diğer tütün ve sigara mamulleri sanayii sektörünün ilgili maddelerinden ödenir. D) Şenyaka içki satış deposu ile Kars transit ambarı inşa bedel ve giderleri diğer alkollü içkiler sanayii sektörünün ilgili maddelerinden karşılanır. E) Genel Müdürlük ikmal inşaatı ile Cibali iskele onarımı inşa bedel ve giderleri çay sanayii sektörünün ilgili maddelerinden karşılanır.

Bölüm	Madde	
23.000		Makina, teçhizat ve taşıt alımları :
		Bu tertipten yapılacak sarfiyat ve yüklenmeler döner sermaye usullerine tabidir.
		Ödül, ikramiye, mükâfat ve yardımlar :
	35.610	Fidelik müsabakaları yardımı
		Tütün ekicileri ve özel şarap âmilleri arasında yapılacak müsabakalarda kazananlara 33437 ve 4250 sayılı kanunlar gereğince Genel Müdürlüğün takdiri ile mükâfat olarak verilecek para veya tütün ekimiyle ilgili malzeme bedelleri bu tertipten karşılanır.
	35.612	Kaçakla mücadele yardımları
		Kaçak takibatında koruyuculara ait atların kaçakçı kurşunu ile vurularak veya hastalanarak ölmeleri veyahut takip işlerinde kullanılamıyacak derecede sakatlanmaları halinde bu atların bedelleri nisbetinde koruyuculara yapılacak yardımlar bu maddeden ödenir.
	35.613	Tekel yardımları
		4250 sayılı İspirto ve ispirtolu içkiler Kanununun 65 53 sayılı Kanun ile tadil edilen 16 ncı maddesi gereğince yapılacak yardım ve verilecek mükâfatlar ile aynı kanunun tatbikatına ait giderleri bu tertipten ödenir.
36.000		Borç ödemeleri :
	36.400	İlâma bağlı borçlar
		Döner sermaye muamelâtından mütevellit bulunan ilâma bağlı borçların maliyet ve masraflariyle alâkalı mal bedeli ve benzeri giderleriyle iadesi gereken depozitolar hariç diğer kısımları ve bütçeye taallûk edenler bu maddeden ödenir.

T - CETVELİ

Tekel Genel Müdürlüğü 1934 - 1965 yılı taşıt cetveli

Sıra No.	İdare No.	Markası	Modeli	Cinsi	Bulunduğu işletme
1	50	Doç	1942	Kamyon	Nakliyat Şubesi Müdürlüğü
2	64	Ford	1944	»	» » »
3	66	Chevrole	1942	»	» » »
4	87	Ford	1944	»	» » »
5	107	»	1944	»	» » »
6	187	»	1946	»	» » »
7	219	»	1952	»	» » »
8	220	»	1952	»	» » »
9	221	»	1952	»	» » »
10	223	»	1954	»	» » »
11	224	»	1954	»	» » »
12	228	»	1954	»	» » »
13	229	»	1954	»	» » »
14	311	Mercury	1960	»	» » »
15	312	»	1960	»	» » »
16	313	»	1960	»	» » »
17	315	»	1960	»	» » »
18	316	»	1960	»	» » »
19	318	»	1960	»	» » »
20	319	»	1960	»	» » »
21	320	»	1960	»	» » »
22	321	»	1960	»	» » »
23	325	»	1960	»	» » »
24	326	»	1960	»	» » »
25	344	Thames - Trader	1963	»	» » »
26	345	»	1963	»	» » »

Sıra No.	İdare No.	Markası	Modeli	Cinsi	Bulunduğu işletme
27	346	Thames-Trader	1963	Kamyon	Nakliyat Şubesi Müdürlüğü
28	347	»	1963	»	» » »
29	170	Ford	1946	Station Wagon	» » »
30	195	»	1946	Kamyonet	» » »
31	222	Jeep	1944	Binek	» » »
32	252	»	1955	Station Wagon	» » »
33	268	Dodge	1958	Station Wagon	» » »
34	269	Jeep	1955	Station Wagon	» » »
35	272	»	1955	Station Wagon	» » »
36	284	Volkswagen	1960	Ambulâns	» » »
37	285	Land-Rower	1960	Kamyonet	» » »
38	288	Volkswagen	1960	»	» » »
39	295	»	1960	»	» » »
40	303	»	1960	Minübüs	» » »
41	304	Land-Rower	1960	Station Wagon	» » »
42	328	Jeep	1960	Binek	» » »
43	333	Chevrolet	1957	»	» » »
44	334	Jeep	1963	Kamyonet	» » »
45	335	»	1963	»	» » »
46	55	Dec	1942	Kamyon	Kibrit Fabrikası Müdürlüğü
47	60	»	1944	»	» » »
48	147	»	1944	»	» » »
49	148	»	1942	Otobüs	» » »
50	86	Ford	1942	Kamyon	» » »
51	174	Enter	1946	»	» » »
52	314	Mercury	1960	»	» » »
53	254	Jeep	1956	Binek	» » »
54	72	Ford	1942	Kamyon	İstanbul Çay Atelyesi Müdürlüğü
55	188	»	1946	»	» » » »

Sıra No.	İdare No.	Markası	Modeli	Cinsi	Bulunduğu işletme
113	286	Land - Rower	1960	Kamyonet	Kâğızman Tuzlası Müdürlüğü
114	67	Chevrolet	1942	Kamyon	Gaziantep İçki Fab. Müdürlüğü
115	290	Volkswagen	1960	Kamyonet	Gaziantep İçki Fab. Müdürlüğü
116	273	Jeep	1955	»	Trabzon Y.T.B. Evi Müdürlüğü
117	76	Ford	1942	Kamyon	Bursa Y.T.B. Evi Müdürlüğü
118	305	Enter	1960	»	» » » »
119	278	Jeep	1955	Kamyonet	» » » »
120	109	Ford	1944	Kamyon	Adana Tütün Fab. Müdürlüğü
121	296	Volkswagen	1960	Kamyonet	» » » »
122	197	Ford	1946	»	Yavşan Tuzlası Müdürlüğü
123	277	Jeep	1955	»	» » »
124	287	Land-Rower	1960	»	» » »
125	218	Ford	1952	Kamyon	Tekirdağ Şarap Fab. Md.lüğü
126	294	Volkswagen	1960	Kamyonet	» » » »
127	232	Massey - Harris	1955	Traktör	» » » »
128	225	Ford	1954	Kamyon	İzmit Başmüdürlüğü
129	306	Mercury	1960	»	» »
130	238	Jeep	1955	Binek	Malatya Y.T.B. Evi Md.lüğü
131	247	Austin	1956	Kamyon	Malatya Tütün Fab. Müdürlüğü
132	301	Volkswagen	1960	Kamyonet	» » » »
133	329	Jeep	1960	Binek	Tokat Başmüdürlüğü
134	49	Doç	1944	Kamyon	Rize Çay Fabları Müdürlüğü
135	52	»	1944	»	» » » »
136	57	»	1944	»	» » » »
137	191	Ford	1946	»	» » » »
138	209	»	1946	Otobüs	» » » »
139	202	Austin	1946	Kamyon	» » » »
140	203	»	1946	»	» » » »
141	204	»	1946	»	» » » »

Sıra No.	İdare No.	Markası	Modeli	Cinsi	Bulunduğu işletme
142	205	Austin	1946	Kamyon	Rize Çay Fabrikası Müdürlüğü
143	206	»	1946	»	» » » »
144	207	»	1946	»	» » » »
145	208	»	1946	»	» » » »
146	210	»	1946	»	» » » »
147	242	»	1950	»	» » » »
148	243	»	1948	»	» » » »
149	249	»	1956	»	» » » »
150	258	Chevrolet	1957	»	» » » »
151	259	»	1957	»	» » » »
152	331	»	1963	Kamyonet	» » » »
153	332	»	1963	»	» » » »
154	261	Ştayr	1958	Kamyon	» » » »
155	262	»	1958	»	» » » »
156	263	»	1958	»	» » » »
157	264	»	1958	»	» » » »
158	265	»	1958	»	» » » »
159	239	Jeep	1955	Binek	» » » »
160	211	»	1947	Kamyonet	» » » »
161	241	»	1955	»	» » » »
162	244	»	1956	»	» » » »
163	251	»	1956	»	» » » »
164	257	»	1956	»	» » » »
165	260	»	1956	»	» » » »
166	270	»	1955	»	» » » »
167	271	»	1955	»	» » » »
168	281	»	1955	»	» » » »
169	282	»	1955	»	» » » »

Sıra No.	İdare No.	Markası	Modeli	Cinsi	Bulunduğu işletme
170	336	Jeep	1963	Kamyonet	Rize Çay Fab.ları Müdürlüğü
171	337	»	1963	»	» » » »
172	338	»	1963	»	» » » »
173	339	»	1963	»	» » » »
174	340	»	1963	»	» » » »
175	341	»	1963	»	» » » »
176	342	»	1963	»	» » » »
177	230	Massey - Harris	1955	Traktör	» » » »
178	231	»	1955	»	» » » »
179	348	Thames - Trader	1963	Kamyon	» » » »
180	349	»	1963	»	» » » »
181	350	»	1963	»	» » » »
182	351	»	1963	»	» » » »
183	352	»	1963	»	» » » »
184	353	»	1963	»	» » » »
185	59	Doç	1942	»	Diyarbakır İçki Fab. Müdürlüğü
186	266	Jeep	1955	Kamyonet	Diyarbakır İçki Fab. Müdürlüğü
56	190	»	1946	Kamyon	İstanbul Çay Atelyesi Müdürlüğü
57	193	»	1946	»	» » » »
58	307	Mercury	1960	»	» » » »
59	308	»	1960	»	» » » »
60	300	Volkswagen	1960	Kamyonet	» » » »
61	108	Ford	1942	Kamyon	Malzeme Alım Şubesi Md.lüğü
62	111	»	1942	»	» » » »

Not : 50 idare sayılı kamyon terkin olmak üzere Lengerhanede beklemektedir.
59 ve 266 idare sayılı araçlar Diyarbakır İçki Fabrikasına aidolup terkin muamelesi ikmalini beklemektedir.

Sıra No.	İdare No.	Markası	Modeli	Cinsi	Bulunduğu işletme
63	292	Volkswagen	1960	Kamyonet	Malzeme Alım Şubesi Müdürlüğü
64	248	Austin	1956	Kamyon	İstanbul Y.T.B. ve İş. Ev. Md.lüğü
65	267	Ford	1958	»	» » » »
66	289	Volkswagen	1960	Kamyonet	» » » »
67	127	Chevrolet	1942	»	» » » »
68	146	Doç	1944	Kamyon	Paşabahçe İçki Fab. Müdürlüğü
69	309	Mercury	1960	»	» » » »
70	240	Jeep	1955	Kamyonet	» » » »
71	186	Ford	1946	Kamyon	İstanbul Bira Fab. Müdürlüğü
72	317	Mercury	1960	»	» » » »
73	302	Volkswagen	1960	Kamyonet	» » » »
74	233	Massey - Harris	1955	Traktör	» » » »
75	310	Mercury	1960	Kamyon	İstanbul Likör Fab. Müdürlüğü
76	299	Volkswagen	1960	Kamyonet	» » » »
77	212	Jeep	1944	Binek	İstanbul Tütün Fab. Müdürlüğü
78	291	Volkswagen	1960	Kamyonet	İstanbul Kutu Fab. Müdürlüğü
79	297	»	1960	»	İstanbul Başmüdürlüğü
80	327	Land-Rower	1960	»	Enstitüler Müdürlüğü
81	39	Doç	1942	Kamyon	Ankara Bira Fab. Müdürlüğü
82	227	Ford	1954	»	» » » »
83	324	Mercury	1960	»	» » » »
84	216	Volkswagen	1950	Minübüs	» » » »
85	256	Jeep	1956	Kamyonet	» » » »
86	280	Fordson	1958	Traktör	» » » »
87	74	Ford	1944	Kamyon	Ankara Başmüdürlüğü
88	246	Austin	1956	»	» »
89	255	Jeep	1955	Station Wagon	» »
90	280	»	1955	Kamyonet	» »
91	343	Ford	1960	Binek	» »

Sıra No.	İdare No.	Markası	Modeli	Cinsi	Bulunduğu işletme
92	37	Doç	1942	Otobüs	İyidere Kereste Fab. Müdürlüğü
93	274	Jeep	1955	Station Wagon	İzmir Y.T.B. ve İş. Ev. Md.lüğü
94	298	Volkswagen	1960	Kamyonet	İzmir Y.T.B. ve İş. Ev. Md.lüğü
95	58	Doç	1944	Kamyon	İzmir Şarap Fabrikası Müdürlüğü
96	126	Chevrolet	1946	»	» » » »
97	323	Mercury	1960	»	» » » »
98	217	Jeep	1944	Binek	» » » »
99	234	Harley-Davidson	1951	Motosiklet	» » » »
100	167	Enter	1946	Kamyon	İzmir Çamaltı Tuzlası Md.lüğü
101	192	Ford	1946	»	» » » »
102	226	»	1954	»	» » » »
103	322	Mercury	1960	»	» » » »
104	62	Ford	1942	Otobüs	» » » »
105	330	»	1962	»	» » » »
106	275	Jeep	1955	Station Wagon	» » » »
107	293	Volkswagen	1960	Kamyonet	İzmir Tütün Fab. Müdürlüğü
108	250	Fiat	1955	»	Bandırma Y.T.B. Evi Md.lüğü
109	253	Jeep	1956	Binek	Çanakkale Şarap Fab. Md.lüğü
110	78	Ford	1944	Kamyon	Çanakkale Şarap Fab. Md.lüğü
111	245	Jeep	1956	Kamyonet	Samsun Y.T.B. Evi Müdürlüğü
112	276	»	1955	Station Wagon	Samsun Y.T.B. Evi Müdürlüğü

E - CETVELİ

Bölüm	Madde	Ödeneğin nev'i	Görevin adı	Aded	Ücreti Lira	Hizmet süresi Ay	Tutarı Lira
			Barem Kanununa tabi kadrolar				
12.000	12.250	Geçici hizmetliler ücreti	Kurs Öğretmeni	9	300	12	
		» » »	» »	9	400	12	
		» » »	» »	1	400	10	
		» » »	» »	1	400	8	
		» » »	» »	1	400	6	
		» » »	» »	8	500	12	
		» » »	» »	3	500	10	
		» » »	» »	2	500	8	
		» » »	İlköğretim kursu öğretmenleri	2	350	12	
			Yabancı uzmanlar kadrosu				
12.000	12.250	Yabancı uzmanlarla yardımcıları ücreti	Hesap Uzmanı	1	3 750	12	45 000

Dönem : 1
Toplantı : 4

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 598

Devlet Üretme Çiftlikleri G. M. Bütçesi

Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu (1/836)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71/67-1292

25 . 3 . 1965

Millet Meclisi Başkanlığına

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 24 . 3 . 1965 tarihinde kararlaştırılan «Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı» gerekçesi ve ilişikleriyle birlikte ekli olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Suad Hayri Ürgüplü
Başbakan

ÖZET CETVELİ

Bölüm		1964 bütçesi	1965 teklifi	Fazlası	Eksiği
	Cari harcamalar				
12.000	Personel giderleri	9 038 087	8 976 049	101 991	164 029
13.000	Yönetim giderleri	385 300	295 813	8 513	98 000
14.000	Hizmet giderleri	395 344	389 702	16 002	21 644
15.000	Kurum giderleri	10 000	13 000	3 000	—
16.000	Çeşitli giderler	155 000	162 000	10 000	3 000
	Cari harcamalar toplamı	9 983 731	9 836 564	139 506	286 673
	Yatırım harcamaları				
22.000	Tarım sektörü	1 020 000	820 000		200 000
	Transfer harcamaları				
34.000	Malî transferler	11 597	11 181		416
35.000	Sosyal transferler	236 729	237 785	1 655	599
36.000	Borç ödemeleri	245 450	150 450		95 000
	Transfer harcamaları toplamı	493 776	399 416	1 655	96 015
	Genel toplam	11 497 507	11 055 980	141 161	582 688

GEREKÇE

Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün 1965 malî yılı katma bütçe hizmet ve masrafları için, Başbakanlığın 9 . 9 . 1964 gün ve 27 - 181/3973 sayılı Genelgesine uyularak :

Müfredat ve mahiyetleri ilgili bölüm ve maddelerde ayrı ayrı açıklanmış olduğu üzere :

(A/1) işaretli cetvelde cari harcamalar için geçen yıldan 147 167,— lira noksaniyle 9 836 564 lira,

(A/2) işaretli cetvelde yatırım harcamaları için 200 000 lira noksaniyle 820 000 lira,

(A/3) işaretli cetvelde transfer harcamaları için geçen yıldan 94 285 lira noksaniyle 399 416 lira,

olmak üzere cem'an 11 055 980 lira ödenek konulmuştur.

(A/1) Cari harcamalar

Bölüm	Madde	
12.000		**Personel giderleri :**
	12.110	Aylıklar : 5433 sayılı Kuruluş Kanununa bağlı 1 ve 2 sayılı cetvellerde yer alan muhtelif derecelerde cem'an 493 maaşlı kadrodan halen münhal bulunan 19 adedi daha geçen yılın 171 kadrosuna ilâveten (L) cetveline alınmış bu suretle geçen yıla nazaran 140 130 liralık bir tasarruf sağlanmıştır.
	12.210	Hizmetliler ücreti : (D) işaretli cetvelde geçen yıl yer almış bulunan 395 aded hizmetli kadrosuna mukabil bu yıl 1 aded eksiğiyle 394 aded kadro tesbit edilmiştir. Kadroların tesbitinde memurların fiilen gördükleri görevlere uygun olarak ünvanlarında bâzı değişiklikler yapılmış ve terfi etmesi gerken 15 eleman için kadro ücretlerinde değişiklik yapılması zarureti hâsıl olmuştur. Bu değişiklik sebebiyle 80 190 liralık bir fazlalık husule gelmiş ise de 12.110 ncu maddede sağlanan tasarrufla karşılanmıştır.
	12.230	Geçici hizmetliler ücreti : 5433 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (F) fıkrası gereğince işletmelerde çiftçiler için açılacak Ziraat Makinaları, Hayvancılık, Ziraat Sanatları, Bahçe, Tarla Ziraati sulama kurslarında öğreticilere ödenecek ders ücreti olarak geçen yıl olduğu gibi 2 517 lira ödenek konulmuştur.
	12.260	Sözleşmeli personel ücreti : İdarede istihdam edilen sözleşmeli 1 avukatla akdedilmiş olan mukavele gereğince ayda 1 250 lira hesabiyle verilecek ücret için geçen yıldan 1 800 lira fazlasiyle 15 000, lira ödenek konulmuştur.
	12.310	Çocuk zammı : 4598 sayılı Kanun gereğince bu maddeye geçen yıl olduğu gibi 72 500, lira ödenek konulmuştur.
	12.320	Doğum yardımı : Bu maddeye geçen yıl olduğu gibi 8 000, lira ödenek konulmuştur.
	12.330	Ölüm yardımı : Bu maddeye geçen yıl olduğu gibi 13 500, lira ödenek konulmuştur.

Bölüm Madde

12.340 Tedavi giderleri : 4598 ve 7351 sayılı kanunlar gereğince hastalanacak memurların tedavileri için geçen yıl olduğu gibi 20 000 lira ödenek konulmuştur.

12.350 Yakacak zammı : Râkımı yüksek olan Alparslan Devlet Üretme Çiftliği aylıklı memurları için 4178 sayılı Kanun gereğince geçen yıl olduğu gibi 1 080, lira ödenek konulmuştur.

12.370 Emekli keseneği karşılığı : 12 110 ve 12 210 ncu maddelerde mevcut ödeneğin % 6,5 u nisbetinde hesabedilerek bu maddeye geçen yıldan 3 897, lira eksiğiyle 509 230, lira ödenek konulmuştur.

Tazminatlar :

12.520 Kasa tazminatı : 5433 ve 395 sayılı kanunlarla verilmesi kabul edilen kasa tazminatları için geçen yıl olduğu gibi 80 500, lira ödenek konulmuştur.

İkramiyeler ve mükâfatlar :

12.610 Yabancı dil ikramiyesi : Tertibin muhafazası maksadiyle geçen yıl olduğu gibi bu maddeye 1 lira ödenek konulmuştur.

Ödenekler :

12.710 Temsil ödeneği : 5027 ve 7237 sayılı kanunlar gereğince genel Müdür için ayda 350 lira hesabiyle geçen yıl olduğu gibi 4 200, lira ödenek konulmuştur.

Yolluklar :

1. — Yurt içi yollukları :

Yönetim Yollukları :

12.811 Sürekli görev yollukları : Hariçten tâyin, nakli memuriyet ve emeklilik sebebiyle memur ve hizmetlilere verilecek harcırahı karşılamak üzere geçen yıl olduğu gibi 70 000, lira ödenek konulmuştur.

12.813 Geçici görev yolluğu : Tarım işlerinin yerinde görülmesi, teknik gereklere uygun yönlere çevrilmesi ve diğer idari işler için geçici olarak merkezlerden işletmelere ve bir işletmeden diğer işletmeye ve işletmelerden merkeze gönderilecek elemanların yollularını karşılamak üzere geçen yıldan 5 000 lira eksiğiyle 70 000 lira ödenek konulmuş, 5 000 lirası 12.825 nci devir ve teftiş yolluğu maddesine aktarılmıştır.

12.814 Yabancı uzmanlarla yardımcıları geçici görev yolluğu : Tarım Bakanlığı Plânlama Grupu tarafından FAO dan bir işletme uzmanı istenmiştir. Bu uzmanın ücreti kendilerine aidolmak üzere verilmesi prensip itibariyle uygun görülmüş olduğundan verildiği takdirde işletmelerimizde ve yurt içinde yapacağı geziler için gerekli yolluk münakale suretiyle temin edilmek üzere bu madde açılmış ve 1 lira ödenek konulmuştur.

Bölüm Madde

Denetim yollukları :

12.821 Müfettişler geçici yolluğu : Bu maddeye Teftiş Kurulu Başkanı için 6 400 lira ve 6 müfettiş için 87 320 lira hesabedilerek geçen yıl olduğu gibi 93 720 lira ödenek konulmuştur.

12.825 Devir teftiş yolluğu : Genel Müdür ve yardımcılarının işletme faaliterini yakından görmek ve gerekli tedbirleri almak üzere çiftliklere yapacakları seyahatler için Maliye Bakanlığının 22 . 9 . 1964 günlü yazısı üzerine yeniden açılan bu maddeye 12.813 ncü maddeden naklen 5 000 lira ödenek konulmuştur.

Öğretim yollukları :

12.832 Kongre ve konferans yolluğu : Yurt içinde yapılacak kongre ve konferanslara gönderilecek elemanların yolluklarını karşılamak üzere bu maddeye geçen yıl olduğu gibi 10 000, lira ödenek konulmuştur.

12.833 Araştırma ve inceleme yolluğu : Merkez ve işletmelerde açılacak teknik ve idari seminerlere iştirak ettirilecek elemanlar; hayvancılık, bahçe kültürleri, tarla ziraati, makina işleri ve idari elemanlara onar bin lira hesabiyle geçen yıl olduğu gibi 50 000 lira ödenek konulmuştur.

12.834 Kurs yolluğu : 14.811 - 14.816 ncı maddelerde açıklanan 5433 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (F) fıkrası icabı olarak çiftçiler için işletmelerde açılacak çeşitli kurslara merkez ve işletmelerden gönderilecek öğretici elemanların yollukları, tarla ziraati için 5 000, makina işleri için 5 000, hayvancılık kursları için 5 000, ve bahçe kursları için 5 000, lira olmak üzere geçen yıl olduğu gibi bu maddeye cem'an 20 000, lira ödenek konulmuştur.

Diğer yolluklar :

12.841 Tedavi yolluğu : Merkez ve işletmeler memurlarından hastalanacakların tedavi yolluklarını karşılamak üzere bu maddeye geçen yıl olduğu gibi 12 000, lira ödenek konulmuştur.

Yurt dışı yollukları :

Yönetim yollukları :

12.853 Yurt dışı geçici görev yolluğu : Alım, satım ve sair yönetimle ilgili olarak yurt dışında yapılacak seyahatler için geçen yıl 12.872 nci maddede mevcut 45 000, lira ödeneğin 30 000, lirası bu maddeye aktarılarak mütebaki 5 000, lirası 12.872 nci maddede bırakılmış ve 10 000, lirası da 12.873 ncü maddeye götürülmüştür.

Öğretim yollukları :

12.871 Yurt dışı staj ve öğrenim yolluğu : 4489 sayılı Kanundan faydalanmak suretiyle halen Almanya'da bulunan iki elemanın dönüş yollukları ile aynı Kanuna göre Amerika'ya gönderilecek elemanın ve teknik yardımdan gönderilecek elemanların yolluklarını karşılamak üzere geçen yıl olduğu gibi 39 480, lira ödenek konulmuştur.

Bölüm	Madde	
	12.872	Yurt dışı kongre ve konferans yolluğu : Yurt dışında vukuu muhtemel her hangi bir kongre veya konferansa iştirak imkânın sağlanması maksadiyle geçen yıl bu maddede mevcut 45 000, lira ödenekten 5 000, lirası muhafaza, mütebakisi diğer maddelere naklolunmuştur.
	12.873	Yurt dışı araştırma ve inceleme yolluğu : Sulama işleri, hayvan bakımı ve yetiştirilmesi ve sair işletmecilik faaliyetleri üzerinde inceleme ve araştırma yapmak üzere yabancı memleketlere gönderilecek elemanların yollukları için geçen yılın 12.872 nci maddesinden naklen bu maddeye 10 000, lira ödenek konulmuştur.
13.000		**Yönetim giderleri :**
		Genel yönetimle ilgili alımlar :
	13.110	Kırtasiye alımları ve giderleri : İdarenin kırtasiye ihtiyaçlarını karşılamak üzere geçen yıl aynı maddede mevcut ödenekten 5 000, lira eksiğiyle bu maddeye 35 000, lira ödenek konulmuş ve 5 000 lira 13.120 nci maddeye ilâve edilmiştir.
	13.120	Basılı kâğıt ve defter alımları ve giderleri : İhtiyaç göz önünde tutularak ve 13.110 ncu maddeden 5 000 liranın da bu maddeye nakli suretiyle 45 000 lira ödenek konulmuştur.
	13.130	Döşeme ve demirbaş alımları ve giderleri : 1965 yılında yeni demirbaş ve döşeme alınmaması Hükümet kararı icabından olduğundan yalnız mevcutların tamirleriyle iktifa olunması maksadiyle geçen yıl bu maddede mevcut 80 000 lira ödeneğe mukabil bu yıl 1/4 nisbetinde 20 000, lira ödenek konulmuştur.
	13.140	Yayın alımları ve giderleri : Teknik sahada elemanlarımızın bilgilerini artırmak maksadiyle meslekî yayınlara abone olunması, örnek çalışmalarımızın tohumluk hazırlama ve dağıtma konularının halka ve çiftçiye duyurulması ve öğretilmesi için bu maddeye daha fazla ödenek konulması icabederse de Hükümet kararına uyularak geçen yıl olduğu gibi 10 000, lira ile yetinilmiştir.
	13.150	Yakacak alımları ve giderleri : Geçen yıllardan müdevver stok nazara alınarak bu yıl 10 000, lira eksiğiyle 37 500, lira ödenek konulmuştur.
	13.160	Hizmetli giyim alımları ve giderleri : Hizmetlilerin elbise, palto, ayakkabı ve diğer giyecek ihtiyaçları için 26 takım elbise, 15 aded palto, 2 tulum, kumaş ve dikiş paraları ile 2 çift lâstik çizme ve 26 çift ayakkabı bedeli olarak bilhesap geçen yıldan 3 513, lira fazlasiyle 13.813, lira ödenek konulmuştur.
	13.190	Diğer alımlar ve giderler : 13.110 - 13.160 ncı maddelere girmiyen diğer alımlar ve giderler için bu maddeye geçen yıl olduğu gibi 1 500, lira ödenek konulmuştur.
		Genel yönetimle ilgili giderler :
	13.210	Su giderleri : İçme ve kullanma suyu bedeli olarak bu maddeye geçen yıl olduğu gibi 8 000 lira ödenek konulmuştur.
	13.220	Temizlik giderleri : Temizlik malzeme ve giderlerini karşılamak üzere bu maddeye geçen yıl olduğu gibi 10 000 lira ödenek konulmuştur.

Bölüm	Madde	
	13.230	Aydınlatma giderleri : Geçen yıldan 3 000 lira eksiğiyle bu maddeye 30 000, lira ödenek konulmuştur.
	13.240	Bahçe giderleri : Geçen yıl olduğu gibi 500, lira ödenek konulmuştur.
	13.290	Diğer yönetim giderleri : 13,210 - 13.240 ncı maddelere girmiyen diğer yönetim giderleri için bu maddeye geçen yıl olduğu gibi 3 500, lira ödenek konulmuştur.
		Ulaştırma giderleri :
	13.410	Posta - telgraf giderleri : 1964 yılındaki harcamalar göz önünde tutularak daha da tasarruflu hareket edilmek üzere bu maddeye 10 000, lira eksiğiyle 30 000 lira ödenek konulmuştur.
	13.420	Telefon giderleri : 1964 yılı harcamaları göz önünde tutularak daha da tasarruflu hareket edilmek üzere bu maddeye 10 000 lira eksiğiyle 40 000 lira ödenek konulmuştur.
		Taşıt işletme ve onarma giderleri :
	13.530	Hizmet otomobili işletme ve onarma giderleri : İdare elinde halen mevcut 1 adet Station Wagon Rambler hizmet otosunun işletme ve onarma masrafları için bu maddeye geçen yıl olduğu gibi 11 000, lira ödenek konulmuştur.
14.000		**Hizmet giderleri :**
		Genel yönetimle ilgili hizmet giderleri :
	14.110	Yangından korunma ve sigorta giderleri : Yangından korunma giderleri için bu maddeye geçen yıl olduğu gibi 1 000 lira ödenek konulmuştur.
	14.130	Mahkeme harcları ve giderleri : Görülmekte olan dâvalarla açılacak dâvalar için ödenecek harç, resim, delil tesbiti, bilirkişi ve hakem ücretleriyle diğer masrafları karşılamak üzere geçen yıldan 1 800 lira noksaniyle bu maddeye 75 000, lira ödenek konulmuştur.
		Güvenlik giderleri :
	14.341	3325 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin gerektirdiği giderler : 3325 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi hükmüne göre gerektiğinde diğer maddelerden münakale yapılmak üzere yeniden açılan bu maddeye 1 lira ödenek konulmuştur.
	14.342	7126 sayılı Kanuna dayanılarak çıkarılan tüzügün 119 ncu maddesinin gerektirdiği..giderler : Lüzumu halinde diğer tertiplerden münakale yapılmak üzere yeniden açılan bu maddeye 1 lira ödenek konulmuştur.
		Eğitim ve araştırma giderleri :
	14.520	Burs giderleri : Ankara ve Erzurum Atatürk üniversiteleri Ziraat fakültelerinde okutulmakta olan 27 öğrenciyle ayda 250 lira burs ve yılda 100, lira masraf olarak hesaplanmış ve geçen yıl olduğu gibi bu maddeye 83 700, lira ödenek konulmuştur.
	14.540	Araştırma ve inceleme giderleri : Teknik ve idari elemanların bilgi ve görgülerini artırmak maksadiyle merkez ve işletmelerde açılacak seminer ve yurt içindeki kongre ve konferanslara iştirak maksadiyle hayvancılık işleri için 10 000, lira, bahçe işleri için 4 000, lira, tarla işleri için 10 000, lira, makina işleri için 10 000, lira ve idari elemanlar için 16 000, lira olmak üzere cem'an 50 000, lira ödenek konulmuştur.

Bölüm	Madde	
	14.550	Staj ve öğrenim giderleri : 4489 sayılı Kanuna göre halen Almanya'da bulunan 2 elemanın ve aynı kanuna göre 1965 yılında Amerika'ya gönderilecek 2 elemanla teknik yardımdan faydalandırılacak elemanları masrafları için geçen yıldan 13 844 lira eksiğiyle 80 000 lira ödenek konulmuştur.
		Tarım Hizmetleri Giderleri :
	14.811	Büro giderleri : 5433 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (F) fıkrası gereğince muhtelif işletmelerde açılacak hayvancılık kursları için 1 300 lira, bahçe kursları için 1 600 lira, makina kursları için 1 500 lira, tarla kursları için 4 600 lira olmak üzere geçen yıldan 4 000 lira fazlasiyle 9 000 lira ödenek konulmuştur.
	14.812	Ulaştırma giderleri : 5433 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (F) fıkrası gereğince açılacak hayvancılık kursları için 400 lira, makina kursları için 1 000 lira, tarla kursları için 2 600 lira hesabiyle geçen yıldan 1 000 lira fazlasiyle bu maddeye 4 000 lira ödenek konulmuştur.
	14.813	Taşıt işletme ve onarma giderleri : Muhtelif işletmelerde açılacak hayvancılık kursları için 1 500 lira, makina kursları için 2 000 lira, tarla kursları için 1 500 lira hesabiyle geçen yıl olduğu gibi 5 000 lira ödenek konulmuştur.
	14.814	Kira bedeli : Muhtelif işletmelerde çiftçiler için açılacak kurslar sebebiyle kiralanması gereken durum hâsıl olduğu takdirde karşılanmak üzere bu maddeye geçen yıl olluğu gibi 1 000 lira ödenek konulmuştur.
	14.815	Giyim - kuşam alım ve giderleri : Muhtelif işletmelerde çiftçiler için açılacak kurslarda vazifeli öğretmen ve elemanların iş tulumu ve gömleği gibi giderleri karşılamak üzere hayvancılık kursları için 600 lira, tarla kursları için 1 400 lira, makina kursları için 1 000 lira hesabiyle ve geçen yıldan 1 000 lira fazlasiyle bu maddeye 3 000 lira ödenek konulmuştur.
	14.816	Malzeme alım ve giderleri : 5433 sayılı Kuruluş Kanunumuzun 2 nci maddesinin (F) fıkrası gereğince çiftçiler ve çocukları için açılacak kurslarda; Hayvancılık işleri için 90 kursiyer 45 gün, bahçe işleri için 25 kursiyer 80 gün, makina işleri için 90 kursiyer 50 gün tarla ziraati işleri için 90 kursiyer 45 gün hesabiyle iaşeleri için 16 837 lira ve kurslarda kursiyerlere gösterilmek ve tatbik edilmek üzere mübayâa edilecek süt güğümü, süt, şişesi ,yoğurt kâsesi, pulvarizatör, veteriner aletleri, ziraat sanatları aletleri, mücadele ilâçları ve kurslarla ilgili diğer malzeme alım ve giderleri için 57 163 lira hesabiyle geçen yıldan 6 000 lira eksiğiyle bu maddeye 74 000 lira ödenek konulmuştur.
	14.819	Diğer alım ve giderleri : Kurslar için lüzumlu diğer alım ve giderleri karşılamak üzere hayvancılık, bahçe, makina ve tarla ziraati şubeleri için 1 000 er lira hesabiyle geçen yıl olduğu gibi 4 000 lira ödenek konulmuştur.
15.000		**Kurum giderleri :**
		Okullar giderleri :
		İlkokullar giderleri :
	15.211	Büro giderleri : 5433 sayılı Kuruluş Kanunumuzun 12 nci maddesi gereğince işletmelerimizde açılmış bulunan 12 ilkokul ile bu yıl Ceylanpınar Çiftliğinde açılacak ilkokulun büro giderlerini karşılamak üzere geçen yıldan 1 000 lira fazlasiyle bu maddeye 4 000 lira ödenek konulmuştur.

Bölüm Madde

15.216 Malzeme alım ve giderleri : Halen mevcut 12 ilkokul ile Ceylanpınar'da açılacak okula lüzumlu malzemenin alınması için bu maddeye geçen yıldan 1 000 lira fazlasiyle 6 000 lira ödenek konulmuştur.

15.219 Diğer alma ve giderler : Halen mevcut 12 ilkokul ile yeniden açılacak 1 okulun yukarıdaki maddelerle temini mümkün olmıyan diğer alma ve giderleri için bu maddeye geçen yıldan 1 000 lira fazlasiyle 3 000 lira ödenek konulmuştur.

16.000 **Çeşitli Giderler :**

Propaganda ve tanıtma giderleri :

16.370 İç Fuar ve Sergiler giderleri : Geçen yıl İzmir ve Samsun Fuarlarına iştirak edilmişti. Örnek çalışmalarımızın daha etraflı şekilde teşhiri maksadiyle 1965 yılında Çanakkale ve Antalya Fuarlarına da iştirâk edilmek üzere bu maddeye geçen yıldan 10 000 lira fazlasiyle 20 000 lira ödenek konulmuştur.

16.390 Diğer propağanda ve tanıtma giderleri : İşletmelerde her bölgenin hususiyetine göre tarla günleri yaparak çiftçilere toprak hazırlanması, zirai mücadele, ekim hasat ve diğer ziraat usul ve çeşitlerini göstermek maksadiyle bu maddeye geçen yıl olduğu gibi 10 000 lira ödenek konulmuştur.

Temsil, ağırlama ve tören giderleri :

16.710 Temsil giderleri : Genel Müdürlük temsil masraflarını karşılamak maksadiyle bu maddeye geçen yıl olduğu gibi 5 000 lira ödenek konulmuştur.

Bakım ve küçük onarım giderleri :

16.810 Bina onarımı : Merkezde ve 21 işletmede katma bütçe malı 22 aded idare binası, 1965 aded blok lojman, 75 aded dağıtma tesisinin bakım ve onarımları için bu maddeye geçen yıl olduğu gibi 125 000 lira ödenek konulmuştur.

16.820 Makina ve techizat onarımı : Mevcut makina ve teçhizattan lüzum görülenlerin onarımları için bu maddeye geçen yıldan 3 000 lira eksiğiyle 2 000 lira ödenek konulmuştur.

22.000 **Yatırım harcamaları**

Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri :

Tarım sektörü :

22.111 Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri : Bu maddeye 1 numaralı proje icabı olarak Acıpayam Devlet Üretme Çiftliğinde yaptırılacak muhtelif inşaat ve tesisat için 125 000 lira, 2 numaralı proje ile Ceylanpınar Çiftliğinde hangar ve silo yapımı için 500 000 lira, 3 numaralı proje ile Dalaman Çiftliğinde yaptırılacak 2 aded lojman için 120 000 lira ve 4 numaralı proje ile Malya Çiftliği İdare binası kalorifer tesisatı için 75 000 lira olmak üzere geçen yıldan 169 400 lira noksaniyle cem'an 820 000 lira ödenek konulmuştur.

Bölüm	Madde	
		II - Transferler :
34.000		**Malî transferler :**
		Fonlara katılma ve ödemeler :
	34.620	7126 sayılı Kanun gereğince sivil savunma yardım fonu : 7126 sayılı Kanun gereğince gelir bütçesinin binde biri nisbetinde hesabedilerek bütçeye konulması gereken ödenek olup geçen yıldan 416 lira eksiğiyle bu maddeye 11 081 lira ödenek konulmuştur.
	34.630	6085 sayılı Kanunun 56 ncı maddesi gereğince sigorta fonu : Genel Müdürlük hizmet otomobilinin sigorta fonu için geçen yıl olduğu gibi 100 lira ödenek konulmuştur.
35.000		**Sosyal transferler :**
		Emekli Sandığına ödemeler :
	35.210	%1 ek karşılıklar : 12.110 ve 12.210 ncu maddelere konulmuş olan ödeneğin % 1 i nisbetinde hesabedilerek geçen yıldan 599 lira eksiğiyle bu maddeye 78 344 lira ödenek konulmuştur.
	35.220	Emekli ikramiyesi : Emekli olanlara verilecek ikramiyeler için geçen yıl olduğu gibi 77 500 lira ödenek konulmuştur.
	35.230	Sandık yönetim giderleri : Emekli Sandığı Genel Müdürlüğünün 4 . 9 . 1964 gün ve 14 - 32/464100 - 54784 sayılı yazısiyle bildirilen ve 12.370 nci maddede mevcut emekli keseneği karşılığı ödeneğin 0,102 nisbeti üzerinden hesaplanması gereken miktar 51 941 lira olarak bu maddeye konulmuştur.
	35.240	Diğer ödemeler : Emekli Sandığına yapılacak diğer ödemeleri karşılamak üzere geçen yıl olduğu gibi 1 000 lira ödenek konulmuştur.
		Dernek, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yardımlar :
	35.710	Memur ve hizmetliler öğle yemekleri için Devlet Üretme Çiftlikleri ve Merkez Atelyesi Yardımlaşma sandıklarına : Merkez ve Merkez Atelyesi hizmetlilerinin öğle yemeklerine yardım maksadiyle yardımlaşma sandıklarına ödenmek üzere memur ve hizmetlilerin 6/100 ına günde 75 kuruş hesabiyle geçen yıl olduğu gibi 29 000 lira ödenek konulmuştur.
36.000		**Borç ödemeleri :**
	36.300	Geçen yıllar borçları : Mülga Zirai Kombinalar ve Devlet Ziraat İşletmeleri kurumlarında daimi kadroda 28 . 2 . 1950 tarihinden önce çalışmış ve kendilerinden emekli aidatı kesilmiş olanların eski hizmetlerinin ihyasında kurum karşılığı olarak tahakkuk edecek paralar ile idarenin kuruluşundan itibaren tahakkuk edecek eski yıllar borçlarını karşılamak üzere geçen yıldan 40 000 lira eksiğiyle bu maddeye 25 000 lira ödenek konulmuştur.
	36.400	İlâma bağlı borçlar : İdare ile Efesbank arasında mevcut dâvanın idare aleyhine neticelenmesi halinde ödenmek üzere 1964 yılında yeteri kadar ödenek mevcut ise de bu yıl içerisinde neticelenmemesi ve 1965 yılına intikal etmesi halinde ilâm hükmünün infazı için bu yıl bütçesine de 125 000 lira ödenek konulması icabetmiştir.

Bölüm	Madde	
	36.600	Geriverilecek paralar : Fazla tahsilât sebebiyle geriverilmesi gereken paraları karşılamak üzere ve Genel Muhasebe Kanunu hükmüne uyularak bu maddeye geçen yıl olduğu gibi 450 lira ödenek konulmuştur.

Hulâsa ve netice olarak :

Yukardan beri arz ve izah olunan maddelerdeki hizmet ve hususat karşılığı olarak Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü gider bütçesi (A/1), (A/2), (A/3) işaretli cetvellerde toplam olarak geçen yıldan 441 527 lira eksiğiyle 11 055 980 lira olarak tesbit olunmuştur.

Gelir bütçesi :

Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün kuruluşuna dair olan 5433 sayılı Kanunun 16 ncı maddesi katma bütçe giderlerinin tamamının döner sermayenin yıllık gelirlerinden karşılanmasını âmir bulunmaktadır. Ancak katma bütçe tatbikatından elde edilecek, meselâ; teminatların irat kaydı, memur lojmanlarından alınacak kiralar gibi çeşitli gelirler de olabileceğinden bu kaynaklardan elde edilecek gelirlerin de kaydı için bir bölüm açılması icabetmektedir.

1965 yılı cari harcamalar, yatırım, transfer harcamaları 11 055 980 lira olduğundan bu miktarın 11 000 000 lirası döner sermaye gelirlerinden karşılanmak üzere ilişik gelir bütçesinin 61.170 nci maddesinde ve 55 980 lirası da çeşitli gelirler adiyle açılmış olan 63.301 nci maddesinde tahminî olarak gelir gösterilmiştir.

Bu suretle 1965 yılı için hazırlanan Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü gelir ve gider bütçeleri biribirine denk olarak ilişikte arz ve takdim kılındı.

Rapor

21 . 4 . 1965

Tetkik görevini aldığım Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün 1965 yılı katma bütçesinin hizmet mevzularına göre tasnif ve izahından önce bu idarenin kuruluş maksat ve gayesi ve hususiyet arz eden durumu üzerinde bâzı açıklamaların yapılmasını zaruri görmekteyiz.

1. Nüfusumuzun çoğunluğu çiftçi olan memleketimizde: Nebat tohumluğu ve damızlık hayvan üretilmesi ve dekardan alınan verimin artırılması, çiftçiye örneklik ve öğreticilik yapması amaciyle ve başta hububat tohumluğu olmak üzere damızlık hayvan, fidan ve fide yetiştirilmesi göreviyle 5433 sayılı Kanunla kurulmuş olan idare 1950 yılından itibaren faaliyete geçmiş ve yukarda yazılı hizmetlerin ifası için aynı kanunun 11 nci madesiyle 120 milyon lira döner sermaye verilmiştir.

Döner sermayenin işletmeler itibariyle yıllık bütçeleri Tarım Bakanlığının tasdikiyle yürürlüğe konulmakta ve bilânçonun kâr ve zarar hesaplariyle teknik işlerini Yüksek Murakabe Heyeti incelemektedir. Mezkûr bilânço ve kâr - zarar hesaplarının mütaakip yıl bütçelerine eklenerek Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması kuruluş kanununun 15 nci maddesi icabı olup bu hesapların bütçeye eklendiği görülmüştür.

2. Devlet Üretme Çiftliklerinin katma bütçesi: geçen yılden fazla ödenek istenmemesine dair Başbakanlık emirlerine uyularak,

a) Cari harcamalarda :

1. Merkez ve işletmelerin teşkilât kanununa bağlı maaşlı kadrolarına ve (D) cetveliyle istihsal olunan hizmetli kadrolarına ait personel giderleri 8 976 049 lira,
2. Katma bütçe ile ilgili yönetim giderleri 295 813 lira,
3. Genel yönetimle ilgili hizmet giderleri 389 702 lira,
4. Kurum giderleri 13 000 lira,
5. Çeşitli giderler 162 000 lira,

b) Yatırım harcamalarında;

İdare binaları, memur lojmanları ve dağıtma tesisleri 820 000 lira,

c) Sermaye teşkili ve transfer harcamalarında;

1. Malî transferler (Sigorta ve sivil savunma fonları) 11 181 lira,
2. Sosyal transferler (Emekli Sandığı ile ilgili ödemeler) 237 785 lira,
3. Borç ödemeleri (Geçen yılar borçları, ilâma bağlı borçlar) 150 450 liradan ibarettir.

Katma bütçe giderlerine karşılık gelirin döner sermayenin yıllık sâfi kârından ayrılacağı kuruluş kanununun 16 ncı madesi icabıdır.

BİRİNCİ KISIM

Hizmetin mahiyeti ve ifa tarzı

1. Beş Yıllık Kalkınma Plân ve programı ile, Üretme Çiftlikleri;

(Hububat, yem bitkileri, pamuk, melez mısır, ayçiçeği) 100 000 ton selektörlenmiş, ilâçlanmış ve muntazam paketlenmiş etkiketli sertifikalı veya kontrollu tohumluk yetiştirilmekle görevlendirilmiştir. Bu meyanda Şeker Şirketi ve çiftçilerle iş birliği yapmak suretiyle tohumluk miktarını artırmak gayreti içerisinde bulunmaktadır.

2. Beş Yıllık Kalkınma Plânı muvacehesinde idarenin; yurt çiftçiliğine daha müsmir bir şekilde faydalı olmasını sağlama bakımından kuruluş kanununun tatbikatında bugüne kadar görülen aksaklıkların yeni bir statü ile giderilmesi ve aşağıda belirtilen hususların nazara alınması gerekir.

a) Devlet Üretme Çiftlikleri ifa etmekte olduğu hizmet bakımından İktisadi bir Devlet Teşekkülü karekterinde olduğu halde katma bütçeli ve döner sermayeli olarak iki cepheli faliyet göstermekte ve bu bakımdan iki sistem üzerinden hesap tutmak ve hesap vermek durumundadır.

b) 1950 yılında kabul edilmiş olan 120 milyon liralık döner sermayenin hali hazır iştira kıymeti üç misli eksik olduğu nazara alınırsa Beş Yıllık Kalkınma Plânı ile bu idareye tevdi edilen ve büyük bir sermaye ile ciddî mesaiye ihtiyaç gösteren görevin yürütülmesi güçlükler göstermektedir. 5433 sayılı Kanunun 11 nci maddesinde yazılı bu sermaye miktarının artırılması icabeder.

c) Aynı maddede gayrimenkule yatırılacak paraların sermayenin % 35 inden fazla olmıyacağına dair hüküm mevcuttur. Bu hükmün yalnız arazinin ve binaların (amortismandan sonraki) bedellerine hasredilmesi iktiza ederse de idare bilânçolarında gayrimenkuller grupunda yer alan arazi ıslahı, nebat sermayesi, yolları, köprüler, rampalar, sair tesisat ve tertibata da teşmil edildiği, bu itibarla, bu varlıkların değerinin döner sermayenin % 35 inden fazla olduğu görülmektedir.

Yukarıda arz edilen hizmetlerin ifası bilhassa arazi ıslahı ve sulama gibi mühim yatırımlara bağlı ve bu yatırımların yapılması zaruri olduğundan bu fıkranın da tadili icabetmekte ve plânlama icabı olarak bu kabîl yatırımlara zaruri olarak yedek sermayeden de harcama yapılmaktadır. Bahsedilen engellerin kaldırılması ve daha rasyonel çalışabilmesi maksadiyle ve geçmiş yıllarda ileri sürülen teklif ve temennilere uyularak idarenin kamu iktisadi teşekkülü haline getirilmesi için hazırlanmış olan kanun tasarısı ilgili mercilerin tetkikine sunulmuştur.

3. İdare muhtelif tarihlerde;

a) Tiftik Yapağı Anonim Ortaklığına 4 000 000 lira ile iştirak etmiş ve 4 000 000 liranın tamamı ödenmiştir.

b) Kauçuk Sanayii Türk Anonim Ortaklığına 1 200 000 lira ile iştirak etmiş, 600 000 lirası ödenmiştir. (Tasfiye halinde)

c) Gıda ve İhtiyaç Maddeleri T. A. O. na 200 000 lira ile iştirak etmiş ve 200 000 lira ödenmiştir.

d) Güney - Doğu T. A. O. na 3 092 500 lira ile iştirak etmiş, 792 415 lirası ödenmiştir.

Bu iştiraklerin Üretme Çiftliklerinin Kuruluş Kanununa uygun düşmemekte olduğu Yüksek Murakabe raporlarında belirtilmiştir.

İdare bu tavsiyelere uyarak şirketlerden ayrılmak için gerekli gayreti sarf etmekte ise de imkân elde edilememektedir.

Bir an önce şirketlerden çıkması, kendisine mevdu işlerin lâyıkiyle başarılabilmesi için lüzumludur.

İKİNCİ KISIM

Hizmetin inkişaf seyri

1. Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün kuruluş maksat ve gayesine uygun olarak inkişaf ettiği müşahade edilmiştir.

Her yıl istihsali ve kâr durumu mucibi memnuniyettir. 1963 yılı istihsalinin 150 000 ton olduğu tesbit edilmiştir.

1963 yılı kârı 52.27 milyon liradır.

1964 yılı tohumluk hazırlanması mevzuunda programın tahakkuk ettirilmiş olduğunu, program icabı olarak 80 000 ton sertifikalı ve kontrollu tohumluğun 5254 sayılı Kanunla, peşin ve taksitle, banka teminat mektubu karşılığında dağıtıldığı görülmüştür.

Ayrıca 3 milyona yakın aşılı, aşısız meyva fidanı, çöğür, bağ çubuğu, sebze fidesi ile 1 500 kilo sebze tohumu tevzi edilecektir.

İşletmelerde 15 000 dönüm orman ve koruluklar tesis edilmiştir.

Hayvancılık konusunda; 248 baş sığır, 1 803 baş koyun damızlık olarak çiftçilere verilmiştir. Bunlardan ayrı olarak 373 674 damızlık yumurta, 149 850 aded civcivle 7 084 aded tavuk, horoz tevzi edilmiştir.

İdarenin doğrudan doğruya ve özel sektörle işbirliği yaparak 1963 - 1967 yıllarında;

a) Tevzi edeceği hububat tohumluğuna,

b) Damızlık hayvan miktarına,

c) Fidan tevziine,

d) Arazi ıslah ve sulama tesislerine,

e) Meyvacılık, ağaçlandırma işlerine, ziraat makinaları ve nakil vasıtaları mubayaasına ait programların hazırlanmış olduğu görülmüştür.

2. Programlara göre :

1964 - 1967 yılları için;

1. Her yıl 80 000 ton hububat tohumluğu, yıllar itibariyle ve sıra ile 500 - 1 000 ton melez mısır, 750 ton pamuk, 750 ton ayçiçeği tohumluğu,

2. Her yıl 300 000 - 700 000 arasında aşılı fidan, 380 000 - 2 500 000 arasında aşısız fidan ve bağ çubuğu tevzi edilecektir.

3. 1965 yılında mevcudolan 2 030 dekar meyvelik sahasının 1967 yılına kadar program gereğince 7 457 dekara çıkarılması gerekirken 1964 yılında 7 499 dekar olarak tahakkuk ettirildiği anlaşılmıştır. Amerikan asma anaçlığı sahası 195 dekardır. 9 137 dekar park ve ağaçlandırma sahasında çalışılmaktadır.

4. 1967 yılına kadar 67 250 000 lira değerinde 420 traktör, 300 biçer - döver, 224 aded kamyon ve hizmet otosu mubayaa olunacaktır. Bu maksatla 1964 yılında 50 biçer - döver, 60 traktör, 20 kamyon, 10 pikap satınalınmıştır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Yatırımlar

1. Devlet Plânlama Teşkilâtınca kabul edilen 75 proje tutarı cari sene yatırımları (1964 yılı) döner sermaye 30 749 000 lira ve 5 proje tutarı katma bütçe 1 020 000 lira olmak üzere cem'an 31 769 000 liradır.

31 . 12 . 1964 itibariyle 28 513 600 lira fizikî yatırımla % 92,73 nisbetinde tahakkuk ettirildiği anlaşılmıştır.

Katma bütçe;

Devlet Plânlama Teşkilâtınca kabul edilen projelere göre 1 020 000 liradır. Tamamı sarf edilmiştir.

2. Yeni yıl yatırımları (1965)

a) Döner sermaye;

İkinci kısmın ikinci fıkrasında açıklanan hizmetlerin tahakkuku maksadiyle projeye bağlanmış olarak

Yatırımın cinsi	Tutarı Dövizli tutarı T. L.	Tutarı Toplam T. L.
I - Arazi ıslahı ve sulama	—	4 832 000
II - Çayır mer'a yem bitkileri tesis ve ıslahı	—	944 000
III - Bağ - bahçe tesisi ve ağaçlandırma	—	421 000
IV - Bina inşaatı ve tesisat	—	2 211 000
V - Tarım alet ve makinaları	9 450 000	13 925 000
VI - Atelye tezgâh ve aletleri	90 000	150 000
VII - Motorlu nakil vasıtaları	180 000	1 425 000
VIII - Elektrojen grupları	—	300 000
IX - Damızlık sığır ithali	680 000	880 000
Toplam	10 400 000	25 088 000

yatırım yapılacaktır.

b) Katma bütçe;

İdare binaları, memur lojmanları, dağıtma tesisleri için 820 000 liralık yatırım ödeneği katma bütçenin (A/2) işaretli cetveline konulmuştur

DÖRDÜNCÜ KISIM

Geçen yıl bütçe tatbikatı

(A/1) ve (A/3) sayılı cetveller

1964 yılı katma bütçesiyle;

		Lira
a)	12.000 nci bölüm personel giderleri için kabul edilen Ödeneğe mukabil 7 008 658 lira	9 038 087
b)	13.000 nci bölüm yönetim giderleri için kabul edilen Ödeneğe mukabil 331 300 lira	385 300
c)	14.000 nci bölüm hizmet giderleri için kabul edilen Ödeneğe mukabil 256 570 lira	395 344
d)	15.000 nci kurum giderleri bölümü için kabul edilen Ödeneğe mukabil 6 000 lira	10 000
e)	16.000 nci çeşitli giderler bölümü için kabul edilen Ödeneğe mukabil 148 000 lira	155 000
f)	34.000 nci malî transferler bölümü için kabul edilen Ödeneğe mukabil 11 597 lira	11 597
g)	35.000 nci sosyal transferler bölümü için kabul edilen Ödeneğe mukabil 248 037 lira	236 729
h)	36.000 nci borç ödemeleri için kabul edilen Ödeneğe mukabil 29 564 lira	245 450

olmak üzere cem'an 8 039 726 lira masraf yapılmıştır.

% 23 bir tasarruf sağlanmıştır.

İdarenin 1950 - 1963 yıllarına ait Kesinhesap cetvellerinin tetkikinde; % 20 - % 30 civarında tasarruflu hareket ettiği görülmektedir.

3. 5433 sayılı Kanuna bağlı 1, 2 sayılı cetvellerde toplam olarak 493 aded maaşlı kadro mevcuttur.

Bunun 171 adedi (L) cetveline alınmıştır. Geri kalan 322 kadrodan 132 adedi münhal, 190 adedi meşguldür. Münhal olan bu kadrolara mukabil (D) cetvelleriyle alınan ücretli kadrolarla hizmetlerin aksatılmamasına çalışılmaktadır.

4. 1964 yılında tahsisat kifayetsizliği sebebiyle Maliye Bakanlığının muvafakatiyle 41 000 liralık münakale yapılmıştır. Bundan başka 35.220 nci maddede mevcut ödeneğin kifayetsizliği sebebiyle 549 sayılı Kanunla 13 000 liralık münakale yapılmıştır. Ek ödenek alınmamıştır.

BEŞİNCİ KISIM

Yeni bütçe teklifleriyle alâkalı tetkikler

Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1965 malî yılı katma bütçeli giderleri (A/1) cari giderler, (A/2) yatırımlar, (A/3) sermaye teşkili ve malî transferler olarak üç kısımda mütalâa olunmuştur.

(A/1) cari harcamalar ile (A/3) sermaye teşkili ve mali transferler kısımlarındaki giderlerin tesbitinde, geçen yıldan fazla olmaması hakkında Hükümetçe alınan prensip kararına tamamen bağlı kalındığı müşahede olunmuştur.

Geçen yıla nazaran 241 527 liralık bir noksanla (A/1), (A/3) işaretli cetvellerle toplam olarak 10 235 980 liralık ödenek talebolunmuştur.

Kadrosuz istihdamların mevcut bulunmadığı üst derecede aylık alan memurlar mevcut ise de münhal kadro ödenekleriyle karşılandığı ve ödenek bakımından her hangi bir sıkıntı çekilmediği, münhallerin küçük maaşlı kadrolara itibar edilmemesinden ileri geldiği görülmüştür.

A) Cari harcamalar :

1964 malî yılı (A/1) işaretli cetvelde yer alan cari giderler karşılığı 9 983 731 liraya mukabil bu yıl (A/1) işaretli cetvelle istenen ödenek 9 836 564 lira olup eksiklik 147 167 liradır.

I - Personel giderleri : (Bölüm 12.000)

Geçen yıl (L) cetveline alınan 171 aded memur kadrosuna ilâveten bu yıl 19 memur kadrosu daha (L) cetveline alınmış, bu sebeple geçen yıl aylıklar ödeneğinden 140 132 lira tenzil edilmiştir.

Hizmetlilere ait (D) cetvelinde geçen yıl 395 elemana karşılık bu yıl 394 eleman mevcuttur. Kadro aylıklarında ve unvanlarında yapılan bâzı değişiklikler sebebiyle geçen yıl ücretler ödeneğine nazaran 80 190 lira ve 12.260 ncı sözleşmeli personel ücretlerinde de 1 800 lira artış vardır. Buna mukabil 12.370 nci emekli keseneği maddesinde 3 897 lira, geçen yıl 12.872 nci yurt dışı geçici görev yolluğu maddesine konulmuş olan 45 000 liraya karşılık bu yıl bütçesiyle tertip plânına uygun olarak yeniden açılan 12.853 ncü yurt dışı geçici görev yolluğu maddesine 30 000 lira; 12.872 nci yurt dışı kongre ve konferans yolluğu maddesine 5 000 lira, 12.873 ncü yurt dışı araştırma ve inceleme yolluğu maddesine de 10 000 lira ödenek konulmuştur. Bu bölümün ödenek toplamı 8 976 049 liradır. Geçen yıldan 62 038 lira eksiktir.

II - Yönetim giderleri: (Bölüm 13.000)

13.110 ncu kırtasiye alım ve giderleri maddesinden 5 000 lira düşülmüş 13.120 nci basılı kâğıt ve defterler maddesine eklenmiştir.

13.130 ncu döşeme ve demirbaş alımları maddesinden 60 000 lira ve 13.150 nci yakacak alımları maddesinden 1 000 lira düşülmüştür.

Hizmetli giyim alımları ve giderleri maddesine 3 513 lira fazla ödenek konulmuştur.

13.230 ncu maddede aydınlatma giderleri 33 000 liradan 30 000 liraya, 13.410 ncu maddede posta ve telgraf giderleri 40 000 liradan 30 000 liraya, telefon giderleri 50 000 liradan 40 000 liraya düşürülmüştür.

13.000 nci bölümün diğer maddelerindeki ödenekler geçen yıl ödeneklerinin aynı olup asgari miktarlarda olduğu görülmektedir. Bu bölümün geçen yıl ödeneği 385 300 lira bu yıl ödeneği 295 813 liradır. 89 487 lira eksiktir.

III — Hizmet giderleri : (Bölüm 14.000)

14.130 ncu mahkeme harcları ve giderleri maddesinde 1 800 lira,

14.550 nci sitaj ve öğrenim giderleri maddesinde 13 844 lira,

14.816 ncı malzeme alım ve giderleri maddesinde 6 000 L. azaltma yapılmış,

Buna mukabil; 14.540 ncı araştırma ve inceleme maddesinde 10 000 lira,

14.811 nci Büro giderleri maddesinde 4 000 lira

14.812 nci Ulaştırma giderleri maddesinde 1 000 lira,

14.815 nci giyim - kuşam, alım ve giderleri maddesinde 1 000 lira çoğaltılmıştır.

Diğer maddelerdeki ödenekler geçen yılın aynı ve asgari miktardadır.

Bu bölümün geçen yıl ödeneği 395 344 lira bu yıl ödeneği 389 702 liradır. 5 642 lira eksiktir.

IV — Çeşitli giderler : (Bölüm 16.000)

Geçen yıl 155 000 lira iken bu yıl 162 000 lira teklif olunmaktadır. 7 000 lira fazladır.

16.370 nci maddede iç fuar ve sergiler için İzmir ve Samsun Fuarlarına iştirak maksadiyle geçen yıl bütçesiyle kabul edilmiş olan 10 000 liraya mukabil bu yıl açılacak diğer fuarlarada iştirak edilmek üzere 10 000 lira fazlasiyle 20 000 lira ödenek teklif olunmakta, buna mukabil 16 820 nci maddede geçen yıl mevcudolan 5 000 liralık ödenek 2 000 liraya indirilmektedir.

(B) Yatırım Harcamaları :

(A/2) cetveliyle istenilen ödenek Devlet Plânlama dairesince tasdik edilen 4 aded proje ile;

	Lira
Malya D. Ü. Ç. yaptırılacak idare binası kalorifer tesisatı için	74 000
Acıpayam D. Ü. Ç. yaptırılacak muhtelif inşaat ve tesisat için	125 000
Ceylânpınar D. Ü. Ç. yaptırılacak hangar ve silo için	500 000
Dalaman D. Ü. Ç. yaptırılacak iki aded lojman için	120 000
olmak üzere cem'an	820 000 dir.

C) Sermaye teşkili ve transfer harcamaları :

Bağlı (A/3) işaretli cetvelde geçen yıl mevcudolan 493 776 liraya mukabil bu yıl 399 416 lira ödenek konulmuştur.

1. Malî transferler (bölüm 34.000)

34.620 nci maddede sivil savunma yardım fonu geçen yıldan 416 lira eksik konulmuş 34.630 ncu sigorta fonu için geçen yıl olduğu gibi 100 lira ödenek konulmuştur. Bu bölümde geçen yıl alınan 11 597 lira ödeneğe karşılık bu yıl 11 181 lira ödenek konulmuştur. 416 lira eksiktir.

2. Sosyal transferler (bölüm 35.000)

35.210 ncu Emekli Sandığına ödemeler maddesine 599 lira eksik, 35.230 ncu sandık yönetim giderleri maddesine 1 655 lira fazla ödenek konulmuştur. Diğer maddelerin ödenekleri geçen yılın aynıdır.

Bu bölümün geçen yıl 236 729 lira ödeneğine mukabil bu yıl 237 785 lira ödenek konulmuştur. 1 056 lira fazladır.

3. Borç ödemeleri (bölüm 36.000)

36.300 ncü maddeye geçen yıl konulan 65.000 lira ödeneğe mukabil 25 000 lira,

36.400 ncü ilâma bağlı borçlar maddesine geçen yıl konulan 180 000 liraya mukabil 125 000 lira ödenek konulmuştur. Bu bölüme konulan ödenek geçen yıldan 95 000 lira eksiktir.

D) Gelir bütçesi :

5433 sayılı Kanunun 16 ncı maddesi katma bütçe giderlerinin tamamının döner sermayenin yıllık safi gelirinden karşılanacağını âmir bulunmaktadır. Katma bütçenin tatbikatından doğacak müteferrik gelirler, bilfarz katma bütçeye ait lojmanlardan elde edilecek kiralarda mevcudolduğundan;

Tasarıya ekli (B) işaretli cetvelde açılan 63.000 nci çeşitli gelirler bölümünden 55 980 lira gelir sağlanacağı tahmin edilmiş, masraf bütçelerini karşılıyacak 11 000 000 lira da mezkûr madde hükmüne uyularak 61.000 nci bölüme gelir konulmuştur. Bu suretle gelir ve gider bütçesi birbirine denk hale getirilmiştir.

E) Teklif ve temenniler :

1. Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün faaliyet mevzuu ve karakteri bakımından bir İktisadi Devlet Teşekkülü haline getirilmesi hakkında Yüksek Denetleme Kurulu ve Karma Bütçe Komisyonu temennilerine uyularak hazırlanmış olan kanun tasarısının biran önce sonuçlandırılması bilhassa beşer yıllık kalkınma plânlarının tahakkuku bakımından zaruri görülmektedir.

2. Yüksek Denetleme Kurulunca düzenlenen 1963 yılı raporunda bir idare döner sermaye hesap ve faaliyetlerinin bundan böyle 468 sayılı Kanun gereğince denetlenmiyeceği, denetim işinin Sayıştayca yapılması gerektiği ifade edilmekte olduğundan idare faaliyetlerinin ve hesaplarının uzun süre denetim dışı kalmaması için konunun kısa zamanda ve kesin olarak neticelendirilmesi.

NETİCE OLARAK :

Yukarıdan beri arz edilen temennilerle ve teklif edilen bütçenin kabulü dileğiyle Yüksek Komisyonun tetkik ve tasviplerine saygı ile arz olunur.

Alâeddin Çetin
Çorum Senatörü

Karma Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Karma Bütçe Komisyonu
Esas No. : 1/386
Karar No. : 45

24 . 4 . 1965

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

Türkiye Büyük Millet Meclisine 26 . 3 . 1965 tarihinde sunularak Komisyonumuza havale edilmiş bulunan, «Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı» Tarım Bakanı, Genel Müdür ve Maliye temsilcileri nin de iştirakleriyle incelendi ve görüşüldü :

Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısında; cari harcamalar için (A/1) işaretli cetvelde görüldüğü üzere 9 836 564 lira, yatırım harcamaları için, (A/2) işaretli cetvelde görüldüğü üzere 820 000 lira, sermaye teşkili ve transfer harcamaları için de (A/3) işaretli cetvelde görüldüğü üzere, 399 416 lira ki, toplam olarak 11 055 980 lira teklif olunmaktadır.

Komisyonumuzda komisyonumuz adına tetkik yapan raportörümüzün raporu okunduktan sonra müzakereler yapılmış Bakan ve ilgililer, üyeler tarafından sorulan sualleri cevaplandırmışlar ve bütçeleri hakkında geniş izahat vermişlerdir.

İstenen ödenek geçen seneye nazaran 441 527 lira fazladır. Bu fazlalığın normal bir artış olduğu anlaşılmaktadır.

Genel Müdürlük faaliyetini döner sermaye ile yürütmektedir. Gider ve gelir bütçelerinin tetkikinde yapılan tahminlerin yerinde olduğu görülmüş ve maddeler ile bağlı cetvelleri aynen kabul edilmişlerdir.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkanvekili	**Sözcü**	Kâtip		
Aydın	Afyon Karahisar	Sakarya	Nevşehir	Ankara	Aydın
İ. Sezgin	R. Hancıoğlu	*N. Bayar*	*A. B. Numanoğlu*	Söz hakkım saklı	Söz hakkım mahfuz
	İmzada bulunamadı.			*N. Ağırnaslı*	*O. Apaydın*
Balıkesir	Bilecik	Bursa	Çorum	Çorum	Denizli
A. A. Bolak	Ş. Binay	*A. Türkel*	*A. Çetin*	F. Kürcü	*C. Akyar*
	İmzada bulunamadı.			İmzada bulunamadı.	
Diyarbakır	Erzincan	Erzurum	Erzurum	Gümüşane	İçel
H. Güldoğan	*H. Atabeyli*	*A. Şenyurt*	*N. Diler*	*N. Küçüker*	*C. T. Okyayuz*
İstanbul	İzmir	Kars	Kayseri	Kayseri	Konya
M. Güven	*N. Kürşad*	*K. Okyay*	*M. Sağlam*	*H. Dikeçligil*	*H. C. Yılmaz*
İmzada bulunamadı.					

Konya *R. Özal*	Manisa H. Kubat İmzada bulunamadı.	Maraş *E. Kaplan*	Mardin E. K. Aybar İmzada bulunamadı.	Mardin Ş. Aysan İmzada bulunamadı.	Tabiî Üye *S. Küçük*
Rize *E. Y. Akçal*	Tunceli M. A. Demir İmzada bulunamadı.	Sakarya M. Gürer İmzada bulunamadı.	Trabzon *A. Ş. Ağanoğlu*	Yozgat *İ. Yeşilyurt*	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ	KARMA BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ
Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı	**Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı**
MADDE 1. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün cari harcamaları için (A/1) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 9 836 564 lira, yatırım harcamaları için (A/2) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 820 000 lira, sermaye teşkil ve transfer harcamaları için de (A/3) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 399 416 lira ki toplam olarak 11 055 980 lira ödenek verilmiştir.	MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 2. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün gelirleri, bağlı (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 11 055 980 lira olarak tahmin edilmiştir.	MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünce 1965 bütçe yılında elde edilecek gelir çeşitlerinden her birinin dayandığı hükümler, bağlı (C) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Bu cetvelde yazılı gelirin tarh ve tahsiline 1965 bütçe yılında da devam olunur.	MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 4. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün 30 .6 . 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanunun 19 ncu maddesine giren hizmetlilerine ait kadrolar, bağlı (D) işaretli cetvelde gösterilmiştir. 3656 sayılı Kanunun 9 ncu madesi gereğince geçici mahiyetteki hizmetler için Bakanlar Kurulu kararı ile kadro alınabilecek tertipler bağlı, (E) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Bu kadrolar ertesi yıl Bütçe kanunu tasarısı ile Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur. Bunların eldeki kadrolara ek olmaması şarttır.	MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 5. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün kuruluşu hakkındaki 7 . 6 . 1949 tarih ve 5433 sayılı Kanuna bağlı (1, 2) sayılı cetvellerde yazılı kadrolardan, ilişik (L) işaretli cetvelde gösterilenler 1965 bütçe yılında kullanılamaz.	MADDE 5. — Tasarının 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifi	Karma Bütçe Komisyonunun değiştirişi
MADDE 6. — (Geçen yıllar borçları) maddesindeki ödeneğin yetmemesi halinde : a) 1964 yılı bütçesindeki tertibinde karşılığı bulunan borçlar ilgili oldukları hizmet tertiplerinden bu maddeye, b) 1928 - 1963 bütçe yıllarına aidolup da Muhasebei Umumiye Kanununun 93 ncü maddesine göre zamanaşımına uğramamış ve karşılıkları yılları bütçelerinde bulunan borçlar, 1965 yılı bütçesinin ilgili hizmet tertipleri veya (aylık ve ücretler kesimleri hariç) (A/1), (A/2) ve (A/3) cetvellerine dâhil ödeneklerden (geçen yıllar borçları maddesine) Maliye Bakanlığınca aktarılacak ödenekten ödenir.	MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 7. — Gider bölümlerinden yapılacak harcamalara ait formül, bağlı (R) işaretli cetvelde gösterilmiştir.	MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 8. — Bu kanun 1 Mart 1965 tarihinde yürürlüğe girer.	MADDE 8. — Tasarının 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 9. — Bu kanunu Maliye ve Tarım bakanları yürütür.	MADDE 9. — Tasarının 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Başbakan *S. H. Ürgüplü*	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı *S. Demirel*	Devlet Bakanı *H. Ataman*	Devlet Bakanı *M. Altınsoy*	Devlet Bakanı *Ş. İnal*	Adalet Bakanı *İ. Baran*
Millî Savunma Bakanı *H. Dinçer*	İçişleri Bakanı *İ. H. Akdoğan*	Dışişleri Bakanı *H. Işık*	Maliye Bakanı *İ. Gürsan*	Millî Eğitim Bakanı *C. Bilgehan*	Bayındırlık Bakanı *O. Alp*
Ticaret Bakanı *M. Zeren*	Sağ. ve Sos. Yar. Bakanı *F. Sükan*	Gümrük ve Tekel Bakanı *A. Topaloğlu*	Tarım Bakanı *T. Kapanlı*	Ulaştırma Bakanı *M. San*	Çalışma Bakanı *İ. S. Çağlayangil*
Sanayi Bakanı *A. N. Erdem*	En. ve Tabiî Kay. Bakanı *M. Turgut*	Trz. ve Tanıtma Bakanı *Ö. Z. Dorman*	İmar ve İskân Bakanı *R. İskenderoğlu*	Köy İşleri Bakanı *S. Öztürk*	

(A/1) CARİ HARCAMALAR

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
12.000		**PERSONEL GİDERLERİ**		9 038 087		**8 976 049**		**8 976 049**
		AYLIKLAR						
	12.110	Aylıklar	3 572 102		3 431 970		3 431 970	
		Ücretler Kesim toplamı	**4 337 877**		**4 419 867**		4 419 867	
	12.210	Hizmetliler ücreti	4 322 160		4 402 350		4 402 350	
	12.230	Geçici hizmetliler ücreti	2 517		2 517		2 517	
	12.260	Sözleşmeli personel ücreti	13 200		15 000		15 000	
		Sosyal yardımlar Kesim toplamı	**628 207**		**624 310**		**624 310**	
	12.310	Çocuk zammı	72 500		72 500		72 500	
	12.320	Doğum yardımı	8 000		8 000		8 000	
	12.330	Ölüm yardımı	13 500		13 500		13 500	
	12.340	Tedavi gideri	20 000		20 000		20 000	
	12.350	Yakacak zammı	1 080		1 080		1 080	
	12.370	Emekli keseneği karşılıkları	513 127		509 230		509 230	
		TAZMİNATLAR						
	12.520	Kasa tazminatı	80 500		80 500		80 500	
		İKRAMİYELER VE MÜKÂFATLAR						
	12.610	Yabancı dil ikramiyesi	1		1		1	
		ÖDENEKLER						
	12.710	Temsil ödeneği	4 200		4 200		4 200	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		Yolluklar Kesim toplamı	**415 200**		**415 201**		**415 201**	
		I - Yurt içi yollukları						
		YÖNETİM YOLLUKLARI						
	12.811	Sürekli görev yollukları	70 000		70 000		70 000	
	12.813	Geçici görev yolluğu	75 000		70 000		70 000	
	12.814	Yabancı uzmanlarla yardımcıları geçici görev yolluğu			1		1	
		DENETİM YOLLUKLARI						
	12.821	Müfettişler geçici görev yolluğu	93 720		93 720		93 720	
	12.825	Devir - teftiş yolluğu			5 000		5 000	
		ÖĞRETİM YOLLUKLARI						
	12.832	Kongre ve konferans yolluğu	10 000		10 000		10 000	
	12.833	Araştırma ve inceleme yolluğu	50 000		50 000		50 000	
	12.834	Kurs yolluğu	20 000		20 000		20 000	
		DİĞER YOLLUKLAR						
	12.841	Tedavi yolluğu	12 000		12 000		12 000	
		(Yurt içi yollukları toplamı : 330 721)						
		II - Yurt dışı yollukları						
		YÖNETİM YOLLUKLARI						
	12.853	Yurt dışı geçici görev yolluğu	45 000		30 000		30 000	
		ÖĞRETİM YOLLUKLARI						
	12.871	Yurt dışı staj ve öğrenim yolluğu	39 480		39 480		39 480	
	12.872	Yurt dışı kongre ve konferans yolluğu			5 000		5 000	
	12.873	Yurt dışı araştırma ve inceleme yolluğu			10 000		10 000	
		(Yurt dışı yollukları toplamı : 84 480)						

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
13.000		**YÖNETİM GİDERLERİ**		385 300		295 813		295 813
		Genel yönetimle ilgili alımlar						
		Kesim toplamı	229 300		162 813		162 813	
	13.110	Kırtasiye alımları ve giderleri	40 000		35 000		35 000	
	13.120	Basılı kâğıt ve defter alımları ve giderleri	40 000		45 000		45 000	
	13.130	Döşeme ve demirbaş alımları ve giderleri	80 000		20 000		20 000	
	13.140	Yayın alımları ve giderleri	10 000		10 000		10 000	
	13.150	Yakacak alımları ve giderleri	47 500		37 500		37 500	
	13.160	Hizmetli giyim alımları ve giderleri	10 300		13 813		13 813	
	13.190	Diğer alımlar ve giderler	1 500		1 500		1 500	
		Genel yönetimle ilgili giderler						
		Kesim toplamı	55 000		52 000		52 000	
	13.210	Su giderleri	8 000		8 000		8 000	
	13.220	Temizlik giderleri	10 000		10 000		10 000	
	13.230	Aydınlatma giderleri	33 000		30 000		30 000	
	13.240	Bahçe giderleri	500		500		500	
	13.290	Diğer yönetim giderleri	3 500		3 500		3 500	
		Ulaştırma giderleri Kesim toplamı	90 000		70 000		70 000	
	13.410	Posta - telgraf giderleri	40 000		30 000		30 000	
	13.420	Telefon giderleri	50 000		40 000		40 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		TAŞIT İŞLETME VE ONARMA GİDERLERİ						
	13.530	Hizmet otomobili işletme ve onarma giderleri	11 000		11 000		11 000	
14.000		**HİZMET GİDERLERİ**		395 344		389 702		389 702
		Genel yönetimle ilgili hizmet giderleri Kesim toplamı	**77 800**		**76 000**		**76 000**	
	14.110	Yangından korunma ve sigorta giderleri	1 000		1 000		1 000	
	14.130	Mahkeme harcları ve giderleri	76 800		75 000		75 000	
		Güvenlik giderleri Kesim toplamı			**2**		**2**	
	14.341	3325 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin gerektirdiği giderler			1		1	
	14.342	7126 sayılı Kanuna dayanılarak çıkarılan tüzüğün 119 ncu maddesinin gerektirdiği giderler			1		1	
		Eğitim ve araştırma giderleri Kesim toplamı	**217 544**		**213 700**		**213 700**	
	14.520	Burs giderleri	83 700		83 700		83 700	
	14.540	Araştırma ve inceleme giderleri	40 000		50 000		50 000	
	14.550	Staj ve öğrenim giderleri	93 844		80 000		80 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		Tarım hizmetleri giderleri						
		Kesim toplamı	100 000		100 000		**100 000**	
		TARIM İŞLERİ GİDERLERİ						
	14.811	Büro giderleri	5 000		9 000		9 000	
	14.812	Ulaştırma giderleri	3 000		4 000		4 000	
	14.813	Taşıt işletme ve onarma giderleri	5 000		5 000		5 000	
	14.814	Kira bedeli	1 000		1 000		1 000	
	14.815	Giyim - kuşam alım ve giderleri	2 000		3 000		3 000	
	14.816	Malzeme alım ve giderleri	80 000		74 000		74 000	
	14.819	Diğer alım ve giderler	4 000		4 000		4 000	
15.000		**KURUM GİDERLERİ**		10 000		**13 000**		**13 000**
		Okullar giderleri **Kesim toplamı**	10 000		13 000		**13 000**	
		İLKOKULLAR GİDERLERİ						
	15.211	Büro giderleri	3 000		4 000		4 000	
	15.216	Malzeme alım ve giderleri	5 000		6 000		6 000	
	15.219	Diğer alım ve giderleri	2 000		3 000		3 000	
16.000		**ÇEŞİTLİ GİDERLER**		155 000		**162 000**		**162 000**
		Propaganda ve tanıtma giderleri						
		Kesim toplamı	20 000		30 000		**30 000**	
	16.370	İç fuar ve sergi giderleri	10 000		20 000		20 000	
	16.390	Diğer propaganda ve tanıtma giderleri	10 000		10 000		10 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		TEMSİL, AĞIRLAMA VE TÖREN GİDERLERİ						
	16.710	Temsil giderleri	5 000		5 000		5 000	
		Bakım ve küçük onarım giderleri						
		Kesim toplamı	**130 000**		**127 000**		**127 000**	
	16.810	Bina onarımı	125 000		125 000		125 000	
	16.820	Makina ve teçhizat onarımı	5 000		2 000		2 000	
12.000		PERSONEL GİDERLERİ Bölümü toplamı		9 038 087		8 976 049		8 976 049
13.000		YÖNETİM GİDERLERİ Bölümü toplamı		385 300		295 813		295 813
14.000		HİZMET GİDERLERİ Bölümü toplamı		395 344		389 702		389 702
15.000		KURUM GİDERLERİ Bölümü toplamı		10 000		13 000		13 000
16.000		ÇEŞİTLİ GİDERLER Bölümü toplamı		155 000		162 000		162 000
		CARİ HARCAMALAR TOPLAMI		**9 983 731**		**9 836 564**		**9 836 564**

(A/2) YATIRIM HARCAMALARI

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği		1965 yılı için			
					Hükümetçe istenen		Komisyonca kabul edilen	
			Madde Lira	Bölüm toplamı Lira	Madde Lira	Bölüm toplamı Lira	Madde Lira	Bölüm toplamı Lira
22.000		**YAPI, TESİS VE BÜYÜK ONARIM GİDERLERİ**		**1 020 000**		**820 000**		**820 000**
		Tarım sektörü Kesim toplamı	**1 020 000**		**820 000**		**820 000**	
	22.111	Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri	989 400		820 000		820 000	
	0	Teknik personel geçici görev yolluğu	30 600					

(A/3) SERMAYE TEŞKİLİ VE TRANSFER HARCAMALARI

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		II - Transferler						
34.000		**MALİ TRANSFERLER**		11 597		11 181		11 181
		Fonlara katılma ve ödemeler						
		Kesim toplamı	11 597		11 181		11 181	
	34.620	7126 sayılı Kanun gereğince sivil savunma yardım fonu	11 497		11 081		11 081	
	34.630	6085 sayılı Kanunun 56 ncı maddesi gereğince sigorta fonu	100		100		100	
35.000		**SOSYAL TRANSFERLER**		236 729		237 785		237 785
		Emekli Sandığına ödemeler						
		Kesim toplamı	207 729		208 785		208 785	
	35.210	% 1 ek karşılıklar	78 943		78 344		78 344	
	35.220	Emekli ikramiyesi	77 500		77 500		77 500	
	35.230	Sandık yönetim giderleri	50 286		51 941		51 941	
	35.240	Diğer ödemeler	1 000		1 000		1 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		DERNEK, BİRLİK, KURUM, KURULUŞ, SANDIK VE BENZERİ TEŞEKKÜLLERE YARDIMLAR						
	35.710	Memur ve hizmetliler öğle yemekleri için Devlet Üretme Çiftlikleri Yardımlaşma Sandığına	29 000		29 000		29 000	
36.000		**BORÇ ÖDEMELERİ**		**245 450**		**150 450**		**150 450**
	36.300	Geçen yıllar borçları	65 000		25 000		25 000	
	36.400	İlâma bağlı borçlar	**180 000**		125 000		125 000	
	36.600	Geri verilecek paralar	450		450		450	
34.000		MALÎ TRANSFERLER Bölümü toplamı		11 597		11 181		11 181
35.000		SOSYAL TRANSFERLER Bölümü toplamı		236 729		237 785		237 785
36.000		BORÇ ÖDEMELERİ Bölümü toplamı		245 450		150 450		150 450
		SERMAYE TEŞKİLİ VE TRANSFER HARCAMALARI TOPLAMI		**493 776**		**399 416**		**399 416**

B - CETVELİ

Bölüm	Madde	Gelirin çeşidi	1964 yılı tahminleri Madde Lira	1964 yılı tahminleri Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe tahmin edilen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe tahmin edilen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca tahmin edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca tahmin edilen Bölüm toplamı Lira
		B/2 - Vergi dışı gelirler						
61.000		**KURUMLAR HASILATI**		**11 400 000**		**11 000 000**		**11 000 000**
	61.170	Döner sermaye gelirleri	11 400 000		11 000 000		11 000 000	
63.000		**ÇEŞİTLİ GELİRLER**		**97 507**		**55 980**		**55 980**
	63.301	Çeşitli gelirler	97507		55 980		55 980	
61.000		KURUMLAR HASILATI Bölümü toplamı		11 400 000		11 000 000		11 000 000
63.000		ÇEŞİTLİ GELİRLER Bölümü toplamı		97 507		55 980		55 980
		GELİRLER GENEL TOPLAMI		**11 497 507**		**11 055 980**		**11 055 980**

C - CETVELİ

Vergilerin, resimlerin ve başka dayanakları			ÖZETİ
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	7/6/1949	5433	Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü görev ve Kuruluş Kanunu

D - CETVELİ

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret	D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret	D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret
	Yüksek Mühendis veya Müh.	4	1 750	11	Doktor	1	300	5	**Daktilo**	4	**700**
	» » » »	2	1 500	3	Sondör	1	950	7	»	5	500
2	» » » »	11	1 100	1	Topograf	2	1 250	8	»	1	450
3	» » » »	2	950	5	»	1	700	9	»	2	400
4	» » » »	8	800	1	Avukat	1	1 250	10	»	2	350
1	Teknisyen (Veteriner)	1	1 250	3	»	1	950	5	Dağıtıcı	1	700
1	»	2	1 250	1	Memur	3	1 250	6	»	2	600
2	»	3	1 100	2	»	5	1 100	7	»	1	500
3	»	6	950	3	»	2	950	6	Takipçi	1	600
4	»	3	800	4	»	8	800	**10**	**Bekçi**	1	350
6	»	2	600	5	»	10	700	8	Odacıbaşı	1	450
7	»	5	500	6	»	5	600	8	Odacı	5	450
8	»	2	450	7	»	3	500	9	»	1	400
2	Ressam	1	1 100	8	»	1	450	10	»	9	350
3	»	1	950	9	»	3	400	11	»	2	300
6	»	1	600	4	Daktilo	2	800	6	Kaloriferci	1	600

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret
	İşletmeler		
	Yüksek Mühendis veya Müh.	1	1 750
	» » » »	1	1 500
1	Teknisyen	5	1 250
2	»	8	1 100
3	»	9	950
4	»	28	800
5	»	26	700
6	»	4	600
7	»	1	500
11	Doktor	7	300
1	Teknisyen (Veteriner)	1	1 250
2	» »	1	1 100
3	Teknisyen (veteriner)	1	950
4	» »	2	800
5	» »	3	700
6	» »	1	600
7	» »	1	500
8	» »	2	450
4	Sağlık memuru	1	950
5	Hastabakıcı	2	700
6	»	4	600
7	»	2	500
8	»	1	450
10	»	1	350
2	Memur	2	1 100
4	»	9	800
5	»	22	700
6	»	14	600
7	»	31	500
8	»	24	450
9	»	18	400
10	»	14	350
11	»	2	300
5	Sürveyan	1	700
8	»	1	450
6	Topograf	1	600

E - CETVELİ

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi
12.000		Geçici hizmetliler ücreti
	12.230	İşletmeler ve merkez atelyesi geçici hizmetliler ücreti

(L) CETVELİ

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Aylık
	MERKEZ		
10	Şef	4	500
11	Memur	5	450
12	»	5	400
13	»	7	350
11	Saymanlık memuru	1	450
	Toplam	22	
	İŞLETMELER		
9	Müdür Muavini	4	600
9	Şube Şefi	10	600
10	»	19	500
9	Fidanlık Uzmanı	5	600
9	Makina ekipleri şefi	5	600
10	» »	8	500
11	» »	8	450
9	Ayniyat Memuru	1	600
10	» »	7	500
11	» »	10	450
10	Ambar Memuru	10	500
11	» »	15	450
12	» »	15	400
11	Memur	10	450
12	»	12	400
13	»	15	350
14	»	14	300
	Toplam	168	

T - CETVELİ

Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 237 sayılı Taşıt Kanununun 11 nci maddesine göre kullanılmakta olan taşıt cetveli

Adedi	Cinsi	Markası	Satınalma tarihi	Bedeli Lira	Kullanıldığı yer
1	Station Vagon otomobil	Ranbler	26 . 2 . 1964	54 990	Daire hizmetleri

R - CETVELİ

1965 malî yılı bütçe Kanununa bağlı (R) işaretli cetvel formülleri bu bütçe için de uygulanır.

E - CETVELİ

Bakanlar Kurulunun 12 . 3 . 1964 tarih ve 6/2813 sayılı Kararı ile 1964 yılında tatbik edilen (E) cetveline ait isimli kadro

Görevin adı	Aded	Ücreti Lira	Hizmet süresi Gün	Tutarı Lira
Ziraat âlet, makina traktör bakım ve kullanılması kursu öğretmeni	1	400	20	267
Ziraat âlet, makina traktör bakım ve kullanılması kursu öğretmeni	2	300	15	300
Çayır - mera kursu öğretmeni	1	300	10	100
Meyvacılık, Bağcılık, sebzecilik kursu öğretmeni	5	300	10	500
Hayvancılık, ziraat sanatları kursu öğretmeni	4	300	30	1 200
Teknik sulama kursu öğretmeni	1	300	15	150
Toplam	14			2 517

Not :
Bu kadrolar 3888 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi hükmü dâhilinde kullanılacaktır.

Dönem : 1
Toplantı : 4

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 599

1965 YILI

Orman G. M. Bütçesi

Orman Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu (1/837)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71-75/1297

25 . 3 . 1965

Millet Meclisi Başkanlığına

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 24 . 3 . 1965 tarihinde kararlaştırılan Orman Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı gerekçesi ve ilişikleriyle birlikte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Suad Hayri Ürgüplü
Başbakan

1965 bütçe teklifi mukayese cetveli

		1964 yılı rakamı	1965 teklifi	Fazlası	Noksanı	Artış % nisbeti
(A/1)	Cari harcamalar :	81 843 715	83 849 160	2 005 445		2,45
(A/2)	Yarırım harcamaları :	55 215 000	59 880 000	4 665 000	—	
(A/3)	Sermaye teşkili ve transferler :	7 201 945	7 200 916	— —	1 029	
	Toplam	144 260 660	150 930 076	6 670 445	1 029	

I - Cari harcamalar beyanı

12.000	Personel giderleri bölüm toplamı	70 905 657	
13.000	Yönetim giderleri bölüm toplamı	1 323 000	
14.000	Hizmet giderleri bölüm toplamı	7 372 003	
15.000	Kurum giderleri bölüm toplamı	3 586 500	
16.000	Çeşitli giderler bölüm toplamı	662 000	
	Cari harcamalar genel toplamı	83 849 160	

2 — Yatırım harcamaları beyanı

Tarım sektörü	57 830 000	
Eğitim sektörü	2 050 000	—
Yatırım harcamaları toplamı	59 880 000	

1965 yılı bütçe giderlerinin bölüm ve madde itibariyle izahı aşağıda gösterilmiştir

Bölüm	Madde		1964 yılı bütçesi	1965 yılı teklifi
12.000		**Personel giderleri :**		
		Aylıklar :		
	12.110	Genel idare aylıkları :	25 402 000	25 042 425
	12.111	Orman hizmetleri aylıkları :	2 500 000	2 500 000
	12.112	Orman Tekniker ve Muhafaza Okulu aylıkları :	1 454 375	1 454 375
	12.113	Orman kurumları aylıkları :	1 605 000	1 605 000
			30 961 375	30 601 800

Orman Genel Müdürlüğü kuruluşu hakkındaki 3204 sayılı Kanun ile eklerine bağlı kadro tutarı 5260 adedden ibaret olup muhtelif aylıklı kadrolardan 1 800 tanesi (L) cetveline alınmış bulunmaktadır. Yukarıda gösterilen 30 601 800 liradan ibaret aylıklar toplamı fiilen kullanılmakta bulunan 3 460 aded muhtelif aylıklı kadroların % 35 zamlı tutarını karşılamak için konulmuştur.

Ücretler

		Hizmetliler ücreti :		
	12.211	Genel idare hizmetlileri ücreti :	11 015 944	13 564 400
	12.212	Orman hizmetleri hizmetliler ücreti :	2 700 016	751 140
	12.213	Orman Tekniker ve Muhafaza Okulu hizmetliler ücreti :	387 180	385 320
	12.214	Orman kurumları hizmetliler ücreti :	2 146 860	3 820 440

1964 yılı bütçesinde hizmetli ücreti olarak görülen miktar ile 1965 bütçe yılı için yapılan teklif miktarı arasında husule gelen 2 271 300 liradan ibaret artış geçen yıl 3 158 aded olan hizmetli kadrosunun pek mübrem ihtiyaçlar nazara alınarak ve bir taraftanda bütçe imkânları göz önünde tutularak 259 aded artırılmak suretiyle 1965 (D) cetveli kadrosunun 3 417 adede çıkmasından ileri gelmiştir.

Bölüm	Madde		1964 yılı bütçesi	1965 yılı teklifi
		Geçici hizmetler ücreti :	7 420 275	7 420 275
	12.231	Genel idare geçici hizmetliler ücreti :	40 500	40 500
	12.232	Orman kurumları geçici hizmetliler ücreti :	—	1
	12.250	Yabancı uzmanlar ve yardımcıları ücreti :	5 175 000	7 283 000
	12.280	İşçi ücretleri :		
			28 885 775	33 265 076

Görevin çeşidi	Aded	Aylık	Ay	Tutarı
Hukukçu üye	20	1 250	12	300 000
İnşaat yüksek mühendisi ve mühendis	2	1 750	12	42 000
Yüksek mühendis veya mühendis	4	1 500	12	72 000
Sürveyan	4	800	12	38 400
Mütercim (Barem içi)	2	1 250	12	30 000
Hesap uzmanı	1	1 250	12	15 000
Daktilo (Yabancı dil bilir)	2	800	12	19 200
Daktilo	20	450	6	54 000
Lâborant (Lisan bilir)	3	800	12	28 800
	58			599 400
		% 35 zam karşılığı		143 856
		Toplam		743 256

Görevin çeşidi	Aded	Aylık	Ay	Tutarı
Yangın bekçisi	50	300	5	75 000
Yangın bekçisi	500	250	5	625 000
Yangın bekçisi	2 000	200	5	2 000 000
Yangın bekçisi	2 500	150	5	1 875 000
				4 575 000
		% 35 zammı		1 059 239
				5 634 239
Haber alma nöbetçileri ücreti				250 000
		Toplam		5 884 239
Ağaçlama sahaları bekçisi	120	250	12	360 000
Ağaçlama sahaları bekçisi	130	200	12	312 000
				672 000
		% 35 zammı		161 280
				833 280

Bölüm	Madde		1964 yılı bütçesi	1965 yılı teklifi
		(E) cetveline dâhil geçici hizmetlerin genel toplamı 7 460 775 liradır. Bütçenin (E) cetveline dâhil olup, yukarıda müfredatı açıklanan 1964 yılı kadrolarında 1965 yılı için adedlerde bâzı değişiklikler yapılmış ise de tahsisatı ona göre hesaplanarak 7 460 775 lirada bırakılmıştır. 12.280 nci işçi ücretleri maddesi tahsisatı 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu gereğince imzalanan toplu sözleşme akdinin tahmil ettiği hizmetleri karşılamak üzere geçen yıla nazaran 2 108 000 lira fazlasiyle 7 283 000 lira olarak teklif edilmiştir.		
		Sosyal yardımlar :		
	12.310	Çocuk zammı	565 000	545 000
	12.320	Doğum yardımı	95 000	95 000
	12.330	Ölüm yardımı	30 000	30 000
	12.340	Tedavi gideri	90 000	130 000
	12.350	Yakacak zammı	13 000	13 000
	12.370	Emekli keseneği karşılıkları	3 053 959	3 193 000
	12.380	İşçi sigortası pirim karşılıkları	14 780	150 000
			3 861 739	**4 156 000**
		Sosyal yardımlar giderlerine tahsisen bu tertipte geçen yıla nazaran 294 261 liralık bir artış kaydedilmiş olup, bu artış geçen yıllarda kifayet etmiyen tedavi giderleri maddesi ile emekli kesenekleri karşılığı ve işçiler için ödenecek sigorta pirimi maddelerinde yapılmış, diğer giderler geçen yılın aynı olarak teklif edilmiştir.		
		Ek çalışma karşılıkları :		
	12.430	Konferans ücreti	90 000	60 000
	12.440	Askerlik ders ücreti	2 080	2 080
		Konferans ücreti ihtiyaca kâfi geleceği cihetle geçen yıla nazaran 30 000 lira noksanı ve askerlik ders ücreti de Düzce Orman Tekniker Okulu ders müfredat programına dâhil olan askerlik dersi okutulması mukabilinde ödenecek istihkakı karşılamak üzere geçen yılın aynı teklif edilmiştir.		
	12.520	Kasa tazminatı	10 000	10 000
		İhtiyaca kâfi geldiğinden geçen yılın aynı teklif edilmiştir.		

Bölüm	Madde		1964 yılı bütçesi	1965 yılı teklifi
		İkramiye ve mükâfatlar		
	12.610	Yabancı dil ikramiyesi	4 500	1 500
		Yabancı dil bilenlere 3656 sayılı Kanunun 5 nci maddesi gereğince ödenmekte olan ikramiyelere kâfi geldiğinden geçen yıldan 3 000 lira noksan teklif edilmiştir.		
		Ödenekler		
	12.710	Temsil ödeneği	4 200	4 200
		Genel Müdürlük makamı için 5027 sayılı Kanun gereğince ve ayda 350 lira hesabiyle ödenmekte olan istihkak karşılığı olarak konulmuştur.		
		Yolluklar		
		1. — Yurt içi yollukları :		
		Yönetim yollukları		
	12.811	Sürekli görev yollukları	100 000	100 000
	12.813	Geçici görev yolluğu	935 000	935 000
	12.814	Yabancı uzmanlarla yardımcıları geçici görev yolluğu	642 000	50 000
	12.816	Yolluk karşılığı verilen tazminat (Denetim yollukları)	1 015 000	800 000
	12.821	Müfettişler geçici görev yolluğu (Öğretim yollukları)	650 000	550 000
	12.832	Kongre ve konferans yolluğu	30 000	20 000
	12.834	Kurs yolluğu (Diğer yollukla:)	—	10 000
	12.841	Tedavi yolluğu (Yurt içi yollukları toplamı : 2 495 000)	40 000	30 000
		II - Yurt dışı yollukları :		
		Yönetim yollukları :		
	12.853	Yurt dışı geçici görev yolluğu	130 000	130 000
	12.854	Yabancı uzmanlarla yardımcıları yurt dışı sürekli görev yolluğu	—	1
		Öğretim yolluğu :		
	12.871	Yurt dışı staj ve öğrenim yolluğu	80 000	80 000
	12.872	Yurt dışı kongre ve konferans yolluğu	120 000	100 000
		(Yurt dışı yollukları toplamı 310 000) Toplam	3 742 000	2 805 001

Bu tertip tahsisatlarında geçen yıla nazaran 936 990 liralık bir noksanlık zuhur etmiş olup geçen

Bölüm	Madde			1964 yılı bütçesi	1965 yılı teklifi
		yıl harcamaları ve tasarruf kaidelerine sadık kalınarak ihtiyaca kâfi geleceği mülâhazasiyle 2 805 000 lira teklif edilmiştir.			
13.000					
		Yönetim giderleri			
		Genel yönetimle ilgili alımlar			
	13.110	Kırtasiye alımları ve giderleri		110 000	110 000
	13.120	Basılı kâğıt ve defter alımları ve giderleri		120 000	120 000
	13.130	Döşeme ve demirbaş alımları ve giderleri		152 000	38 000
	13.140	Yayın alımları ve giderleri		224 000	200 000
	13.150	Yakacak alımları ve giderleri		55 000	55 000
	13.160	Hizmetli giyim alımları ve giderleri		25 000	25 000
	13.190	Diğer alım ve giderler		1 000	4 000
		Genel yönetimle ilgili giderler	Toplam	687 000	552 000
	13.210	Su giderleri		15 000	15 000
	13.220	Temizlik giderleri		40 000	40 000
	13.230	Aydınlatma giderleri		64 000	64 000
	13.290	Diğer yönetim giderleri		21 000	21 000
			Toplam	140 000	140 000
		Orman Genel Müdürlüğü ile 17 başmüdürlüğü genel yönetimle ilgili olup müfredatı yukarda açıklanan hizmetlerin evvelki yıllar sarfiyatı ile 1964 bütçe yılının 9 aylık tatbikat neticeleri ve bir taraftan da bütçe imkânları göz önüne alınarak mezkûr hizmetler harcamaları teklifi geçen yıla nazaran cem'an 135 000 lira noksanı ile teklif edilmiştir.			
		Hizmetlilerle ilgili alımlar			
	13.350	Sağlık araç, gereç ve ilâç alımları ve giderleri		10 000	10 000

Bölüm	Madde		1964 yılı bütçesi	1965 yılı teklifi
		Ulaştırma giderleri		
	13.410	Posta - telgraf giderleri	200 00	200 000
	13.420	Telefon giderleri	180 000	180 000
	13.440	Haberleşme araçları işletme giderleri	15 000	15 000
		Toplam	395 000	395 000
		Cari bütçede yapılması zaruri bulunan tasarruf kaidelerine sadık kalınarak bu tertip tahsisatı geçen yılın aynı teklif edilmiştir.		
		Taşıt işletme ve onarma giderleri		
	13.520	Hizmet taşıtları işletme ve onarma giderleri	36 000	36 000
		Bu tertip tahsisatı ihtiyaca kâfi geleceğinden geçen yılın aynı teklif edilmiştir.		
		Kira giderleri		
	13.610	Kira bedeli	170 000	190 000
		Orman Genel Müdürlüğüne bağlı 17 başmüdürlük ile mezkûr başmüdürlüklere bağlı teşekküllerin genel yönetimle ilgili hizmetleri için kiralanan binaların mukavelelerine göre ödenen kira karşılıkları için geçen yıla nazaran 20 000 lira fazlasiyle 190 000 lira teklif edilmiştir.		
14.000		**Hizmet giderleri**		
		Genel yönetimle ilgili hizmet giderleri		
	14.130	Mahkeme harcları ve giderleri	15 000	10 000
		Fazla ihtiyaç zuhur ettiği takdirde ek ödenek alınması mümkün olduğundan geçen yıldan 5 000 lira noksan teklif edilmiştir.		
		Malî hizmetlerle ilgili giderleri		
	14.430	Para taşıma giderleri	15 000	10 000
		T. C. Merkez Bankasının şubesi bulunmıyan il ve ilçelere Ziraat Bankası aracılığı ile yapılan para sevkiyatının masrafı karşılığı olup ihtiyaca kâfi geldiğinden geçen yıla nazaran 5 000 lira noksan teklif edilmiştir.		

Bölüm	Madde		1964 yılı Bütçesi	1965 yılı teklifi
		Eğitim ve araştırma giderleri		
	14.510	Kurs giderleri	400 000	260 000
		Birleşmiş Milletler Çalışma Teşkilâtı ve İsviçre Hükümeti ile Orman Genel Müdürlüğü arasında yapılan Teknik Yardım Anlaşması gereğince 1964 bütçe yılı içinde Ayancık - Çangal, Araç ve Muğla mıntakalarında altışar hafta müddetle açılarak faaliyete geçirilecek kursların icabettirdiği alet ve malzemeler adı geçen Hükümet tarafından hibe edilmiş olduğundan diğer çalışmalar karşılığında harcanılmak üzere geçen yıla nazaran 140 000 lira noksaniyle 260 000 lira olarak teklif edilmiştir.		
	14.520	Burs giderleri	2 454 780	2 302 000
		İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesinde burslu olarak okuyan 753 aded öğrencinin ayda 250 lira hesabiyle ödenen burs giderleriyle diğer harc ve tatbikat masrafları karşılığı olarak ve tasarruf kaidelerine sadık kalınarak geçen yıla nazaran 152 780 lira noksan teklif edilmiştir.		
	14.540	Araştırma ve inceleme giderleri	—	120 000
	14.550	Staj ve öğrenim giderleri	—	80 001
				200 001
		Dış münasebetlerle vâkı temaslarımızın zarureti göz önüne alınarak ve 1964 bütçesinde mevcut bulunan 12 846 madde tahsisatının (R) formülüne göre sarfiyatın yapılmasının teminen bu maddelerin açılmasına zaruret hâsıl olduğundan madde açılıp 200 001 lira tahsisat konmuştur.		
		Orman hizmetleri giderleri		
	14.881	Büro giderleri	251 000	200 000
	14.882	Ulaştırma giderleri	5 000	5 000
	14.883	Taşıt işletme ve onarma giderleri	815 000	700 000
	14.884	Kira bedeli	100 000	85 000
	14.885	Giyim - kuşam, alım ve giderleri	600 00	600 000
	14.886	Malzeme alım ve giderleri	1 051 000	400 000
	14.888	İşçi eğitim kampları giderleri	2 085 570	2 000 000
	14.889	Diğer alım ve giderleri	453 696	600 000
		(Orman hizmetleri giderleri toplamı 4 590 000)		

Bölüm	Madde		1964 yılı Bütçesi	1965 yılı teklifi
		Orman Genel Müdürlüğü teşkilâtının münferit hizmetler katagorisine giren teşekküllerin yukarıda sayılan ihtiyaçları göz önünde alınmış ve evvelki yıllar bütçe hesabı katî neticeleri ile 1964 Bütçe yılının 9 aylık tatbikatıda nazara alınarak tadadi olarak sayılan hizmetler için 4 590 000 liralık teklifi cihetine gidilmiştir.		
15.000		**Kurum giderleri**		
		Okullar giderleri		
		Orman Tekniker ve Muhafaza Okulları gideri		
	15.251	Büro giderleri	25 000	50 000
	15.252	Ulaştırma giderleri	10 000	15 000
	15.253	Taşıt işletme ve onarma giderleri	17 000	22 500
	15.255	Giyim - kuşam alım ve giderleri	215 000	328 000
	15.256	Malzeme alım ve giderleri	800 000	100 000
	15.257	Yiyecek alım ve giderleri	100 000	580 000
	15.259	Diğer alım ve giderler	18 000	50 000
		(Orman Tekniker ve Muhafaza okulları giderleri toplamı 1 149 500)		
		Orman kurumları giderleri		
	15.781	Büro giderleri	485 000	485 000
	15.782	Ulaştırma giderleri	85 000	85 000
	15.783	Taşıt işletme ve onarma giderleri	950 000	950 000
	15.784	Kira bedeli	21 500	21 500
	15.785	Giyim - Kuşam alım ve giderleri	80 500	80 500
	15.786	Malzeme alım ve giderleri	262 000	262 000
	15.787	Yiyecek alım ve giderleri	364 500	100 000
	15.789	Diğer alım ve giderler	594 500	453 000
		(Orman kurumları giderleri toplamı 2 437 000)		
		Orman Genel Müdürlüğü teşkilâtı içinde olup kurum olarak telâkkisi icabeden müesseselerin yukarıda müfredatı sayılan hizmetler karşılığının ihtiyaçları ancak cevaplıyabileceği eski yıllar hesabı katî neticeler ile 1964 bütçe yılının 9 aylık devresi tatbikatı neticesinden anlaşılmış ve malî imkânlar da göz		

Bölüm	Madde		1964 yılı Bütçesi	1965 yılı teklifi
		önünde bulundurularak mezkûr kurumlar için 3 586 500 liranın teklifi cihetine gidilmiştir.		
16.000		**Çeşitli giderler**		
		Propaganda ve tanıtma giderleri :		
	16.370	İç fuar ve sergiler giderleri :	7 000	7 000
		1965 bütçe yılı içinde yurdun muhtelif mahallerinde açılması mukarrer fuar ve sergilere iştirak ve bu suretle ormancılık çalışmalarını tanıtmak imkânını sağlamak üzere geçen yılın aynı teklif edilmiştir.		
		Temsil, ağırlama ve tören giderleri :		
	16.710	Temsil giderleri	3 500	3 500
	16.720	Ağırlama ve tören giderleri	1 500	5 000
			5 000	10 000
		Ormancılıkla ilgili temaslar sırasında ve zaruri ahvalde harcanılan bu gider geçen yıl bütçe tatbikatına göre kifayet etmediği görülerek 5 000 lira fazlasiyle 10 000 lira teklif edilmiştir.		
		Bakım ve küçük onarım giderleri :		
	16.810	Bina onarımı	500 000	500 000
		Orman Genel Müdürlüğü teşkilâtında katma bütçe parası ile yapılmış 10 700 000 lira değerindeki 270 aded muhtelif cins binanın (Badana, kiremit aktarılması, boyalarının tamiri, sıhhi tesisatları arızalarının) giderilmesi ve sair emsal bakım masraflarına harcanılması için, evvelki yıllar bütçe tatbikatına göre 500 000 lira tahsisat konulmuştur.		
	16.820	Makina ve teçhizat onarımı	160 000	145 000
		Genel Müdürlüğün muhtelif hizmetlerde kullanılan ve mübayaa tarihlerine göre hayli yıpranmış bulunan makinalar ile teçhizatın tamirlerinin karşılığı olarak 145 000 lira teklif edilmiştir.		
21.000		**Etüt ve proje giderleri :**		
		Tarım sektörü	53 230 000	57 830 000
		Eğitim sektörü	1 985 000	2 050 000
			55 215 000	59 880 000
		Orman Genel Müdürlüğü katma bütçesi için hazırlanmış olan Beş Yıllık Plânın 1965 malî yılı dili-		

Bölüm	Madde		1964 yılı Bütçesi	1965 yılı teklifi
		mine isabet eden ve yukarda gösterildiği üzere tarım ve eğitim sektörü olarak cem'an 59 880 000 liraya bâliğ olmuş ve detaylı projeleri Plânlama Müsteşarlığında incelenerek Yüksek Plânlama Heyetince tasdik olunduktan sonra Bakanlar Kurulunca da onaylanan ve 11865 sayılı Resmî Gazetede neşredilen 6/3788 sayılı Kararnamenin 12, 13, 16, 17, 35, 37, 39, 98, 118 ve 119 ncu sayfalarında detayları gösterilen hizmetler hakkında etraflı malûmat mevcudolduğu ve bütçeye ilişik yatırımlar cetvelinde de maddeleri hizalarında gösterildiği cihetle bu hizmetler hakkındaki resmî izahata ilâveten yeni bir esbabı mucibe yazmakta fayda mulahaza edilmemiştir.		
		I — Sermaye teşkili		
31.000		**Kurumlara katılma payları ve sermaye teşkilleri :**		
		Döner sermayelere ödemeler :		
	31.410	Döner sermaye		
		Döner sermayeye bir yardım yapılması imkânı görülmediğinden geçen yılın aynı konmuştur.		
32.000		**Kamulaştırma ve satınalmalar :**		
	32.100	3116, 4785 ve 6831 sayılı kanunlar gereğince kamulaştırma	1 350 000	1 350 000
	32.200	Fidanlık ve ağaçlandırmalar için kamulaştırma	2 000 000	2 000 000
	32.300	F. A.O. yardımı ile Kavakçılık Enstitüsü için kamulaştırma	300 000	300 000
	32.400	Bina yapımı için arsa alımı	750 000	750 000
			4 400 000	4 400 000
		Orman Genel Müdürlüğünün muhtelif hizmetleri için yapılması zaruri kamulaştırma ve satınalmalar karşılığında ödenmesi icabeden ve müfredatı yukarıda açıklanan hizmetler için bir taraftan malî imkânlar nazara alınmak diğer taraftan da geçen bütçe yılları tatbikatı neticeleri göz önünde bulundurulmak suretiyle bahis konusu hizmetler için bu tertibe 4 400 000 liralık tahsisat konulmakla iktifa edilmiştir.		
		II - Transferler		
34.000		**Malî transferler**		
		Fonlara katılma ve ödemeler		

Bölüm	Madde		1964 yılı bütçesi	1965 yılı teklifi
	34.620	7126 sayılı Kanunun 37 nci maddesi gereğince sivil savunma fonu	145 000	151 225
	34.630	6085 sayılı Kanunun 56 ncı maddesi gereğince sigorta fonu	50 000	50 000
			195 000	201 225
		Uluslararası teşekküllere ödemeler		
	34.710	Kurum ve derneklere katılma payı	4 830	7 576
		Uluslararası Avcılık Komisyonu, Dünya Enerji Komisyonu, Araştırma müesseseleri, Milletlerarası Büyük Pazarlar Komisyonu aidatı ile diğer ihtiyaçlar için Amerika Birleşik Devletlerine 1 150, İngiltere Devletine 1 150, Fransa Devletine 3 536, Almanya Devletine 790 lira ve Avusturya Devletine 950 lira olmak üzere cem'an 7 576 lira iştirak payı olarak konmuştur.		
35.000		**Sosyal transferler**		
		Emekli Sandığına ödemeler		
	35.210	% 1 ek karşılıkları	472 114	461 114
	35.220	Emekli ikramiyesi	500 000	500 000
	35.230	Sandık yönetim giderleri	150 000	250 000
	35.240	Diğer ödemeler	400 000	300 000
			1 522 114	1 511 114

T. C. Emekli Sandığı Kuruluşu hakkında 5434 sayılı Kanunun âmir hükümlerine dayanılarak ve geçen yıllar tatbikatı nazara alınarak teklif edilmiştir.

Bölüm	Madde		1964 yılı Bütçesi	1965 yılı teklifi
		Emekli aylıkları ve diğer benzeri ödemeler		
	35.310	Emikli, dul ve yetim aylıkları	960 000	900 000
		T. C. Emekli Sandığı Kuruluşu hakkındaki 5434 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1 Ocak 1950 tarihinden önce yürürlükte bulunan 1683 sayılı Sivil ve Askerî Emekli Kanunu hükümlerine tevfikan aylık tahsis edilen Genel Müdürlüğümüz emeklileri ile dul ve yetimlerine teşkilâtımızca ödenen istihkak karşılığı olup geçen yılın aynı teklif edilmiştir.		
		Dernek, birlik, kurum, kurum, kuruluş sandık ve benzeri teşekküllere yardımlar		
	35.710	Orman Genel Müdürlüğü memur ve müstehdemleri Yardımlaşma Sandığına (memur ve müstahdemlerin öğle yemeklerine yardımda bulunmak üzere)	42 000	42 000
		Maddede açıklanan maksadın tahakkuku için konulmuştur.		
	35.730	6964 sayılı Kanuna göre ziraat odaları birliklerine yardım	—	6 000
		6964 sayılı Kanuna göre Ziraat odaları birliklerine yardım maksadiyle bütçe imkânları göz önünde tutularak bu yıl açılan mezkûr maddeye 6 000 liralık tahsisat konulmuştur.		
36.000		**Borç ödemeleri**		
	36.300	Geçen yıllar borçları	83 000	83 000
	36.400	İlâma bağlı borçlar	50 000	45 000
	36.600	Geriverilecek paralar	5 000	5 000
			138 000	133 000
		Geçen yıllar katî hesap neticelerine ve 1964 bütçe yılının 9 aylık safiyatı sonucuna göre geçen yıla nazaran 5 000 lira noksaniyle 133 000 lira teklif edilmiştir.		

Rapor

22 . 4 . 1965

Bütçe ve Plân Karma Komisyonu Başkanlığına

Tarım Bakanlığına bağlı Orman Genel Müdürlüğünün 1965 malî yılı katma bütçesi tarafımdan tetkik olundu.

Bütçe tahlil ve tetkikine geçmeden evvel genel orman ve ormanlık durum hakkında özlü bâzı konulara temas etmek faydalı olacaktır.

Türkiye'deki orman sahası : Türkiye'nin orman bakımından dünyanın ormanca fakir memleketlerinden sayıldığı açık bir realitedir. Mevcut orman sahasının yurt ölçümüne nisbeti % 13 tür. Ormanca fakir addedilmemek için bu nisbetin asgari % 20 olması lâzımdır. 10,5 milyon kadar tutan ormanlarımızın maalesef sadece 1/3 ü normal vasıflı yani istihsal yapılabilecek evsafta 2/3 ü bozuk vasıflı istihsal yapılamıyan bir yeşil örtü durumundadır. Bu hal bir taraftan ihtiyaçların normal bir şekilde karşılanmasını sağlıyamamakta, her yıl bir milyon civarında artan nüfus bu ihtiyaçları daha da artırmaktadır. Diğer taraftan toprak tabakasının mühim miktarda örtüden yani tutucu kudretten mahrum olması yağmur ve sellerden mühim miktarda yurt topraklarının denizlere taşınmasına yani erozyona sebebolmaktadır. Türkiye'deki erizyon senede 750 milyon M³. toprağın kaybolmasını intaceden rekor bir seviyededir.

1. Tedbir : İlk tedbir yangın kar kırması ve rüzgâr, haşere âfeti ve insanların izinsiz müdahalelerini önliyecek tedbirler olmak suretiyle mevcut ormanları muhafaza etmektir. Bu arada teknik müdahalelerle bozuk ormanları ıslah etmek suretiyle onları produktiv hale çevirmektir. Bu arada halen bozuk bir seyir takibetmekte olan orman vatandaş münasebetlerini mevzuat ve tatbikatta, karşılıklı anlayışta ıslahat yapmak suretiyle düzeltmek lâzımgelmektedir. Bir yerin orman sayılıp yapılmaması mevzuu yüzünden çıkan ihtilâflar 100 binin üstündedir ve mahkemeler orman dâvalariyle meşbu hal'dedir. Buna mukabil ormanlar içinde ve civarında yaşıyan 9,5 milyon vatandaş medeniyet nimetlerinden uzak ve millî gelirden en az hisse alan bir durumda hallerinden devamlı olarak şikâyetçi bulunmaktadırlar. Gerçi 1956 senesinde yürürlüğe giren 6831 sayılı Orman Kanununun 13 ncü maddesi bu vatandaşlarımızın kalkınmalarını ve bu kalkınmaya Devletin destekçi olmasını kabul etmiş ve Maliyeden Tarım Bakanlığı Bütçesine her yıl 50 milyon lira ayrılmasını derpiş etmiş ise de aradan 9 sene gibi bir uzun zaman geçmesine rağmen ayrılabilen fon ancak 9 milyon lirayı bulabilmiş, fakat bu para dahi köylüye intikal ettirilmemiştir. Çeşitli sebepler dermeyan edilmiştir. Başlıcası bu fonun Ziraat Bankasının kredi mevzuatına göre dağıtılma vaziyeti muvacehesinde kredi şartlarının ağırlığı ve bunun yanında köylerin kalkındırılması için yapılacak tesbit çalışmalarının münhasıran Orman Genel Müdürlüğüne bırakılmış olması dolayısiyle çalışmaların ağır yürümüş olmasını zikredebiliriz. Bu mevzu senelerden beri Yüksek Mecliste müzakere ve şikâyet konusu olmuştur. Ziraat Bankası sermaye limitinin dolmuş olması, Tarım Bakanlığı Bütçesinden Bankaya para tefrikini halen imkânsız hale sokmuş bulunmaktadır.

Tarım Bakanlığının mezkûr 13 ncü maddeyi tadil teşebbüslerine girişmişse de Maliye ile mutabakata varamamış, hal bu safhada iken köy kalkınması ile ilgili hizmetler Köy İşleri Bakanlığına intikal etmiş ve dolayısiyle bu görev de Köy İşleri Bakanlığının vazifeleri meyanına sokulmuştur.

Plânsız bir iç iskân politikası takibi hem vatandaşın hem de ormanlarımızın aleyhine neticelenmiştir. Asgari şartlarla yaşama çabası içerisinde bulunan 9,5 milyon vatandaşımıza iş sahaları açmak suretiyle onları kalkındırma ve böylece ormanlarımızda, zaruri hale gelen yersiz müdahalelerden kurtarmak mecburiyeti aşikârdır. Ancak bu mesele bir genel müdürlük meselesi değil geniş çapta bir Hükümet meselesidir. Hükümet programların da bu konuya yer verilmişse de tatbikatta bir gelişme görülememiştir. Dâvanın elbette külfeti büyüktür ve bir anda halli mümkün değildir. Ancak

daha fazla vakit kaybetmeden özel bir plânla yeterli bir mevzuatla çalışmaya geçmelidir. Kanaatimizce bir kısım hizmetlerin Tarım Bakanlığında aynı konu ile ilgili diğer kısım hizmetleri Köy İşleri Bakanlığında kalması pratik bir yol değildir. Diğer çeşitli sebeplerle birlikte bilhassa bu mevzuu bir Orman Bakanlığının kurulması zaruretini açıkça ortaya koymaktadır.

2. **Tedbir** : Orman sahalarımızı çoğaltmaktır. Bu mesele orman içi ve dışı ağaçlamaları yeter derecede yapmak suretiyle halledilir. Bu mesele hükümetlerce evleviyetle ele alınmıştır ve meselâ 1963, 1964 ağaçlandırma programlarını Orman Genel Müdürlüğü % 90 nisbetinde gerçekleştirmiştir. Ancak kanaatimize göre plâna ve programa alınan miktarlar azdır. Meselâ 1965 yılı için programa konan miktar geçen yıldan 4 500 hektar fazla olmak üzere orman içi 39 060 hektar, orman dışı 2 625 hektardır. Orman azlığımızı nazarı itibara alarak senelik ağaçlama sahasının 100 bin hektara çıkarılmasını şahsan zaruri görmekteyim. Tedbirler vakit geçirilmeden alınmak icabeder.

3. **Tedbir** : Nüfusla birlikte çoğalan ihtiyaçları döviz kaybetmeden kendi imkânlarımızla sağlamak bilhassa yakacaktaki odun zayiatını önlemek, odun yerine kömür ikame etmek ve ormanlarda tecessüründen durmuş, menfi seleksiyona girmiş rüzgâr, kar kırması haşere, yangın âfetine mâruz yaşlı ağaç sınıflarını kesip çıkartmak ve ihtiyaçlara arz etmektir. Türkiye ormanları yaşlıdır ve hektardaki verim çok düşüktür. Yaşlı ağaç sınıfı plânlara göre 300 milyon M^3 civarındadır. Yeni yollar yapımı ve entansif bir çalışma ile bu donmuş sermayenin kıymetlendirilmesi mevzuunda Orman Genel Müdürlüğü müspet bir çalışma içerisindedir. Senelik, istihsalde gözükecek artışlar bu çalışmanın neticesidir.

Sert ağaç (kayın) istihsalimizin bir kısmını ihracetmek imkânı vardır. Zira bütün istihsal edilebilecek miktar dahili istihlâkten fazladır. Mevcut rakamlara göre senelik 5 000 M^3 kayın istihsal edilerek 2,5 milyon dolar temin olunabilir fakat çeşitli güçlükler yenilememiş ve bu miktar ancak 600 M^3 kalmıştır. Çalışmalar devam etmektedir.

Geçen yıllardaki raporlarımızda da ve mütaaddit konferans ve Türkiye yakacak seminerinde belirtildiği şekilde yakıt problemi ormancılıkta Türkiye çapında halen en büyük dâvadır. Zira bugünkü durumda senelik 13 milyon ton odun yakacak olarak sarf edilmektedir. Bu hal böyle devam ederse yorgun Türkiye ormanları sadece yakacağı bile temin edemez. Plânlara göre ormanlarımız ancak 5.5 milyon ton yakacak istihsaline müsaittir. Aradaki fark ormanlarımızın tükenmesi istikametine rağmen insan hayatının idamesiyle ilgili olduğundan bizzaruri plân dışı olarak karşılanmakta, orman ve vatandaş münasebetlerini bozmakta vatandaş aleyhinde tazminatlara ve hapislere sebebiyet vermektedir. Yakacak hayati bir ihtiyaçtır vatandaşa yemek ve ısınmak için behemehal verilmesi lâzımgelen bir maddedir. Bu bakımdan odun yerine linyit kömürü kullanılmasını sağlıyacak tedbirler almamız lâzımdır. Yeni linyit sahaları bulmak linyit işletmesine yeterli kredi açmak, halkı linyite alıştırmak ucuz linyit sobaları temin etmek çareler arasındadır. Meveudolan ocakları ve odun sobaları çok iptidai olup büyük hararet zayiatı vermektedir. Islahı ve yeni tip ocak ve sobaların geniş çapta yayılması hususunda Orman Genel Müdürlüğünce hâzı çalışmalar yapılmıştır. Ancak Enerji Bakanlığı ile koordone bir çalışmaya gidildiği takdirde muvaffakiyetli neticeler alına bileceğine kaaniiz. Filhakika resmî dairelerde kömür kullanılmasına âmir çok eski tarihli bir Mahrukat Kanunu vardır. Ancak bugün için bu kanunun hiçbir tatbikatı yoktur ve bilhassa taşrada birçok daire odun yakmaktadır. Bunun dışında Türkiye'de bir yılda elde edilen 170 milyon ton gübrelik tezeğin 140 milyon tonunun yakacak olarak kullanıldığını ve bu yüzden bir milyar liralık bir buğday istihsalini kaybettiğimizi söylersek konunun önemi daha da artmakta olduğu görülür. Diğer memleketler bu problemi süratle halletmişlerdir. Yakacak odun miktarını % 4 e düşürmüşlerdir ve hiçbir tezek kullanmamaktadırlar.

Bundan başka yakacak odun israfında mühim miktarda sanayie elverişli odun yakıt olarak heder edilmektedir. Birçok memleketler % 4 odun yakarken biz tam tersine bir orantıyla % 4 linyit yakmaktayız. Bu sebeplerle Hükümet uzun vâdeli bir yakacak ekonomisi ve politikası tedbirlerine tevessül etme durumundadır.

4. Tedbir : Ormanlarımızın istihsal, imar, bakım, temizleme ve toprak muhafaza ve mera ıslahı için lüzumlu haritalarının ve orman amenajman plânının süratle ikmal edilmesidir. Fotogrametri metoduna geçilmiştir. Takdire şayandır. İşler üç misli sürat kazanmıştır. On sene içerisinde amenajman plânları ikmal edilebilecektir. Orman yangınları ve diğer haşere ve sair tabiî âfetlerle yapılan mücadele, alınan (telsiz, kule tesisi, yeni cihazlar ve saire) tedbirler yerindedir. Orman yangınlarının bu tedbirlerle gitgide azaldığı müspet bir vakıadır. Meselâ yanan senelik hektar 44 bin hektar iken 10 bin hektar civarına düşmüştür daha da azaltılabilir. Halkın eğitim ve anlayışı ile daha da azaltılabilecektir.

5. Tedbir : Malî ve personele ait tedbirdir. Orman Genel Müdürlüğü en hayatî bir konu ile meşgul olmasına rağmen bir Hazine yardımı görmemektedir. Bütün masraflarını sattığı tomruk, kereste, odun, reçine, sığla yağı gibi orman mahsullerinden elde ettiği hasılat ile karşılamakta yol, bina, eğitim ve diğer yatırımlarda bu kaynaklardan finanse etmektedir. Bu sebeple katma bütçeyi besliyen menbağı da kendi döner sermayesidir. Bilhassa ağaçlama, ormanların bakım ve imarı gibi hizmetleri için Devlet yardımlarına ihtiyaç vardır. 84 milyonluk bir bütçe elbette kifayetsizdir. Personel durumuna gelince hizmetleri yapacak olan iyi yetişmiş ve yeter sayıda elemandır. Bu Genel Müdürlüğün teknik eleman ihtiyacı 3 500 olmasına mukabil halen 2 125 teknik eleman mevcuttur. Bilmecburiyet vekâletle ifa edilen hizmetler beklenilen randımanı veremektedir. Bunun telâfisi için eğitim müesseselerinin zamanla takviyesi yoluna gidildiği görülmektedir. Ormancılık hizmetlerinin en üera dağbaşlarına ve köy köşelerine kadar ve zor çalışma şartları içerisinde yapıldığı bir realitedir. Bu itibarla yıpratıcı ve mahrumiyetli bir çalışma içerisinde bulunan elemanların maddeten ve mânen takviyeleri hususu daima göz önünde tutulması lâzımgelen bir keyfiyettir.

6. Tedbir : Mevzuata mütaallik tedbirlerdir. Hükümet tasarısı ve kanun teklifi olarak çeşitli tedbirlere gidilmiştir. En önemlisi orman vatandaş münasebetlerini tanzim edici tasarı ve tekliflerdir. 8 . 9 . 1956 tarihinde önce fiilen, ilmen ve tamamen orman olmaktan çıkmış orman bütünlüğünü bozmıyan, iklim, su ve toprak mevzuuna zarar vermiyecek ve kültür arazisine kalbi uygun olan yerlerin orman rejimi dışına çıkarılması hakkındaki Hükümet tasarısı Anayasa Komisyonundan çıkmış olup halen geçici bir komisyondadır. Biran evvel kanunlaşması vatandaşa ve memleket tarımına büyük faydalar sağlıyacaktır.

Millî parklar kanun tasarısı halen Meclis Karma Komisyonundadır.

Döner sermaye kanun tasarısı 440 sayılı Kanunla kurulu bir heyetçe incelenmektedir.

Kara avcılığı Meclis komisyonundadır.

Su toplama havzaları, amenajman ve tatbikatı kanun tasarısı üzerinde Orman Genel Müdürlüğünce çalışılmaktadır.

3204 sayılı Teşkilât Kanununun 9 ncu maddesinin tadili hakkındaki tasarı Meclise sevk edilmiştir.

6831 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin (İ) bendi ile 2 nci maddesi Anayasaya aykırı görüldüğünden kaldırılması ve 115 nci maddenin tadili Başbakanlıktadır.

Bu tasarıların kanunlaşmasının müspet gelişme sağlıyacağı kanısındayız.

Tahdit komisyonları hukukçu üye temin edilememe sebebiyle faaliyette bulunamamakta olduklarından ve bu hali birkaç seneden beri haklı şikâyetlere yol açtığı malûmdur. Buna ait bir kanun teklifi Yüksek Meclistedir. Teklifin kanunlaşması, durakhyan tahdit işlerini hızlandıracak-

tır. Orman Genel Müdürlüğü 28 yıllık bir mazisi bulunan eski bir Teşkilât Kanunu ile idare edilmektedir. Tarım Bakanlığının giriştiği reorganizasyon çalışmalarında bu Genel Müdürlüğün durumu da mütalâa edilerek günün ihtiyaçlarına uygun yeni kuruluşlar öngörülmüşse de ormancılık konusunu müstakil bakanlık çerçevesinde mütalâa edilmesi memleket nüfusunun üçte birinin iskân ve geçinme kaderiyle ve diğerlerinin de zaruri ihtiyaçlariyle alâkalı olması yönünden en münasip bir hal çaresidir.

GEÇEN YIL BÜTÇE TATBİKATI

Orman Genel Müdürlüğünün, Yüksek Meclisçe, (A/1) cari harcamaları 81 843 715 lira, (A/2) yatırım harcamaları 55 215 000 lira ve (A/3) sermaye teşkili ve transfer harcamaları 7 201 945 lira olmak üzere cem'an 144 260 660 lira olarak kabul edilmiş bulunan 1964 yılı katma Bütçesine ait ödeneklerin teşkilâta, bütçe Kanununun âmir hükmüne uyularak dörder aylık periyotlar halinde gönderildiği, son olarak (A/2) ve (A/3) cetvellerine ait ödeneklerin tamamının ve (A/1) cari harcamalarından tasarrufa alınan 8 323 000 lira dışındaki ödeneklerin ödeme emirlerine bağlandıkları görülmüştür.

Genel Müdürlüğün teşkilât kanunlariyle verilmiş bulunan muhtelif derecedeki 5 620 aded teknik ve diğer personel kadrosundan, orman teknikerlerine ait 1 800 adedinin okullardan henüz o miktarca tekniker çıkmadığından, bütçenin (L) cetveline alındığı, diğer kadroların bilhassa terfi edeceklere ve fakülteden mezun olanları teşkilâta almaya imkân vermediği ve bu sebeple 3204 sayılı Teşkilât Kanununa ek bir kanun tasarısının Hükümetçe T. B. M. M. ne verildiği ve halen bu tasarının komisyonumuzda bulunduğu anlaşılmıştır.

1964 yılı içinde yalnızca, Genel Muhasebe Kanununun 48 nci maddesi gereğince Maliye Bakanlığının iznine dayanılarak (Mahkeme harç ve giderleri) tertibine 20 000 liralık ek ödenek alınmış ve usülüne uygun olarak harcanması yoluna gidirmiştir.

YENİ BÜTÇE TEKLİFLERİYLE ALÂKALI TETKİKLER

Orman Genel Müdürlüğünün tetkiklerinize arz olunan 1965 yılı Katma Bütçesinin cari harcamaları için 81 741 160 lira yatırım harcamaları için 59 880 000 lira ve sermaye teşkili ve trnasfer harcamaları için de 7 200 916 lira olmak üzere cem'an 148 822 076 lira ödenek talebolunmaktadır.

Genel Müdürlüğün (B) cetvelinde normal ölçüler dâhilinde çeşit ve tutarları gösterilmiş bulunan gelirleri 148 822 076 lira tahmin edilen ve bu suretle denk bir bütçe tanzim edilmiş bulunmaktadır.

1965 yılı Bütçe harcamaları 1964 yılı Bütçesine nazaran % 3,4 nisbetinde, 4 561 416 lira fazladır. Bu fazlalık tamamen yatırımlardaki artıştan ileri gelmektedir.

1965 Bütçesinin 1964 yılı Bütçesiyle mukayesesini gösterir bir cetvel aşağıdadır.

Yılı	Toplam tutarı Tl.	%	Cari harcamalar tutarı Tl.	%	Yatırım harcamaları tutarı Tl.	%	Sermaye teşkili ve transfer har. tutarı Tl.	%
1964	144 260 660	100	81 843 715	56,7	55 215 000	38,3	7 201 945	5,0
1965	148 822 076	100	81 741 160	55,0	59 880 000	40,2	7 200 916	4,8
Fark	+ 4 561 416	3,4	— 102 555	0,1	+ 4 665 000	8,4	— 1 029	0,1

Bütçenin yıllık programlarda gösterilen hizmetlere ve Muhasebei Umumiye Kanununun âmir hükümlerine uygun olarak hazırlandığı, 700 000 lirası tarım sektöründe idare binası ve 2 050 000 lirası eğitim sektöründe okul binaları için konulmuş bulunan cem'an 2 750 000 liralık inşaat ödeneğinin plân ve projelere dayandığı görülmüştür.

Bütçeye konulmuş bulunan ödenekler fiilî kadrolara uygun bulunmaktadır.

Halen hiçbir açık maaş ve 2919 sayılı Kanuna göre kadrosuz istihdam ödemesi yapılmıyan Genel Müdürlükle üst derece tatbikatının ifa olunduğu, üç üst derece maaş alanların her geçen ay miktarlarının çoğalmakta bulunduğu, bu duruma biraz ferahlık ve fakülteden çıkacaklara teşkilâtta görev verebilmek için Hükümetçe hazırlanan 3204 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilât Kanununa ek kanun tasarısının Tarım Komisyonundan geçerek komisyonumuza gelmiş bulunduğu anlaşılmıştır.

Geçen seneye nazaran (L) cetvelinde bir değişiklik yapılmıyan bütçenin (D) cetveline bu sene 259 aded ilâve yapılarak kadrolar yekûnunun 3 417 ye çıkarılmış olduğu görülmüştür. Bu ilâvenin 100 adedinin Orman Muhafaza Memuru okullarından bütçe yılı içerisinde mezun olacak memurlar, 48 adedinin fidanlıklar, 36 adedinin amenajman, 28 adedinin yangınlarla savaş, 23 adedinin köy kalkınması, 14 adedinin toprak muhafazası hizmetlerinin ve bakıye 10 adedinin de diğer çeşitli hizmetlerin geliştirilmesi için yapılmış bulunduğu anlaşılmıştır ve uygun mütalâa olunmuştur.

3659 sayılı Kanunun 9 ncu maddesine tevfikan Bütçe Kanununa bağlı (E) cetvelinden müsteniden istihsal olunan geçici hizmetler kadrolarından çalıştırılan yardım bekçisi, ağaçlama sahaları bekçisi, hukukçu üye, yüksek mühendis, mühendis, sürveyan, daktilo ve mütercim gibi müstahdemin, 5 Yıllık Kalkınma Plânı ve projeleriyle tesbit edilen muvakkat mahiyetteki hizmetlere aidolduğundan bunların daimî hizmet kadrolarına alınmasından fayda mülâhaza edilmemekte ve evvelki yıllar bütçe çalışmaları neticeleri de bahis konusu müstahdemin mezkûr kadrolarda istihdamını 788 sayılı Memurin Kanununun 5 nci maddesi hükmü muvacehesinde de zaruri kılmaktadır.

Bu yeni bütçe yılı içinde aynı suretle teklif yapılmıştır.

Orman Genel Müdürlüğünden aylık ücret her hangi bir ecnebi mütehassıs olmadığı, 4489 sayılı Kanuna göre staj için ecnebi memleketlere gönderilenlere yapılan harcamaların maksada uygun olarak yapıldığı anlaşılmıştır.

1965 yılı bütçesine mefruşat, demirbaş harcamaları için mevcutların onarılmasına imkân vermek üzere 1964 yılı bütçesinin 1/4 ü nisbetinde 38 000 liralık ödenek konulmuştur.

Orman Genel Müdürlüğü 1949 - 1963 yılları katma bütçelerine konulan ödeneklerle alınmış halen mevcut 363 aded vasıtanın nevileri bütçeye bağlı (L) cetvelinde gösterilmiştir.

TEKLİF VE TEMENİLER

5 Yıllık Plâna göre ormancılık için öngörülen ana ilkeler :

1. Ormanları korumak ve sürekliliğini sağlamak,
2. Bozuk ormanları imar ve ıslah etmek, ormanlarımızın niteliklerini yükseltmek, verimlerini artırmak ve ormanları rasyonel işletmek,
3. Ağaçlandırmak yoluyla yeni orman alanları kazanmak ve su havzalarının doğal ve ekolojik dengesini sağlamak,

Şeklinde üç bölümde toplanmıştır.

1963 ve 1964 yıllarında artan yatırımlara paralel olarak istihsalde artışlar olmuştur ve yatırımlar % 90 nisbetinde gerçekleşmiştir.

Raporumuzun tedbirler bölümlerinde belirttiğimiz gibi ve plân hedeflerine uygun olarak 1965 yılı için teklif ve temennilerim şunlardır :

a) Toplu ağaçlama ve orman sınırlama çalışmalarının eksiksiz olarak yapılması, orman içinde yeni fidanlıklar kurulması,

b) Birikmiş servetlerin istihsali için entansif çalışmalar icrası ve sert ağaç ihracının hızlandırılması, orman yolları inşaatının plâna göre tahakkuku,

c) Orman içi köylerinin kalkınmalarına yardım için Turizm Bakanlığı ile koordone çalışma yaparak dağ turizminin geliştirilmesi,

d) Orman envanter ekiplerinin, hava fotoğrafı ve haritaları çalışmalarının hızlandırılması,

e) İhracat için gerekli ambalâjlık kereste ihtiyacının uygun fiyatlarla karşılanması,

Linyit işletmeciliğini teşvik edici mahiyette maden direği ve sanayi odununun yeter miktarda ve müsait şartlarla işletmelere intikalinin temini, köy elektrifikasyonu için lüzumlu direklerin zamanında ihzar ve keza maden direği ve travers ihtiyacının dâhilden tam olarak karşılanması tedbirlerinin (Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığiyle) koordone bir şekilde devam olunması,

f) 6831 sayılı Kanunun 64 ncü maddesi gereğince kavak gibi çabuk büyüyen ağaçlandırmayı teşvik için hususi şahıslara açılan kredilerin behemehal çoğaltılması ve halkın teşviki tedbirlerinin alınması,

g) Her yıl mühim miktarda vazife şehidi veren orman muhafaza memurlarının memur statüsüne alınmaları ve böylece kendilerini mesleklerine bağlamak, onları istikbal endişesinden kurtarmak lâzımdır. Bu mevzudaki kanun teklifinin biran evvel kanunlaşması için gerekli ilginin gösterilmesi,

h) Orman Genel Müdürlüğünde çalışan ayniyat ve nakit muhafızları görevleri esnasında uğrıyacakları zararları karşılamak üzere, başka dairelerde emsallerine ödendiği şekilde bir tazminat verilmemektedir. Devlet memurları arasında farklılık yaratan bu tatbikatın biran evvel izalesinin temini,

i) Halen bir kısım teknik personel kadrosuzluk sebebiyle Yevmiyeli Teknik Personel Talimatnamesinden faydalanamamaktadır. Yeter kadronun temini,

j) (R) cetvelinin 14.000 bölüm 14.888 işçi kampları giderlerinin nasıl ödeneceğini gösteren metnin, Komisyonumuzun geçen bütçe müzakeratında kabulüne mazhar olduğu; (Genel Bütçe Kanununa bağlı (R) işaretli cetvellerin yatırım kısmındaki Tarım Bakanlığı çiftçi eğitim kampına ait formül uygulanır) şeklinde tashihan kabulü,

k) 14.889 ncu maddenin tatbikatında güçlük çekildiği ve yangın söndürme esnasında kullanılan giyecek teminindeki ödemede tereddüde düşüldüğü ifade olunduğundan, 14.889 ncu maddeye bir ilâve yapılarak aşağıdaki şekilde kabulü, «6831 sayılı Orman Kanunu gereğince yangın savaş hizmetlerinde çalışacaklara ilgili yönetmelik hükümlerine göre yapılacak ödemeler ve giderlerle yangın söndürme sırasında giydirilecek miğfer, postal veya lâstik ayakkabı, tulum veya koruyucu iş elbisesi giderleri de 14.889 ncu maddeden ödenir.»

l) Orman, mera ve otlatma münasebetlerinde bâzı mıntakalardaki tatbikat değişiklikleri hayvan otlatması ve yaylak konularında hayvancılığın ve geçimini bununla temin edenler aleyhine münazaralara sebebiyet verdiğinden gerçekçi bir görüşle durumun yeniden tetkiki ve gerekli tedbirlerin alınması,

Uygun mütalâa edilmiştir.

Raporumu Yüksek Komisyonun tasvibine sunar 1965 bütçesinin ormancılık hizmetlerine hayırlı ve başarılı olmasını dilerim.

Raportör
Bilecik Milletvekili
Şadi Binay

Karma Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Karma Bütçe Komisyonu
Esas No : 1/837
Karar No : 47

25 . 4 . 1965

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

Türkiye Büyük Millet Meclisine 26.3.1965 tarihinde sunularak Komisyonumuza havale edilmiş bulunan, «Orman Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı» Tarım Bakanı, Genel Müdür ve Maliye temsilcilerinin de iştirakiyle incelendi ve görüşüldü :

Orman Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısında; cari harcamalar için (A/1) işaretli cetvelde görüldüğü üzere 83 849 160 lira, yatırım harcamaları için (A/2) işaretli cetvelde görüldüğü üzere 59 880 000 lira, sermaye teşkili ve yatırım harcamaları için de (A/3) işaretli cetvelde görüldüğü üzere 7 200 916 lira ki, toplam olarak 150 930 076 lira teklif olunmaktadır.

Komisyonumuzda, Komisyonumuz adına tetkik yapan raportörümüzün raporu okunduktan sonra müzakereler yapılmış, Bakan ve ilgililer, üyeler tarafından sorulan sualleri cevaplandırmışlar ve bütçeleri hakkında geniş izahat vermişlerdir.

Bu yıl istenen ödenek geçen seneye nazaran 6 669 416 lira daha fazladır. Bu fazlalığın bilhassa günden güne teknik personeli artan Genel Müdürlüğün bu kısma harcadığı masraflardan ileri geldiği anlaşılmaktadır.

Maddelerin müzakeresinde; tatbikatta güçlükler çıktığından (R) cetvelinin 14.888 nci «İşçi kampları giderleri» nin nasıl ödeneceğini gösteren metnin «Genel Bütçe Kanununa bağlı (R) işaretli cetvellerin yatırım kısmındaki Tarım Bakanlığı çiftçi eğitim kampına ait formül uygulanır» şeklinde değiştirilmesi uygun görülmüştür.

Giderlerini döner sermayesinden ve diğer kaynaklardan karşılıyan ve Maliye Bakanlığına bir yük tahmil etmiyen Orman Genel Müdürlüğü bütçesindeki tahmin edilen gelir ve giderlerin tahakkuk edeceği anlaşıldığından 8 nci madde bağlı cetvelindeki mezkûr değişiklikle diğer maddeler ile bağlı cetvelleri aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü	Kâtip		
Aydın	Afyon K.	Sakarya	Nevşehir	Ankara	Aydın
İ. Sezgin	R. Hancıoğlu	*N. Bayar*	*A. B. Numanoğlu*	N. Ağırnaslı	Söz hakkım mahfuzdur
	İmzada bulunamadı			İmzada bulunamadı	*O. Apaydın*
Balıkesir	Bilecik	Bursa	Çorum	Çorum	Denizli
Söz hakkım mahfuz	Ş. Binay	A. Türkel	*A. Çetin*	F. Küreli	*C. Akyar*
A. A. Bolak	İmzada bulunamadı	İmzada bulunamadı		İmzada bulunamadı	

Diyarbakır	Erzincan	Erzurum	Erzurum	Gümüşane	İçel
H. Güldoğan	*H. Atabeyli*	*A. Şenyurt*	*N. Diler*	*N. Küçüker*	*C. T. Okyayuz*
İstanbul	İzmir	Kars	Kayseri	Kayseri	Konya
M. Güven	*N. Kürşad*	*K. Okyay*	M. Sağlam	*H. Dikeçligil*	*H. C. Yılmaz*
İmzada bulunamadı			İmzada bulunamadı		
Konya	Manisa	Maraş	Mardin	Mardin	Tabiî Üye
R. Özal	*H. Kubat*	*E. Kaplan*	*E. K. Aybar*	Ş. Aysan	*S. Küçük*
				İmzada bulunamadı	

Rize	Tunceli	Sakarya	Trabzon	Yozgat
E. Y. Akçal	Söz hakkım bakidir	*M. Gürer*	*A. Ş. Ağanoğlu*	*İ. Yeşilyurt*
	M. A. Demir			

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Orman Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı

MADDE 1. — Orman Genel Müdürlüğünün cari harcamalar için (A/1) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 83 849 160 lira, yatırım harcamaları için (A/2) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 59 880 000 lira, sermaye teşkili ve transfer harcamaları için de (A/3) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 7 200 916 lira ki toplam olarak 150 930 076 lira ödenek verilmiştir.

MADDE 2. — Orman Genel Müdürlüğünün gelirleri, bağlı (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 150 930 076 lira olarak tahmin edilmiştir.

MADDE 3. — Orman Genel Müdürlüğünce 1965 bütçe yılında elde edilecek gelir çeşitlerinden her birinin dayandığı hükümler, bağlı (C) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Bu cetvelde yazılı gelirin tarh ve tahsiline 1965 bütçe yılında da devam olunur.

MADDE 4. — Orman Genel Müdürlüğünün 30 . 6 . 1939 tarihli 3656 sayılı Kanunun 19 ncu maddesine giren hizmetlilerine ait kadrolar bağlı (D) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

3656 sayılı Kanunun 9 ncu madesi gereğince geçici mahiyetteki hizmetler için Bakanlar Kurulu kararı ile kadro alınabilecek tertipler bağlı (E) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Bu kadrolar ertesi yıl Bütçe kanunu tasarısı ile Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur. Bunların eldeki kadrolara ek olmaması şarttır.

MADDE 5. — Orman Genel Müdürlüğünün kuruluşu hakkındaki 4 . 6 . 1937 tarihli ve 3204 sayılı Kanunla eklerine bağlı cetvellerde yazılı kadrolardan, bağlı (L) işaretli cetvelde gösterilenler 1965 bütçe yılında kullanılamaz.

KARMA BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Orman Genel Müdürlüğü 1965 yılı Bütçe kanunu tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifi	Karma Bütçe Komisyonunun değiştirişi
MADDE 6. — (Geçen yıllar borçları) maddesindeki ödeneğinin yetmemesi halinde : a) 1964 yılı bütçesindeki tertibinde karşılığı bulunan borçlar ilgili oldukları hizmet tertiplerinden bu maddeye. b) 1937 - 1963 bütçe yıllarına aidolup da Muhasebei Umumiye Kanununun 93 ncü maddesine göre zamanaşımına uğramamış ve karşılıkları yılları bütçelerinde bulunan borçlar, 1965 yılı bütçesinin ilgili hizmet tertipleri veya (aylık ve ücretler kesimleri hariç) (A/1), (A/2) ve (A/3) cetvellerine dâhil ödeneklerden (geçen yıllar borçları maddesine) Maliye Bakanlığınca aktarılacak ödenekten ödenir.	MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 7. — Bütçe Kanununa bağlı (A/2) işaretli cetvelin (yapı, tesis ve büyük onarım giderleri) bölümüne dâhil tertiplerden (A/3) işaretli cetvelin (kamulaştırma ve satınalmalar) bölümüne aktarma yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir.	MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 8. — Gider bölümlerinden yapılacak harcamalara ait formül, bağlı (R) işaretli cetvelde gösterilmiştir.	MADDE 8. — Tasarının 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 9. — 9 . 7 . 1945 tarih ve 4785 sayılı Orman Kanununun istimlâke ilişkin hükümlerini yerine getirmek ve Devlet Orman İşletmelerinin kuruluş ve işletilmesi için 1965 bütçe yılı içinde kapatılmak üzere 1 000 000 liraya kadar avans almaya ve ertesi yıl bütçelerine konacak ödeneklerle kapatılmak şartiyle en çok 5 yıl süreli 2 000 000 liraya kadar istikraz mukaveleleri yapmaya ve bankalarda hesap açtırmaya Tarım Bakanı yetkilidir.	MADDE 9. — Tasarının 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 10. — Orman Genel Müdürlüğü orman okulları öğrencilerinden alınacak ücretler, bağlı (M) işaretli cetvelde gösterilmiştir.	MADDE 10. — Tasarının 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifi	Karma Bütçe Komisyonunun değiştirişi
MADDE 11. — 31 . 8 . 1956 tarihli ve 6831 sayılı Kanunun belirttiği hüküm ve şartlar gereğince ormanların sınırlama işine 1965 bütçe yılında da devam olunur.	MADDE 11. — Tasarının 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 12. — 3656 sayılı Kanunun 4609 sayılı Kanunla muaddel 18 nci maddesi hükmü 1965 yılında orman mühendis muavinleri ve teknikerler için de uygulanır.	MADDE 12. — Tasarının 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 13. — Bu kanun 1 Mart 1965 tarihinde yürürlüğe girer.	MADDE 13. — Tasarının 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 14. — Bu kanunu Maliye ve Tarım bakanları yürütür.	MADDE 14. — Tasarının 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Başbakan *S. H. Ürgüplü*	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı *S. Demirel*	Devlet Bakanı *H. Ataman*	Devlet Bakanı *M. Altınsoy*	Devlet Bakanı *Ş. İnal*	Adalet Bakanı *İ. Baran*
Millî Savunma Bakanı *H. Dinçer*	İçişleri Bakanı *İ. H. Akdoğan*	Dışişleri Bakanı *H. Işık*	Maliye Bakanı *İ. Gürsan*	Millî Eğitim Bakanı *C. Bilgehan*	Bayındırlık Bakanı *O. Alp*
Ticaret Bakanı *M. Zeren*	Sağ. ve Sos. Yar. Bakanı *F. Sükan*	Gümrük ve Tekel Bakanı *A. Topaloğlu*	Tarım Bakanı *T. Kapanlı*	Ulaştırma Bakanı *M. San*	Çalışma Bakanı *İ. S. Çağlayangil*
Sanayi Bakanı *A. N. Erdem*	En. ve Tabii Kay. Bakanı *M. Turgut*	Trz. ve Tanıtma Bakanı *Ö. Z. Dorman*	İmar ve İskân Bakanı *R. İskenderoğlu*	Köy İşleri Bakanı *S. Öztürk*	

(A/1) CARİ HARCAMALAR

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
12.000		**PERSONEL GİDERLERİ**		67 461 699		70 905 657		70 905 657
		Aylıklar **Kesim toplamı**	30 561 375		30 601 800		30 601 800	
	12.110	Genel idare aylıkları	25 392 000		25 042 425		25 042 425	
	12.111	Orman hizmetleri aylıkları	2 500 000		2 500 000		2 500 000	
	12.112	Orman Tekniker ve Muhafaza Okulu aylıkları	1 454 375		1 454 375		1 454 375	
	12.113	Orman kurumları aylıkları	1 605 000		1 605 000		1 605 000	
		Ücretler **Kesim toplamı**	28 885 775		33 265 076		33 265 076	
		HİZMETLİLER ÜCRETLERİ						
	12.211	Genel idare hizmetlileri ücreti	11 015 944		13 564 400		13 564 400	
	12.212	Orman hizmetleri hizmetliler ücreti	2 700 016		751 140		751 140	
	12.213	Orman Tekniker ve Muhafaza Okulu hizmetliler ücreti	387 180		385 320		385 320	
	12.214	Orman kurumları hizmetliler ücreti (Hizmetliler ücreti toplamı : 18 521 300)	2 146 860		3 820 440		3 820 440	
		GEÇİCİ HİZMETLER ÜCRETLERİ						
	12.231	Genel idare geçici hizmetliler ücreti	7 420 275		7 420 275		7 420 275	
	12.232	Orman kurumları geçici hizmetliler ücreti (Geçici hizmetliler ücreti toplamı : 7 460 775)	40 500		40 500		40 500	
	12.250	Yabancı uzmanlarla yardımcıları ücreti			1		1	
	12.280	İşçi ücretleri	5 175 000		7 283 000		7 283 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		Sosyal yardımlar Kesim toplamı	**3 861 739**		**4 156 000**		**4 156 000**	
	12.310	Çocuk zammı	565 000		545 000		545 000	
	12.320	Doğum yardımı	95 000		95 000		95 000	
	12.330	Ölüm yardımı	30 000		30 000		30 000	
	12.340	Tedavi gideri	90 000		130 000		130 000	
	12.350	Yakacak zammı	13 000		13 000		13 000	
	12.370	Emekli keseneği karşılıkları	3 053 959		3 193 000		3 193 000	
	12.380	Sosyal Sigortalar kesenek ve prim karşılıkları	14 780		150 000		150 000	
		Ek çalışma karşılıkları Kesim toplamı	**92 080**		**62 080**		**62 080**	
	12.430	Konferans ücreti	90 000		60 000		60 000	
	12.440	Ders ücretleri	2 080		2 080		2 080	
		TAZMİNATLAR						
	12.520	Kasa tazminatı	10 000		10 000		10 000	
		İKRAMİYELER VE MÜKÂFATLAR						
	12.610	Yabancı dil ikramiyesi	1 500		1 500		1 500	
		ÖDENEKLER						
	12.710	Temsil ödeneği	4 200		4 200		4 200	
		Yolluklar Kesim toplamı	**3 742 000**		**2 805 001**		**2 805 001**	
		I - Yurt içi yollukları						
		YÖNETİM YOLLUKLARI						
	12.811	Sürekli görev yollukları	100 000		100 000		100 000	
	12.813	Geçici görev yolluğu	935 000		935 000		935 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
	12.814	Yabancı uzmanlarla yardımcıları geçici görev yolluğu	642 000		50 000		50 000	
	12.816	Yollluk karşılığı verilen tazminat	1 015 000		800 000		800 000	
		DENETİM YOLLUKLARI						
	12.821	Müfettişler geçici görev yolluğu	650 000		550 000		550 000	
		ÖĞRETİM YOLLUKLARI						
	12.832	Kongre ve konferans yolluğu	30 000		20 000		20 000	
	12.834	Kurs yolluğu	—		10 000		10 000	
		DİĞER YOLLUKLAR						
	12.841	Tedavi yolluğu	40 000		30 000		30 000	
		(Yurt içi yollukları toplamı : 2 495 000)						
		II - Yurt dışı yollukları						
		YÖNETİM YOLLUKLARI						
	12.853	Yurt dışı geçici görev yolluğu	130 000		130 000		130 000	
	12.854	Yabancı uzmanlarla yardımcıları yurt dışı geçici görev yolluğu	—		1		1	
		ÖĞRETİM YOLLUKLARI						
	12.871	Yurt dışı staj ve öğrenim yolluğu	80 000		80 000		80 000	
	12.872	Yurt dışı kongre ve konferans yolluğu	120 000		100 000		100 000	
		(Yurt dışı yollukları toplamı : 310 000)						
13.000		**YÖNETİM GİDERLERİ**		**1 438 000**		**1 323 000**		**1 323 000**

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		Genel yönetimle ilgili alımlar						
		Kesim toplamı	687 000		552 000		552 000	
	13.110	Kırtasiye alımları ve giderleri	110 000		110 000		110 000	
	13.120	Basılı kâğıt ve defter alımları ve giderleri	120 000		120 000		120 000	
	13.130	Döşeme ve demirbaş alımları ve giderleri	152 000		38 000		38 000	
	13.140	Yayın alımları ve giderleri	224 000		200 000		200 000	
	13.150	Yakacak alımları ve giderleri	55 000		55 000		55 000	
	13.160	Hizmetli giyim alımları ve giderleri	25 000		25 000		25 000	
	13.190	Diğer alım ve giderler	1 000		4 000		4 000	
		Genel yönetimle ilgili giderler						
		Kesim toplamı	140 000		140 000		140 000	
	13.210	Su giderleri	15 000		15 000		15 000	
	13.220	Temizlik giderleri	40 000		40 000		40 000	
	13.230	Aydınlatma giderleri	64 000		64 000		64 000	
	13.290	Diğer yönetim giderleri	21 000		21 000		21 000	
		HİZMETLERLE İLGİLİ ALIMLAR						
	13.350	Sağlık araç, gereç ve ilâç alımları giderleri	10 000		10 000		10 000	
		Ulaştırma giderleri Kesim toplamı	395 000		395 000		395 000	
	13.410	Posta - telgraf giderleri	200 000		200 000		200 000	
	13.420	Telefon giderleri	180 000		180 000		180 000	
	13.440	Haberleşme araçları işletme giderleri	15 000		15 000		15 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		TAŞIT İŞLETME VE ONARMA GİDERLERİ						
	13.520	Hizmet taşıtları işletme ve onarma giderleri	36 000		36 000		36 000	
		KİRA GİDERLERİ						
	13.610	Kira bedeli	170 000		190 000		190 000	
14.000		**HİZMET GİDERLERİ**		**8 246 064**		**7 372 003**		**7 372 003**
		Genel yönetimle ilgili hizmet giderleri						
	14.130	Mahkeme harcları ve giderleri	15 000		10 000		10 000	
		Güvenlik giderleri Kesim toplamı	—		**2**		**2**	
	14.341	3325 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin gerektirdiği giderler	—		1		1	
	14.342	7126 sayılı Kanuna dayanılarak çıkarılan tüzüğün 119 ncu maddesinin gerektirdiği giderler	—		1		1	
		MALÎ HİZMETLERLE İLGİLİ GİDERLER						
	14.430	Para taşıma giderleri	15 000		10 000		10 000	
		Eğitim ve araştırma giderleri						
		Kesim toplamı	**2 854 780**		**2 762 001**		**2 762 001**	
	14.510	Kurs giderleri	400 000		260 000		260 000	
	14.520	Burs giderleri	2 454 780		2 302 000		2 302 000	
	14.540	Araştırma ve inceleme giderleri	—		120 000		120 000	
	14.550	Staj ve öğrenim giderleri	—		80 001		80 001	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		TARIM HİZMETLERİ GİDERLERİ						
		Orman hizmetleri giderleri Kesim toplamı	**5 361 266**		**4 590 000**		**4 590 000**	
	14.881	Büro giderleri	251 000		200 000		200 000	
	14.882	Ulaşıtrıma giderleri	5 000		5 000		5 000	
	14.883	Taşıt işletme ve onarma giderleri	815 000		700 000		700 000	
	14.884	Kira bedeli	100 000		85 000		85 000	
	14.885	Giyim - kuşam alım ve giderleri	600 000		600 000		600 000	
	14.886	Malzeme alım ve giderleri	1 051 000		400 000		400 000	
	14.888	İşçi eğitim kampları giderleri	2 085 570		2 000 000		2 000 000	
	14.889	Diğer alım ve giderler	453 696		600 000		600 000	
15.000		**KURUM GİDERLERİ**		**4 026 000**		**3 586 500**		**3 586 500**
		OKULLAR GİDERLERİ						
		Orman Tekniker ve Muhafaza okulları giderleri Kesim toplamı	**1 183 000**		**1 149 500**		**1 149 500**	
	15.251	Büro giderleri	25 000		50 000		50 000	
	15.252	Ulaştırma giderleri	10 000		15 000		15 000	
	15.253	Taşıt işletme ve onarma giderleri	17 000		22 500		22 500	
	15.255	Giyim - kuşam alım ve giderleri	213 000		328 000		328 000	
	15.256	Malzeme alım ve giderleri	800 000		100 000		100 000	
	15.257	Yiyecek alım ve giderleri	100 000		584 000		584 000	
	15.259	Diğer alım ve giderler	18 000		50 000		50 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		TARIM KURUMLARI GİDERLERİ						
		Orman kurumları giderleri						
		Kesim toplamı	**2 783 000**		**2 437 000**		**2 437 000**	
	15.781	Büro giderleri	485 000		485 000		485 000	
	15.782	Ulaştırma giderleri	85 000		85 000		85 000	
	15.783	Taşıt işletme ve onarma giderleri	950 000		950 000		950 000	
	15.784	Kira bedeli	21 500		21 500		21 500	
	15.785	Giyim - kuşam alım ve giderleri	20 500		80 500		80 500	
	15.786	Malzeme alım ve giderleri	262 000		262 000		262 000	
	15.787	Yiyecek alım ve giderleri	364 500		100 000		100 000	
	15.789	Diğer alım ve giderler	594 500		453 000		453 000	
16.000		**ÇEŞİTLİ GİDERLER**		**672 000**		**662 000**		**662 000**
		PROPAGANDA VE TANITMA GİDERLERİ						
	16.370	İç fuar ve sergiler giderleri	7 000		7 000		7 000	
		Temsil, ağırlama ve tören giderleri						
		Kesim toplamı	**5 000**		**10 000**		**10 000**	
	16.710	Temsil giderleri	3 500		5 000		5 000	
	16.720	Ağırlama giderleri	1 500		5 000		5 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		Bakım ve küçük onarım giderleri Kesim toplamı	**660 000**		**645 000**		**645 000**	
	16.810	Bina onarımı	500 000		500 000		500 000	
	16.820	Makina ve teçhizat onarımı	160 000		145 000		145 000	
12.000		PERSONEL GİDERLERİ Bölümü toplamı		67 461 669		70 905 657		70 905 657
13.000		YÖNETİM GİDERLERİ Bölümü toplamı		1 438 000		1 323 000		1 323 000
14.000		HİZMET GİDERLERİ Bölümü toplamı		8 246 046		7 372 003		7 372 003
15.000		KURUM GİDERLERİ Bölümü toplamı		4 026 000		3 586 500		3 586 500
16.000		ÇEŞİTLİ GİDERLER Bölümü toplamı		672 000		662 000		662 000
		CARİ HARCAMALAR TOPLAMI		**81 843 715**		**83 849 160**		**83 849 160**

(A/2) YATIRIM HARCAMALARI

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
21.000		**ETÜT VE PROJE GİDERLERİ**		**117 700 000**		**21 271 000**		**21 271 000**
		Tarım sektörü Kesim toplamı	**11 700 000**		**21 271 000**		**21 271 000**	
		ORMAN ETÜT VE PROJE GİDERLERİ						
	21.111	Etüt ve proje giderleri	6 600 000		6 368 000		6 368 000	
	21.112	Teknik personel ücretleri	3 750 000		13 124 000		13 124 000	
	21.113	Teknik personel geçici görev yollukları	1 350 000		1 779 000		1 779 000	
22.000		**YAPI, TESİS VE BÜYÜK ONARIM GİDERLERİ**		**34 485 000**		**32 069 000**		**32 069 000**
		Tarım sektörü Kesim toplamı	**32 685 000**		**30 219 000**		**30 219 000**	
	22.111	Yapı tesis ve büyük onarım giderleri	29 257 000		26 245 000		26 245 000	
	22.112	Teknik personel ücretleri	2 328 000		3 660 000		3 660 000	
	22.113	Teknik personel geçici görev yollukları	1 100 000		314 000		314 000	
		Eğitim sektörü Kesim toplamı	**1 800 000**		**1 850 000**		**1 850 000**	
		ORMAN OKULLARI						
	22.811	Yapı, tesis ve büyük onarım giderleri	1 800 000		1 730 000		1 730 000	
	22.812	Teknik personel ücretleri	—		114 000		114 000	
	22.813	Teknik personel geçici görev yollukları	—		6 000		6 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
23.000		**MAKİNA, TEÇHİZAT VE TAŞIT ALIMLARI VE ONARIMLARI**		**9 030 000**		**6 540 000**		**6 540 000**
		Tarım sektörü Kesim toplamı	**8 845 000**		**6 340 000**		**6 340 000**	
	23.111	Makina, teçhizat alımları ve büyük onarımları	5 705 000		2 975 000		2 975 000	
	23.112	Taşıt alımları	3 140 000		3 365 000		3 365 000	
		Eğitim sektörü Kesim toplamı	**185 000**		**200 000**		**200 000**	
	23.811	Makina, teçhizat alımları ve büyük onarımları	75 000		25 000		25 000	
	23.812	Taşıt alımları	110 000		175 000		175 000	
21.000		ETÜT VE PROJE GİDERLERİ Bölümü toplamı		11 700 000		21 271 000		21 271 000
22.000		YAPI, TESİS VE BÜYÜK ONARIMLERI Bölümü toplamı		34 485 000		32 069 000		32 069 000
23.000		MAKİNA VE TEÇHİZAT VE TAŞIT ALIMLARI VE BÜYÜK ONARIMLARI Bölümü toplamı		9 030 000		6 540 000		6 540 000
		YATIRIM HARCAMALARI TOPLAMI		**55 215 000**		**59 880 000**		**59 880 000**

(A/3) SERMAYE TEŞKİLİ VE TRANSFER HARCAMALARI

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		I - Sermaye teşkili						
31.000		**KURUMLARA KATILMA PAYLARI VE SERMAYE TEŞKİLLERİ**						
		DÖNER SERMAYELERE ÖDEMELER		1		1		1
	31.410	Döner sermaye	1		1		1	
32.000		**KAMULAŞTIRMA VE SATINALMALAR**		4 400 000		4 400 000		4 400 000
	32.100	3116, 4785, 6831 sayılı kanunlar gereğince kamulaştırma bedeli	1 350 000		1 350 000		1 350 000	
	32.200	Fidanlık ve ağaçlandırmalar için kamulaştırma	2 000 000		2 000 000		2 000 000	
	32.300	FAO yardımı ile Kavakçılık Enstitüsü için kamulaştırma bedeli	300 000		300 000		300 000	
	32.400	Bina yapımı için arsa alımı	750 000		750 000		750 000	
		II - Transferler						
34.000		**MALÎ TRANSFERLER**		199 830		208 801		208 801

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		Fonlara katılma ve ödemeler						
		Kesim toplamı	195 000		201 225		201 225	
	34.620	7126 sayılı Kanunun 37 nci maddesi gereğince sivil sovunma fonu	145 000		151 225		151 225	
	34.630	6085 sayılı Kanunun 56 ncı maddesi gereğince sigorta fonu	50 000		50 000		50 000	
		ULUSLARARASI TEŞEKKÜLLERE ÖDEMELER						
	34.710	Kurum ve derneklere katılma payı	4 830		7 576		7 576	
35.000		**SOSYAL TRANSFERLER**		**2 464 114**		**2 459 114**		**2 459 114**
		Emekli Sandığına ödemeler						
		Kesim toplamı	**1 522 114**		**1 511 114**		**1 511 114**	
	35.210	% 1 ek karşılıklar	472 114		461 114		461 114	
	35.220	Emekli ikramiyesi	500 000		500 000		500 000	
	35.230	Sandık yönetim giderleri	150 000		250 000		250 000	
	35.240	Diğer ödemeler	400 000		300 000		300 000	
		EMEKLİ AYLIKLARI VE DİĞER BENZERİ ÖDEMELER						
	35.310	Emekli, dul ve yetim aylıkları	900 000		900 000		900 000	

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi	1964 ödeneği Madde Lira	1964 ödeneği Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe istenen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca kabul edilen Bölüm toplamı Lira
		DERNEK, BİRLİK, KURUM, KURULUŞ, SANDIK VE BENZERİ TEŞEKKÜLLERE YARDIMLAR						
	35.710	Orman Genel Müdürlüğü (Memur ve müstahdemleri öğle yemeklerine yardımda bulunmak üzere)	42 000		42 000		42 000	
	35.730	6964 sayılı Kanuna göre Ziraat Odaları Birliğine yardım	—		6 000		6 000	
36.000		**BORÇ ÖDEMELERİ**		**138 000**		**133 000**		**133 000**
	36.300	Geçen yıllar borçları	83 000		83 000		83 000	
	36.400	İlâma bağlı borçlar	50 000		45 000		45 000	
	36.600	Geriverilecek paralar	5 000		5 000		5 000	
31.000		KURUMLARA KATILMA PAYLARI VE SERMAYE TEŞKİLLERİ Bölümü toplamı		1		1		1
32.000		KAMULAŞTIRMA VE SATINALMALAR Bölümü toplamı		4 400 000		4 400 000		4 400 000
34.000		MALÎ TRANSFERLER Bölümü toplamı		199 830		208 801		208 801
35.000		SOSYAL TRANSFERLER Bölümü toplamı		2 464 114		2 459 114		2 459 114
36.000		BORÇ ÖDEMELERİ Bölümü toplamı		138 000		133 000		133 000
		SERMAYE TEŞKİLİ VE TRANSFER HARCAMALARI TOPLAMI		**7 201 945**		**7 200 916**		**7 200 916**

B - CETVELİ

Bölüm	Madde	Gelirin çeşidi	1964 yılı tahminleri Madde Lira	1964 yılı tahminleri Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Hükümetçe tahmin edilen Madde Lira	1965 yılı için Hükümetçe tahmin edilen Bölüm toplamı Lira	1965 yılı için Komisyonca tahmin edilen Madde Lira	1965 yılı için Komisyonca tahmin edilen Bölüm toplamı Lira
61.000		**KURUMLAR HASILATI**		**139 260 658**		**145 930 074**		**145 930 074**
		HASILATLAR						
	61.170	Döner sermaye gelirleri	139 260 658		145 930 074		145 930 074	
63.000		**ÇEŞİTLİ GELİRLER**		**2 000 001**		**2 000 001**		**2 000 001**
	63.300	Genel Müdürlükçe tahsil olunacak varidat	2 000 000		2 000 000		2 000 000	
	63.400	Bağışlar	1		1		1	
64.000		**ÖZEL GELİRLER**		3 000 001		3 000 0001		3 000 001
	64.100	6831 sayılı Orman Kanununun 35 nci maddesi gereğince yapılacak ikrazlar karşılığı olarak Hazineden yapılacak yardım	1		1		1	
	64.300	Geçmiş yıldan devreden nakit	3 000 000		3 000 000		3 000 000	
61.000		KURUMLAR HASILATI Bölümü toplamı		139 260 658		145 930 074		145 930 074
63.000		ÇEŞİTLİ GELİRLER Bölümü toplamı		2 000 001		2 000 001		2 000 001
64.000		ÖZEL GELİRLER Bölümü toplamı		3 000 001		3 000 001		3 000 001
		GENEL TOPLAM		**144 260 660**		**150 930 076**		**150 930 076**

C - CETVELİ

Vergilerin, resimlerin ve başka giderlerin dayanakları

Nev'i	Tarihi	No.	Özeti
Kanun	31 . 8 . 1956	6831	Orman Kanunu

D - CETVELİ

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret
	MERKEZ		
3	Enfarmasyon uzmanı	1	950
6	Sinema uzmanı	2	600
6	» teknisyeni	2	600
4	Fotoğrafçı	1	800
4	Ressam ve desinatör	1	800
1	Mücadele başteknisyeni	1	1 250
2	» teknisyeni	1	1 100
6	Makinist	1	600
9	Kaloriferci	1	400
8	Şoför	1	450
9	»	6	400
8	Daktilo	1	450
10	»	6	350
9	Daktilo	4	400
11	»	1	300
10	Memur (Evrak sevkiyatçısı)	1	350
6	Dağıtıcı	1	600
11	Başhademe	1	300
12	Hademe	28	250
11	Gece bekçisi	1	300
12	» »	1	250
1	Servis şefi	1	1 250
1	Elektronik beyin operatörü	1	1 250
3	» » tasnif operatörü	2	950
3	İcmâl makinası operatörü	2	950
6	Delgi memuru	3	600
7	Delgi memuru	2	500
9	» kontrol memuru	3	400
		77	
	VİLÂYETLER		
1	Telsiz teknisyeni	2	1 250
2	» »	8	1 100
1	Tamir atelyesi şefi	1	1 250
2	» » »	2	1 100
6	Telsiz santralcısı	14	600
7	» »	20	500
8	» »	15	450
8	Dağ telsiz santralcısı	20	450
7	» » »	40	500

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret
7	Şoför (yangın koruma işleri için)	10	500
8	» » » » »	38	450
9	» » » » »	90	400
10	» » » » »	40	350
8	Orman muhafaza memuru	95	450
9	Şoför (tahdit komisyonları için)	20	400
9	Orman muhafaza memuru	100	400
10	» » »	630	350
11	» » »	1 165	300
6	Lâborant	3	600
7	Makinist	3	500
11	Daktilo	8	300
10	»	7	350
12	Hademe	20	250
12	Hademe	30	250
12	Bekçi	1	250
7	Şoför (Amenajman gr. rı için)	12	500
9	» » » »	11	400
9	Memur » » »	1	400
6	Desinatör (Fotogrametri Gr. için)	3	600
7	» » » »	7	500
6	Kartoğraf (Harita Gr. için)	4	600
7	» » » »	6	500
10	Telefoncu (Amenajman Gr. için)	1	350
9	» » » »	1	400
9	Kaloriferci (Menajman Gr. için)	1	400
12	Gece bekçisi » » »	1	250
12	Hademe » » »	3	250
		2 433	

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret
	Teknik araştırma enstitü ve istasyonları		
2	Ressam	1	1 100
4	Fotogrametri uzmanı	1	800
4	İstatistik teknisyeni	1	800
7	Muh. ve rasat teknisyeni	6	500
9	Muhafaza memuru	4	400
10	» »	7	350
11	» »	3	300
7	Kesim ve ölçme memuru	5	500
9	» » » »	3	400
8	Başfidancı	2	450
10	Fidancı	4	350
11	Fidancı (Tarım hizmetlisi)	3	300
6	Başmakinist	1	600
6	Makinist (Lâborant)	2	600
7	» »	13	500
4	Lâboratuvar şefi	1	800
6	Şoför	1	600
7	»	2	500
9	»	8	400
10	»	1	350
3	Tercüman	1	950
8	Daktilo (Yabancı Dil bilir)	1	800
6	Kütüphane memuru (fotoğrafçı)	2	600
12	Hademe	4	250
13	»	1	200
12	Bekçi	7	250
13	»	3	200
9	Santralcı	1	400

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret
9	Kalorfierci	2	400
11	Arabacı	1	300
12	»	1	250
10	Daktilo	2	350
9	»	1	400
7	Ambar memuru	1	500
9	Kâtip	2	400
7	Kâtip veya mutemet	1	500
		100	
	Araç Orman Muhafaza Okulu		
9	Elektrikçi ustası	1	400
9	Şoför	1	400
11	Doktor	1	300
9	Sağlık memuru	1	400
12	Gece bekçisi	2	250
8	Aşçıbaşı	1	450
12	İşçi (Aşçı yamağı)	2	250
12	Hademe	5	250
13	»	3	200
9	Ambar memuru	1	400
		18	
	Düzce Orman Tekniker Okulu		
10	Elektrikçi ustası	1	350
9	Şoför	1	400
6	Aşçıbaşı	1	600

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret
8	Aşçı	1	450
10	»	1	350
12	İşçi (Aşçı yamağı)	2	200
11	Doktor	1	300
10	Sağlık memuru	1	350
8	Lâborant	1	450
9	»	1	400
9	Kütüphane memuru	1	400
11	Tarım hizmetlisi	2	300
12	Bekçi	2	250
12	Hademe	8	250
10	Şoför	1	350
11	Çamaşırcı ve ütücü	2	300
9	Anbar memuru	1	400
		28	

Trabzon Tekniker Okulu

11	Doktor	1	300
10	Sağlık memuru	1	350
8	Aşçıbaşı	1	450
12	Aşçı yamağı	2	250
9	Şoför	1	400
9	Elektrikçi ustası	1	400
9	Ambar memuru	1	400
8	İdare memuru	1	450
13	Hademe	6	200
12	Gece bekçisi	1	250
11	Bahçivan	1	300
13	Çamaşırcı	2	200
		19	

Muğla Orman Muhafaza Okulu

11	Doktor	1	300
10	Sağlık memuru	1	350
8	Aşçıbaşı	1	450
12	Aşçı yamağı	1	250
13	» »	1	200
10	Şoför	1	350
10	Elektrik ustası	1	350
9	Anbar memuru	1	400
9	İdare memuru	1	400
13	Hademe	6	200
12	Gece bekçisi	1	250
13	Çamaşırcı	2	200
11	Bahçivan	1	300
		19	

Fidanlıklar

5	Başmakinist	6	700
6	Sınıf I. Makinist	18	600
7	Sınıf II. Makinist	30	500
8	Sınıf III. Makinist	19	450
9	Makinist	50	400
9	Şoför	96	400
12	Arabacı	14	250
11	»	9	300
6	Tarım hizmetlisi (Başfidancı)	6	600
7	Tarım hizmetlisi (Başfidancı)	9	500
8	Tarım hizmetlisi (S. I. Fidancı)	13	450
8	Tarım hizmetlisi (S. I. Fidancı)	12	450
9	» » (S. II. fidancı)	20	400
10	» » (S. III. fidancı)	35	350
11	» » (S. III. fidancı)	90	300
12	Bekçibaşı	40	250
13	Bekçi	90	200
13	Hademe	30	200
11	Ambar memuru	4	300
		586	

Toprak muhafaza ve mera ıslâhı Şubesi

4	Traktör ve buldozer operatörü	4	800
6	Ölçme teknisyeni	1	600
7	» »	4	500
7	Sürveyan	10	500
8	»	7	450
9	»	7	400
10	»	13	350
9	Tarım hizmetlisi	13	400
11	Bekçibaşı	3	300
12	»	8	250
12	Bekçi	8	250
13	»	30	200
12	Hademe	3	250
13	»	3	200
		114	

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret	D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret	D.	Memuriytin nev'i	Aded	Ücret
	Köy Kalkınma Şubesi			**9**	**Daktilo**	**2**	**400**	9	Şoför	2	400
6	Fiş Memuru	2	600	10	»	2	350	12	Hademe	4	250
7	»	2	500	9	Memur	3	400			———	
8	Daktilo	2	450	8	Şoför	4	450			**23**	

E - CETVELİ

Bölüm	Madde	Ödeneğin çeşidi
12.000		Personel giderleri
		Geçici hizmetliler ücreti
	12.231	Genel idare geçici hizmetliler ücreti
	12.232	Orman kurumları geçici hizmetliler ücreti

(L) CETVELİ

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Aylık	D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Aylık	D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Aylık
	VİLÂYETLER			**4**	**Orman Teknikeri**	**75**	**800**	8	**Orman Teknikeri**	**400**	**450**
1	Orman Teknikeri	25	1 250	5	» »	120	700	9	» »	600	400
2	» »	35	1 100	6	» »	250	600			———	
3	» »	45	950	7	» »	250	500			**1 800**	

(M) CETVELİ

	Lira		Lira
Orman Muhafaza Okulu öğrencilerinden alınacak ücret	347	Orman Tekniker Okulu öğrencilerinden alınacak ücret	600

R - CETVELİ

1964 yılı genel bütçe Kanununa bağlı (R) işaretli cetveldeki harcama formülleri bu bütçe için de uygulanır

Cari harcamalar

Bölüm	Madde	
14.000		Hizmet giderleri
		Orman hizmetleri giderleri
	14.888	İşçi eğitim kampları giderleri
		Genel bütçe kanununa bağlı (R) işaretli cetvellerin yatırım kısmındaki Tarım Bakanlığı çiftçi eğitimi kampına ait formül uygulanır.
	14.889	Diğer alım ve giderler:
		6831 sayılı Orman Kanunu gereğince yangınlarla savaş hizmetlerinde çalışacaklara ilgili yönetmelik hükümlerine göre yapılacak ödemeler ve giderler de 14 889 ncu maddeden ödenir.
23.000		Makina, teçhizat ve taşıt alımları ve onarımları
	23.112	Taşıt alımları
	23.812	Taşıt alımları

237 sayılı Kanun gereğince satınalınacak taşıtlar

Aded	Alınacak vasıtanın cinsi	Kullanılacak hizmetin nev'i
5 4 × 4	Arazi binek	Toprak muhafaza ve Mera ıslahı hizmetleri için
26 4 × 4	Arazi Pikap (6 kişilik)	Orman yangınları ile mücadele ve koruma hizmetleri için
8 4 × 4	» »	Sınırlama hizmetleri için
7 4 × 4	» »	Ormanamenajman hizmetleri için
2 4 × 4	» »	Ormancılık eğitim ve tanıtma hizmetleri için
2 4 × 4	» »	Ormancılık fenni araştırma hizmetleri için
12 4 × 4	» »	Ağaçlama ve fidanlık hizmetleri için
5 4 × 4	» »	Toprak muhafaza ve mera ıslahı hizmetleri için
3 4 × 4 dışı Kap. K.	Şehir dışı kaptıkaçtı	Ağaçlama ve fidanlık hizmetleri için
1 4 × 2	Otobüs (44 kişilik)	Ormancılık eğitim ve tanıtma hizmetleri için

T - CETVELİ

237 No. lu Taşıt Kanununun 11 nci maddesi gereğince katma bütçe demirbaşında kayıtlı taşıtlara ait cetvel

	TAŞITIN CİNSİ							
Sene	Arazi binek	Pikap	Arazi pikap	Arazi Kaptıkaçtı	Arazi Panel	Kamyon	Otobüs	Yekûn
1949	1						1	2
1950								
1951		2	3			1		6
1952	1		6	1		3		11
1953	4	2	19	3		3		31
1954	4		32		1	2		39
1955			16			2		18
1956	2	1	1			3		7
1957	3	2	2			1		8
1958		1	2			8	1	12
1959	1		10	1		2		14
1960	2	4	7			2		15
1961			23			5		28
1962	7		33	1		11	1	53
1963	25		46			3		74
1964	8		37					45
	58	12	237	6	1	46	3	363

E - CETVELİ

Bölüm	Madde		1964 rakamı
		Geçici hizmetliler ücreti	
	12.231	Genel idare geçici hizmetliler ücreti	7 420 275
	12.232	Orman kurumları geçici hizmetliler ücreti	40 500
			7 460 775

Görevin adı	Aded	Ücreti Lira	Hizmet süresi Ay	Tutarı Lira
Hukukçu üye	20	1 250	12	300 000
İnşaat Yüksek Mühendis veya Mühendis	2	1 750	12	42 000
Yüksek Mühendis veya Mühendis	4	1 500	12	72 000
Sürveyan	4	800	12	38 400
Mütercim (Barem içi)	2	1 250	12	30 000
Daktilo (Yabancı dil bilir)	1	800	12	9 600
Daktilo	20	400	6	48 000
	53			540 000
			% 35 zam karşılığı	148 500
			Toplam	688 500

Görevin adı	Aded	Ücreti Lira	Hizmet süresi Ay	Tutarı Lira
Yangın bekçisi	23	300	5	34 500
» »	475	250	5	593 750
» »	1 500	200	5	1 500 000
» »	3 051	150	5	2 288 250
	5 049			4 416 500
			% 35 zammı	1 302 775
				5 719 275
Haber alma nöbetçileri ücreti				243 000
			Toplam	5 962 275
Ağaçlama sahaları bekçisi				600 000
			% 35 zammı	210 000
				810 000